YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN BULUNDUĞU İLKOKULLARDA İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Adnan DELEN

Yüksek Lisans Tezi
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. M. Hanifi ERCOŞKUN
2018
(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN BULUNDUĞU İLKOKULLARDA İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

(The Study of the Undesirable Student Behaviors in the Primary Schools Where There are Foreign Students)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Adnan DELEN

Yrd. Doç. Dr. M. Hanifi ERCOŞKUN

Erzurum

Mart, 2018

KABUL ve ONAY TUTANAĞI

Yrd. Doç. Dr. M. Hanifi ERCOŞKUN danışmanlığında, Adnan DELEN tarafından hazırlanan "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bulunduğu İlkokullarda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi" başlıklı çalışma 05/03/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Sedat GÜMÜŞ İmza: .....

Danışman: Yrd. Doç.Dr. M.Hanifi ERCOŞKUN İmza: .....

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Durmuş KILIÇ İmza: .....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

06 Mart 2018

.../.../2018

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK ve BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN BULUNDUĞU İLKOKULLARDA İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ" başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

☐Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☒Tezim 1 (bir) yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

05. /03/ 2018

Adnan DELEN

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN BULUNDUĞU İLKOKULLARDA İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Adnan DELEN

2018, 180 sayfa

Amaç: Bu araştırma, Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan öğrenim çağında olup geçici koruma kapsamına alınan yabancı uyruklu çocukların, öğrenime devam ettikleri sınıflarda ortaya çıkan istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeylerini ve nedenlerini çeşitli değişkenler (cinsiyet, sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısı ve öğretmenlerin bildikleri yabancı diller) açısından incelemek; yabancı uyruklu öğrencilerin öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci ilişkilerine, okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplinine, akademik başarıya etkilerinin ne yönde olduğunu ortaya çıkarmak, öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı uyguladıkları müdahale yöntemlerinin neler olduğunu, bu yöntemlerin etkililik düzeyini belirlemek ve uygulama ile ilgili görüş ve önerilerde bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmada sıralı-açıklayıcı karma desen kullanılmıştır. Araştırmada; önce nicel daha sonra nitel veriler toplanarak bu veriler analiz edilmiştir. Nicel verileri elde etmek için; Sadık (2000) tarafından geliştirilen anket formu uygulanmıştır. Elde edilen nicel verilerle var olan durum tespit edilmiştir. Daha sonra sınıf öğretmenleri ve yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için görevlendirilen Türkçe öğreticilerinden gönüllü olan 33 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme formu doğrultusunda görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler kod, kategori ve temalara ayrılarak içerik analizi yapılmıştır.

Araştırmanın evreni, 2016-2017 öğretim yılı Mardin/Midyat ilçesinde yabancı uyruklu öğrencisi olan 12 devlet ilkokulunda ve Midyat geçici konaklama tesisinde çalışan sınıf öğretmenleri ile Türkçe öğreticilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın nicel kısmında tüm öğretmenlere ulaşıldığından evrenden örneklem alınmamıştır. Araştırmanın nitel kısmındaki çalışma grubu; araştırmanın nicel evreninde bulunan ve kolay ulaşılır durum örneklemesi ile yarı yapılandırılmış görüşmeyi gönüllü olarak kabul eden öğretmenler arasından belirlenmiştir.

Bulgular: Araştırmanın nicel verileri incelendiğinde; Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde, hırsızlık, öğretmene saygısızlık, izinsiz dolap ve çantaları karıştırma gibi istenmeyen davranışlara hiç rastlanmadığı; birbirlerini şikâyet etme ve birbirleriyle sürekli konuşma gibi istenmeyen davranışlara genellikle rastlandığı görülmüştür. Türk öğrencilerde, birbirlerinin ve öğretmenin sözünü kesme davranışı daha fazla görülürken; yabancı uyruklu öğrencilerde ders dışı şeylerle ilgilenme, arkadaşlarına karşı fiziksel şiddet uygulama, derse katılmada isteksizlik ve arkadaşlarını çalışmalarında rahatsız etme gibi istenmeyen davranışların sıklıkla görüldüğü ortaya çıkmıştır. Araştırmanın nitel verilerinin analizi sonucunda; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasıyla; öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci ilişkilerinin daha çok "olumsuz"; sağlık, güvenlik ve sınıf disiplininin az da olsa "olumlu" etkilendiği yönünde bulgular elde edilmiştir.

Sonuçlar: Katılımcılara göre, Türk uyruklu öğrencilerde istenmeyen davranışlara; bilgisayar, TV dizileri, kalabalık sınıflar, ailevi sorunlar ve arkadaş çevresinin neden olduğugörülmüş; yabancı uyruklu öğrencilerde, kültürel farklılıklar/göç, ailevi sorunlar, dil ve iletişim problemlerinin önemli nedenler olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin cinsiyetine göre;

istenmeyen davranışlar ve nedenlerinin Türk ve yabancı öğrencilerde farklılık göstermediği; sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının 3 ve üstü olduğu sınıflarda daha fazla istenmeyen davranışların görüldüğü; Arapça ve Kürtçe dillerini bilen öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla daha az karşılaştıkları saptanmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin, sözel derslerde dersi anlamadıkları ve boş kaldıkları için istenmeyen davranışlar sergiledikleri saptanmıştır. Öğretmenler, istenmeyen davranışlara karşı daha çok; veli ile işbirliği kurma, öğrencinin sorunlarıyla yakından ilgilenme, öğrencileri ortak etkinliklere katma gibi yöntemleri tercih ettikleri ve uyguladıkları müdahale yöntemlerini genellikle "etkili" buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının, yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarına "olumlu", Türk öğrencilerin akademik başarılarına "olumsuz" yönde etki ettiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan yola çıkarak uygulayıcı ve araştırmacılara yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Geçici Türkçe öğreticisi, geçici eğitim merkezi, geçici koruma, yabancı uyruklu öğrenci, istenmeyen davranış.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE STUDY OF THE UNDESIRABLE STUDENT BEHAVIORS IN THE PRİMARY SCHOOLS WHERE THERE ARE FOREIGN STUDENTS

Adnan DELEN

2018, 180 Pages

Purpose: This study aims to analyze the level and the reasons of the undesirable behaviors, which arose due to their inclusion in the Turkish education system, of the foreign children who had to immigrate to Turkey at the school age and were temporarily taken under protection in terms of various factors such as gender, the number of foreign students and the foreign languages that the teachers speak; to find out the effects of the relationship between teacher and student and student and student, school health and class discipline on the academic success; to determine what interventionalmethods the teachers apply for the students' undesirable behaviorand to suggest a proposal with regard to the application of these methods.

Method: Sequenced-explanatory composite pattern was used in the study. The data was analyzed by initially gathering the quantitative data and then the qualitative data. The questionnaire form developed by Sadik (2000) was used in order to obtain the quantitative data. The existing situation was determined by means of the obtained quantitative data. Then, volunteer 33 teachers composed of class teachers and Turkish teachers who were charged to teach Turkish to foreign students were interviewed in accordance with semi-structured interview form. The content analysis of the data obtained through these interviews was done by separating them as code, category and theme.

The target population of the study consists of 12 public schools in Midyat/Mardin that haveforeign students and Class Teachers and Turkish teachers working at the temporary accommodation facility. A sample from the population was not taken as all the teachers were reached in the quantitative part of the study. The study group in the qualitative part of the study was determined among the teachers who were in the quantitative part of the study and who volunteered to do semi-structured interview with convenience sampling.

Findings: When the quantitative data analysis, it was seen that no undesirable behaviors in the Turkish and foreign students such as theft, disrespect for teachers, scrabbling cupboards and bags without permission were encountered. However, other undesirable behaviors such as complaining about each other and keep talking with each other were seen. It was also found out that while the Turkish students kept interrupting each other's or the teachers' conversation seen more, the foreign students often showed undesirable behaviors such as being interested in other things apart from the lesson, bullying their peers, being reluctant to join the lesson and disturbing their friends' studying. Analysis of qualitative data of the study, it was found that the relationship between teacher-student and student-teacher were affected more "negatively" and health, safety and class discipline were influenced even a little "positively" following the inclusion of the foreign students in the Turkish schools.

Results: It was concluded that the Turkish students showed undesirable behaviors because of computers, TV series, crowded classes, family problems and friend atmospheres, whereas the cultural differences/immigration, family problems, language and communication problems caused such behaviors in the foreign students. According to the gender of the teacher, it was detected that the undesirable behaviors and their reasonsdid not differentiate between the Turkish and foreign students, there were more undesirable behaviors in the classes with 3 or more foreign students and the teachers who could speak Arabic and Kurdish encountered

much fewer undesirable behaviors. The admission of foreign students to Turkish schools has been evaluated by the participants as a good practice which is generally incomplete and negative.Although the inclusion of foreign students in the Turkish Schools was evaluated as a good approach, it was seen that the negative sides of this situation outnumbered. It was also detected that when the foreign students could not understand the verbal lessons and when they were left free, they showed undesirable behaviors. It was concluded that the teachers mainly preferred such methods as parents collaboration, dealing with students problems closely and including students in the common activities and they found these methods “effective”. It was opinion has emergedthat the inclusion of foreign students in the Turkish schools was “positive” in their academic success, while the Turkish students’ academic success was affected “negatively”.

Various proposals were suggested to researchers and implementers in accordance with the results obtained as a result of this study.

Keywords: Temporary Turkish teacher, temporary education center, temporary protection, foreign student, undesirable behavior.

ÖN SÖZ

Ortadoğu'da yaşanan iç karışıklıklar ve savaş sebebiyle Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan ve Türkiye tarafından geçici koruma kapsamına alınan yabancı uyruklu çocuklara, Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) bir süre eğitim verildikten sonra devlet okullarına alınmaları kararlaştırılmıştır. Dil ve iletişim sorunları, sosyal ve kültürel farklılıklar, akademik ve ekonomik yetersizlikler ile savaşın psikolojik etkileri gibi bir takım olumsuzluklarla karşı karşıya kalan yabancı uyruklu öğrenciler, Türk eğitim sistemine dâhil edilmişlerdir. Türk öğrencilerle birlikte eğitim görmeye başlayan ve bir kısmı halen konaklama tesisinde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin birbirleriyle, Türk öğrencilerle ve öğretmenleriyle olan davranış ilişkilerini incelemek, istenmeyen davranışlar varsa nedenlerini araştırmak, bu uygulamanın akademik başarıya etkilerini ve varsa eksikliklerini tespit ederek çeşitli görüş ve öneriler sunmak önem arz etmektedir. Araştırmanın sınıf yönetimi ile ilgilenen araştırmacılara, sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi olan sınıf öğretmenlerine ve proje kapsamında çalışan tüm görevlilere katkı sağlaması düşünülmektedir.

Çalışma süresince bana sürekli vakit ayıran, rehber olup cesaret veren ve öğrencisi olmaktan onur duyduğum değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. M. Hanifi ERCOŞKUN'a, desteğini daima hissettiğim değerli dostum ve meslektaşım Abdurrahman İŞCAN'a, araştırmam için gerekli izinleri veren Mardin İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, anket ve görüşmeleri başarıyla uygulamama yardımcı olan ilgili okul yöneticilerine, öğretmen arkadaşlarıma ve Midyat konaklama tesisindeki görevlilere teşekkür ediyorum.

Adnan DELEN

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY TUTANAĞI i
TEZ ETİK ve BİLDİRİM SAYFASI ii
ÖZ iii
ABSTRACT v
ÖN SÖZ vii
TABLOLAR DİZİNİ xiii
KISALTMALAR DİZİNİ xv

BİRİNCİ BÖLÜM 1
Giriş 1
Konu ve Problem 1
Alt problemler. 6
Amaç 7
Önem 7
Sayıltılar 8
Sınırlılıklar 8
Tanımlar 9

İKİNCİ BÖLÜM 11
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar 11
Kuramsal Çerçeve 11
Göç ve eğitim. 11
PICTES (Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi). 16
Türk eğitim sistemi. 18
Sınıf yönetimi. 22
İlgili Araştırmalar 36
Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak yapılan ulusal araştırmalar. 36
Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak yapılan uluslararası araştırmalar. 39
İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili olarak yapılan ulusal araştırmalar 40
İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili olarak yapılan uluslararası araştırmalar. 44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **47**
Yöntem 47
Araştırmanın Modeli 48
Evren ve Örneklem 48
Veri Toplama Araçları 48
İstenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi ve nedenleri anketi. 48
Yarı yapılandırılmış görüşme formu. 49
Verilerin Analizi 50
Araştırmacının Rolü 51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **52**
Bulgular ve Yorum 52
Nicel Bulgular 52
Cinsiyet ile ilgili bulgular 52
Medeni durum 52
Çocuk sahibi olma durumu 53
Evli öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sayısı 53
Okulların öğrenim şekli 53
Öğretmenlerin okuttukları sınıf düzeyi 54
Öğretmenlerin yaş dağılımı 54
Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımı 54
Sınıf mevcutlarının dağılımı 55
Öğretmenlerin sınıflarındaki yabancı uyruklu öğrenci sayısı 55
Sınıf öğretmenlerinin mezuniyetleri 56
Sınıf öğretmenlerinin orta veya iyi derecede bildikleri diller. 57
Türk öğrencilerde istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi. 57
Yabancı uyruklu öğrencilerde istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi. 58
Türk öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri. 59
Yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri. 61
Öğretmenlerin cinsiyetine göre istenmeyen davranışların Türk öğrencilerde gerçekleşme düzeyi. 62
Öğretmenlerin cinsiyetine göre istenmeyen davranışların yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyi. 64
Öğretmenlerin cinsiyetine göre Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri. 66

Sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre istenmeyen davranışların Türk öğrencilerde gerçekleşme düzeyi. 69
Sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre istenmeyen davranışların yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyi. 72
Öğretmenlerin bildikleri yabancı dillere göre istenmeyen davranışların Türk öğrencilerde gerçekleşme düzeyi 75
Öğretmenlerin bildikleri yabancı dillere göre istenmeyen davranışların yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyi. 77
Nitel Bulgular 80
Yarı yapılandırılmış görüşme yapılan öğretmenler ile ilgili olgusal veriler. 80
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının öğretmen-öğrenci ilişkisi üzerindeki etkisine yönelik bulgular. 81
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının öğrenci-öğrenci ilişkisi üzerindeki etkisine yönelik bulgular 85
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplinine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular 88
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmalarına yönelik bulgular 92
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar hakkındaki görüşlerine yönelik bulgular 96
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin istenmeyen davranışları sergiledikleri durumlar hakkındaki görüşlerine yönelik bulgular. 98
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bulgular. 100
Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlara müdahale yöntemlerine yönelik bulgular 102
Öğretmen görüşlerine göre Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarıları hakkındaki görüşlerine yönelik bulgular. 105
Sınıf öğretmenlerinin, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri ile ilgili önerilerine ilişkin bulgular. 108
İlkokul Türkçe öğreticilerinin yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri ile ilgili önerilerine ilişkin bulgular. 109
Konaklama tesisi Türkçe öğreticilerinin yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri ile ilgili önerilerine ilişkin bulgular. 110

BEŞİNCİ BÖLÜM **113**
Sonuç ve Öneriler 113
Araştırmanın Sonuçları 113
Öneriler 121
Uygulayıcılara yönelik öneriler 121
Araştırmacılara yönelik öneriler 124

KAYNAKÇA **126**
EKLER **136**
Ek-1. İlköğretim I. Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar Ölçeği 136
Ek-2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu 140
Ek-3. Araştırma İzin Belgesi 141
Ek-4. Nitel Araştırma Güvenirlik Hesaplama Tablosu 143
Ek-5. Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 144
Ek-6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 145
Ek-7. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Türk Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri Tablosu 146
Ek-8. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri Tablosu 146
Ek-9. Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 147
Ek-10. Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 149
Ek-11. Kadın Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen Problem Davranışların Nedenleri Tablosu 151
Ek-12. Sınıf Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen Problem Davranışların Nedenleri Tablosu 152
Ek-13. Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 153
Ek-14. Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 155
Ek-15. Öğretmenlerin Bildikleri Yabancı Dillere Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 157

Ek-16. Öğretmenlerin Bildikleri Yabancı Dillere Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi Tablosu 159
Ek-17. İstenmeyen Davranışlar Tablosu 161
Ek-18. İstenmeyen Davranışların Nedenleri Tablosu 163
ÖZGEÇMİŞ 164

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. GKAS Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı....18
Tablo 2. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı....52
Tablo 3. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı....52
Tablo 4. Öğretmenlerin Çocuk Sahibi Olup Olmamalarına Göre Dağılımı....53
Tablo 5. Öğretmenlerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Dağılımı....53
Tablo 6. Öğrenim Şekline Göre Okulların Dağılımı....53
Tablo 7. Öğretmenlerin Okuttukları Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı....54
Tablo 8. Öğretmenlerin Yaş Dağılımı....54
Tablo 9. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı....55
Tablo 10. Sınıf Mevcutlarının Dağılımı....55
Tablo 11. Sınıflardaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısının Dağılımı....56
Tablo 12. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı....56
Tablo 13. Öğretmenlerinin Orta veya İyi Derecede Bildikleri Diller....57
Tablo 14. Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....57
Tablo 15. Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....58
Tablo 16. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Türk Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri....60
Tablo 17. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri....61
Tablo 18. Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....62
Tablo 19. Öğretmenlerinin Cinsiyetine Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....64
Tablo 20. Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri....66
Tablo 21. Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....69
Tablo 22. Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....72
Tablo 23. Öğretmenlerin Bildikleri Yabancı Dillere Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....75
Tablo 24. Öğretmenlerin Bildikleri Yabancı Dillere Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi....78

Tablo 25. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapılan Öğretmenler İle İlgili Olgusal Veriler 80
Tablo 26. Tema 1: "Öğretmen-Öğrenciler Arasındaki İlişki".....81
Tablo 27. Tema 2: "Öğrenciler Arasındaki İlişki" 85
Tablo 28. Tema 3: "Okul Sağlığı, Güvenliği ve Sınıf Disiplini" 88
Tablo 29. Tema 4: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Okullarına Alınması".....92
Tablo 30. Tema 5: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar" 96
Tablo 31. Tema 6: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları Sergiledikleri Durumlar".....98
Tablo 32. Tema 7: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri".....100
Tablo 33. Tema 8: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen Disiplin Sorunlarına Müdahale Yöntemleri" 102
Tablo 34. Tema 9: "Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Akademik Başarıları" 105
Tablo 35. Tema 10: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Dâhil Edilmelerine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri".....108
Tablo 36. Tema 10: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Dâhil Edilmelerine Yönelik İlkokul Türkçe Öğreticilerinin Görüş ve Önerileri" 109
Tablo 37. Tema 11: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Dâhil Edilmelerine Yönelik Konaklama Tesisi Türkçe Öğreticilerinin Görüş ve Önerileri".....110

KISALTMALAR DİZİNİ

%	: Yüzde
AB	: Avrupa Birliği
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
Bkz	: Bakınız
F	: Frekans
GEM	: Geçici Eğitim Merkezi
GKAS	: Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler
HBÖGM	: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
HEM	: Halk Eğitim Merkezi
HİE	: Hizmet İçi Eğitim
İBGİGM	: İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
MKTEK	: Midyat Konaklama Tesisi Eğitim Koordinatörlüğü
PICTES	: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi
SETA	: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÖMER	: Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Bu bölümde araştırmanın; konusu, problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Konu ve Problem

Göç; ekonomik, toplumsal, sosyal ve siyasi sebeplerle insanların veya toplumların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerden başka bir yere gitmeleri veya taşınmaları anlamına gelir. Bir ve birkaç kişiden oluşan insan topluluğunun ülkelerarası sınırları geçmesiyle gerçekleşen göç çeşidine "*dış göç*", aynı ülke içinde yapılan yer değişikliğine ise "*iç göç*" denilmektedir (Sağlam, 2006). Göçün olumlu ve olumsuz etkileri ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Göç yapılan ülkede işgücü zayıf ve göç edenler nitelikli işgücüne sahip ise olumlu; göç edilen ülkenin kaynakları yetersiz ve işsizlik oranı yüksek ise olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Göç sonucu sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda birçok açıdan etkileşim ve değişimler olmaktadır. İnsanlık tarihi boyunca dünya çapında sürekli göç olaylarına rastlanmaktadır. Son olarak Ortadoğu'da yaşanan savaşlar ve iç karışıklıklar sonucu özellikle Nisan 2011- Eylül 2013 tarihleri arasında yoğun olmak üzere, yakın ve güvenli liman olarak görülen Türkiye'ye ağırlıklı olarak Suriye'den ve Irak'tan birçok insan göç etmek zorunda kalmıştır. İlk olarak Suriye'den gelen 250 kişilik grup 29 Nisan 2011'de Türkiye'ye giriş yapmış ve bu göç hareketleri, yaşanan iç karışıklıkların devam etmesinden dolayı halen sürmektedir. Nitekim 15 Mart 2011 tarihinde Suriye'de başlayan iç karışıklıklarda sivillerle beraber en az 500 bin insanın yaşamını yitirdiği, 20 milyon nüfusa sahip olan Suriye'de; 13,5 milyon insanın yardıma muhtaç hale düştüğü belirtilmiştir. 6,3 milyon insan yerinden edilirken, yaklaşık 5 milyon insan komşu ülkelere göç ederek kurtulmaya çalışmıştır (AFAD, 2017a). Nitekim Ortadoğu'daki iç karışıklıklar ve savaş ortamından kaçan insanların bir kısmı; coğrafik, dil ve kültürel özellikler açısından benzerlikler taşıyan Mardin ilinin Midyat ilçesine yerleşmişlerdir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (İBGİGM) 3 Ağustos 2017 tarihindeki son verilerine göre Türkiye'deki geçici koruma altındaki Suriyelilerin sayısı 3 milyon 117 bin 69 kişi olarak belirlenmiştir. İllere göre dağılımları incelendiğinde, 498 bin kişi ile İstanbul'un 1.sırada, 96 bin kişi ile Mardin'in 10.sırada bulunduğu görülmüştür.

Biyometrik verileri alınarak kayıt altına alınan Suriyelilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde ise; 19-24 yaş arası yaklaşık 262 bin erkek, 200 bin kadın toplam 462 bin ile 1.sırada, ilkokul çağındaki çocukların yaş aralığı olan 5-9 yaş arasında ise yaklaşık 228 bin erkek, 214 bin kadın olmak üzere toplam 442 bin çocuk 2.sırada bulunmaktadır (GİGM, 2017).

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Bakanlığı (AFAD)'nın 31 Temmuz 2017 verilerine göre, Türkiye'de toplam 10 ildeki 23 geçici konaklama tesisinde yaklaşık 238 bin sığınmacının olduğu belirlenmiştir. Bu barınma merkezlerinde anaokulundan liseye kadar toplam 80.742 çocuk eğitime kazandırılmıştır. 225 bin Suriyeli insana çeşitli sertifika programlarında mesleki eğitim verilmiştir. Ayrıca araştırmanın yapıldığı Mardin ili Midyat ilçesindeki geçici barınma merkezinde 1.335 çadırda, 2.692 Suriyeli ve 1.614 Iraklı sığınmacının bulunduğu tespit edilmiştir (AFAD, 2017b).

Tüm bu olaylar yaşanırken Türkiye, "Açık Kapı Politikası" uygulayarak dünya çapında sığınmacılara en çok ev sahipliği yapan ülke olmuştur. Türkiye'nin izlediği bu politika ile ülkeye kabul edilen yabancı uyruklulara uluslararası mülteci hukuku teamüller gereğince "*geçici koruma*" statüsü verilmiştir. Böylelikle Türkiye'ye göç eden Suriyelilerin kendi ülkelerine dönene kadar Türkiye'de misafir statüsünde barındırılıp her türlü ihtiyaçlarının karşılanmasına karar verilmiştir (TBMM, 2012). *Geçici koruma*, ülkesinden ayrılması için zor durumda bırakılmış, ayrıldıktan sonra da geri dönme imkânı olmayan yabancılara sağlanan koruma türüdür. *Mülteci;* vatanını zorla terk etmek zorunda bırakılan kişilere, *sığınmacı;* mülteci statüsünü elde edebilmek için bekleyenlere, *göçmen* ise; kendi istekleriyle hiçbir baskı altında kalmadan vatanlarından çıkıp başka bir ülkeye gidenlere verilen isimdir (Kara ve Korkut, 2010).

21 Haziran 2017'de dünyada her yıl yapılan insani yardımların haritası ve dağılımını yapan İngiltere merkezli Kalkınma İnisiyatiflerinin yayınladığı 17. Küresel İnsani Yardım Raporu'na göre, Türkiye; 6 milyar dolarlık insani yardım yaparak, 6,3 milyar dolarlık yardım yapan Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nden sonra ikinci ülke olmuştur. İfade edilen bu rakam, dünya genelinde yapılan 27 milyar dolarlık toplam yardımın yaklaşık 5'te 1'inden fazlasını Türkiye'nin yaptığını göstermektedir. 2015 yılında Türkiye, milli gelirinin 0.75'ini insani yardım için ayırarak bir kez daha dünyanın "En Cömert Ülkesi" haline gelmiştir (AFAD, 2015).

Dünya genelinde ve özellikle Türkiye'ye yönelik olarak yapılan göç hareketlerine ilişkin ifade, açıklama ve rakamlar incelendiğinde, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde

göç kavramının sebep ve sonuçlarının dikkate alınması gerekmektedir. Bu çerçevede; çeşitli uluslararası sözleşmelerin yanı sıra Türkiye'deki eğitim ve öğretimle ilgili temel yasal düzenlemelerde de çocukların korunması, eğitim ihtiyaçlarının karşılanması ve her türlü yararlarının gözetilmesi vurgulanmaktadır. Dünya'nın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimi konusu her geçen gün önem kazanmakta ve sürekli olarak gündem oluşturan bir konu haline gelmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (TEGM) tarafından 23.09.2014 tarihinde yayımlanan 2014/21 numaralı genelgede, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve Çocuk Hakları Sözleşmesi hükümlerine göre; eğitim hakkı, ayrımcılık yapılamayacağı, ihtiyaç sahibi çocuklara eğitim hakkının verilmesi, yaşadıkları sarsıntıların etkilerinin azaltılması, fiziksel ve psikolojik olarak korunmaları gerektiği ve ayrıca eğitim politikalarının belirlenmesinde çocuğun yararına göre düzenlemelerin yapılması vurgulanmaktadır (MEB, 2014a). Türkiye'nin 1995 yılında taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi şu şekildedir:

> Taraf Devletler, bu Sözleşmede yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, anne babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayrım gözetmeksizin tanır ve taahhüt ederler. Taraf Devletler, çocuğun anne-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayırıma veya cezaya tabi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemi alırlar.

Göç sonucu bir yere giden ailelerin çocuklarının akademik olarak geride olduklarına dair birtakım veriler olsa da, bunun sebebi yer değiştirmekten ziyade sosyo-ekonomik nedenlere bağlıdır (Fargues, 2014).

Türkiye'ye göç eden sığınmacılar öncelikle geçici konaklama tesisinde tutulmuş daha sonra oradaki yaşam şartlarının zorluğu ve alt yapı yetersizliklerinden dolayı büyük bir kısmı oradan çıkıp yerleşim yerlerine geçmeye başlamışlardır. 2013 yılından itibaren geçici konaklama tesisi dışına çıkmış olan ailelerin çocukları için eğitim, bir sorun haline gelmiş ve birçok çocuk eğitimden mahrum kalmıştır. Geçici konaklama tesisi ve yerleşim yerleri içindeki çocukların eğitimine çözüm bulmak için Türkiye devleti, 2013-2014 öğretim yılından itibaren GEM'ler kurmuş ve bu eğitim merkezlerine öğrenciler servislerle bulundukları mahallelerden taşınmışlardır. Aynı zamanda bu eğitim merkezlerinin görevleri, sorumlulukları ve bu eğitim merkezlerinde alınması gereken tedbirler belirtilmiştir (MEB, 2014).

GEM'de Türkçe dil eğitimi ağırlıklı olmak üzere çeşitli eğitimler için Türk öğretmenlerin yanı sıra Suriyeli rehber öğretmenler de görevlendirilmiş ve Kasım 2016 tarihine kadar bu uygulama devam etmiştir. Yakınlarını kaybeden, maddi-manevi bunalımlar yaşayan ve birçok açıdan dezavantajlı durumda bulunan yabancı uyruklu ailelerin ve bu ailelerin çocuklarının Türk kültürünü öğrenmeleri, Türk kültürüne uyum sağlamaları, sosyal açıdan kaynaşmaları ve özellikle Türk dilini öğrenmeleri için GEM'den alınarak Türk okullarına kayıtları yapılmıştır. MEB ile AB Türkiye Delegasyonu arasında "Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler İçin Mali İmkân" anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Türkiye'deki Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine dâhil edilmesi hedeflenmiştir. MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (HBÖGM); "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemi'ne Entegrasyonu Projesi (PICTES)" ile geçici koruma altındaki Suriyelilerin Türk eğitimine erişimini sağlamak için AB tarafından doğrudan hibelendirilmiştir. Bu proje 03/10/2016 tarihinden itibaren başlamış ve bu projenin süresi 2 yıl olarak belirlenmiştir. Proje için talep edilen AB katkısı 300 milyon Euro'dur. Projenin öncelikli yürütüldüğü illerin sayısı 23'tür (MEB, 2016). Aynı zamanda Türkiye'ye yapılan göç sonucu eğitim-öğretim faaliyetlerini yakından takip etmek ve projeler üretmek amacıyla HBÖGM'nin bünyesinde 16/05/2016 tarihinde "Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığı" kurulmuştur (MEB, 2016a).

PICTES ile birlikte GEM'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin 2 yıl içerisinde kademeli olarak Türk okullarına alınması hedeflenmektedir. Bu kapsamda Mardin ilinde geçici eğitim merkezleri kapatılmış ve yabancı uyruklu öğrenciler Türk okullarına kaydedilmiştir. Türk okullarına kaydedilen öğrencilere Türkçe öğretmek amacıyla MEB tarafından, Türkiye genelinde geçici süreli 4200 öğretmen görevlendirmiştir. Mardin iline de toplam 72 adet kadro verilmiştir. Bu öğretmenlerle 1 yıl süreyle sözleşme imzalanmış ve gerekli görülmesi halinde sözleşmeleri en fazla 1 yıl daha uzatılacağı belirtilmiştir. Bu öğretmenler yabancı uyruklu öğrencilere haftada 35 saate kadar Türkçe eğitimi vereceklerdir ve 35 saati dolduramazlarsa başka okullarda da görevlendirilebileceklerdir. Gerekli görülmesi halinde bu öğreticilerin sömestr ve yaz tatillerinde de Türkçe eğitimine devam edecekleri belirtilmiştir (MEB, 2016b).

3 Mart 2017 tarihinde yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek ve bu öğrencilere yönelik rehberlik hizmetlerini yürütmek amacıyla 981'i sınıf öğretmeni, 597'si Türkçe öğretmeni ve 500'ü de rehber öğretmen olmak üzere toplam 2078 geçici süreli öğretmen alım duyurusu yapılmıştır. Görevlendirilecek olan öğretmenlerin 24 Mart 2017 tarihine kadar sözleşmelerinin imzalanacağı belirtilmiştir. Mardin iline 8'i sınıf öğretmeni ve 5'i rehber

öğretmen kadrosu olmak üzere toplam 13 öğretmenin görevlendirilmesi gerçekleştirilmiştir (MEB, 2017a).

Toplumsal ve çevresel faktörler, ailenin yaşam tarzı, sosyal ve ekonomik nedenler, devletin eğitim politikaları, eğitimin altyapısı ve donanımı, kültür ve değer farklılıkları gibi birtakım nedenlere bağlı olarak öğrenciler, okul ve sınıf ortamında birtakım istenmeyen davranışlar sergileyebilirler. Sınıf öğretmenleri, karşılaştıkları bu davranışları önlemek ve davranış bozukluğunu düzeltmek amacıyla bir takım yöntemleri uygularlar. Bu açıdan eğitim çalışanlarının istenmeyen davranışları düzeltebilmeleri ve bu davranışlara etkili yöntemlerle karşı koyabilmeleri için problem davranışların kaynağı ve sebepleri bilinmelidir (Karadağ ve Üney, 2006, s.129).

Farklı kültürlerde büyümüş ve yetişmiş olan bireyler değişik kültürlerle karşılaştıklarında ister istemez bu kültüre ayak uydurmakta zorlanırlar. Karşılaştıkları yeni kültürden etkilenmekle birlikte bu kültürü olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilirler. Şüphesiz etkileme ve etkilenmenin en yoğun olduğu yerlerden birisi de eğitim sistemleridir. Eğitim sistemlerinin uygulandığı ve gerçekleştirildiği yerler ise okul ve sınıf ortamlarıdır. Farklı kültür ve yaşam tarzına sahip olan yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasıyla birlikte okul ve sınıf ortamlarında birtakım sebeplerden dolayı istenmeyen davranışlar görülebilmektedir. İstenmeyen davranışların çeşitleri, sergilenme sıklığı, hangi durumlarda sergilendikleri, bu davranışların sebepleri ve bu davranışları azaltıp ortadan kaldırmak için alınabilecek en etkili yöntemlerin neler olduğunun araştırılması ve eğitim çalışanları ile paylaşılması son derece önem taşımaktadır.

Bu nedenle, Suriye ve Irak'taki savaş ortamından kaçarak Türkiye'ye sığınan ailelerin çocuklarının geçici eğitim merkezinden alınarak Türk eğitim sistemine dâhil edilmelerine, ilkokullardaki sınıf öğretmenleri ile ilkokul ve Midyat geçici konaklama tesisinde yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için görevlendirilen geçici öğreticilerin bakış açısı, yabancı uyruklu öğrenciler ile Türk öğrencilerin arasındaki ilişki ve birbirlerini kabullenme düzeyleri, bu uygulamanın her iki öğrenci gurubunun akademik başarılarına etkisi, sınıfta, okulda ve geçici konaklama tesisinde karşılaşılan istenmeyen davranışların görülme sıklığı ve bu istenmeyen davranışların öğrencilere göre farklılık gösterip göstermediği, bu davranışların nedenleri, öğretmenlerin bu davranışlara müdahale yöntemleri ve müdahale yönteminin etkililik derecesi, sınıf öğretmenlerinin bu uygulama hakkındaki görüş ve önerilerinin çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısı ve yabancı dil bilme durumları) değişip değişmediği sorularına yanıt aranmıştır.

Alt problemler.

Araştırmanın amacına yönelik olarak araştırmanın ***nicel kısmında*** aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre;

a) İstenmeyen davranışların Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyi nasıldır?

b) Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar farklılık göstermekte midir?

c) Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler için istenmeyen davranışların nedenleri farklılık göstermekte midir?

d) İstenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi ve nedenleri öğretmenlerin cinsiyetine göre farklılık göstermekte midir?

e) İstenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre farklılık göstermekte midir?

f) İstenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi öğretmenlerin Arapça ve Kürtçe dillerini bilip bilmemelerine göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın ***nitel kısmında*** aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Sınıf öğretmenleri, okul ve konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin görüşlerine göre;

a) Yabancı uyruklu öğrencilerin öğretmen-öğrenci ilişkilerine etkisi nasıl olmuştur?

b) Yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenci-öğrenci ilişkilerine etkisi nasıl olmuştur?

c) Yabancı uyruklu öğrencilerin okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplinine etkileri nasıl olmuştur?

d) Yabancı uyruklu öğrencilerin geçici eğitim merkezlerinden alınarak Türk okullarına kayıtlarının yapılması hakkında sınıf öğretmenlerinin bakış açısı nasıldır?

e) Sınıf içi istenmeyen davranışların ortaya çıkması yer, zaman ve duruma bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

f) Sınıf içi istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına etki eden faktörler nelerdir?

g) Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı uyguladıkları müdahale yöntemleri nelerdir ve bu yöntemlerin etkililik düzeyi nasıldır?

h) Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının, Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarına etkisi nasıl olmuştur?

i) Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine daha etkin ve hızlı bir şekilde uyum sağlamaları için neler yapılmalıdır?

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, Türk eğitim sistemine dâhil edilmek için devlet ilkokullarına alınan yabancı uyruklu öğrencilerde sınıf öğretmenlerinin ve geçici Türkçe öğreticilerinin karşılaştıkları istenmeyen davranışları, bunların nedenlerini belirlemek, uygulamaya yönelik görüş ve öneriler sunmaktır.

Önem

Ortadoğu'da yaşanan olumsuz gelişmelere bağlı olarak Türkiye'nin yardım eli ile hayata tutunmaya çalışan insanlara yönelik Türkiye'de sağlık, sosyal, ekonomik ve eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için birçok adım atılmıştır. Son olarak okul çağındaki çocukların Türk kültürünü daha yakından tanımaları, Türk dilini öğrenmeleri ve günlük hayatta karşılaşabilecekleri problemleri tek başlarına çözebilmeleri açısından önemli bir projeye imza atılmıştır. PICTES (Project of Integration of Foreign Students into Turkish Education System) adı verilen bu proje ile yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitimine dâhil edilmeleri hedeflenmiştir. Proje kapsamında İl Milli Eğitim Müdürlükleri (MEM) bünyesinde İl Proje Koordinatörlükleri kurulmuş olup yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimi üzerinde titiz çalışmalar yürütülmektedir.

Söz konusu uygulamadan birinci derecede etkilenen Türk okullarındaki öğrenciler, yöneticiler, sınıf öğretmenleri ve proje kapsamında görevlendirilen geçici süreli Türkçe öğreticileridir. Bazı Türk okullarında derslik sayısının az, sınıfların kalabalık olması, dil öğretiminde önemli materyaller olarak görülen projeksiyon, bilgisayar ve akıllı tahta gibi bilişim sistemlerinin yetersiz oluşu, dil ve iletişim problemleri, kültür farklılıkları… vb gibi birtakım etkenler sonucu okullarda ve sınıflarda istenmeyen davranışların görülmesi sonucunda bu araştırmanın yapılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Bu yüzden yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasıyla birlikte bu uygulamanın eğitime olan olumlu ve olumsuz yansımalarını, Türk okullarındaki sınıf öğretmenleri ve proje kapsamında görevlendirilen geçici süreli Türkçe öğreticilerinin görüşlerine göre incelemek, varsa karşılaşılan istenmeyen davranışların nedenlerini ortaya çıkarıp çözüm üretmek ve buna göre bir yol haritası çizmek açısından bu araştırma önem taşımaktadır.

Aynı zamanda bu çalışma, Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan farklı kültürlere sahip öğrencilerin Türk okullarındaki öğrencilerle sınıf içindeki ilişkileri, okula uyum seviyelerinin araştırılması, olumlu yönlerinin geliştirilerek teşvik edilmesi, varsa olumsuz yönlerinin ise sınıf öğretmenlerinden gelecek olan görüş ve önerilerle önlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Alan yazına bakıldığında, sınıf içi istenmeyen davranışlarla ilgili birçok çalışmaya rastlanmıştır, ancak yeni bir konu olmasından dolayı yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu ilkokullarda sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı istenmeyen davranışlar ile ilgili olarak sınırlı sayıda çalışmaların olduğu görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine alınmalarında adımların daha yeni atılması ve işin başlangıcında olunması nedeniyle henüz sınırlı sayıda çalışmalar mevcuttur. Dolayısıyla bu çalışmanın göç dalgasına en çok maruz kalan ve okul çağındaki çocukların çok olduğu yerlerden biri olan Mardin ili Midyat ilçesinde yapılmasının önemli taraflarından birisi de budur. Aynı zamanda eğitimdeki sorunların doğrudan sınıf öğretmenleri ve yabancı uyruklu öğrencilerle sürekli vakit geçiren geçici süreli Türkçe öğreticileri tarafından belirlenmesi ve bu sorunlara etkili çözüm önerileri sunulması bakımından işlevsel olan bu çalışma önem taşımaktadır. Ayrıca bu araştırmanın, eğitime yön veren yönetici ve öğretmenlere ışık tutması, yol göstermesi ve konuyla ilgili önemli bir eksikliğin giderilebilmesi, yeni yapılacak olan araştırmalara fikir sunup kaynak teşkil etmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Sayıltılar

1. Araştırma kapsamındaki öğretmenler, ölçme araçlarına gerçekçi, içten ve samimi bir şekilde cevap vermişlerdir.
2. Seçilen nicel örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
3. Çalışma kapsamında uygulanan olan anket maddeleri ve yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları, sınıf öğretmenlerinin ilkokullarda karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını, bu davranışların nedenlerini ve çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini ölçer özelliktedir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, anket formundan ve araştırmacı tarafından hazırlanıp uzman kişilerce incelenen yarı yapılandırılmış görüşme sorularından elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırma, MEB Bilişim Sistemleri (MEBBİS) 2017 yılı verilerine göre, Mardin ili Midyat İlçesinde kayıtlı yabancı uyruklu öğrencisi bulunan ilkokullardaki sınıf öğretmenleri ve geçici süreli Türkçe öğreticileri ile Midyat geçici konaklama tesisindeki geçici süreli Türkçe öğreticilerinin görüşleri ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın nicel verileri Mardin ili Midyat İlçesinde görev yapan 232 sınıf öğretmeni ve 28 geçici süreli Türkçe öğreticisi toplam 260 öğretmen; nitel verileri ise,

25 sınıf öğretmeni ve 8 geçici süreli Türkçe öğreticisi toplam 33 sınıf öğretmeni görüşü ile sınırlıdır.

Tanımlar

Sınıf öğretmeni: Eğitimin amaçları doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetlerini ilkokul 1-4.sınıflarda uygulayan ve yürüten kişidir (Özdayı, 1990, s.15).

Öğrenci: Öğrenim görmek için ders alan, okul çocuğudur (TDK, 2017). Bu araştırmada öğrenci, ilkokullarda ve konaklama tesisindeki 1-4.sınıflardaki Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler olarak tanımlanmıştır.

Geçici Süreli Türkçe Öğreticisi: PICTES projesi kapsamında Türk okulları ile konaklama tesislerinde yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için MEB HBÖGM tarafından görevlendirilen öğretmenlerdir (MEB, 2017).

Yabancı: Başka bir milletten olup farklı bir devletin uyruğundaki kişidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile herhangi bir vatandaşlık ilgisi bulunmayana verilen isimdir (GİGM, 2015).

İstenmeyen (Problem) Davranış: Hem öğretmenin derse olan dikkatini hem de öğrencinin kendisiyle beraber diğer öğrencilerin bir şeyler öğrenmesine engel teşkil eden, öğrenme-öğretme ortamını doğrudan veya dolaylı olarak bozan davranışlardır (Burden, 1995). Çalışmada istenmeyen davranışlar yerine bazen problem davranışlar, disiplin sorunları ve rahatsız edici davranışlar gibi ifadeler kullanılmıştır.

Sınıf Düzeni: Eğitim- öğretim ortamında kurallar ve disiplin çerçevesinde derse etkin katılım ve üst düzeyde verim alınabilmesi için sergilenmesi gereken davranışları ifade eder (Burden, 1995, s.3).

Sınıf Yönetimi: Sınıf ortamında meydana gelen bütün faaliyetlerin ve öğretim sürecinin yönetilmesidir (Çınar, 2010). Sınıf yönetimi, sınıf içerisinde yapılması planlanan faaliyet ve etkinliklerin düzenlenmesi ve öğrencilere etkinliklerde rehberlikte bulunma becerisidir. Sınıf iklimini olumlu hale getirme, öğrenciler için demokratik ve samimi bir ortam oluşturup kendi yeteneklerini sergileyebilmelerine imkân verme sürecidir (Turan, 2005, s.2).

Konaklama Tesisi: Araştırmada konaklama tesisi; Suriye ve Irak'taki iç karışıklıklardan dolayı Türkiye'ye göç eden insanların misafir edildiği çadır kente verilen isimdir (AFAD, 2016).

Entegrasyon: Bütünleştirme ve uyum demektir (TDK, 2017a) Araştırmada entegrasyon; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dahil edilmesi ve uyumu için yürütülen projede kullanılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde geçici koruma kapsamındaki çocuklara verilen eğitim, Türk eğitim sistemi, sınıf yönetimi, istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri ve bunlarla baş etme yöntemleri ile ilgili temel kavramlara yer verilmiş ve araştırma konusunu ilgilendiren alan yazındaki diğer çalışmalar sunulmuştur.

Göç ve eğitim.

Savaş ve yıkım olayları, doğal afetler, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi nedenlerle insanlar, sahip oldukları birçok şeyi bir tarafa bırakarak yaşam alanlarını terk etmektedirler. İç göçler o ülkeyi etkilerken dış göçler birden fazla ülkeyi ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi anlamda etkileyebilmektedir. Şüphesiz en çok etkileme ve etkilenmenin olduğu alan eğitimdir.

Göç, bir yerleşim yerinin sınırlarını geçerek süre, yapı ve neden bakımından herhangi bir farklılık gözetmeksizin yapılan yer değiştirme hareketleridir (TDK, 2017b). Sığınmacılar (mülteciler), bulundukları yerlerden çıkarılanlar, ekonomik ve düzensiz göçmenler de buna dâhildir. Göçün sonuçları, yapıldığı ülkenin göçü yönetme politikası, sosyal ve ekonomik gücüne göre olumlu veya olumsuz olabilmektedir. *Göç yönetimi,* hem ülkenin sınırları içerisinde göçmenlerin durumunu, hem de yabancılara ve korunmaya ihtiyacı olan bireylere tanınan hakları yönetme ile beraber, ülke sınırları dışından yapılacak göç olaylarını yakından ve insani bir şekilde takip eden ilgili devlet tarafından oluşturulan ulusal bir yönetimdir (Perruchoud, 2009).

Göç, toplumda diğer alanlar kadar eğitimi de etkilemektedir. Göç alan yerlerde aşırı nüfus birikmesi, göç veren yerlerde ise nüfus azalmasından dolayı eğitimde sorunlar çıkmaktadır. Göç veren yerlerin nüfus oranının azlığından dolayı birleştirilmiş sınıf uygulamaları, göç alan yerlerde ise kalabalık sınıflar ve ihtiyaçların karşılanamaması gibi birtakım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ülke dışından gelenler açısından göçün eğitime etkisi daha da büyük olmaktadır. Çünkü gelen insanların yaşam tarzları, kültürel özellikleri, sosyo-

ekonomik durumları, dil ve iletişim problemleri ile beraber başka türlü etkenler göz önüne alındığında sorunların daha ciddi düzeyde olduğu söylenebilir.

Göç hem çocukları hem de yetişkinleri ciddi bir biçimde etkilemektedir. Özellikle bu ağır yükü taşıyıp bedel ödeyen, yakınları ile beraber geleceğini de kaybetmeyle karşı karşıya kalan çocuklardır. Ortadoğu'da yaşanan savaşlar ve tahrikler, insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için onları yeni umut arayışlarına sokmakta ve sınırlarda açlık, sefalet çekmelerine neden olmaktadır. Genç, yaşlı, kadın, erkek ve çocuklardan oluşan bu insanların göç sırasında yaşadıkları sarsıntılar ve birtakım can kayıpları, tüm dünyanın gözü önünde gerçekleşmekte ve bu insanlara az sayıda yardım eli uzanmaktadır. Bu insanların geldiği ülkelerde nereye, nasıl ve ne zaman yerleştirilecekleri, vatandaşlık ve sosyal statüleri, okula gitmesi gereken çocukların nasıl eğitileceği, elinde mesleği olan veya olmayanların geçimini sağlaması için hangi işe yerleştirileceği gibi birçok problemin halledilebilmesi için birtakım tedbirlerin alınması gerekmektedir. Çünkü başka ülkelerden çıkıp gelen bu insanların psikolojik, sosyal ve ekonomik anlamda çok zor durumda olmaları, dil ve iletişim konusundaki problemleri, kültür çatışmaları gibi bir takım problemleri okul yönetimi tarafından halledilmesi ve uyumları açısından ek tedbirlerin alınması gerekmektedir (Karakütük ve Kavak, 2017).

Uluslararası hukuk, çocuklarla beraber tüm insanların, insanlığın onuruna yakışacak şekilde hayatlarını sürdürebilme, savaş ve tehditlere karşı diğer ülkelerden yardım isteme ve korunma hakkını garanti altına almakta, her türlü ayrımcılığa karşı çıkmakta; çocukların zararlarına olabilecek şekilde bedenen ve ruhen onları yıpratacak yerlerde çalıştırılma, erken yaşta evlendirilme ve fuhuş gibi cinsel istismara karşı çıkmaktadır. Bütün bunları garanti altına alan belge "Çocuk Hakları Sözleşmesi"dir. 14 Eylül 1990'da imzalanan bu sözleşmenin 28. maddesinde "***Taraf devletler, tüm çocuklara eğitimde fırsat eşitliği sağlarlar***" ifadesi yer almaktadır (Topçuoğlu, 2012, s.27).

Mülteci; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) tüzüğündeki şartlara uygun ve "Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi" veya "Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolüne" taraf olan bir ülkenin sınırları içinde olup olmamaları veya bu sözleşmeler doğrultusunda ilgili ülkenin mülteci sıfatı verip vermemesine bakılmaksızın, BMMYK'nın sağladığı Birleşmiş Milletler korumasından faydalanma hakkına sahip olan bireye verilen isimdir. Mültecinin bir diğer anlamı da din, dil, ırk ve uyruk, sosyal ve siyasi üyeliklerinden dolayı haklı bir tehdit, baskı ve ölüm korkusu sebebiyle vatandaşı olduğu devletin dışındaki herhangi bir devletin koruma ve himayesinden faydalanmak isteyen kişidir (Perruchoud, 2009a).

Sığınmacı, mültecinin sahip olduğu haklara sahip olmak için herhangi bir ülkeye başvuru yapıp sonucu bekleyen kişidir. Sonuç eğer reddedilir ve olumsuz çıkarsa ilgili kişi o ülkeyi terk eder. Kendisine ülkede kalması için izin verilmediyse bu kişi sınır dışı edilebilir. Sığınmacıların, gittikleri ülkede vatandaşlık hakkına sahip olmaları uğraştırıcı ve uzun bir süreçtir.

Ülkelerindeki savaş sebebiyle Türkiye'ye gelen Suriyelilerin Türkiye'yi neden seçtiklerini belirlemek için AFAD (2014) tarafından yapılan araştırmada %13'ünün güven, % 77'sinin sınıra yakınlık, %7'sinin yaşam şartlarının iyi olması ve % 3'ünün de dinsel sebeplerden geldiğini ortaya koymuştur.

Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu (YUKK).

Ulusal ve uluslararası tüm ilgililerin bir araya gelerek hazırladığı "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu"; 4 Nisan 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunda kabul edilmiştir. 11 Nisan 2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 18 Mayıs 2015 tarihinden itibaren Türkiye'nin 81 ilinde teşkilatlanması hazır hale getirilmiştir. Kanunun 54. maddesi gereğince "Geri Göndermeme İlkesi" benimsenmiş ve göç eden bu kişilerin ülke içinde kalmalarına izin verilmiştir (Korkut ve Güney, 2017).

Geçici koruma.

Geçici koruma, göç edilen ülkenin göç eden kişileri geri göndermesinin zor olduğu durumlarda bu kişilere birtakım haklar vererek çözüm bulmayı sağlayan bir yoldur. Geçici korumanın üç temel öğesi,

1. Güvenli topraklara koşulsuz kabul ile erişime izin verilmesi (Açık Sınır Politikası),
2. "Geri Göndermeme İlkesi" nin istisnasız bir şekilde uygulanması,
3. Türkiye'ye kaçıp gelen kişilerin istisnasız tüm temel ve acil ihtiyaçlarının karşılanmasıdır (GİGM, 2014a).

Geçici koruma, ülkesine geri dönmesinin mümkün olmadığı üçüncü ülke vatandaşlarından kitlesel şekilde göç akınının oluşması veya ihtimalinin olması durumunda, ilgili kişilerin faydalarına olacak şekilde ülkeye alma ve sahip çıkma riski varsa, bu kişilere hızlı bir şekilde yardım edebilmek için geçici koruma sağlayarak istisnai olan bu uygulama ile çözüm bulunabilir (Perruchoud, 2009b).

Türkiye, Nisan 2011'den beri Suriye'den kaçmak zorunda kalan kişilerin beklenmedik ve hızlı başlayıp halen devam eden kitlesel göçü ile karşı karşıya kalmıştır. Suriye'deki

olayların halen devam etmesi ve geri dönüşün şuan için imkânsız olması sebebiyle bu insanlara koşulsuz şartsız Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından geçici koruma statüsü verilmiştir. İçişleri Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu "*Geçici Koruma Yönetmeliği*" 22 Ekim 2014 tarihli 29153 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte yer alan düzenlemeler;

- Geçici Korumanın Kapsamı ve Genel İlkeler
- Geçici Korumanın Başlaması ve Sone Ermesine İlişkin Hükümler,
- Geçici Koruma Kapsamında Yapılması Gereken İş ve İşlemler
- Sağlanacak Hizmetler,
- Yükümlülükler,
- Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, İşletilmesi ve Verilecek Hizmetler,
- Üçüncü Ülkeye Çıkış ve Gönüllü Geri Dönüş Esasları,
- İşbirliği, Destek ve Yardım,
- Diğer Hükümler şeklinde sıralanmıştır (Korkut ve Güney, 2017).

07/04/2016 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile "Geçici Koruma Yönetmeliği"nde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklik ile Suriye Arap Cumhuriyeti'nden yasal olmayan yollarla Ege Adalarına geçmiş olup Türkiye'ye geri dönen mültecilere istemeleri halinde geçici koruma verilebileceği ifade edilmiştir. Geçici koruma ile bir takım haklar verilse de yükümlülükler de verilmiştir. Yükümlülükleri yerine getirmeyenlerin eğitim ve acil sağlık hizmetleri haricindeki diğer hakları kısıtlanabilir.

Geçici koruma için valiliklere başvuran mültecilerin, valiliklerce "*Ön Kayıt Belgesi*" oluşturulur ve bu belgeye istinaden, Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT), Jandarma ve Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) tarafından gerekli güvenlik incelemesi yapıldıktan sonra talepleri sonuçlandırılır.

Okul çağındaki yabancı uyrukluların ön kayıtları.

26 Eylül 2016 tarih ve 36219 sayılı İçişleri Bakanlığı talimatı gereğince; ilk ve ortaöğretim çağındaki Suriyeli çocukların eğitimden geri kalmamaları ve eğitim hizmetlerine erişimleri için Valilik oluru ile araştırma inceleme sonuçları beklenmeden geçici koruma kapsamına alınmalarının önü açılmıştır (GİGM, 2016a).

Geçici koruma kimlik belgesi.

Yönetmeliğin 22. maddesi gereğince geçici koruma kapsamına alınan kişilerden herhangi bir ücret veya vergi alınmadan bu kişilere yabancı uyruklu kimlik numarası içeren

"Geçici Koruma Kimlik Belgesi" verilmektedir. GİGM'nin internet sayfası üzerinden mülteciler, 98 ile başlayan "Şahıs Numarası"nı girerek "Yabancı Kimlik Numarası"na erişebilirler. Bu belge, Türk vatandaşlığına başvuru veya uzun süre Türkiye'de kalma hakkı sağlamaz (GİGM, 2016).

Geçici korumanın sağladığı faydalar.

Geçici koruma kapsamına girerek kimlik belgesi olanlar; sağlık, eğitim, dini rehberlik, psiko-sosyal destek, güvenlik, tercümanlık, barınma, altyapı ve iş piyasasına erişim desteğinden faydalanabilmektedir. Mülteciler, yabancı uyruklu kimlik numarası ile ilk, orta ve yükseköğretime kayıt yaptırabilmektedirler.

Göçnet Projesi.

30 Kasım 2015 tarihinden itibaren Türkiye'de 81 ilin Göç İdaresi Müdürlüğünde "GöçNet" projesi kullanıma açılmıştır. Geçici koruma kapsamındaki mültecilerin, ikamet değişiklikleri, kimlik işlemleri ve kayıt güncelleme gibi iş ve işlemleri bu sistem üzerinden yapılmaktadır. GöçNet Projesi; MEB, Sağlık Bakanlığı, EGM, İŞKUR, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Çalışma Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile yakın işbirliği içindedir. Ayrıca teknik altyapı tamamlanınca geçici koruma kapsamındaki herkesin parmak izi sisteme yüklenmiş olacaktır (GİGM, 2015a).

Yabancı iletişim merkezi (YİMER ALO 157).

20 Ağustos 2015 tarihinden itibaren; yabancıların sorunlarına daha hızlı cevap verebilmek, çözüm üretmek, etkin diyaloglar kurmak ve kamu hizmetlerine erişmelerinde gerekli fırsatları sunmak için GİGM tarafından oluşturulmuş birimdir. 6 dilde hizmet vermektedir. Bu diller; İngilizce, Arapça, Rusça, Türkçe, Almanca ve Farsçadır (GİGM, 2015b).

Eğitimsizlik ve terör.

Terör, ekonomik ve siyasal çıkarlar için sosyo-ekonomik gelişmişliği az, eğitimsizliği çok olan bir toplumda korku ve tedirginlik oluşturan bir oluşumdur. Terörü besleyen unsurlardan birisi de eğitimsizliktir. Eğitim; terörün panzehiridir. Terör örgütleri kendilerine kaynak sağlamak için öncelikle eğitimi hedef alır. Çünkü cehalet, terörizmin temelini oluşturur. Bu bakımdan savaş olaylarına maruz kalan bölgelerde çocuklar ve gençler hedef alınmakta bir takım vaatlerle teröre destek amaçlı kullanılmaktadırlar. Yakın zaman içerisinde Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler birçok insanın mağdur olmasına, yerinden, yurdundan edilmesine ve terör örgütlerinin güçlenmesine zemin hazırlamıştır. Son olarak yakın

coğrafyada meydana gelen birtakım olumsuzluklardan dolayı Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan yabancı uyruklu öğrencilerin teröre kaynak teşkil etmemesi, sosyal, ekonomik ve eğitim açısından ihtiyaçlarının karşılanması açısından çeşitli adımlar atılmıştır. Bunlardan birisi de bu çocukların eğitiminin aksamaması ve eğitimden yararlanma hakları bakımından önemli bir adım olarak görülen "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PICTES)"nin hayata geçirilmesi ve bu öğrencilerin Türk okullarına kaydedilmesidir.

PICTES (Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi).

Avrupa Birliği (AB), Türkiye'de bulunan "Geçici Koruma Kapsamındaki Yabancılar"ın, eğitim, sağlık, temel ihtiyaçlar, psiko-sosyal destek…vb gibi gereksinimler için doğrudan hibelendirilen PICTES, 3 Ekim 2016 tarihinde başlatılmıştır. Projenin birimleri;

- Eğitim Planlama
- İhale ve Satın Alma
- Mali İşler
- Rehberlik ve Halkla İlişkiler
- Hukuk İşleri
- Materyal ve Kalite Geliştirme
- Ölçme ve Değerlendirme
- Öğretmen Eğitimi, Seminerleri ve İstihdamı
- İzleme ve Değerlendirmeden oluşmaktadır (MEB, 2016c).

Çocukların eğitimi hususundaki temel kıstas Çocuk Hakları Konseyi tarafından belirlenir. Ücretsiz ve herkese eşit olacak şekilde ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde çocukların eğitilmesi için gerekli kolaylıkların sağlanması gerekmektedir. Bu konuda mültecilerin haklarını koruma altına alan uluslararası sözleşmeler de bulunmaktadır. Bu sözleşmeler;

- Birleşmiş Milletler Mülteci ve Sığınma Sözleşmesi (BMSS) New York Protokolü,
- Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS),
- Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (IAOKS),
- BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (ESKHS) şeklinde sıralanabilir (MEB, 2016d).

Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin (GKAS) büyük bir kısmı kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Yabancı uyruklu çocukların;

- Geleceklerinin kaybolmaması,
- Eğitim haklarından yoksun kalmamaları,
- Topluma uyum gösterip kaynaşmaları,
- Geçimlerini sağlayıp kendilerine ve bulundukları ülkeye hizmet edebilmek için meslek sahibi olabilmeleri gibi birtakım nedenlerden dolayı geleceklerine eğitim yolu ile yatırım yapılması şarttır.

Suriye'den diğer Arap ülkelerine giden mülteciler dil ve iletişim problemi çekmezken, Türkiye'ye gelen mültecilerin dil ve iletişim problemleri çektiği görülmektedir. Bu durum mültecilerin yaşam standartlarını zorlaştırmaktadır (Akkaya, 2013, s.180).

Bireyin yaşamını sürdürdüğü toplumun dilini bilmemesi veya bu konuda yetersiz olması sonucu iletişim ve etkileşimde aksaklıklar yaşanır. Bundan dolayı yabancı uyrukluların ve Türklerin ciddi problemlerle karşılaştığı görülmektedir. Suriyeli öğrenciler ve ailelerinin, Türk öğrencilerle hiçbir şekilde iletişime geçemedikleri, öğrencilerin sınıfta tek başlarına kaldıkları, sıkıldıkları ve karşılaştıkları problemleri öğretmenlerine anlatamadıkları için kendi başlarına çözüm bulmak zorunda kaldıkları ortaya çıkmıştır (Uzun ve Bütün, 2016, s.75).

Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimi için 2 alternatif bulunmaktadır. Bunlar;

- Geçici Eğitim Merkezleri (GEM)
- Türk Devlet Okullarıdır.

GEM; Arapça dilinde Türk eğitim sistemi müfredatını aktaran gönüllü yaklaşık 12 bin Suriyeli öğretmen ile Türkçe öğretimi için görevlendirilen Türk öğretmenlerin koordineli bir şekilde çalışarak eğitim verdikleri yerlerdir. Geçici konaklama tesislerinde (kamp) ve bu tesislerin dışında faaliyet göstermektedirler. Haftada zorunlu olarak 15 saat Türkçe dil öğretimine yönelik dersler verilmektedir. Kayıtlar MEB Yabancı Uyruklu Öğrenci Sistemi (YÖBİS) üzerinden yapılmaktadır. En son alınan bilgilere göre Türkiye'de 21 ilde toplam 432 GEM bulunduğu belirtilmiştir. 2016/2017 eğitim-öğretim yılından itibaren Türk devlet okullarına 1., 5. ve 9. sınıflara başlayacak olan GKAS öğrencilerinin kayıt işlemleri başlamıştır. Uyum, dil ve iletişim problemlerinin ortadan kalkması ve Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri için GEM öğrencileri Türk okullarına aktarılmaya başlanmış ve proje kapsamında Türkçe, sınıf ve son olarak psikolojik danışma öğretmenliği mezunları arasından mülakat ile geçici Türkçe öğreticileri görevlendirilmiştir.

MEB, 14 Kasım 2016'da GKAS öğrencilerinin okullara göre dağılımını içeren verileri yayınlamıştır. Bu verilerde okul çağındaki (5-17 yaş) nüfus sayısı, bu nüfustan okullara gelenlerin sayısı, okullarda eğitim görenlerin GEM ve Türk devlet okullarına göre oranları ile GKAS okullaşma oranı yer almaktadır.

Tablo 1. *GKAS Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı*

GKAS öğrencilerin okullara göre dağılımı						
Okul Çağı Nüfusu	Kayıtlı GKAS Sayısı	GEM'de Kayıtlı Sayısı		Türk Devlet Okullarında Kayıtlı Sayısı		Okullaşma Oranı
		Şubat 2016	Kasım 2016	Şubat 2016	Kasım 2016	
872.629	499.531	249.750	325.452	75.748	174.079	%57,2

Kaynak: https://pictes.meb.gov.tr

Türk eğitim sistemi.

Türk eğitim sisteminin sorunları.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Plan'a göre Türk eğitim sisteminin *zayıf yönlerinin*; sınıf mevcutlarının fazla olması, ikili öğretim ve birleştirilmiş sınıf uygulamalarının halen var olması, öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi hususundaki dengesizlikler ile özellikle doğu ve güneydoğudan batıya doğru yaşanan öğretmen tayinleri, eğitime yönelik yapılan planlamaların kısa süreli olması, sınıftaki öğrenci sayısı hususunda ülke genelinde belli bir standardın olmaması, okullarda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin etkin bir şekilde yapılamaması ve bütçeden ayrılan kaynağın büyük bölümünün personel giderlerine harcanması şeklinde olduğu görülmektedir. Türk eğitim sistemine yönelik *tehditlerin* ise; göç sonucu bazı bölgelerde hızlı bir şekilde nüfusun artması ve derslik yetersizliğinin oluşması, bölgeler arası görülen sosyo-ekonomik farklılıklar, eğitimde duyulan hizmet ve ihtiyaçların tam olarak karşılanamaması, risk gurubundaki çocuk sayısının hızlı artışı ve zorunlu eğitim çağındaki çocukların mevsimlik işlerde çalıştırılarak eğitimden yoksun bırakılmaları şeklinde olduğu görülmektedir (MEB, 2009).

Türk eğitim sisteminin temel sorunlarına bakıldığında; öğrenci sayısının fazla, derslik sayısının az, ikili eğitimin olması, hızlı nüfus artışı, zorunlu eğitim dönemindeki çocukların çalıştırılması… vb. gibi önemli problemlerin olduğu görülmektedir. Bölgeler arası farklılıklarla birlikte aynı bölge, il ve ilçede bile aslında farklılıkların olduğu görülmektedir. Aynı ilçede bulunan okullardan bazılarının donanımı ve alt yapısı güçlü iken bazı okulların çok zor durumda olduğu görülmektedir. Bu olumsuzluklar içinde göç ile gelen yabancı uyruklu öğrencilerin, bu durumu daha da kötü duruma düşürebileceği öngörülebilir.

Tehditler incelendiğinde ise, ilk sırada diğer ülkelerden Türkiye'ye göç eden insan sayısının her geçen gün artması yer almaktadır. Türkiye'nin stratejik konumunun önemi ve yardımseverliği dünya çapında bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla iç çatışmaların yaşandığı bölgelerden akın eden insanlar arasında okul çağında bulunan çocuk nüfusunun azımsanmayacak derecede olduğu bilinen bir gerçektir. Hakları olan eğitimi çocuklara ulaştırmak ve fırsat eşitliğini sağlamak için yabancı uyruklu öğrenciler önce geçici eğitim merkezlerinde daha sonra Türk devlet okullarında eğitim görmeye başlamıştır. Türk öğrenciler için yetersiz olan dersliklerin ve eğitim materyallerinin, yabancı uyruklu öğrencilerin sisteme dâhil edilmesiyle daha fazla yetersiz duruma düştüğü düşünülmektedir.

Eğitim yönetimi ve planlaması.

Göç eden Suriyelilerin genel olarak ülkelerine dönme konusunda isteksiz oldukları görülmektedir. Bu nedenle göç edilen ülkelerden biri olan Türkiye'nin, eğitime yönelik planlamalarını yaparken uzun vadeli ve göçmenlerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarını göz önüne bulundurarak yapması gerekir. Eğitim politikası başta Suriyeli mülteciler olmak üzere mültecilerin durumlarına ve kalma sürelerine bağlı olarak değişebilmektedir.

27 Nisan 2017 tarihi itibarı ile devlet okullarında yaklaşık 166 bin; geçici barınma ve konaklama tesislerinde (kamplar) yaklaşık 109 bin, yerleşim yeri içindeki GEM'lerde yaklaşık 221 bin olmak üzere toplam 496 bin Suriyeli öğrencinin eğitim gördüğü tespit edilmiştir. Eğitim hizmeti alamayanların sayısının ise yaklaşık 467 bin olduğu düşünülmektedir (MEB, 2017c).

Türkiye'de devlet ilköğretim okullarındaki öğrencilerin dağılımı şöyledir;

- Ana sınıflarda 16.946,
- 1.sınıflarda 62.879,
- 2.sınıflarda 21.352,
- 3.sınıflarda 14.244,
- 4.sınıflarda 10.260,
- 5.sınıflarda 14.691,
- 6.sınıflarda 4.682,
- 7.sınıflarda 3.317,
- 8.sınıflarda 2.319 olduğu belirtilmiştir (MEB İlköğretim Genel Müdürünün Seminer Açış Konuşması, 29.01.2017).

Bu verilere göre ilkokul (1.-4.sınıflar) çağındaki yabancı uyruklu öğrencilerin sayısının ciddi anlamda fazla olduğu görülmektedir. MEB, 1 Haziran 2017 itibarı ile 500 bin

yabancı uyruklu öğrenciyi devlet okullarına, kent içi ve kamp içindeki GEM'lere alıp eğitim hizmeti vermeyi hedeflemektedir. Bu sayısın yarısından fazlası olan 253 bini ilkokul çağındaki öğrencilerden oluşmaktadır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimine yönelik planlamalar.

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili eğitim hizmetlerinin daha etkin yürütülebilmesi için 16 Mayıs 2016 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde Göç ve Acil Durum Daire Başkanlığı (GADDB) kurulmuştur.

Yabancı uyrukluların Halk Eğitim Merkezlerindeki (HEM) mesleki kurslara katılıp sertifika alabilmeleri, meslek edinip geçimlerini sağlayıp üretime katkıda bulunabilmeleri için "Yaygın Eğitim Yönetmeliği" yeniden düzenlenip çeşitli imkânlar sağlanarak 136 bin Suriyelinin bu fırsattan faydalanması sağlanmıştır.

AB'nin maddi destek verdiği, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK- UNHCR) ve MEB'in işbirliği ile İçişleri Bakanlığı 2014 Eylem Planı 6. Etkinliğine dayalı olarak 3 yıl süreyle hazırlanan projenin imzalanması sonucu faaliyetlere başlanmıştır (MEB, 2017b).

"Türkiye'deki Sığınmacılar İçin Mali İmkân (Facility for Refugees in Turkey-FRIT)" kapsamında yürütülen PICTES projesi ile yabancı uyruklu öğrencilerin, Türk okullarına alınarak uyum, sosyalleşme ve dil sorunlarının çözülmesi hedeflenmiştir.

Türkiye'deki eğitim planlamasına yönelik öneriler.

2011 yılından bu yana Türkiye'ye gelen ve halen gelmekte olan başta Suriyeliler olmak üzere yabancı uyruklu çocukların eğitim meselesi, olayların hızlı ve kontrol dışı gelişmesi ile gerekli ve etkili tedbirlerin alınmamasından dolayı, zaman geçtikçe artan sorunlara yol açmaktadır. Suriye'den gelen çocuklar için özellikle eğitim konusunda bir takım düzenlemelere ve planlamalara gerek duyulmaktadır. Yaşadıkları savaş ve ölümlerin tesirinde kalarak eğitim ve gelecek konusunda umutsuzluk iklimine sürüklenen bu çocukların durumu artık önemli bir meseledir (Erdoğan, 2016). Dolayısıyla eğitim planlamaları yapılırken şunlara dikkat edilmelidir;

- Eğitim planlamaları geleceğe yönelik uzun vadeli yapılmalıdır.
- Eğitim planlamaları MEB merkez teşkilatı ile birlikte il-ilçe ve okullar temel alınarak yapılmalıdır.

- Tüm öğrencilerin (Yabancı uyruklu-Türk) okullaşması ve eğitim hizmetlerinden yararlanması için her türlü ek çalışmalar ve etkinlikler yapılmalıdır.
- İl Eylem Planlarının (İEP) sayısı arttırılmalı ve bunlar yaygın hale getirilmelidir.
- Toplumsallaşma ve uyum sağlama açısından sosyal ve ekonomik yönden zor durumda olan insanlara gerekli yardımlar sağlanmalı ve insanların birbirleriyle dostane ilişkiler kurması sağlanmalıdır.
- Türkçe'yi daha etkin ve hızlı öğrenerek sosyal uyumlarının geliştirilmesi için yabancı uyruklu öğrenciler ivedi bir şekilde GEM' den Türk okullarına alınmalıdır.
- Suriye'den gelen çocuklara okulöncesi eğitim verilmesi çok faydalı olacaktır. Çünkü okula uyum, çevreyi tanıma, sosyalleşme ve Türkçeyi öğrenmeleri açısından bu eğitim çok önemlidir.
- Eğitim sadece Türkçe'yi öğretmekle kalmamalı, Suriyeli çocukların gelecekte yükseköğretime yerleştirilmeleri, meslek sahibi olmalarının önü açılmalı ve bu öğrenciler eğitim açısından güdülenmelidirler.
- GKAS için PICTES doğrultusunda okullarda sosyalleşme ve kaynaşma programları uygulanmalıdır. Suriyelilere okul servisleri ve çeşitli burs imkânları sağlanarak devlet okullarında Türk öğrenciler ile aynı şartlarda eğitim hizmeti görmeleri sağlanacaktır.
- Göç eden nüfusun demografik özelliklerinin bilinmesi ve birtakım verilerin elde edilmesi, eğitimin planlaması açısından önemli göstergeler olacaktır.
- Okulunda veya sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunan okul yöneticileri ile öğretmenlere yönelik çeşitli seminerler ve kurslar verilmelidir.
- Okullardaki Suriyeli öğrencilere de rehberlik amaçlı görevlendirmeler yapılmalıdır.
- Eğitimde dil ve iletişim önemlidir. Bunun için Suriyelilerin Türkçe'yi öğrenmesi için MEB proje öğretmenleri, HEM, TÖMER vb. kurum ve kuruluşlar bir araya gelerek gerekli destek sağlanmalıdır. Hafta içi, hafta sonu, yarıyıl ve yaz tatillerinde kurslar düzenlenmelidir.
- Derslik ve bilişim sistemleri ihtiyacı giderilmeli, okulların alt yapısı güçlendirilmelidir.

- PICTES kapsamında çalışan proje öğretmenlerinin sayısı arttırılmalı ve mesleklerini daha iyi yapabilmeleri için çalışma şartları ve özlük hakları iyileştirilmelidir (Karakütük ve Kavak, 2017).

Sınıf yönetimi.

Sınıf ortamı, öğrencilerin ve öğretmenin birbirleriyle bilişsel, duyuşsal, sosyal, psikolojik ve kültürel açıdan etkileşim içinde oldukları ortamdır (Özden, 2005). Eğitim sisteminin önemli çarkı ve ilk hareket noktası olan sınıf, ülkenin eğitim amaçlarındaki hedef ve davranışların öğrencilere kazandırıldığı yerdir. Eğitimde önemli öğeler olarak bilinen; öğrenci, öğretmen, müfredat, yıllık ve günlük planlar, öğretim yöntem ve teknikleri, eğitim materyalleri ve bilişim teknolojileri vb. öğelerin bulunduğu yer sınıftır. Bu öğeleri etkili ve verimli kullanabilecek, eğitimin hedefleri doğrultusunda öğrencide kalıcı izli davranış değişikliği oluşturabilecek olan öğretmenin sınıf yönetimi noktasında beceri sahibi olması gerekir. Dolayısıyla özellikle sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusundaki yeni rollerinin neler olduğunu bilmeleri gerekir (Ercoşkun ve Ada, 2013).

Sınıf yönetimi; sınıf öğretmeni tarafından, sınıftaki öğrencilerin eğitim sürecine aktif katılmaları ve etkili bir öğrenme düzeyine ulaşabilmeleri için uygun öğrenme koşulları oluşturması ve bu koşulları koruyabilmesi sürecidir (Weber, 1986, s.272). Sınıf içerisinde ilgi çekici ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir ortamın oluşturulması, sınıf düzeni ve sınıfın etkili yönetilmesi öğretmenin görevi ve sorumluluğudur (Aydın, 2004). Sınıfın lideri ve yöneticisi, öğretmendir (Celep, 2002).

Sınıf yönetimi, öğrenciyi pasif kılarak sadece dinleyen kişi rolüne geçiren ve disiplin altına alan bir yaklaşım değildir (Başar, 2006). Sınıf yönetimi genellikle, öğrencileri bir şeylerle uğraştırarak aktif tutmak, sınıfta düzen kurmak ve sınıf içi etkinlikler düzenlemek olarak bilinir (Emmer ve Stough, 2001). Sınıf yönetimi; öğretmene verilen sürenin eğitimin hedefine ulaşabilmek için öğretmen tarafından etkili ve verimli kullanılmasıdır (Okutan, 2004). Çalık (2009) ise sınıf yönetimini, öğretimin etkililiği açısından çeşitli strateji ve yöntemlerin oluşturulması ve devreye sokulması olarak tanımlamıştır.

Sınıf yönetimi; sınıftaki kuralların anlaşılır biçimde oluşturulması, öğretim faaliyetlerine olanak sağlayan sınıf düzeni ve öğrenme ikliminin sağlanması, öğretim etkinlikleri ile ayrılan sürenin etkin kullanılması ve öğrencilerin sergiledikleri davranış şekillerinin denetlenmesi ve gerekli dönütlerin verilerek öğretimi destekleyici bir havanın hâkim olması için gösterilen çabalardır (Çelik, 2002, s.2).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak sınıf yönetiminin, öğrenci davranışlarında eğitimin amaçları doğrultusunda ve istendik şekilde kasıtlı olarak olumlu yönde davranış değişikliği oluşturmak, onları merkeze alarak aktif bir şekilde kendi çabaları ve öğretmenin rehberliğiyle bir şeyler öğrenmelerini sağlamak için öğretmen tarafından yapılan düzenleme ve uygulamaların bütünü olduğu söylenebilir.

Sınıf yönetiminin amacı.

Erden'e (2005a) göre sınıf yönetiminin amaçları:

a) **Süreyi etkin kullanma:** Öğretmen, 40 dakikalık ders süresini iyi planlayarak öğrencilerin dikkatlerini aktif tutabilmeli ve sınıf içi istenmeyen davranışları en aza indirebilmelidir.
b) **Sınıf düzeni:** Disiplin sorunlarına karşı önlem alma, öğrencilerin sorularına cevap verme, devam durumlarını kontrol etme, sınıf içi etkinliklere katılımlarını takip etme gibi süreçlerin yürütülmesidir.
c) **Öğrencilere öz yönetim ve öz denetim becerileri kazandırma:** Öğretmen sınıfta iken öğrenci birtakım istenmeyen davranışlar sergilemez, ama tek başına veya arkadaşlarıyla beraber iken karışıklıklar çıkabilir. Bunu engelleyebilmek için öğrencilerin kendilerini kontrol edebilme becerilerinin geliştirilmesi gerekir. Bunun en etkili yolu ise sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturmaktır, öğrencilere seviyelerine göre görevler vermektir ve onların fikirlerine danışmaktır.

Karip'e (2002, s.2) göre sınıf yönetiminin amaçları;

a) Sınıf ortamında öğrencinin öğrenme isteğini harekete geçirecek olumlu ve güvenli atmosferin oluşturulmasıdır.
b) Öğrencinin görev ve sorumluluklarının farkına varmasını sağlayarak, bu bilinci geliştirmekle beraber kendi davranışlarını yönetme ve denetleme becerisinin kazandırılmasıdır.

Eğitimde amaç, hedeflere ulaşmaktır. Dolayısıyla eğitimin amacını belirlemek ve amacı gerçekleştirmek için çaba göstermek, en sonunda da ne derecede amaca ulaşıldığını ölçüp değerlendirmek gerekir. Bu süreç birçok alanda olduğu gibi eğitim ve sınıf yönetimi için de gereklidir (Efil, 1994, s.56). Sınıf yönetiminde amaç, öğretmenin ders içi etkinliklere ayrılan süreyi etkili ve verimli kullanmak için gerekli adımları atması ve öğretimin hedeflerine ulaşmasıdır (Montague, 1987).

Sınıf yönetiminin amacına uygun olması için; öğretmen tarafından öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınması ve her öğrencinin öğrenme alanına hitap edebilecek

şekilde uygun öğrenme ortamının oluşturulması gerekir. Öğrencilerin birlikte etkinliklere katılmaları, öz denetim ve öz yönetimde bulunarak disiplin çerçevesinde hareket etmeleri, bilgi ve becerilerini paylaşmaları, sosyal kaynaşma ve uyumları bakımından sınıf öğretmeninin gerekli gözlemleri yaparak rehberlikte bulunması gerekir. Bu şekilde hareket edildiğinde etkili bir sınıf yönetimi gerçekleşmiş olur.

Sınıf yönetimi modelleri.

Öğretmen tercihlerine bağlı olarak sınıf yönetimi modelleri değişiklik gösterebilir. Öğretmen sınıf yönetimi modellerinden, bulunduğu durum ve şartlara göre yararlanabilir (Demirtaş, 2007). Öğretmen, öğretim süreci boyunca etkinlikleri uygulayarak hedefe ulaşma düzeyini değerlendirebilmesi için değişik sınıf yönetimi modellerinden faydalanması gerekir. Sınıf yönetiminin; tepkisel, önlemsel, gelişimsel ve bütünsel model olarak dört farklı uygulaması bulunmaktadır. Kısaca bu modelleri açıklayacak olursak;

a) Tepkisel Model

Bu modele göre, öğrencinin sergilediği disiplin sorunlarına tepki vererek istenmeyen davranışın söndürülmesi amaçlanır. Bunun için öğrenciyi ödüllendirme veya cezalandırma yoluna gidilir. Modelde "Etkiden Tepkinin Doğması" problemi ve riski olduğu için dikkat etmek gerekir (Sarıtaş, 2000). İstenmeyen davranışlara karşı olumlu veya olumsuz pekiştireçleri devreye sokarak engel olma mantığının işlediği bu model, öğrenci davranışlarının mutlaka bir tepki görmesi gerektiği şeklinde işler. Bu yönüyle aslında klasik sınıf yönetimi modelidir denilebilir. Yaygın bir şekilde kullanılan yöntemdir. Fayda sağlamayan herhangi bir ders materyalinin güncellenmesi, sınıfta dersin işlenişi esnasında huzursuzluk çıkaran öğrencilerin uyarılması veya dışarı çıkarılması, devamsızlık yapan öğrencilerin velileriyle görüşme yapılması gibi uygulamalar bu yöntem doğrultusunda yapılanlardan bazılarıdır. Modelin sıkıntılı tarafı ise, verilen tepkinin etkiye neden olabileceği endişesi ve öğrencinin istendik davranış sergilemesine teşvik etmeme ihtimalidir. Model, genelde sınıf yönetimi hususunda yetersiz olup, başka modeller hakkında bilgi sahibi olmayan veya modelleri kullanma becerisi zayıf olan öğretmenlerce tercih edilmektedir (Çelik, 2008; Sarı ve Dilmaç, 2004).

b) Önlemsel Model

Bu model, hatalı ve istenmeyen davranışa odaklıdır. Muhtemel disiplin sorunları veya öğretimi aksatabilecek potansiyeldeki davranışların önüne geçilmesi hedeflenir. Problemi çözmek değil, problemin ortaya çıkmasını önlemek önemlidir. Bu yüzden bir takım tedbirlerin alınmasına ihtiyaç vardır. Sınıf ortamı öğrencilerin birbirleriyle kaynaştıkları, birbirlerinin

öğrenmelerine yardımcı oldukları ve sosyal uyumlarının sağlanması açısından çeşitli etkinliklerin yapıldığı alandır. Tepkisel model bireyi hedef alırken bu model grubu hedef alır ve önlemler birey için değil sınıfın tümü için alınır. Modelin uygulanma amacı; sınıfta problem davranışların oluşmasını engelleyici tedbirlerin alınarak tepkisel modele başvurmadan öğretim sürecine işleyiş kazandırmaktır (Başar, 2006).

Problem öncesi önlem almak insanlar açısından, hem maddi hem manevi olarak problem ortaya çıktıktan sonra müdahale etmekten daha az maliyetlidir (Humphreys, 2002; Akt: Ercoşkun, 2011). Model, geleceği kestirerek gerekli planlamaların yapılmasına dayanır. Sınıf, eğitim ve öğretim açısından her türlü donanıma sahip olacak şekilde düzenlenmelidir.

c) Gelişimsel Model

Bu model, sınıftaki öğrencilerin bilişsel, duyusal ve bedensel gelişimsel özelliklerinin dikkate alınarak hareket edilmesi görüşüne dayanır. Öğrenciler, ilkokul, ortaokul ve lisede farklı gelişim özelliklerine sahip olması sonucu sınıf yönetiminde farklı yöntemlerin uygulamasını gerektirir (Ağaoğlu, 2006).

Sarıtaş (2005) gelişimsel modeli dört seviyede ele almaktadır:

Birinci seviye; hayatın ilk 10 yılını kapsayan, öğrencilik bilincinin oluşmaya başladığı zaman dilimi olup öğretmenin sorumluluğunun çok olduğu aşamadır.

İkinci seviye; 10 yaşından 12 yaşa kadar olan basamaktır. Bu dönemde öğrenciler daha çok sorumluluk bilincinde olup öğretmeni uğraştırıcı problem davranışlar sergilemeye yatkın değildirler. Sınıf yönetiminde çok fazla problemler yaşanmaz. Öğrenciler öğretmenin sözünü dinler ve sınıftaki kurallara uyma eğilimindedirler.

Üçüncü seviye; 12 yaşından 15 yaşına kadar olan basamaktır. Bu dönemde öğrenciler artık kuralları sorgulamaya başlayıp öğretmeni bazen zor duruma sokabilirler. Bağımsızlık ve güç gösterisi gibi davranışlar görülebilir.

Dördüncü seviye; ortaöğretim sürecine denk gelen zaman dilimini kapsar. Bilişsel, duyusal ve sosyal gelişimleri oldukça hızlı bir şekilde olmaktadır. Kimlik kazanımı bu dönemde gerçekleşir. Kendilerine yakışabilecek davranışlar sergilemeye çalıştıkları için sınıf yönetimi konusunda fazla disiplin sorunları yaşanmaz. Birbirlerinden etkilenme düzeyi yüksektir.

Bu modele göre, sınıf içi etkinlikler ve kurallar bakımından öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak hareket edilmesi gerekir (Ağaoğlu, 2006).

d) Bütünsel Model

Bu model; tepkisel, önlemsel ve gelişimsel modeli kapsayıcı niteliktedir. Gerektiğinde istenmeyen davranışlara tepki verme, gerektiğinde ise istenmeyen davranışları engellemek için birtakım düzenlemeler ve tedbirler alma yoluna gidilir. Atılan adımların hepsi öğrencilerin bireysel farklılığı ve gelişimsel özelliklerine göredir. Bu yüzden bu modele bütünsel model denilmiştir. Bu model, sınıftaki öğrencilerle hem bir bütün olarak hem de bireysel olarak ilgilenmeyi amaç edinerek sınıfı ve bileşenlerini bütüncül olarak ele alır (Demirtaş, 2007).

Sınıf yönetimini etkileyen etmenler.

Erdoğan (2001); sınıf yönetimine etki eden etmenlerin; dersin işleniş biçimi, öğrencilerin bireysel nitelikleri, öğretmenin tutumu, sınıf ortamı, sosyal çevre, aile yapısı, okulun fiziki yapısı, sınıf oturma planı ve okul yönetiminin tutumu olduğunu belirtmiştir. Celep (2002, s.11-16), sınıf yönetimine etki eden etmenleri; öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları, okul yöneticilerinin yaklaşımı, öğretmenin mesleki yeterliliği ve öğrencinin serbest hareket etmek istemesi olarak belirtmiştir. Öğretmen, öğrenci, eğitim kurumu, aile, çevre, sınıf ortamı ve eğitimde yönetim şekli sınıf yönetiminin başlıca değişkenleridir (Aydın, 2004). Dolayısıyla sınıf yönetimini etkileyen etmenlerin hem sınıf ortamından hem de çevresel özelliklerden kaynaklandığı söylenebilir.

Taş (2006) sınıf yönetimine etki eden etmenleri sosyolojik, psikolojik ve eğitsel olmak üzere üç kategoride ele almıştır. Aile yapısı, gelenek ve görenekler, öğrencinin yetiştiği çevrenin özellikleri, toplumsal bakış ve medya araçları sosyal etmenlerdir. Öğretmen ve öğrencilerin kişiliği, ilgi, ihtiyaç ve tutumları da psikolojik etmenlerdir. Okul yöneticilerinin yaklaşımı, öğretmen yeterliliği, eğitimin kalitesi, okulun amacı ve geleceğe yönelik hedefleri, sınıfların fiziki yapısı, okul ve sınıf kuralları ise eğitsel etmenlerdir.

Genel olarak; öğretmen, öğrenci, öğretim ortamının yapısal özellikleri, öğretim süreci ve materyalleri sınıf içi etmenler; okulun fiziki yapısı, yöneticilerin yaklaşımı, ailevi ve çevresel özellikler de sınıf dışı etmenlerdir.

İstenmeyen davranışlar.

Bir veya birkaç öğrencinin sınıf içerisinde öğretmeni ve diğer öğrencileri rahatsız ederek, dersin akışını bozan, etkinlikleri yavaşlatan, eğitimin hedefleri, beklentileri ve kuralları ile örtüşmeyen davranışlara istenmeyen davranışlar denilmektedir (Tertemiz, 2000). Öğrencilerden beklenen davranışların aksine okul veya sınıf ortamında öğrenim sürecini bozarak olumsuz etkide bulunan her çeşit davranış, problem (istenmeyen) davranıştır (Çelik,

2002). Okulda veya sınıf ortamında önceden belirlenmiş kurallara göre hareket etmeyip öğretmenin ders işlemesini yavaşlatıp durduran, öğrencilerin de dersi anlamalarına ve bir şeyler öğrenmelerine engel teşkil eden bütün olumsuz davranışlara istenmeyen davranışlar denilmektedir (Öztürk, 2014).

Problem teşkil eden davranışlar eğitim ve öğretim faaliyetlerini engellemekle kalmaz aynı zamanda psikolojik sorunlara da yol açabilir. İstenmeyen davranışların olumsuz etkisinden başta o davranışı sergileyen kişi; daha sonra ise öğretmen, okul yönetimi, dersin işlenişi ve sınıftaki diğer öğrenciler etkilenirler (Başar, 1999, s.95).

Cameron (1998, s.42-54), sınıf içi istenmeyen davranış biçimlerini 5 kategoride değerlendirmiştir:

a) ***Şiddet içerikli istenmeyen davranış biçimleri:*** Küfür, vurma, tekme atma, itme, saç çekme vb. davranışlar,
b) ***Sosyal açıdan istenmeyen davranış biçimleri:*** Bağırıp çağırmalar, sınıfta, koridorlarda ve okul bahçesinde hızlı koşmak, tepinmek ve öfke içerikli davranışlar,
c) ***Fiziksel açıdan istenmeyen davranış biçimleri:*** Eşyaları parçalama, duvar, masa, kapı ve defterleri karalama, arkadaşlarına bir şeyler atmak, etrafındaki eşyalara zarar verme gibi davranışlar,
d) ***Karşı çıkma niteliğindeki istenmeyen davranış biçimleri:*** Kurallara kasten uymayacağını ifade etme ve davranışlarıyla bunu gösterme, verilen görevleri reddetme, söz ve hareketleriyle karşı çıkma şeklindeki davranışlar,
e) ***Bireyin kendisine zararı olan istenmeyen davranış biçimleri:*** Yalnız hareket etme, etkinliklere ve oyunları katılmayı reddetme gibi davranışlardır.

Yiğit (2005, s.160-165) ise istenmeyen öğrenci davranışlarını; bireysel, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen ilişkisi olacak şekilde üç kategoride ele almıştır.

Bireysel davranışlar; öğrencinin okula veya derse geç gelmesi, ders işlenirken izin istemeden konuşarak dersi bölmesi ve başka şeylerle ilgilenmesi, bahaneler uydurması, kaba davranışlar sergilemesi, okul ve sınıf eşyalarına zarar vermesi, küfürlü konuşması, beden ve sınıf temizliğine dikkat etmemesi, okul dışı olayları okul ve sınıf ortamına taşıması vb. davranışlardır.

Öğrenci-öğrenci ilişkileri çerçevesinde; kıskançlık, el kol hareketleri, birbirlerine değişik lakaplar veya isimler vermeleri, derste konuşma, alay edip küçümseme, birbirlerini şikâyet etme, araç-gereçlerini izinsiz alıp kullanma vb. davranışlar yer alır.

Öğrenci-öğretmen ilişkileri çerçevesinde; ödev yapmaktan kaçınması, sınıf içinde sürekli yer değiştirmesi, görevleri ihmal etmesi, okulda yaşananları ailesine şikâyet etmesi, iletişimsizlik ve öğrencinin öğretmene karşı çıkması gibi davranışlar yer alır.

Yapılan açıklamalar doğrultusunda istenmeyen öğrenci davranışlarından başta öğrencinin kendisinin olumsuz etkilendiğini bununla birlikte öğretmenlerini, okul yöneticilerini, diğer öğrencileri ve ailelerini olumsuz etkileyebilecekleri söylenebilir. İstenmeyen öğrenci davranışları okul içindeki bireyler ve toplum tarafından kabul görmeyen davranışlardır. Eğitim ve öğretim sürecini aksatarak, ulaşılmak istenen hedefleri zorlaştırır. Eğitimde istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini saptamak, bu davranışları azaltıp ortadan kaldırabilecek stratejileri belirleyip uygulamak ve sonuçlarını değerlendirmek önem taşımaktadır. İstenmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasında okul ve sınıftan kaynaklanan nedenler olabileceği gibi okul ve sınıf dışından kaynaklanan nedenler de olabilmektedir.

İstenmeyen davranışlara neden olan sınıf içi faktörler.

Bu nedenler; öğrencilerin kişilik yapıları, öğretmenin mesleki becerisi ve yaklaşımı, okul yönetimi, eğitim programı ve sınıf kuralları, okulun ve sınıfın fiziki yapısı gibi faktörlerden kaynaklanan nedenlerdir.

a) Öğrencilerin kişilik yapıları

Öğrenci, eğitim sisteminin merkezinde olup istendik yönde davranış değişikliğinin meydana gelmesi için çaba gösterilen kişi olarak düşünüldüğünde, sınıf yönetimi ile öğrencinin sergilediği istenmeyen davranışlar arasında yakın bir ilişki olduğu görüşü ortaya çıkmaktadır. Öğrencinin fiziksel ve ruhsal yapısı, yaşı, gelişim ve kültürel farklılıkları ve akademik durumu gibi değişkenler ile sınıf yönetimi yakından ilişkilidir (Erdoğan, 2008). Dolayısıyla savaş ortamından çıkan yabancı uyruklu öğrencilerin ruhsal yapıları ve kopup geldikleri kültürel ortamın farklılık göstermesi gibi bir takım etkenler sınıf yönetimine etki edebilir.

Okulda her bir öğrencinin farklı yapısal özelliklere sahip olduğunun bilinmesi gerekir. Her birinin yetişmiş olduğu çevrenin kültürel özellikleri ve aileden almış oldukları eğitim, farklı davranışlar sergilemelerine yol açmaktadır. Bazen istenmeyen davranış olarak nitelendirilen herhangi bir davranış, öğrencinin yetişmiş olduğu kültüre göre normal bir davranış olabilir. Bu yüzden öğrencinin iyi tanınması gerekir. Öğrencisini tanımadan öğrencinin davranışlarını yanlış yorumlayan öğretmen, sorunların çözümü için yanlış yöntemlere başvurabilir (Başar, 2006, s.131).

Öğrenciden kaynaklanan istenmeyen davranış nedenlerinin başında, bu öğrencilerin kendileri hakkındaki tutumları gelir. Çünkü öğrenciler sevgiden yoksun kaldıklarında veya kendilerini başarısız bireyler olarak hissettiklerinde istenmeyen davranışlara yönelirler (Tertemiz, 2006, s.57). Türk eğitim sistemine dâhil edilen Suriyeli ve Iraklı öğrencilerin, aile sevgisinden mahrum kalmaları ve Türkiye'de geleceğe yönelik herhangi bir planlama yapamadıkları için bu durum akademik başarılarını olumsuz olarak etkileyebilir.

Danaoğlu (2009) öğrencilerden kaynaklanan istenmeyen davranış nedenlerini;

- ✓ Öğretmenin dikkatini çekmek için her türlü çalışmayı göstermek istemesi ve öğretmene çok bağlı olması,
- ✓ Derse karşı dikkat dağınıklığı ve güçlüğü,
- ✓ Başarısızlık anında çabucak mutsuzluğa sürüklenme,
- ✓ Plansızlık ve düzensizlik,
- ✓ Arkadaşlarını rahatsız edici davranışlarda bulunma,
- ✓ Okul çevresine karşı olumsuz tutum ve ön yargı,
- ✓ Kişisel bakım ve temizliğini yeterince yapamama,
- ✓ İçe kapanıklık ve kendi başına hareket etme,
- ✓ Okul çevresine karşı saldırgan davranışlar,
- ✓ Birbirlerini şikâyet etme,
- ✓ Okuldan ve eğitimden bir beklentinin olmaması şeklinde olduğunu belirtmiştir.

b) Öğretmenin mesleki becerisi ve yaklaşımı

Sınıf yönetiminin etkililiği açısından kilit rol oynayan kişi öğretmendir. Bu bakımdan eğitimin hedeflerine ulaşmak, sınıf içi etkinlikleri planlamamak ve düzenleme yapmak amacı ile eğitim sisteminin bileşenlerini bir araya getirip uyum halinde çalışmalarını sağlamak öğretmenin görevidir (Aydın, 2004).

Öğretmen her yönü ile öğrenci için örnek teşkil eder. Bu bakımdan öğretmenin hal ve hareketlerine oldukça dikkat etmesi gerekmektedir (Başar, 2006; s.142). Öğretmenin mesleki yeterliliği, öz güveni ve başarı durumu sınıf yönetimi ile yakından ilgilidir. Öğretmen, öğrencilerini çok yakından tanımalı ve bireysel farklılıklarının farkında olmalıdır. Öğretmen, öğrencilerin davranışlarının nedenlerini araştırarak makul yöntemlerle müdahale etme becerisine sahip olmalıdır.

Öğretmenlerin mesleki yetersizliği ve sınıf yönetimi konusundaki zayıflığı istenmeyen öğrenci davranışlarına ortam hazırlar. Öğrencinin davranışlarına yön verebilecek kişi öğretmendir. Öğrencinin ilgisini ve dikkatini derse çekebilen öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen davranışların daha az görülmesi kuvvetle muhtemeldir. Öğretmenin öğrencileri

kutuplaştırması, ayrımcılık yapması, sert ve kaba dil kullanması, iletişim kurmada zorlanması gibi davranışlar istenmeyen öğrenci davranışlarına zemin hazırlar. Öğretmenin psikolojik, sosyal ve mesleki yeterliliği sınıf atmosferinde önemli rol oynar (Ergün ve Yüksel, 2005). Ayrıca sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde sınıf yönetimi eğitimini almaları ve sınıf yönetimi konusunda hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmaları, sınıf yönetimindeki başarılarını arttırmaktadır (Ercoşkun ve Ada, 2014).

Ataman (2003, s.191- 192) öğretmen kaynaklı istenmeyen davranış nedenlerini,

- ✓ Çocuğun ilgi, istek ve ihtiyaçlarına göz yumması,
- ✓ Öğrencinin olumlu davranışlarını desteklememesi, olumsuz davranışlarına tepki vermemesi,
- ✓ Öğrencinin kapasitesinin üzerinde bir beklenti içinde olması,
- ✓ Öğrenci için iyi örnek olamaması,
- ✓ İstenmeyen öğrenci davranışlarına karşı ceza ile müdahale etmesi olarak ifade etmiştir.

c) Eğitim programı ve sınıf kurallarının belirsizliği

Eğitim programı, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınarak hazırlanması gerekir. Öğrenciye kazandırılmak istenen davranışın günlük hayattan alınmasına ve işlevsel olmasına önem verilmelidir. Öğretmenin derste işlediği konular, öğrencinin ilgisini çeken güncel konular olmalı ve hayatında karşılaşabileceği problemleri çözmeye yönelik beceriler kazandırmalıdır. Bu bakımdan eğitim programları, ders araç- gereçleri, sınıf içi etkinlikler, sınıf dışı gezi planlamaları yapılırken dikkat edilmezse öğrencilerin istenmeyen davranışlara yönelmesi beklenir.

Sınıf kuralları, demokratik bir sınıf ortamını oluşturmaya sınıf düzenini sağlamaya yönelik kararlar içermelidir. Öğrencilerin uyabileceği kurallar kendilerinin dâhil edilerek hazırlandığı kurallardır. Kurallar oluşturulurken öğrenciler işin içindeyse o kurallara uyma ihtimalleri daha yüksektir.

d) Sınıfın fiziki yapısı

Öğretimin gerçekleştiği ortam başlı başına özel bir alandır. Her ortamın kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Sınıf ortamı öğrencinin davranışları üzerinde etkilidir (Özden, 2005). İlkokullarda öğrenim gören somut işlemler dönemindeki öğrencilerin soyut düşünme becerileri henüz tam olarak gelişmediği için sınıfta öğrenmeyi kolaylaştırıcı ve çocukları eğlendirici görsel materyaller kullanmak gerekir. Sınıfta öğrencilerin arasındaki arkadaşlık ilişkileri iyi takip edilmeli ve öğrencilerin birbirlerine samimi davranabilecekleri bir sınıf iklimi oluşturulmalıdır.

Sınıftaki öğrenci mevcudu öğrencilerin davranışlarını ve eğitimin kalitesini etkiler. Öğrenci sayısı azaldıkça kalite artar. Sınıf mevcudu 25 kişi ve üzerine çıktıkça kadar çok fazla kişi olursa bir sınıfta o kadar fazla problemler görülür. Bu nedenle öğrencilerin davranışlarını ve sınıf içi etkinliklerini kontrol altında tutabilmek ve değerlendirebilmek için sınıf mevcutları az olmalıdır (Glasser, 2000). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması ile birlikte sınıf mevcutlarında ciddi artış meydana gelmiştir. Dolayısıyla istenmeyen davranışlarda artış görülebilir. Çünkü sınıf mevcutlarının artması sınıf öğretmenlerinin etkili sınıf yönetiminde güçlük çekmelerine neden olduğu görülmüştür (Ercoşkun ve Ada, 2014).

Etkili bir sınıf yönetimi ve öğretim süreci için öğrencilere her açıdan uygun bir ortam sunulmalıdır. Sınıf mevcudu, sınıfın yüz ölçümü, duvar rengi, bilişim ve teknolojik donanımı, ısınma ve aydınlanması, masa ve sıraların boyu ve kalitesi, temizlik ve sağlık açısından uygunluğu gibi birtakım faktörler öğrenci davranışları üzerinde etkilidir (Akar, 2014).

İstenmeyen davranışlara neden olan sınıf dışı faktörler.

Sosyal çevre, okul ortamı, aile içi yaşam gibi değişkenler öğrencilerin sergilemiş oldukları davranışlara etki eden faktörlerdendir. Öğretmen, öğrencilerin sergilemiş oldukları istenmeyen davranışların nedenlerini araştırırken sınıf içindeki değişkenlerle beraber öğrencilerin vakitlerinin büyük bir bölümünü geçirdikleri sınıf dışındaki değişkenleri de göz önünde bulundurmalıdır. Aksi takdirde başarıya ulaşmak ve güvenilir sonuçlar elde etmek çok zordur. Sınıf dışındaki nedenler; aile ortamı, okul ortamı ve çevresel faktörler olmak üzere üç kategoride ele alınabilir (Yüksel, 2005).

Birey, hayata hazırlanma sürecinin ilk adımlarını aile ortamında atar ve bireyin davranışlarına ilk şekli aile verir. Daha sonra okul çağına gelince öğrencinin davranışlarında öğretmeni ve okuldaki arkadaş çevresi de etkili olmaya başlar. Çevresel faktörler ise hem aile hem de okul ortamından çok daha geniş, sınırlarının çizilmesi mümkün olmayan karmaşık bir etkide bulunur (Yiğit, 2005).

a) Aile Ortamı

Çocuğun her açıdan eğitime ilk adım attığı yer aile ortamıdır. Aile ortamı çocuğun davranışlarının bir kalıba girdiği yerdir. Çocuğun okuldaki davranışları da aile ortamında gördüğü davranış şekillerinden etkilenmektedir. Bu bakımdan okuldaki istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri belirlenirken aile ortamı ve yapısının çok yakından bilinmesi gerekir. Ailenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı öğrenci davranışlarını belirler. Bu nedenle sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan birtakım sorunların olduğu ailelerde büyüyen çocukların davranışlarında problem olma ihtimali daha fazladır (Atıcı, 2001).

Öğretmen, sınıftaki her bir öğrencinin farklı bir dünyaya sahip olduğunu; aile, sınıfta sadece kendi çocuklarının olmadığını bilmek zorundadır. Aile, öğretmenin eğitim vermesini engelleyici davranışlardan sakınmalı, ders esnasında sınıfa girmemeli, çocuğun yanında öğretmeni eleştirerek öğretmen-öğrenci ilişkisini olumsuz etkileyecek hareketlerde bulunmamalı ve öğretmene her açıdan destek olmalıdır. Çocuğun öğretmenini şikâyet etmesi durumunda ise gerekli değerlendirmeler yapılmalı ve durum iyice araştırılarak çocuğa destek olunmalıdır (Dönmez, 2005).

Okul ortamında çocuklar birbirlerine bakarak hareket ederler. Biri herhangi bir eşya veya elbise alınca diğer öğrenciler aynısını veya daha güzelini almaya çalışırlar. Dolayısıyla maddi durumu yetersiz olan öğrenciler ve aileleri bazen zor duruma düşmektedir. Özellikle Suriyeli ve Iraklı öğrenci ailelerinin maddi durumları düşük olduğundan aileler, öğrencinin isteklerini karşılamada yetersiz kalmaktadırlar. Öğrencinin ihtiyaçlarının karşılanamaması öğrenciyi istenmeyen davranışlara sürükler (Yüksel, 2005). Bu bakımdan ailedeki çocuk sayısının fazla olması, çocukların eğitimi için sağlanabilecek imkânların yetersiz kalmasına yol açabilir (Gelişli, 2004).

Özellikle ilköğretimde olmak üzere ailenin çocuğa karşı tutumu her dönemde önemli ve etkilidir (Celep, 2002). Aile ortamında çocuğun ihtiyaçlarının olup olmadığının sorulmaması, ebeveynlerin iş yorgunluğundan dolayı veya TV dizileri ve sosyal medyayı takip ederek çocuğu önemsememesi, çocuğun her açıdan gelişimine olumsuz etki edebilir.

Aile ortamında çocuğa yönelik şiddet, katı disiplin veya çok düşkün olma öğrencinin istenmeyen davranış sergilemesine yol açabilir. Aynı şekilde aşırı özgürlük isteyen çocuğa ailelerin katı kurallar ile cevap vermesi durumunda aile ortamında huzursuzluklar görülebilir. Aile ortamındaki yaşantıları öğrenci sınıfa taşıyabilir (Yalçınkaya, 2003).

b) Okul Ortamı

Okulun büyüklüğü, sınıf mevcutları, ulaşımı ve konumu, maddi kaynakları, teknolojik donanımı, okul yönetiminin yaklaşımı gibi değişkenler öğrenci davranışları üzerinde etkilidir. Sınıflardaki öğrenciler fazla olunca öğretmenin ilgisi öğrencilere yetmeyecek, ihtiyaçlar artacak ve öğrencilerin davranışlarının kontrol edilmesi güçleşecektir. Teknolojik donanımı ve güvenliği iyi derecede olan okullarda öğrenciler kendilerini değerli hissedecek, aktif bir şekilde öğrenme sürecine katılacak ve istenmeyen davranışlarda azalmalar olacaktır (Çalık, 2009).

Okul yönetiminin benimsemiş olduğu yönetim yaklaşımı, istenmeyen öğrenci davranışlarını etkiler. Okul müdürünün liderlik özelliğinin olmaması, öğretmenleri motive

edebilme becerisinin zayıf olması, öğretmen ve diğer personelin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilme konusundaki yetersizlikler, öğrenci merkezli bir eğitim anlayışının benimsenmemesi, uygulanan politikalarda ve alınan kararlarda öğrencilerin düşüncelerine önem verilmemesi, öğrencilerin yönetime iletmiş olduğu bireysel veya genel problemlerin göz ardı edilerek öğrencinin kendisini önemsiz hissetmesi ve öğrencilerin okul yönetimine rahat bir şekilde ulaşmasını engelleyici bir korku duvarının örülmesi gibi nedenlere bağlı olarak istenmeyen davranışlar görülebilir.

Okulun sahip olduğu bütün fiziksel ve eğitsel özellikler öğrencilere ilişkin eğitim hedeflerini gerçekleştirebilecek nitelikte olmalıdır. Aksi halde öğrencilerin olumsuz davranışlar göstermeleri kaçınılmaz hale gelir (Başar, 2006).

c) Sosyal Çevre

İnsanlar sosyal varlıklardır. Tek başlarına yaşamları mümkün değildir. Dolayısıyla insanı sosyal çevresinden bağımsız düşünmek yanlış olur. İnsan, çevreyle daima iç içedir. Çevreyi etkiler ve çevreden etkilenir. Sosyal çevreyle bütünleşmiş ve özdeşleşmiş olan kültür yapısı insana geçer. Çevrenin sahip olduğu değerleri içinde yaşadığı bireylere kazandırmanın yolu etkili bir eğitimden geçer. Eğitimde ailede başlayan etkileşim okul ve çevre yaşantılarıyla devam eder (Akar, 2004, s.24). Ayrıca okulun bulunduğu sosyal çevre, fiziksel, kültürel, siyasi ve ekonomik olarak birçok değişken açısından farklılık gösterir (Aydın, 2000, s.25).

Türk okullarına alınan Suriyeli ve Iraklı öğrencilerin dil ve kültürel özellikleri farklılık gösterdiğinden sınıf içi guruplaşmalar görülebilir. Çünkü sınıf içerisindeki öğrencilerden ortak dil, amaç ve kültürel özelliklere sahip olanlar bir araya gelerek çeşitli guruplar oluştururlar. Sınıf içinde oluşturulan bu tip guruplar arasında bir takım sorunlar çıkabilir ve çatışmaya dönüşebilir. Bunun doğal bir sonucu olarak sınıfın dolayısıyla okulun atmosferi bozulur.

Eğitim sistemleri ve öğretim süreci sosyal çevreden etkilenir (Taş, 2006). Öğretim sürecinin temel olarak yaşandığı okul ve sınıf ortamları çevrenin bileşenleridir (Erdoğan, 2008). Bu bakımdan okula henüz gelmeyen bireylerin sosyal çevre içerisinde eğitilmesi ve okula hazır hale gelmesini sağlayarak problem davranışların önüne geçebilir (Başar, 2006).

Okulların çevreye yönelik toplum hizmetlerinde bulunması gerekir. Okul çevreye açık olmalıdır. Çevrenin, okulun kaynaklarına destek ve sahip çıkması gerekir. Buradan yola çıkarak, eğitimin temel amacı topluma her açıdan sağlam ve donanımlı bireylerin

yetiştirilmesi olduğuna göre bu sürecin toplum ve çevre hizmeti olduğu söylenebilir (Çalık, 2004, s.7-8).

İstenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri.

İstenmeyen davranışlarla baş etmek için eğitim ortamını düzenleyerek destekleyici hale getirmek ve gerekli planlamaları yapmak önemli bir adımdır (Emmer ve Stough, 2001). Öğrencileri etkinliklere dâhil etmek ve kendi becerileri ölçüsünde birtakım görevler vermek istenmeyen davranışları engeller. Sınıf yönetiminin etkili olabilmesi için tepkisel yaklaşımdan ziyade önleyici yaklaşımın benimsenmesi, istenen davranışların neler olduğunun öğrencilere söylenmesi ve bu davranışların öğrencilere benimsetilmesi gerekir (Sadık, 2002).

İstenmeyen öğrenci davranışlarının engellenmesi için birtakım önlemlerin alınması gerekir. Etkili bir planlama, öğrencileri eğlendirip bir şeyler öğreten etkinliklerin yapılması, öğrenci davranışlarının izlenmesi ve kontrol edilmesi, sınıf kurallarının belirlenmesi, öğrencilere eşit davranılması, öğrenci görüşlerinin dikkate alınıp değerlendirilmesi, öğrencilere değer verildiğinin hissettirilmesi, öğretmenin tutarlı davranması… vb gibi yöntemler uygulanabilir.

Öğrencinin sergilediği problem davranışların altında mutlaka birtakım nedenler vardır. Bu bakımdan problem davranışları ortadan kaldırmak, azaltmak veya engellemek için öncelikle o davranışın iyice anlaşılması gerekir. Daha sonra davranışın nedenlerinin neler olabileceği incelenmeli ve hangi yöntem ile davranışın bertaraf edileceğine karar verilmelidir (Başar, 2006). Öğretmen, öğrencinin sergilemiş olduğu istenmeyen davranışın nedenlerini doğru analiz edemezse uygun olmayan müdahale yöntemi ile yaklaşır ve bu durum istenmeyen davranışın artmasına neden olabilir. Dolayısıyla istenmeyen davranışların altındaki amaç ve nedenlerin isabetli bir şeklide teşhis edilmesi etkili müdahale yöntemi için ön koşuldur (Bae, 2002).

İstenmeyen öğrenci davranışlarının etkileri, küçük bir huzursuzluktan, hayatı riske atabilecek kadar büyük problemlere yol açabilir (Cummings, 2000). Bu bakımdan; görmezlikten gelme gibi basit müdahale yöntemlerinden zaman ve çaba bakımından ciddi tedbirleri gerektiren müdahale yöntemlerine kadar değişik yaklaşımlar uygulanabilir (Tertemiz, 2006).

Erden (2005b) istenmeyen öğrenci davranışlarına müdahale yöntemlerini şu kategorilere ayırmıştır:

a) Sözel olmayan müdahale yöntemleri

- Tepki vermeme (görmezden gelme)

- Göz göze gelerek mesaj verme
- Jest ve mimiklerle uyarı gönderme,
- Öğrencinin yanına giderek yakın durma,
- Öğrenciye hafifçe dokunarak uyarma,
- Öğretmenin dersi keserek sessiz kalması,
- İstenmeyen davranış sergileyen öğrenciye, doğru davranışın gösterilmesidir.

b) Sözel müdahale yöntemleri

- Sınıfın genelini uyararak istenmeyen davranış sergileyenleri dolaylı uyarma,
- Öğrenciyi uyarma ve ona problem davranışını anlatma,
- Soru sorarak derse ilgiyi çekme,
- İsme hitaben öğrenciyi uyarma,
- Sınıf kurallarını hatırlatma,
- Sözlü azarlama ve mesajlar verme,
- İstenen davranışları takdir etme ve pekiştirme,
- İstenmeyen davranış sergileyen öğrencinin eleştirilmesidir.

c) Duruma Müdahale Yöntemleri

- Öğrenci ile birebir konuşarak hatalarını anlatma,
- Dersin akışında değişiklik yapma ve öğrencilerin dikkatini çekme,
- Öğrenciye sorumluluk verme,
- Dersi eğlenceli hale getirerek öğrencileri rahatlatma,
- Öğrencinin yerini değiştirerek ayrı bir yere oturtma,
- Ailesini okula çağırarak bilgilendirme,
- Okul yönetimi ve varsa rehber öğretmen ile görüşme.

İlgar (2000, s.172-174) istenmeyen davranışları engellemek ve bu davranışlarla baş edebilmek için öğretmen tarafından şu yöntemlerin kullanılması gerektiğini ifade etmiştir:

- Öğrenci davranışlarını izleyip kontrol etmek,
- Öğrencilerin ilgi alanlarını tespit ederek derse ilgilerini çekmek,
- Sınıfta uyulması gereken kuralları birlikte oluşturmak,
- Sınıf içi ekinlikleri planlı bir şekilde yürütmek,
- Sınıfa hâkimiyet kurmak,
- İstenmeyen davranışların nedenlerini derinlemesine incelemek,
- Öğrencilerle etkili ve samimi iletişim kurmak,
- Sınıfta adaleti sağlamak ve eşit davranmak,

- Öğrencinin seviyesine uygun, yapabileceği işler vermek,
- Öğrencileri işbirlikli öğrenmeye yönlendirmek,
- Gerekli görüldüğünde öğrenciyi sevgiden mahrum bırakmaktır.

İlgili Araştırmalar

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak yapılan ulusal araştırmalar.

Alan yazı incelemesi yapıldığında yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili birtakım çalışmalara rastlanmıştır, ancak yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu ilkokullarda sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı istenmeyen davranışlar, bu davranışların nedenleri ve çözüm önerileri ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yabancı uyruklulara yönelik yapılan bazı çalışmalar aşağıda sunulmuştur.

Ulusal alanda Suriyeli çocukların eğitimi ilgili geniş çaplı araştırma, SETA (Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları) Vakfı ve TheirWorld kuruluşları tarafından yapılmış ve bir rapor yayınlanmıştır. Bu raporda okullaşamayan Suriyeli çocukların sorunları ile okullaşan çocukların durumu incelenmiştir (SETA Vakfı ve TheirWorld, 2017).

Taştan ve Çelik (2017) tarafından Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırma Merkezi'nin desteğiyle yapılan "Türkiye'de Suriyeli Çocukların Eğitimi: Güçlükler ve Öneriler" adlı araştırmada; MEB ile bazı taşra teşkilatları arasında ideolojik yaklaşımlar açısından bazı sorunların oluşabildiği, dolayısıyla taşrada eğitime yönelik uygulamalarda kaynak açısından problemlerin çıktığı ve bu durumun eğitimi olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca Suriyeli öğrencilerin dil ve iletişim problemleri yaşamaları ve kültürel farklılıkların olması da eğitimlerine engel teşkil ettiği görülmüştür.

Apak (2015) tarafından hazırlanan "Suriyeli Göçmenlerin Gelecek Beklentileri (Mardin İli Örneği)" adlı araştırmada; 132 kişilik bir örneklem gurubuna anket uygulanmış ve çıkan sonucun; Suriyelilerin beklentilerinin tam olarak karşılanmadığı, kendi vatanlarına dönmek istedikleri ve gelecekten umutlu oldukları şeklinde olduğu görülmüştür.

Özdemir (2016) tarafından hazırlanan "Sivas İlinde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Okul İklimine Etkisine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin görüşleri incelenmiştir. Her üç okul kademesinden birer okul örnekleme alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Sivas'ta yabancı uyruklu öğrencisi olan okullarda, bu öğrencilerin okul ortamı üzerinde herhangi bir etkilerinin olmadığı saptanmıştır. Diğer taraftan yabancı uyruklu öğrencilerin okul ortamına "olumlu" (%25) ile "olumsuz" etkisinin (%27) birbirine çok yakın olduğu ve etkilerinin "düşük" düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Bunun yanı sıra, yabancı uyruklu öğrencilerin diğer

öğrencilerle olan ilişkileri "olumlu", veli-okul ilişkileri ile okul ve derslerdeki başarısını ise "olumsuz" yönde etkiledikleri saptanmıştır. Sivas'taki okullarda bulunan yabancı uyruklu öğrencilerin okul ve sınıf ortamına uyumları konusunda okul veya diğer kurum ve kuruluşlar tarafından hiçbir çalışma veya etkinliğin yapılmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgularına dayanılarak yabancı uyruklu öğrencilerin; okullara dağılımlarının sadece birkaç okulla sınırlandırılmaması; sınıfta durumlarına uygun yerlerde oturmalarının sağlanması; dil sorunlarının sistemli ve düzenli bir eğitim programı çerçevesinde öncelikli olarak çözüme kavuşturulması gibi öneriler getirilmiştir. Ayrıca hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarına alınmaları; okula devamsızlıklarının önlenmesi; akademik başarı ortalamalarının okul genelinden ayrı değerlendirilmesi şeklinde öneriler sunulmuştur.

Babahan, Balkar ve Şahin (2016) tarafından yapılan "Geçici Eğitim Merkezinde Suriyeli Öğreticilerin Karşılaştığı Sorunlar" başlıklı araştırmada; Geçici Eğitim Merkezlerinde Suriyeli öğretmenlerin sınıf yönetimi ve disiplin konularında birtakım sorunlarla karşılaştıkları, ücret yetersizliği ve aşırı disiplinli eğitim ortamından şikâyetçi oldukları saptanmıştır.

Yiğit (2015) tarafından Kırşehir ve Nevşehir illerinde göç ile gelen çocukların eğitimi konusunda yapılan araştırmada, yabancı uyruklu öğrencilerde kültür bakımından uyum problemlerinin olduğunu, Türkçe'yi bilemediklerinden dolayı akademik başarı elde edemediklerini ve ailelerinin de kendileriyle ilgilenmediklerini ortaya koymuştur.

Sakız (2016) tarafından "Göçmen Çocuklar ve Okul Kültürleri: Bir Bütünleştirme Önerisi" adlı araştırma yapılmıştır. Bu araştırma; Mardin'de yabancı uyruklu öğrencilerin fazla olduğu ilkokullardaki yöneticilerin, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasına yönelik olarak görüş ve önerilerini inceleyip ortaya çıkaran bir araştırmadır. Araştırma sonucunda; okul yöneticilerinin yabancı uyruklu öğrencilerin tek başlarına ayrı bir yerde eğitim görmeleri gerektiği görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Okullarda altyapı yetersizliğinin olduğunu ve toplum olarak kabullenme düzeyinin az olması sebebiyle yabancı uyruklu öğrenciler ile Türk öğrencilerin eğitiminin olumsuz yönde etkilendiği vurgulanmıştır. Diğer bir sonuç ise; tam anlamıyla düzenli ve samimi bir okul iklimi oluşması için diğer kurum ve kuruluşlardan destek gelmesi gerektiği fikri ortaya atılmıştır.

Metin ve Canbulat (2013) tarafından Kocaeli ilinde iç göç ile gelen öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerin Türkçe noktalama işaretlerini kullanmada başarısız oldukları, ailelerinin eğitim düzeyi düşük olması sonucu çocukların da başarısız olduğu tespit edilmiştir.

Bayındır ve Er (2015) tarafından İzmir'de yapılan " İlkokula Giden Mülteci Çocuklara Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Pedagojik Yaklaşımı" adlı araştırmada elde edilen bulgulara göre, her 3 sınıftan 1'indeyabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu saptanmış, öğretmenlerin ¾'ü yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimleriyle ilgili olarak ne yapmaları gerektiğini tam olarak bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin %83'ü yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimlerinde çeşitli sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerine yönelik olarak zümre öğretmenler kurulu toplantıları veya hizmet içi eğitim kurslarının düzenlenmesi önerilmiştir.

Altıntaş (2012) tarafından İstanbul Esenyurt semtinde yapılan araştırmada, göç sonucu okulların mevcutlarının hızla arttığı, iletişim problemlerinden kaynaklanan disiplin sorunlarının yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Tunç (2015) tarafından yapılan "Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme" adlı çalışma, göç eden ve göç alan toplumlardaki davranış değişikliklerinin nasıl meydana geldiğini ortaya koyması açısından önemlidir. Ülkelerindeki savaş sebebiyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Suriyelilerin ve onlara kapılarını açan Türk toplumunun beklentilerinin ve kaygı verici davranışlarının evrensel bir boyutta olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Suriye'den göç eden insanların Türk toplumuna etkilerini analiz edebilmek, Türkiye'ye yapılan göç hareketlerinin olumlu ve olumsuz taraflarını belirleyebilmek, fırsat ve tehditleri bilerek ona göre hareket edebilmek için SWOT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi yapılmıştır. Türklerin ve Suriyelilerin beklentileri dikkate alınarak toplumsal kaygının oluşmaması için Suriyelilerin eğitimine önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sosyal uyum sürecinin başında gelen en önemli çalışma olarak Suriyelilere Türkçe dil eğitiminin verilmesi önerisi getirilmiştir.

Bozan (2014) tarafından iç göç ile gelen öğrencilerin eğitimi ile ilgili Antalya'da yapılan araştırmada, okul yönetimi ve öğretmenlerin görüşlerine göre bu öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha çok disiplin sorunlarına yol açtığı belirtilmiştir. Aynı zamanda bu öğrencilerin akademik olarak geride kaldıkları, velilerin dil bilmemesinden dolayı onlarla iletişim kurulamadığı ve uyum problemlerinin yaşandığı ortaya konulmuştur.

Şirin (2011) tarafından yapılan araştırmada, 1989 yılında Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç eden öğrencilere devletin parasız yatılı okul desteği verdiğini, eğitime başlamadan önce Türkçe kurslar ile Türkçe dil becerilerinin kazandırıldığı dolayısıyla uyum konusunda problemler yaşamadıklarını ifade etmiştir.

Şensin (2016) tarafında Bursa ilinde sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre bu öğrencilerin eğitim sorunlarını belirlemek amacıyla

yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin genelde Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmelerine olumsuz baktığını ve öğretmenlerin bu süreçten duygusal açıdan olumsuz etkilendiklerini ortaya koymuştur. Suriyeli öğrencilerin istenmeyen davranış sergilemelerinin sebepleri arasında Türkçe'yi bilmemeleri ve savaştan çıkıp gelmeleri olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla bu öğrencilere ve ailelerine ayrı bir eğitim ortamında Türkçe dil becerilerinin güzelce öğretilmesi için kurslar düzenlenmesi gerektiği, psikolojik destek sağlanması ve eğitim materyalleri konusunda gerekli yardımların yapılması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak yapılan uluslararası araştırmalar.

Rumbaut & Cornelius (1995), ABD'nin Koliforniya eyaletinde yaşayan yabancı uyruklu ilkokul öğrencilerine yönelik yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin ikinci dil bilmemelerinden dolayı öğrencilerle iletişim ve uyum konusunda sorunların yaşandığı, ayrıca akademik başarı açısından ABD vatandaşlarının göçmen öğrencilerden daha ilerde oldukları saptanmıştır.

Belçika'da ikamet eden ve bazı bölgede yoğun olarak bulunan Türk göçmenlerinin eğitimine yönelik anaokulu, ortaokul ve üniversite düzeyinde müfredatta Türkçe dil etkinliklerinin yer aldığı belirlenmiştir (Manço, 2002).

Matthews & Ewen (2006) tarafından yapılan araştırmada ABD'de bulunan yabancı uyruklu öğrencilerin eğitiminde okul öncesi eğitiminin onların uyum sürecini olumlu yönde etkilediği ortaya konulmuştur.

Köhler & Lazerin (2007) tarafından ABD'de yaşayan Latin öğrencilerin eğitimi ile ilgili yapılan araştırmada, bu öğrencilerin okula geç başladıkları ve erken ayrılmaya yöneldikleri tespit edilmiştir. Bu durumun önüne geçmek ve öğrencilerin uyumunu hızlandırmak için İngilizce öğretimine önem verilmiştir.

Bulgan (2007) tarafından yapılan araştırmada Almanya'da ortaöğretim seviyesindeki Türk öğrencilerin uyumunu kolaylaştırmak için müzik dersinin önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Taylor (2008) tarafından Avustralya'da ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimi ile ilgili araştırmada, bu çocukların dil öğrenme ihtiyaçlarının haricinde diğer alanlardaki öğrenme eksiklikleri ve duygusal açıdan gereksinimlerinin karşılanması gerektiği vurgulanmıştır. Aynı zamanda göç yolu ile ülkeye gelen çocukların eğitimi için sivil toplum kuruluşları ve ailelerin mutlaka okula destek olmaları ve bunların sürekli işbirliği içinde bulunmaları gerektiğini ifade etmiştir.

Nykiel-Herbert (2010), ABD'de eğitim gören Iraklı öğrencilerin sorunları ile ilgili yapmış olduğu araştırmada, sorunların aşılması için öğretmenlerin basitten karmaşığa doğru bir yol izlediklerini ve bu yöntem ile Iraklı öğrencilerin bu sorunları başarıyla aştığı görülmüştür.

Deveci & Gürbüz (2012) tarafından Danimarka'da ikamet eden Türk öğrencilerin eğitim sorunlarına ilişkin yapılan çalışmada, öğrencilerin dil ve iletişim problemlerinden kaynaklanan problem davranışların görüldüğü, ayrıca velilerin okul yönetimi ve öğretmenlerle iletişim kuramadığını tespit etmişlerdir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili olarak yapılan ulusal araştırmalar.

Sadık (2000) tarafından sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problem davranışlar ile ilgili yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları problem davranışların; verilen görevleri yapmama, sınıfta bir şeyler yemek, ders dışı işlerle veya bir nesne ile uğraşmak olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin en çok zorlandıkları istenmeyen davranışların ise, hırsızlık, öğretmenin ve birbirlerinin sözünü kesmeleri, birbirlerine saldırma, birbirlerini şikâyet etme, yalan söyleme ve birbirleriyle sürekli konuşmaları olduğu belirlenmiştir. İstenmeyen davranışların nedenleri olarak da; ailenin ilgisizliği, çocuğun arkadaş çevresi, kalabalık sınıflar ve toplumsal faktörler ifade edilmiştir.

Sayın (2001) tarafından Eskişehir ilinde yapılan "Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Karşılaşma Sıklıkları, İstenmeyen Davranışların Nedenlerine İlişkin Görüşleri ile İstenmeyen Davranışları Engellemek İçin Kullandıkları Yöntemlerin Sıklıkları" adlı araştırmada, sınıf öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları problem davranışların; birbirlerini şikâyet etme, birbirlerine bağırma, gürültü yapma ve derste izinsiz konuşmaları olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin görüşlerine göre bu problem davranışların nedenleri, aile ilgisizliği, öğretmenin olumsuz davranışları, sınıfın fiziki yapısı, öğrencilerin bireysel özellikleri olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin problem davranışlara karşı genelde önleyici yöntemleri kullandıkları iyileştirici ve cezalandırıcı yöntemleri ara sıra kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Keskin (2002) tarafından yapılan "Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Kullandıkları Baş Etme Yolları" adlı araştırmanın sonuçlarında, istenmeyen bazı davranışların eğitime engel olduğu, bazı davranışların ise engel teşkil etmediği belirlenmiştir. En çok sergilenen istenmeyen davranışların; izinsiz konuşmak, arkadaşlarını şikâyet etmek, giriş ve çıkışlarda gürültü yapmak, okula ders araç gereçlerini

eksik getirmek, fiziki baskı yapmak, ev ödevlerini yapmamak, ders dışı işlerle uğraşmak ve sınıfı temiz tutmamak olduğu saptanmıştır.

Karakaş (2005) tarafından İzmir ili Konak ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre "İlköğretim I. kademe öğrencilerinde gözlenen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bunlarla baş etme yöntemleri" adlı araştırma sonucunda en sık rastlanan istenmeyen öğrenci davranışlarının, öğrencinin sürekli ön plana çıkmak istemesi, birbirlerinin sözünü kesmeleri, hazırlık yapmadan derse gelmeleri, birbirlerini şikâyet etmeleri ve izinsiz konuşmaları olduğu saptanmıştır. İstenmeyen davranışlara karşı müdahale yöntemi olarak; öğrenciyle yüz yüze konuşma, ben dilini kullanma, sınıf kurallarını tekrar etme, veliyi okula çağırıp durumu anlatma, öğrenciye görevler yükleme ve sözsüz uyarı yolu ile müdahale etme gibi yöntemlerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Mursal (2005) tarafından Bolu ilinde yapılan "İlköğretim I. Kademe 5. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde İstenmeyen Davranışlar Göstermesine Neden Olan Öğretmen Davranışlarına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" adlı araştırmada sınıf öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda istenmeyen davranışların nedenlerinin; birbirleriyle alay etmek, özgüven eksikliği, öğretmenlerin öğrencileri kıyaslaması, öğretmenlerin kuralları uygulanmadaki tutarsızlıkları, öğretmenlerin cezaya sık başvurması, iletişim yetersizliği, bireysel farklılıkların dikkate alınmaması, aileler tarafından ilgi gösterilmemesi, öğrencilerin derslere hazırlıksız gelmesi olduğu belirtilmiştir.

Yıldız (2006) tarafından yapılan ilköğretim okullarında karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin müdahale yöntemleri ile ilgili çalışmanın sonucunda, en sık görülen istenmeyen davranışların; izin almadan konuşmak, öğrencilerin birbiriyle kavga etmesi, derse katılmadaki isteksizlik, birbirlerinin ve öğretmenin sözünü kesmek, ödev yapmamak, birbirlerini şikâyet etmek, küfürlü konuşmak, okula geç gelmek ve derste başka şeylerle ilgilenmek olduğu ortaya çıkmıştır.

Gökduman (2007) tarafından Kayseri ilinde yapılan "Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Resmi İlköğretim Okulları ve Özel İlköğretim Okullarında Mukayeseli İncelenmesi" konulu araştırmada sınıf öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; resmi veya özel okullarda istenmeyen davranışların sergilenmesi bakımından herhangi bir farklılık olmadığı saptanmıştır. En sık rastlanan istenmeyen davranışların; birbirlerini şikâyette bulunma, izinsiz konuşma, plansız hareket etme, ders dışı işlerle uğraşma ve dersi dinlememe ve birbirleriyle kavga etme olduğu belirlenmiştir. En az rastlanan davranışların ise; kopya çekme, derste bir şeyler yeme, geç

gelme, öğretmene saygısızlık, arkadaşlarından izin almadan eşyalarını kullanma ve birbirlerini aşağılama olduğu tespit edilmiştir.

Arslan (2007), ilköğretimdeki öğrencilerin istenmeyen davranışlarının düzeltilmesinde ödül ve cezanın etkisini belirlemek amacıyla öğretmen görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin ödül ve cezanın istenmeyen öğrenci davranışlarını düzeltmede etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin ödül vermeyi ceza vermekten daha etkili bulduklarını ifade etmiştir.

Sadık (2008) tarafından yapılan istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi konulu araştırma sonucunda; öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı önleyici ve iyileştirici tedbirleri aldıkları, öğrencilerin ise; öğretmenlerin yaklaşımlarını ceza verici, korkutmaya yönelik ve adaletten uzak olduğunu ifade etmişlerdir. Sınıf içi gözlemlerde ise öğretmenlerin, yüksek sesle uyarma, beden diliyle uyarma, azar ve tehdit etme, görmezden gelme gibi stratejileri kullandıkları tespit edilmiştir.

Danaoğlu (2009) tarafından yapılan 5.sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunlarla baş etme yöntemleri ile ilgili çalışmada; sınıf öğretmenlerinin en sık rastladığı istenmeyen davranışların; öğrencilerin birbirleriyle konuşması, izinsiz konuşmaları, ders akışını bozmaları, birbirlerine saldırmaları, verilen ödevleri yapmamaları, küfür etmeleri, yalan söylemeleri, hırsızlık yapmaları ve öğretmenin söylediklerini dinlememeleri olduğu saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin müdahale yöntemlerinden en çok; sözlü uyarmayı, soru sorarak davranışın sebebini öğrenmeyi, göz göze gelerek mesaj vermeyi, görmezden gelerek davranış ile ilgili açıklamalarda bulunmayı tercih ettikleri belirlenmiştir.

Ercoşkun (2011) tarafından yapılan "Etkili Sınıf Yönetimi Oluşturmada Sınıf Öğretmenlerinin Yeni Rollerinin İncelenmesi" adlı araştırmada, sınıf yönetimi açısından öğrencilerin kendi aralarındaki ilişki seviyesinin sınıf öğretmenlerine bağlı olduğu, sınıf öğretmenlerinin derse ve öğrenci seviyesine göre sınıf yönetimi becerilerinin farklılaştığı ve 1. sınıftan 5. sınıfa doğru sınıf yönetiminin kolaylaştığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda etkili sınıf yönetimini engelleyen sebeplerden bazılarının; çevresel faktörler, veli tutumu, öğretmen değişikliği, okul yönetimi, bireysel sorunlar, medyadan etkilenme ve öğretmenlerin yetersizliğinden kaynaklandığı saptanmıştır.

Çayak (2013) tarafından yapılan "Öğretmen-Veli İşbirliği ile İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçinde İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki" adlı araştırmaya göre, öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranış gösterme eğilimi; velilerin okula ilişkin tutumuna, ailedeki kişi sayısına, velinin çalışma durumuna, mesleğine ve çocuğun okuduğu sınıfa göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. İstenmeyen davranışların sebepleri olarak; karakter yapısı, özenti,

iletişim yetersizliği, arkadaş çevresi ve sosyal-kültürel etkinliklerin eksikliği şeklinde sıralanmıştır. İstenmeyen davranışların önlenmesi açısından öğretmen-veli işbirliğinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Kayıkcı (2013) tarafından İstanbul'un Kâğıthane, Beşiktaş ve Şişli semtlerinde yapılan araştırmada, en çok karşılaşılan istenmeyen davranışların; yüksek sesle ve söz almadan konuşma, etrafındakilerle konuşma, birbirlerini şikâyet etme şeklinde olduğu belirlenmiştir. İstenmeyen davranışların nedenleri olarak en çok; aileden kaynaklanan nedenler, derse karşı ilgisizlik ile sosyal, ekonomik ve kültürel çevrenin etkisi olarak sıralanmıştır. Öğretmenlerin çoğu istenmeyen davranışlarla baş etmede ödülün cezadan daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Ünüvar (2014) tarafından yapılan "İlkokul Öğrencilerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlar Gösterme Sıklığının Ebeveyn Tutumuyla İlişkisi" adlı çalışmada, aile içinde anne-babadan sevgi ve eğitim görmeyen öğrencilerin istenmeyen öğrenci davranışlarını daha çok sergiledikleri saptanmıştır.

Aksoy (2014) tarafından yapılan "Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri ve Çözüm Yolları ile İlgili Öğretmen ve Veli Görüşleri" adlı araştırmada, öğrencilerin en çok gösterdikleri istenmeyen davranışların; saygısızlık, kavga etme, küfür etme, kural tanımama ve sınıf düzenini bozma şeklinde olduğu belirlenmiştir. Bu davranışların nedenlerinden en çok, izledikleri televizyon programlarının etkisi olduğu saptanmıştır. Çözüm önerisi olarak ise, veli ziyaretleri ve veli toplantılarının yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Keyik (2014) tarafından yapılan "İlkokul 1.Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Baş Etmede Kullandıkları Sınıf Yönetimi Stratejileri" adlı araştırmada, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıftaki öğrencilere göre daha çok istenmeyen davranış sergiledikleri görülmüştür. En çok sergilenen problemli davranışlar; ayakta gezme, sık sık lavaboya gitme isteği, dikkat dağılması, birbirini itekleme, çöp kutusunun etrafında birikme ve sınıftaki hırsızlık olaylarının fazla olması şeklinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çözüm yöntemleri ise; dersi eğlenceli hale getirmek, dersi değişik materyallerle işlemek, öğrencinin seviyesine inerek somutlaştırmak, sınıf kuralları oluşturmak ve olumlu davranış sergileyenleri örnek gösterip bu davranışı pekiştirmek şeklinde gösterilmiştir.

Kılıçoğlu (2015) tarafından yapılan "Sınıf İçersinde İstenmeyen Davranışlara Karşı Öğretmenlerin Baş Edebilme Yöntem ve Teknikleri" adlı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede kullandıkları yöntem ve tekniklerin oldukça

faklılık gösterdiği belirlenmiştir. Problem davranışı önlemede en fazla kullanılan yöntemler; öğrenciye hafifçe dokunma, öğrenciye fiziksel ceza uygulama, öğrenciyi derse katmaya çalışma ve bütün sınıfı cezalandırma şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır.

Cebeci (2016) tarafından yapılan araştırmada İstanbul ili Esenyurt semtinde ilköğretim çağındaki öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı öğretmen tutumların çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre; öğretmenlerden evli ve çocuğu olanların, hizmet yılı fazla olanların, Fen-Edebiyat mezunu olanların, devlet okullarındaki ve ikili öğretim yapan okullardaki öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı daha çok olumsuz tutuma sahip oldukları saptanmıştır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili olarak yapılan uluslararası araştırmalar.

Geiger (2000) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre; en sık rastlanan istenmeyen davranışların; birbirleriyle konuşma, ayakta dolaşma, sürekli yer değiştirme ve dikkatsizlik olduğu belirlenmiştir. Ayrıca birinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru ilerledikçe öğrencide istenmeyen davranışların azaldığı görülmüştür.

Türnüklü (2001) tarafından yapılan "İngiliz ve Türk İlkokullarındaki Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları" adlı çalışmada, istenmeyen davranışların nedenlerinin öğretmen ve okullardan ziyade aile yaşantısına dayandığı belirtilmiştir. Ayrıca ailenin ekonomik açıdan durumu da bu davranışların üzerinde etkili olduğu vurgulanmıştır. Türkiye'de aile içi problemlere yoksulluk neden olurken, İngiltere'de aile içi problemlere boşanmaların neden olduğu belirtilmiştir. Bu yüzden öğrenciler istenmeyen davranışlara yönelmektedir.

King, Gullone & Dadds (1990), öğrencilerin görüşlerine göre öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda kullandıkları müdahale yöntemlerini araştırmışlardır. Araştırmada kullanılan ankette öğrencilere 4 strateji (Hoşgörülü davranma, Fiziksel ceza, Bire bir konuşma, Bertaraf etme) sunulmuştur. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin bertaraf edilme ve fiziksel cezaya karşı çıktıkları belirtilmiştir.

Qasem, Mustafa, Kazem & Shah (1998) tarafından yapılan araştırmada, Kuveyt'teki ailelerin çocuklarının istenmeyen davranışlarına karşı fiziksel cezayı kullanma durumları incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; ailelerin büyük bir bölümü 15 yaş altındaki çocuklara fiziksel ceza kullanımını uygun bulmuştur. Ailelerin genellikle çocuklarına fiziksel cezayı madde bağımlılığı, ehliyetsiz araç kullanma, okuldan kaçma ve hırsızlık durumlarında kullandıkları tespit edilmiştir. Ailelerden eğitim düzeyi düşük olanların genelde fiziksel cezaya başvurduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda sosyal ve ekonomik yönden yetersiz olan

ailelerin de fiziksel cezaya yöneldiği ortaya çıkmıştır. Çocuğu dövme ve odasına kilitleme gibi fiziksel cezalar Kuveytli aileler tarafından etkili görülen yöntemlerdir.

Farmer, Van Acker, Pearl & Rodkin (1999) tarafından ABD'nin Chicago eyaletinde yapılan araştırmada, ilkokulda görülen istenmeyen davranışlar akran görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda; istenmeyen davranışlar sergileyen öğrencilerin, aynı şekilde davranış sergileyen akranlarıyla birlikte hareket ettikleri ve sınıf içinde sosyal açıdan oldukça iyi oldukları gözlemlenmiştir. Diğer önemli sonuç ise, istenmeyen davranışlar sergileyen öğrencilerin tamamının akademik ve sosyal açıdan yetersiz olan öğrencilerden oluşmadığı ama istenmeyen davranışların daha çok akademik ve sosyal yetersizliği olan öğrenciler tarafından sergilendiği ortaya çıkmıştır. Araştırmanın önemli olan diğer sonucu ise; aşırı problem davranışlar sergileyenlerin sosyal çevre tarafından destek ve kabul görmesidir. Dolayısıyla araştırmacılar, bu öğrencilerin, akranları tarafından daha çok kabul görmeleri ve benimsenmelerinin diğer öğrencilere de olumsuz örnek teşkil ettiğini ifade etmişlerdir.

Guttmann (2001) tarafından İsrail'de 4., 5. ve 6. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler ile öğretmen ve velilerin görüşlerine göre istenmeyen davranışların nedenlerini ortaya çıkarmak için araştırma yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda istenmeyen davranışların nedenleri öğrencilere göre; anlaşılamama, öğretmen tutumu ve ailedeki huzursuzluklardır. Öğretmenlere göre istenmeyen davranışların nedenleri; öğrencinin dikkatsizliği, enerjisini boşaltmak istemesi, psikolojik sorunlar, aile ortamındaki huzursuzluklar, sınıfta öne çıkmak isteme ve ailenin eğitim durumu olarak ifade edilmiştir. Ailelere göre ise istenmeyen davranışların nedenleri; anlaşılamama, ön plana çıkma isteği, diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunlar, öğretmenin tavrı, sıra arkadaşının etkisi, akademik başarısızlık ve aile ortamında yaşanan kötü olaylar olduğu ifade edilmiştir.

Lewis (2001) tarafından öğrenci görüşlerine göre sınıf disiplininde öğrencinin sorumluluğu konusunda yapılan araştırmada ilkokul öğrencilerine göre öğretmenler sınıfta daha çok ödül verme, ipucu vererek derse katma, tartışma ve ceza verme yöntemlerini kullandıkları, arada bir sert davrandıkları ifade edilmiştir. Aynı zamanda öğrenciler, öğretmenlerin sınıfta hâkimiyet kurmaya çalışırken öğrenme sürecine zarar verdiklerini belirtmişlerdir. Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha sert ve kaba davrandıkları da ifade edilmiştir.

Gottfredson & Gottfredson (2001), eğitim kurumlarında istenmeyen davranışlara müdahale yöntemlerinin neler olduğunu okul müdürlerinin görüşleri doğrultusunda incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre; okul müdürlerinin %98' inin, resmi kurallara uyma konusunda hassas oldukları görülmüştür. Bu kurallar; okula giriş çıkış saatleri, kılık kıyafet

temizliği, ziyaretçi saatleri, bahçe ve koridorlarda kurallara uyma, zararlı maddelerin kullanımı konusundaki hassasiyetlerden oluştuğu görülmüştür. İlk ve ortaokullarda okul kurallarının yazılı halinin ailelere de gönderildiği ifade edilmiştir. İstenmeyen davranışlara karşı ilkokullarda, aile eğitimlerine, ortaokullarda davranış düzeltme programlarına, liselerde ise zararlı maddeler, şiddet ve cinsellik ile ilgili bilgilendirmelere ağırlık verildiği belirtilmiştir. İstenmeyen davranışlara müdahale olarak; 5 gün okuldan uzaklaştırma, ders bitişi öğrenciyi okulda tutma, ceza amaçlı görev verme, öğrencinin sebep olduğu maddi zararları ödetme, rehberlik servisine gönderme, sözlü-yazılı uyarılar ve başka okula gönderme yöntemlerinin kullanıldığı belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemi, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Bu araştırma önce nicel sonra nitel verilerin toplanarak yürütüldüğü sıralı-açıklayıcı karma desenli bir araştırmadır. Baki ve Gökçek (2012), karma desenli araştırma modelinde nicel ve nitel veriler sayesinde olayların değişik açılardan görülmesinin sağlandığını ifade etmişlerdir. Creswell (2003), sıralı-açıklayıcı tasarımda önceliğin nicel verilerde olduğunu, nitel verilerin ise; nicel verileri derinleştirmek için elde edildiğini ifade etmiştir. Ayrıca verilerin çoğunlukla birbiriyle ilişkili olduğunu, veri yorumlama ve tartışma bölümlerinde verilerin birleştirildiğini vurgular. Bu tasarım özellikle araştırmada beklenmeyen sonuçlara ve ilişkilere açıklık kazandırmada önemlidir.

Nicel araştırma; herhangi bir olay veya durumu, olguların birbiriyle ilişkisini sayısal verilerden yola çıkarak ölçülebilir bir sonuca ulaşmaktır. Nitel araştırma ise; gözlem, mülakat ve veri analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı, olayların doğal ve gerçekçi bir metotla olayın muhataplarından samimi bir şekilde elde edildiği yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Görüşme tekniğinin kuvvetli yönleri şunlardır; değişmesi muhtemel olan koşullara uyabilme esnekliği, okur-yazarlık şartı olmaksızın hemen herkese uygulanabilirliği, geri dönüt mekanizmasının anında işleyebilmesi; detaylı bilgiye ulaşma, alınan ilk tepkilere göre yönlendirici sorular sorularak farklı boyutlarda cevaplar alınabilmesi ve hatalı anlaşılmaları en düşük seviyeye düşürmesi şeklinde sıralanabilir. Ayrıca cevaplarda kişisellik ve öznelliğin ön planda olması, sorulara cevap verme oranının iyi düzeyde olması da bazı anlaşılması zor olan duygusal ve psikolojik sıkıntıların saptanmasında etkili bir tekniktir (Özdemir, 2016). Görüşme yönteminin zayıf yönleri ise; taraflılığa açık olması ve görüşmeyi yapacak olan kişinin niyeti, bilgisi, anlatma ve anlama kabiliyeti ile sınırlı olmasıdır. Aynı zamanda bu yöntem, maddi ve manevi açıdan bedel gerektiren bir süreçtir. Bu yüzden bu yöntem bazen araştırmacıları, görüşülmesi gerektiği kadar kaynak kişiye ulaşmadan bir sonuç elde etmeye yönlendirerek, yapılacak olan çalışmanın geçerlik ve güvenirliğine gölge düşürebilmektedir (Karasar, 2013).

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada araştırmanın genel amacına ve alt problemlerin özelliğine uygun olarak nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2013) göre tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olup olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların "ne" olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan betimsel çalışmalardır. Bu araştırmanın nitel kısmında durum çalışması (casestudy) yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasında, herhangi bir duruma etki eden faktörler bütünsel olarak derinlemesine araştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu yöntemin avantajları; genellemelere açık olması, araştırmacıların farklı amaçları için veri bakımından kaynak teşkil etmesi ve katılımcılara ait görüşlerin doğrudan yorumlanabilmesine imkân tanımasıdır. Ayrıca bu yöntem her seviyeden insana uygundur.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Mardin ili Midyat ilçesinde yabancı uyruklu öğrencilerin yoğunlukta olduğu 12 devlet ilkokulundaki 234 sınıf öğretmeni ve Midyat konaklama tesisinde görevli 26 geçici Türkçe öğreticisi toplam 260 öğretmenden oluşmuştur. Nicel veri toplama aşamasında evrenin tümüne ulaşıldığından evrenden örneklem alınmamıştır.

Araştırmanın nitel kısmında, evrendeki öğretmenler arasından yarı yapılandırılmış görüşmeyi kabul eden ve doyurucu cevaplar verebilecek öğretmenlerle görüşmeler yapıldığı için, katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi ve kartopu örnekleme yöntemleri ile belirlenmiş 33 öğretmenden oluşturulmuştur. Kartopu örnekleme yöntemi; sürecin basit bir soru ile başlaması ve gelişerek kartopu şeklinde büyümesidir. Sonunda araştırma konusu ile ilgili bilgiler ön plana çıkar.

Veri Toplama Araçları

Nicel verilerin toplanmasında "İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi ve Nedenleri Anketi"; nitel verilerin toplanmasında uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen son şekli verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

İstenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi ve nedenleri anketi.

Araştırmada nicel veri toplamak amacıyla; Sadık (2000) tarafından yazılan "İlköğretim I. Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar"

başlıklı yüksek lisans tezi için geliştirilen anket formu (Ek-1), geliştiriciden gerekli izin alındıktan sonra araştırma için şekilsel açıdan yeniden düzenlenerek uygulanmıştır.

Anketin geliştirilmesi sürecinde 1998-1999 öğretim yılında farklı yapılardaki ilköğretim okullarının 1.kademesinde öğretmenlik yapan sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış ve sınıfta gözlemledikleri istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda elde edilen 112 maddelik öğrenci davranışları listesi uzman görüşü için Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü'ndeki öğretim elemanlarına sunulmuştur. Gelen eleştiriler ve önerilere göre istenmeyen davranış çeşitlerinin sayısı 61 olarak belirlenmiştir.

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından anketin güvenirliğini arttırmak ve soruların yeterince düşünülüp cevaplandığından emin olabilmek için ikinci bölüme kontrol maddesi olan 55.madde (Lütfen bu maddeyi boş bırakınız) eklenmiş ve madde sayısı 62'ye çıkarılmıştır. Böylece bu maddeyi dolduran kişilerin anketleri değerlendirmeye alınmamıştır (Lake ve Harper, 2008, s.67). Ölçme aracındaki soruların sınıf öğretmenleri tarafından anlaşılabilirliğini test etmek için 1.-4.sınıf düzeylerinde öğretmenlik yapan 30 sınıf öğretmeni ile pilot uygulama yapılmıştır. Düzeltme ve geliştirme işlemleri tamamlanarak son biçimi verilen anket, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilere yönelik, ikinci bölüm sınıf içi istenmeyen davranışların Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyini gösteren 4'lü (1: Hiç, 2: Ara sıra, 3: Genellikle ve 4: Her zaman) likert tipi ve üçüncü bölümde ise Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenlerini içeren maddelerden oluşan bir ölçme aracı olarak tasarlanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu.

Araştırmanın nicel verilerinin analizleri dikkate alınarak nitel veriler elde etmek için yabancı uyruklu öğrencisi olan sınıf öğretmenleri ve PICTES projesi kapsamında görevlendirilen Türkçe öğreticileriyle ön görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme sorularının problemleri belirlemeye yönelik olmasına özen gösterilmiş, yansız, sade ve anlaşılabilecek düzeyde sorular sorulmuştur. Bu hususta soruların, birtakım yönlendirmeleri gerektirmeyecek şekilde kurulmasına özen gösterilmiştir. Hazırlanan görüşme formu alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda görüşme soruları yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca birkaç öğretmen üzerinde deneme uygulamaları yapılmıştır. Bu aşamalardan geçtikten sonra son hali verilen "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" (Ek-2), sınıf öğretmenleri ile PICTES projesi kapsamında

görevlendirilen Türkçe öğreticilerinden gönüllü olanlara ve nitelikli veriler sunabilecek kişilere uygulanmıştır.

Nitel verilerin analizinde 33 öğretmen ile yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen ses kayıtları yazıya geçirilerek 131 sayfalık veri seti oluşturulmuştur. Öğretmenler SÖ1, SÖ2, SÖ3… SÖ25, Türkçe öğreticiler TÖ1, TÖ2… TÖ5 ve konaklama tesisindeki Türkçe öğreticiler KTÖ1, KTÖ2, KTÖ3 şeklinde numaralandırılarak kodlanmıştır. Tüm kavramlar tablolar halinde listelenmiştir. Benzerlik gösteren ifadeler birleştirilerek ortak kod sözcükler oluşturulmuştur. Daha sonra kategori ve temalar oluşturulmuştur. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından konunun amacına göre analiz edilmiştir. Daha sonra araştırma; sınıf içi öğretmen-öğrenci ilişkisi, öğrenci-öğrenci ilişkisi, okul güvenliği, sağlığı ve disiplini, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması ile ilgili öğretmen görüşleri, yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışları sergiledikleri durumlar, istenmeyen davranışların nedenleri, öğretmenlerin bunlara müdahale yöntemleri, yabancı uyruklu öğrencilerin sınıfın akademik başarısına etkisi ve yabancı uyruklu öğrencilerin okula uyumlarını sağlamaya ve hızlandırmaya yönelik öneriler olarak gruplandırılmıştır.

Araştırmanın nitel kısmında yarı yapılandırılmış görüşme metinlerinin içerik analizinde kodlamanın güvenirliği için görüşmelerden rastgele seçilen birer örnek üzerinde araştırmacı, eğitim yönetimi alanında doktora yapan bir araştırma görevlisi ve danışman öğretim üyesi ayrı ayrı kodlama yapmıştır. Sonuçlar karşılaştırılarak, kodlamanın önyargı ve yanlış anlamadan uzak, ortak bir bakış açısına göre yapılması sağlanmıştır.

Araştırmanın güvenirliği:

$$\text{T (uzlaşma yüzdesi)} = \frac{\text{Görüş Birliği (Na)}}{\text{Görüş Birliği (Na)+ Görüş Ayrılığı (Nd)}} * 100$$

formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Gay, 1987; Miles ve Huberman, 1994, Akt: Gülteke, 2012). Nitel araştırmalarda uzmanların ve araştırmacının değerlendirmesi arasındaki uyumun % 70 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen güvenirlik sağlanmaktadır (Gay, 1987; Miles ve Huberman, 1994, Akt: Saban, 2008, s. 430). Miles ve Huberman'ın formülüne göre, nitel analiz güvenirliği 82 / (82+11)*100 = 0.88 (%88) olarak hesaplanmıştır (Ek-4). Bu sonuç, araştırmanın nitel analizinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Anketlerin uygulanmasından sonra hatalı doldurulan anketler değerlendirmeye alınmamıştır. Sınıf öğretmenlerine ve Türkçe öğreticilerine uygulanan anketlerden elde edilen veriler kodlanmış ve istatistiksel işlemler yapmak için bilgisayarda SPSS paket programına

aktarılmıştır. Elde edilen yüzde ve frekanslara bakılarak araştırmanın problemi ve alt problemleri hakkında istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Araştırmanın nitel kısmında yarı yapılandırılmış görüşmeye gönüllü olarak katılan sınıf öğretmenlerinin ve Türkçe öğreticilerinin görüşleri, kendilerinden izin alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. 25'i Sınıf öğretmeni ve 8'i Türkçe öğreticisi olmak üzere toplam 33 öğretmen ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme süreleri ortalama 10-39 dakika arasında sürmüştür. Daha sonra bu kayıtlar ayrıntılı bir şekilde yazıya dökülmüştür. Konuşma dili ile yazı dili arasındaki farklılıklardan dolayı metinler üzerinde Türkçe dilbilgisi kuralları dikkate alınarak düzeltmeler yapılmıştır. Tüm bu işlemler sonucunda sınıf öğretmenlerinden 99, Türkçe öğreticilerinden 32 olmak üzere toplam 131 sayfalık yazılı metin elde edilmiştir. Elde edilen nitel veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Bu analizler tablolar haline getirilerek araştırmanın nitel bulguları bölümünde sunulmuştur.

Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, nicel verileri elde edebilmek için anketleri yabancı uyruklu öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu ilkokullar ve Midyat konaklama tesisine dağıtıp uyguladıktan sonra toplamıştır. Araştırmanın nitel kısmı ile ilgili verileri elde edebilmek için yarı yapılandırılmış görüşmeleri sınıf öğretmenleri ve Türkçe öğreticileriyle bizzat kendisi yaparak görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt altına almış ve yazıya geçirmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde betimsel istatistikler ile veri analizi sonucunda elde edilen verilere dayalı nicel ve nitel bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Nicel Bulgular

Cinsiyet ile ilgili bulgular

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 2. *Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet	**f**	**%**
Kadın	116	44.6
Erkek	144	55.4
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %44.6'sının kadın, % 55.4'ünün erkek olduğu görülmektedir.

Medeni durum

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin medeni durumlarına ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 3. *Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı*

Medeni Durum	**f**	**%**
Evli	147	56.5
Bekâr	113	43.5
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 3 incelendiğinde araştırma kapsamındaki öğretmenlerin % 56.5'inin evli, % 43.5'nin ise bekâr olduğu görülmektedir. Bekâr sayısının yüksek olmasının nedenlerinden birisi de öğretmenlerin zorunlu çalışma yükümlüsü olup yeni atanmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Çocuk sahibi olma durumu

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin çocuk sahibi olup olmamalarına ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 4. *Öğretmenlerin Çocuk Sahibi Olup Olmamalarına Göre Dağılımı*

Çocuk Sahibi Olma Durumu	f	%
Var	120	46.2
Yok	140	53.8
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 4 incelendiğinde araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %46.2'sinin çocuk sahibi olduğu, %53.8'inin ise çocuk sahibi olmadığı anlaşılmaktadır.

Evli öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sayısı

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sayısına ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 5. *Öğretmenlerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Dağılımı*

Çocuk Sayısı	f	%
1 çocuğu olanlar	50	41.7
2 çocuğu olanlar	46	38.3
3 ve daha fazla çocuğu olanlar	24	20.0
Toplam	**120**	**100.0**

Tablo 5 incelendiğinde araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %41.7'sinin 1 çocuklu, %38.3'ünün 2 çocuklu, %20.0'sinin ise 3 ve daha fazla çocuklu olduğu görülmektedir.

Okulların öğrenim şekli

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin çalıştıkları okulların öğrenim şekline ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 6. *Öğrenim Şekline Göre Okulların Dağılımı*

Öğrenim Şekli	f	%
İkili Öğretim (sabahçı-öğlenci)	139	53.5
Normal Öğretim - Tam gün	121	46.5
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 6 incelendiğinde araştırmanın yapıldığı okulların %53.5'inin ikili öğretim (sabahçı-öğlenci), %46.5'inin normal öğretim (tam gün) yaptığı görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak sınıflardaki öğrenci sayısının çok ve derslik sayısının yetersiz olduğunu söylenebilir.

Öğretmenlerin okuttukları sınıf düzeyi

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okuttukları sınıf düzeyine ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 7. *Öğretmenlerin Okuttukları Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı*

Okutulan Sınıf Düzeyi	f	%
1. Sınıf	53	20.3
2. Sınıf	63	24.2
3. Sınıf	63	24.2
4. Sınıf	55	21.2
Sadece Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınıfı	26	10.1
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 7 incelendiğinde araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %20.4'ünün 1.sınıfları, %24.2'sinin 2.sınıfları, %23.5'inin 3.sınıfları, %21.2'sinin 4.sınıfları ve %10.8'inin sadece yabancı uyruklu öğrencilerden oluşan sınıfları okuttukları görülmektedir. Sadece yabancı uyruklu öğrencileri okutan sınıf öğretmenleri PICTES projesi kapsamında görevlendirilen Türkçe öğreticileridir. Bu öğreticilerin bir kısmı ilkokullarda bir kısmı Midyat konaklama tesisinde (kamp) görevlidir. Sınıf seviyelerinin yüzdelerinin birbirine yakın olması araştırma verilerinin homojen dağılımı için avantaj oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin yaş dağılımı

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin yaşları ile ilgi bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 8. *Öğretmenlerin Yaş Dağılımı*

Yaş Dağılımı	f	%
20-25	62	23.8
26-30	78	30.0
31-35	68	26.2
36 ve üzeri	52	20.0
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 8'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerden yaşı 20-25 aralığında olanlar %23.8, 26-30 aralığında olanlar %30.0, 31-35 aralığında olanlar %26.2, 36 ve üzeri olanların %20.0 olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaşının daha çok 26-30 yaş aralığında (%30.0) olduğu ve yaş dağılımının yüzdelerinin birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımı

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 9. *Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı*

Mesleki Kıdem	f	%
1-4 yıl	99	38.1
5-8 yıl	50	19.2
9-12 yıl	57	21.9
13- üzeri yıl	54	20.8
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 9'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem aralığı incelendiğinde en çok 1-4 yıl (%38.1) hizmeti olan öğretmenlerin olduğu görülmektedir. 5-8 yıl aralığında %19.2, 9-12 aralığında %21.9, 13 ve üzeri olanların %20.8 olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmanın yapıldığı yerin doğu zorunlu hizmet bölgesi olduğunu ve genellikle öğretmenlerin yeni atandığını göstermektedir.

Sınıf mevcutlarının dağılımı

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okuttukları sınıflardaki öğrenci sayıları ilgili bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 10. *Sınıf Mevcutlarının Dağılımı*

Sınıf Mevcudu	f	%
12-20	28	10.8
21-25	56	21.5
26-30	97	37.3
31-35	48	18.5
36 ve üstü	31	11.9
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayılarının en çok 26-30 kişi (%37.3) olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin %10.8'inin sınıflarındaki öğrenci sayısının 12-20, %21.5'inin 21-25, %18.5'inin 31-35, %11.9'unun 36 ve üstünde öğrenci sayısının olduğu belirlenmiştir. 36 ve üstü öğrenciye sahip olan sınıfların tamamının sadece yabancı uyruklu öğrencilerden oluştuğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla 36 ve üstündeki sınıf mevcutlarının varlığı; derslik sayısının ve yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için görevlendirilen öğretmenlerin yetersiz olduğunu göstermektedir. Çünkü PICTES projesi kapsamında Suriyeli ve Iraklı öğrencilerin yoğun olduğu okullara sadece 1 Türkçe öğreticisi görevlendirilmiş ve bu öğreticinin okuldaki bütün yabancı uyruklu öğrencilere bir arada ders verdiği görülmüştür.

Öğretmenlerin sınıflarındaki yabancı uyruklu öğrenci sayısı

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin okuttukları sınıflardaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 11. *Sınıflardaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısının Dağılımı*

Sınıflardaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısı	f	%
1 kişi	53	23.2
2 kişi	65	28.5
3 kişi	29	12.7
4 kişi	14	6.1
5 kişi	12	5.3
6 kişi	12	5.3
7 kişi	10	4.4
8 ve üstü	33	14.5
Toplam	**228**	**100.0**

Tablo 11'e bakıldığında öğretmenlerin %28.5'nin 2, %23.2'sinin 1, %14.5'nin 8 ve üstü, %12.7'sinin 3, %6.1'nin 4, %5.3'ünün 6, %5.3'ünün 5 ve %4.4'ünün 7 yabancı uyruklu öğrencisinin olduğu görülmektedir. GEM'den alınarak Türk okullarına aktarılan Suriyeli ve Iraklı öğrencilerin mümkün olduğunca sınıflara dağıtılırken her sınıfa az sayıda öğrenci verilmesine özen gösterilmiştir. Bu nedenle sınıflardaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının 1-2 kişi olduğu sınıflar çoğunluktadır. 8 ve üstü yabancı uyruklu öğrencinin bulunduğu sınıfların (%14.5) çoğunun sadece yabancı uyruklu öğrencilerden oluşan sınıflar olduğu söylenebilir. İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek amacıyla okulların bünyesinde müstakil derslikler oluşturulmuş ve bu dersliklerde yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğreticileri tarafından okuma-yazma eğitimi verilmektedir. Konaklama tesisinde, prefabrik dersliklerde 40-50 yabancı uyruklu öğrenci birlikte eğitim almaktadır. Konaklama tesisindeki çocuklara Türkçe öğretmek amacıyla MEB tarafından 35 Türkçe öğreticisi görevlendirilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mezuniyetleri

Aşağıda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin mezuniyetlerine ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 12. *Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı*

Okul Türü	f	%
Lisans Eğitim Fakültesi	215	82.7
Lisans Diğer Fakülteler	23	8.8
Yüksek Lisans	12	4.6
Diğer	10	3.8
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 12'ye bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin %82.7'sinin lisansının eğitim fakültesinden, %8.8'inin lisansının diğer fakültelerden, %4.6'sının yüksek lisans yaptıkları ve %3.8'inin de diğer fakültelerden mezun oldukları görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin orta veya iyi derecede bildikleri diller.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin orta veya iyi derecede bildikleri yabancı dillere ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 13. *Öğretmenlerinin Orta veya İyi Derecede Bildikleri Diller*

Diller	**f**	**%**
Arapça	55	21.2
İngilizce	61	23.5
Fransızca	1	0.4
Kürtçe	14	5.4
Sadece Türkçe	80	30.8
Arapça-İngilizce	23	8.8
Arapça-Kürtçe	11	4.2
Almanca-İngilizce	1	0.4
İngilizce-Kürtçe	12	4.6
Arapça-İngilizce-Kürtçe	1	0.4
Almanca-İngilizce-Kürtçe	1	0.4
Toplam	**260**	**100.0**

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %30.8'inin sadece Türkçe, Türkçe ile birlikte %23.5'inin İngilizce, %21.2'sinin Arapça ve %5.4'ünün Kürtçe dillerini bildikleri görülmektedir. Araştırmanın yapıldığı Mardin ili Midyat ilçesinde yerel dillerin Arapça ve Kürtçe olmasından dolayı bu dillerin oranı yüksek çıkmıştır.

Türk öğrencilerde istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre Türk öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 14. *Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	**Türk Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar**	**f**	**%**
Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Hırsızlık	198	84.6
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	184	78.6
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	175	74.8
	Ara sıra	Verilen görevleri yapmamak	182	77.8
		Derse geç gelmek	179	76.5
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	176	75.2
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	93	39.7
		Arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü kesmek	61	26.1
		Yanındaki arkadaşı ile konuşmak	51	21.8
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	50	21.4
		Arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü kesmek	14	6.0
		Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek	13	5.6
		Toplam	**234**	**100.0**
		Türk Öğrencisi Olmayan Türkçe Öğreticileri	**26**	

Tablo 14 (Bkz: Ek 5) incelendiğinde katılımcılara göre; Türk öğrencilerde "**Hiç**" rastlamadıkları istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin; hırsızlık (%84.6),

öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%78.6), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%74.8) şeklinde olduğu görülmektedir. Katılımcılar; verilen görevleri yapmamak (%77.8), derse geç gelmek (%76.5), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%75.2) gibi davranışlara "**Ara sıra**"; birbirlerini şikayet etmek (%39.7), arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü kesmek (%26.1), yanındaki arkadaşı ile konuşmak (%21.8) gibi davranışlara "**Genellikle**"; birbirlerini şikayet etmek (%21.4), arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü kesmek (%6), verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek (%5.6) gibi davranışlara ise "**Her zaman**" rastladıklarını belirtmişlerdir.

Ek 5'teki tabloda her düzeyde en çok ve en az işaretlenen istenmeyen davranışlar koyu renkle belirtilmiştir. Tablo incelendiğinde katılımcılara göre; Türk öğrencilerin, hırsızlık yapmadıkları ve öğretmenlerine karşı saygısızlıkta bulunmadıkları; ara sıra okula geç geldikleri, ödevlerini yapmadıkları ve başka şeylerle ilgilendikleri; genellikle birbirlerini şikâyet ettikleri, birbirlerinin ve öğretmenin sözünü kestikleri ve birbirleriyle konuştukları görülmüştür. Her zaman görülen istenmeyen davranışların ise frekans ve yüzdelerinin düşük olduğu görülmüştür.

Yabancı uyruklu öğrencilerde istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 15. *Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar	f	%
Öğretmenlere Göre	Hiç	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	176	77.2
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	166	72.8
		Farklı düşünen öğrencileri kendi gibi düşünmeye zorlamak	161	70.6
	Ara sıra	Sınıf içinde bir şeyler yemek	144	63.2
		Sırasında düzgün oturmamak	136	59.6
		Ders araç-gereçlerini temiz kullanmamak	131	57.5
	Genellikle	Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	88	38.6
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	85	37.3
		Çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak	85	37.3
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	39	17.1
		Ders dışında bir işle uğraşmak	36	15.8
		Ödevlerini gelişi güzel ve eksik yapmak	34	14.9
		Toplam	**228**	**100.0**
		Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olmayan Sınıf Öğretmenleri	**32**	

Tablo 15 (Bkz: Ek 6) incelendiğinde katılımcılara göre; Türk öğrencilerde "**Hiç**" rastlamadıkları istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin, öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%77.2), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%72.8), hırsızlık (%70.6) şeklinde olduğu görülmektedir. Katılımcılar; sınıf içinde bir şeyler yemek (%63.2),

sırasında düzgün oturmamak (%59.6), ders araç-gereçlerini temiz kullanmamak (%57.5) gibi davranışlara "**Ara sıra**"; yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%38.6), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%37.3), çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak (%37.3) gibi davranışlara "**Genellikle**"; birbirlerini şikayet etmek (%17.1), ders dışında bir işle uğraşmak (%15.8), ödevlerini gelişi güzel ve eksik yapmak (%14.9) gibi davranışlara ise "**Her zaman**" rastladıklarını belirtmişlerdir.

Ek 6'daki tabloda her düzeyde en çok ve en az işaretlenen istenmeyen davranışlar koyu renkle belirtilmiştir. Tablo incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin, hırsızlık yapmadıkları, sınıf dolabını karıştırmadıkları ve öğretmenlerine karşı saygısızlıkta bulunmadıkları; ara sıra sınıfta bir şeyler yedikleri, sıralarında düzgün oturmadıkları ve ders araç gereçlerinin düzgün kullanmadıkları; genellikle birbirleriyle konuştukları, başka şeylerle ilgilendikleri ve çalışmalarında yavaş davrandıkları görülmüştür. Her zaman birbirlerini şikâyet ettikleri, ders dışı şeylerle ilgilendikleri ve ödevlerini eksik ya da gelişi güzel yaptıkları görülmüş ve bu istenmeyen davranışların frekans ve yüzdelerinin düşük olduğu belirtilmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk öğrencilere göre birbirlerini daha az şikâyet ettikleri görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin geldikleri ülkelerde kendi kültürlerine göre normal olan davranışları (sınıfta bir şeyler yemek, sırasında düzgün oturmamak, ders araç-gereçlerini düzgün kullanmamak… vb) halen devam ettirdikleri görülmüştür. Katılımcılara göre; yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve iletişim problemlerinden dolayı ders dışı şeylerle ilgilendikleri ve ödevlerini gelişi güzel yaptıkları belirlenmiştir.

Türk öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre Türk öğrencilerde istenmeyen davranışlara tamamen veya kısmen neden olarak görülen en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 faktör ile neden olarak görülmeyen en yüksek frekansa sahip ilk 3 faktöre ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 16. *Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Türk Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri*

			İstenmeyen Davranışların Nedenleri	f	%
Öğretmenlere Göre	Türk Öğrenciler İçin Nedenler	Evet	Bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. gibi medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri	139	59.4
			Kalabalık sınıflar	114	48.7
			Ailevi nedenler	95	40.6
		Kısmen	Öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi ve akademik yetersizlik	149	63.7
			Arkadaş çevresi	138	59.0
			Okul ve sınıfların fiziki yetersizliği	129	55.1
		Hayır	Okullarda ikili eğitimin yapılması	158	67.5
			Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk	138	59.0
			Sınıf kurallarının belirsizliği	137	58.5
			Toplam	**234**	**100.0**
			Türk Öğrencisi Olmayan Türkçe Öğreticileri	**26**	

Tablo 16 (Bkz: Ek 7) incelendiğinde öğretmenlere göre **Türk öğrencilerde** görülen istenmeyen davranışların nedenlerinin arasında en çok; bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. gibi medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri (%59.4), kalabalık sınıflar (%48.7), ailevi nedenler (%40.6) gösterilmiştir. Katılımcılar tarafından; öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi ve akademik yetersizlik (%63.7), arkadaş çevresi (%59.0) ile okul ve sınıfların fiziki yetersizliği (%55.1) gibi faktörler "**Kısmen**" neden olarak görülürken; okullarda ikili eğitimin yapılması (%67.5), okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk (%59), sınıf kurallarının belirsizliği (%58.5) gibi faktörler, Türk öğrencilerin istenmeyen davranış sergilemelerine neden olan faktörler olarak görülmemiştir.

Ek 7'deki tabloda istenmeyen davranışlara neden olan faktörlerden en çok ve en az işaretlenenler koyu renkle belirtilmiştir. Tablo 16 incelendiğinde Türk öğrencilerin istenmeyen davranışlar sergilemelerinin nedenlerinin başında kitle iletişim araçlarının etkisi, kalabalık sınıflar ve ailevi faktörlerin geldiği görülmektedir. Televizyonlarda şiddet içerikli dizi veya haberler ile ahlaki açıdan çocuklara olumsuz örnek teşkil eden programların yayınlanması öğrencilerin davranışlarını olumsuz etkilediği söylenebilir. Katılımcılara göre; aile içindeki şiddet, boşanmalar ve yaşam koşullarının kötü olması gibi birtakım faktörler ile sınıfların alt yapı yetersizliği ve kalabalık ortam öğrencilerin davranışları üzerinde olumsuz etki ettiği belirlenmiştir. Ayrıca katılımcılar; MEB tarafından okula başlama yaşının 60-66 aya çekilmesi ile okula başlayan çocukların fiziki açıdan yeterince gelişemedikleri için istenmeyen davranışların ortaya çıktığı söylenebilir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerde istenmeyen davranışlara tamamen veya kısmen neden olarak görülen en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 faktör ile neden olarak görülmeyen en yüksek frekansa sahip ilk 3 faktöre ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 17. *Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri*

		İstenmeyen Davranışların Nedenleri	f	%
Öğretmenlere Göre Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Nedenler	**Evet**	Toplumsal ve kültürel değişim/göç	179	78.9
		Aile içi nedenler	140	61.7
		Dil ve iletişim problemleri	139	61.2
	Kısmen	Öğretim yöntemleri	134	59.0
		Okulun bulunduğu çevre	123	54.2
		Ders içeriklerinin öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmaması	119	52.4
	Hayır	Okulda ikili eğitimin yapılması	141	62.1
		Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk	133	58.6
		Sınıf tekrarı	126	55.6
		Toplam	**228**	**100.0**
		Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olmayan Öğretmenler	**32**	

Tablo 17 (Bkz: Ek 8) incelendiğinde öğretmenlere göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenlerinin arasında en çok; toplumsal ve kültürel değişim/göç (%78.9), aile içi nedenler (%61.7), dil ve iletişim problemleri (%61.2) gibi nedenlerin olduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından; öğretim yöntemleri (%59), okulun bulunduğu çevre (%54.2), ders içeriklerinin öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmaması (%52.4) gibi faktörler "**Kısmen**" neden olarak görülürken; okulda ikili eğitimin yapılması (%62.1), okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk (%58.6), sınıf tekrarı (%55.6) gibi faktörler neden olarak görülmemiştir.

Sonuç olarak; katılımcılara göre; yabancı uyruklu öğrencilerin istenmeyen davranış sergileme nedenlerinin arasında; toplumsal ve kültürel değişim, dil ve iletişim problemleri, ekonomik sıkıntılar ve ailevi nedenlerin başta geldiği görülmektedir. Çünkü Suriye ve Irak'tan savaş nedeniyle Türkiye'ye gelmek zorunda kalan bu insanların Türk kültürüne ayak uydurmakta zorlanmaları, Türkçe'yi bilmemeleri, maddi imkânsızlıklarının olması ve ailelerinin dağılması gibi faktörler, bu çocukların sınıf içerisinde bir takım istenmeyen davranışlara yönelmelerine sebep olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetine göre istenmeyen davranışların Türk öğrencilerde gerçekleşme düzeyi.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetine göre Türk öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 18. *Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	Türk Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar	f	%
Kadın Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Hırsızlık	91	88.3
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	84	81.6
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	82	79.6
	Ara sıra	Verilen görevleri yapmamak	85	82.5
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	77	74.8
		Derse geç gelmek	76	73.8
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	39	37.9
		Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	26	25.2
		Yanındaki arkadaşı ile konuşmak	25	24.3
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	25	24.3
		Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek	8	7.8
		Arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	6	5.8
		Türk Öğrencisi Olan Kadın Öğretmenler	**103**	**44.0**
Erkek Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Hırsızlık	107	81.7
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	100	76.3
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	93	71.0
	Ara sıra	Derse geç gelmek	103	78.6
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	99	75.6
		Verilen görevleri yapmamak	97	74.0
	Genellikle	Arkadaşlarının ödevlerinden kopya çekmek	89	67.9
		Birbirlerini şikâyet etmek	54	41.2
		Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	35	26.7
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	25	19.1
		Arkadaşlarının ödevlerinden kopya çekmek	11	8.4
		Arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	8	6.1
		Türk Öğrencisi Olan Erkek Öğretmenler	**131**	**56.0**
		Toplam	**234**	**100.0**
		Türk Öğrencisi Olmadığı İçin Görüş Belirtmeyen Türkçe Öğreticileri	**26**	

Tablo 18 (Bkz: Ek 9) incelendiğinde **kadın** öğretmenlere göre Türk öğrencilerde "**Hiç**" rastlamadıkları istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin; hırsızlık (%88.3), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%81.6), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%79.6) şeklinde olduğu görülmektedir. **Erkek** öğretmenlere göre Türk öğrencilerde **"Hiç"** rastlanmayan problem davranışlardan en çok işaretlenenlerin; hırsızlık (%81.7), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%76.3), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%71.0) şeklinde olduğu görülmektedir. Türk öğrencilerde "Hiç" rastlanmayan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen 3 davranışın, öğretmenlerin cinsiyetleri açısından farklılık göstermediği görülmektedir.

Kadın öğretmenlere göre "**Ara sıra**" görülen istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin; verilen görevleri yapmamak (%82.5), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%74.8), derse geç gelmek (%73.8) şeklinde olduğu görülürken; **erkek** öğretmenlerin en çok işaretledikleri istenmeyen davranışların, derse geç gelmek (%78.6), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%75.6), verilen görevleri yapmamak (%74.0) şeklinde olduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenler tarafından Türk öğrencilerde "**Genellikle**" görülen istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin; birbirlerini şikayet etmek (%37.9), arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%25.2), yanındaki arkadaşı ile konuşmak (%24.3) şeklinde olduğu görülürken; **erkek** öğretmenler tarafından, arkadaşlarının ödevlerinden kopya çekmek (%67.9), birbirlerini şikayet etmek (%41.2), arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%26.7) şeklinde olduğu görülmüştür.

Kadın öğretmenler tarafından Türk öğrencilerde "**Her zaman**" görülen istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin, birbirlerini şikayet etmek (%24.3), verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek (%7.8), arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%5.8) şeklinde olduğu görülürken; **erkek** öğretmenlerin en çok işaretledikleri davranışların, birbirlerini şikayet etmek (%19.1), arkadaşlarının ödevlerinden kopya çekmek (%8.4), arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%6.1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Ek-6'daki öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Türk öğrencilerde istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi en çok ve en az olan ilk 3 davranış koyu renkle belirtilmiştir. Tablo 18 incelendiğinde; Türk öğrencilerin "Hiç" sergilemedikleri ilk 3 istenmeyen davranışın, kadın ve erkek öğretmenler açısından aynı davranışların olduğu; ancak yüzdelerinin kadın öğretmenlerde daha fazla olduğu görülmektedir. "Ara sıra" görülen istenmeyen davranışlardan en yüksek yüzdeye sahip olan davranışların kadın ve erkek öğretmenler açısından aynı davranışların olduğu; ancak yüzdelerinin farklılık gösterdiği görülmektedir. "Herhangi bir nesne ile meşgul olmak" davranışının yüzdesinin kadın ve erkek öğretmenlerde birbirine yakın olduğu, "birbirlerini şikâyet etme" davranışının yüzdesinin kadın öğretmenlerde daha fazla olduğu, "derse geç gelme" davranışının yüzdesinin erkek öğretmenlerde daha fazla olduğu görülmektedir. "Genellikle" düzeyinde en çok görülen 3 istenmeyen davranıştan; "birbirlerini şikâyet etmek" ve "arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak" davranışlarının kadın ve erkek öğretmenler tarafından işaretlendiği görülmektedir. Türk öğrencilerin birbirlerini şikâyet etme davranışının erkek öğretmenlere göre kadın öğretmenlerde daha yüksek yüzdeye sahip olduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenler, Türk öğrencilerin birbiriyle konuştuklarını belirtirken; erkek öğretmenler, arkadaşlarının ödevlerinden kopya çektiklerini belirtmişlerdir. Türk öğrencilerin "her zaman" sergiledikleri istenmeyen davranışlar arasında en çok rastlanan 3 davranıştan biri olan "arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü kesmek" davranışının, kadın ve erkek öğretmenler açısından neredeyse eşit yüzdeye sahip olduğu görülmektedir. Türk öğrencilerde "Her zaman" görülen istenmeyen davranışlardan; "birbirlerini şikâyet etme" davranışının kadın öğretmenlerde daha yüksek yüzdeye sahip olduğu görülmektedir. "Her zaman" düzeyinde en çok rastlanan istenmeyen davranışlardan "verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek" davranışının kadın öğretmenler; "arkadaşlarının ödevlerinden kopya çekmek" davranışının erkek öğretmenler açısından en çok işaretlenen istenmeyen davranışlar olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti açısından Türk öğrencilerde istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi incelendiğinde her düzeyde (hiç, ara sıra, genellikle ve her zaman) istenmeyen davranışların ve gerçekleşme yüzdelerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetine göre istenmeyen davranışların yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyi.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetine göre yabancı uyruklu öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 19. *Öğretmenlerinin Cinsiyetine Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar	f	%
Kadın Öğretmenlere Göre	Hiç	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	84	83.2
		Sınıf dolabını izinsiz kullanıp karıştırmak	82	81.2
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	80	79.2
	Ara sıra	Sınıf içinde bir şeyler yemek	63	62.4
		Ders-gereçlerini temiz kullanmamak	56	55.4
		Sırasında düzgün oturmamak	55	54.5
	Genellikle	Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	36	35.6
		Ders araç-gereçlerini eksik getirmek	35	34.7
		Yanındaki arkadaşı ile konuşmak	34	33.7
	Her zaman	Ödevlerini eksik ya da gelişigüzel yapmak	20	19.8
		Birbirlerini şikâyet etmek	17	16.8
		Sürekli konuşarak diğer arkadaşlarını çalışmalarında rahatsız etmek	16	15.8
		Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Kadın Öğretmenler	**101**	**44.3**
Erkek Öğretmenle	Hiç	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	92	72.4
		Hırsızlık	85	66.9
		Sınıf dolabını izinsiz kullanıp karıştırmak	84	66.1
	Ara sıra	Sınıf içinde bir şeyler yemek	81	63.8
		Sırasında düzgün oturmamak	81	63.8

	Elindeki bir nesne ile kapı, sıra ya da duvarlara vurarak ses çıkarmak	76	59.8
Genellikle	Yanındaki arkadaşı ile konuşmak	54	42.5
	Çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak	53	41.7
	Birbirlerini şikâyet etmek	50	39.4
Her zaman	Ders dışında bir işle uğraşmak	22	17.3
	Birbirlerini şikâyet etmek	21	16.5
	Yanındaki arkadaşı ile konuşmak	19	15.0
Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Erkek Öğretmenler		**127**	**55.7**
Toplam		**228**	**100.0**
Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olmadığı İçin Görüş Belirtmeyen Öğretmenler		**32**	

Tablo 19 (Ek 10) incelendiğinde **kadın** öğretmenlere göre yabancı uyruklu öğrencilerde "**Hiç**" rastlanmayan problem davranışlardan en çok işaretlenenlerin, öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%83.2), sınıf dolabını izinsiz kullanıp karıştırmak (%81.2), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%79.2) şeklinde olduğu görülürken; **erkek** öğretmenler göre en çok işaretlenenlerin, öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%72.4), hırsızlık (%66.9), sınıf dolabını izinsiz kullanıp karıştırmak (%66.1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenlere göre yabancı uyruklu öğrencilerde "**Ara sıra**" görülen istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin; sınıf içinde bir şeyler yemek (%62.4), ders-gereçlerini temiz kullanmamak (%55.4), sırasında düzgün oturmamak (%54.5) şeklinde olduğu görülürken; **erkek** öğretmenler göre en çok işaretlenenlerin; sınıf içinde bir şeyler yemek (%63.8), sırasında düzgün oturmamak (%63.8), elindeki bir nesne ile kapı, sıra ya da duvarlara vurarak ses çıkarmak (%59.8) şeklinde olduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenler göre yabancı uyruklu öğrencilerde "**Genellikle**" görülen istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin; herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%35.6), ders araç-gereçlerini eksik getirmek (%34.7), yanındaki arkadaşı ile konuşmak (%33.7) şeklinde olduğu görülürken, **erkek** öğretmenlere göre en çok işaretlenenlerin; yanındaki arkadaşı ile konuşmak (%42.5), çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak (%41.7), birbirlerini şikayet etmek (%39.4) şeklinde olduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenlere göre yabancı uyruklu öğrencilerde "**Her zaman**" görülen istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenenlerin, ödevlerini eksik ya da gelişi güzel yapmak (%19.8), birbirlerini şikayet etmek (%16.8), sürekli konuşarak diğer arkadaşlarını çalışmalarında rahatsız etmek (%15.8) şeklinde olduğu görülürken; **erkek** öğretmenlere göre en çok işaretlenenlerin, birbirlerini şikayet etmek (%17.3), ders dışında bir işle uğraşmak (%16.5), yanındaki arkadaşı ile konuşmak (%15) şeklinde olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; Ek-10'daki öğretmenlerin cinsiyetine göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi tablosu incelendiğinde; Türk ve yabancı

uyruklu öğrencilerde "**Hiç**" rastlanmayan istenmeyen davranışların aynı olduğu görülmüştür. "**Ara sıra**" düzeyinde görülen istenmeyen davranışların, cinsiyet açısından az bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kadın öğretmenlere göre, yabancı uyruklu öğrencilerde kopya çekme ve verilen görevleri yapmama gibi istenmeyen davranışlar görülürken, erkek öğretmenlere göre; kadın öğretmenlerin sınıfındaki yabancı uyruklu öğrencilerin elindeki nesne ile masa, kapı ve duvarlara vurarak sesler çıkardıkları görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Genellikle**" görülen istenmeyen davranışların, öğretmenlerin cinsiyetine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerde birbirleriyle konuşma, herhangi bir nesne ile ilgilenme, çalışmaya başlarken ve bitirirken yavaş davranma gibi istenmeyen davranışların genellikle görüldüğü belirlenmiştir. "**Her zaman**" düzeyinde yabancı uyruklu öğrencilerin sergiledikleri istenmeyen davranışların da öğretmenlerin cinsiyetine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Katılımcılar; yabancı uyruklu öğrencilerin birbirleriyle konuşma, diğer arkadaşlarını rahatsız etme, araç-gereçlerini eksik getirme ve herhangi bir nesne ile uğraşma gibi istenmeyen davranışları sıklıkla sergilediklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin cinsiyetine göre Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri.

Aşağıdaki tabloda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde görülen problem davranışların nedenlerine ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 20. *Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri*

			İstenmeyen Davranışların Nedenleri	f	%
Kadın Öğretmenlere Göre	Türk Öğrenciler İçin Nedenler	Evet	Bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. Medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri	64	62.1
			Sınıfların kalabalık olması	54	52.4
			Ailevi sorunlar	46	44.7
		Kısmen	Öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi ve akademik yetersizlik	63	61.2
			Arkadaş çevresi	58	56.3
			Eğitim programlarının ihtiyaçları karşılamaması	53	51.5
		Hayır	Okulda ikili eğitimin yapılması	76	73.8
			Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk	56	54.4
			Sınıf kurallarının belirsizliği	54	52.4
			Türk Öğrencisi Olan Kadın Sınıf Öğretmenleri	**103**	
	Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Nedenler	Evet	Toplumsal ve kültürel değerlerdeki değişim/göç	81	80.2
			Dil ve iletişim problemleri	64	63.4
			Ailevi sorunlar	61	60.0
		Kısmen	Öğretim yöntemleri	61	60.4
			Eğitim programının ihtiyaçları karşılayamaması	58	57.4
			Ders içeriklerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmaması	54	53.5
		Hayır	Okulda ikili eğitimin yapılması	67	66.3
			Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk	55	54.5

			Sınıf tekrarı	51	50.5
Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Kadın Sınıf Öğretmenleri				**101**	
Erkek Öğretmenlere Göre	**Türk Öğrenciler İçin Nedenler**	**Evet**	Bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. Medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri	75	57.3
			Sınıfların kalabalık olması	60	45.8
			Ailevi sorunlar	49	37.4
		Kısmen	Öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi ve akademik yetersizlik	86	65.6
			Arkadaş çevresi	80	61.1
			Okulun ve sınıfın fiziksel yetersizliği	77	58.8
		Hayır	Sınıf kurallarının belirsizliği	83	63.4
			Okulda ikili eğitimin yapılması	82	62.6
			Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk	82	62.6
Türk Öğrencisi Olan Erkek Sınıf Öğretmenleri				**131**	
	Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Nedenler	**Evet**	Toplumsal ve kültürel değerlerdeki değişim/göç	98	77.8
			Ailevi sorunlar	79	63.0
			Ekonomik sıkıntılar	78	61.9
		Kısmen	Okulun bulunduğu çevreden kaynaklanan sorunlar	76	60.3
			Öğretim yöntemleri	73	57.9
			Öğrenciye aşırı özgürlük tanıma	71	56.3
		Hayır	Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk	78	61.9
			Sınıf tekrarı	75	59.5
			Okulda ikili eğitimin yapılması	74	58.7
Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Erkek Sınıf Öğretmenleri				**126**	

Tablo 20 (Bkz: Ek 11 ve Ek 12) incelendiğinde **kadın** öğretmenler, **Türk öğrencilerin** sergiledikleri istenmeyen davranışların nedenleri arasında en çok; bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri (%62.1), sınıfların kalabalık olması (%52.4), ailevi sorunlar (%44.7) gibi faktörleri istenmeyen davranışlara neden olarak belirtirken; **yabancı uyruklu öğrencilerin** sergiledikleri istenmeyen davranışların nedenleri arasında en çok; toplumsal ve kültürel değerlerdeki değişim/göç (%80.2), dil ve iletişim problemleri (%63.4), ailevi sorunlar (%60) gibi faktörleri neden olarak belirttikleri görülmektedir. **Erkek** öğretmenler, **Türk öğrencilerin** sergiledikleri istenmeyen davranışların nedenleri arasında en çok; bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri (%57.3), sınıfların kalabalık olması (%45.8), ailevi sorunlar (%37.4) gibi faktörleri istenmeyen davranışlara neden olarak belirtirken; **yabancı uyruklu öğrencilerin** sergiledikleri istenmeyen davranışların nedenleri arasında en çok; toplumsal ve kültürel değerlerdeki değişim/göç (%77.8), ailevi sorunlar (%63), ekonomik sıkıntılar (%61.9) gibi faktörleri neden olarak belirttikleri görülmektedir.

Kadın öğretmenler, **Türk öğrencilerin** sergiledikleri istenmeyen davranışlara "**Kısmen**" neden olan faktörler arasında en çok; öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi ve akademik yetersizlik (%61.2), arkadaş çevresi (%56.3), eğitim programlarının ihtiyaçları karşılamaması (%51.5) gibi faktörleri istenmeyen davranışlara neden olarak belirtirken; **yabancı uyruklu öğrencilerin** sergiledikleri istenmeyen davranışlara "**Kısmen**" neden olan faktörler arasında en çok; öğretim yöntemleri (%60.4), eğitim programının ihtiyaçları karşılayamaması (%57.4), ders

içeriklerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmaması (%53.5) gibi faktörleri neden olarak belirttikleri görülmektedir. **Erkek** öğretmenler **Türk öğrenciler** için, öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi ve akademik yetersizlik (%65.6), arkadaş çevresi (%61.1), okulun ve sınıfın fiziksel yetersizliği (%58.8) gibi faktörleri "**Kısmen**" problem davranışa neden olan faktörler olarak belirtirken; okulun bulunduğu çevreden kaynaklanan sorunlar (%60.3), öğretim yöntemleri (%57.9), öğrenciye aşırı özgürlük tanıma (%56.3) gibi faktörleri, **yabancı uyruklu öğrenciler için** problem davranışa "**Kısmen**" neden olan faktörler arasında belirttikleri görülmektedir.

Kadın öğretmenler tarafından, okulda ikili eğitimin yapılması (%73.8), okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk (%54.4), sınıf kurallarının belirsizliği (%52.4) gibi faktörlerin, **Türk öğrencilerin** sergiledikleri istenmeyen davranışların nedenleri arasında olmadığı; **yabancı uyruklu öğrenciler** açısından, okulda ikili eğitimin yapılması (%66.3), okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk (%54.5), sınıf tekrarı (%50.5) gibi faktörlerin istenmeyen davranışların nedenleri arasında görülmediği ortaya çıkmıştır. **Erkek** öğretmenler tarafından, sınıf kurallarının belirsizliği (%63.4), okulda ikili eğitimin yapılması (%62.6), okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk (%62.6) gibi faktörler **Türk öğrenciler** için istenmeyen davranışlara neden olarak görülmezken; **yabancı uyruklu öğrenciler** açısından, okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk (%61.9), sınıf tekrarı (%59.5), okulda ikili eğitimin yapılması (%58.7) gibi faktörlerin istenmeyen davranışlara neden olmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak; katılımcılar tarafından; Suriye'de yaşanan iç savaştan dolayı Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan ailelerin ilkokul çağındaki çocuklarının kültürel farklılıklardan etkilendikleri, uyum konusunda sıkıntı çektikleri, ailevi ve ekonomik sorunlarının olduğu, dil ve iletişim problemleri yaşadıkları, sınıf kurallarının neler olduğunu anlayamadıkları değerlendirilmiştir. Bu nedenlere bağlı olarak yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf ve okul ortamında istenmeyen davranışlara yöneldikleri düşünülmektedir. Kadın ve erkek öğretmenlerin, yabancı uyruklu öğrencilerin istenmeyen davranış sergileme nedenleri arasında en çok; toplumsal ve kültürel değişim ile ailevi sorunlarını işaretledikleri görülmüştür. Kadın öğretmenler, yabancı uyruklu öğrencilerin istenmeyen davranış sergileme nedenleri arasında en çok, dil ve iletişim problemlerini işaretlerken; erkek öğretmenler, ekonomik sıkıntıları işaretlemişlerdir. Katılımcıların cinsiyetleri açısından; Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin istenmeyen davranış sergileme nedenlerinden; okulda ikili eğitimin yapılması, okul yönetiminin ilgisizliği, sınıf tekrarı ve sınıf kurallarının belirsizliği gibi faktörlerin neden olarak görülmediği söylenebilir.

Sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre istenmeyen davranışların Türk öğrencilerde gerçekleşme düzeyi.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarındaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre Türk öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 21. *Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	Türk Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar	f	%
Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olmayan Öğretmenlerin Görüşleri	**Hiç**	Hırsızlık	31	96.9
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	25	78.1
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	25	78.1
	Ara sıra	Ders dışında bir işle uğraşmak	28	87.5
		Sırasında düzgün oturmamak	27	84.4
		Derse geç gelmek	26	81.3
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	15	46.9
		Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	11	34.4
		Ders araç-gereçlerini eksik getirmek	10	31.3
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	7	21.9
		Kılık-kıyafet temizliğine önem vermemek	2	6.3
		Yerinde sürekli kıpırdamak, sağa sola bakmak	2	6.3
		Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olmayan Öğretmenler	**32**	**13.7**
1-2 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenlerin Görüşleri	**Hiç**	Hırsızlık	104	88.1
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	99	83.9
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	95	80.5
	Ara sıra	Verilen görevleri yapmamak	94	79.7
		Derse geç gelmek	91	77.1
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	90	76.3
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	46	39.0
		Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	33	28.0
		Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	23	19.5
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	26	22.0
		Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek	10	8.5
		Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	5	4.2
		1-2 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenler	**118**	**50.4**
3-6 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenlerin Görüşleri	**Hiç**	Hırsızlık	48	71.6
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	47	70.1
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	44	65.7
	Ara sıra	Ders dışında bir işle uğraşmak	55	82.1
		Verilen görevleri yapmamak	54	80.6
		Derse geç gelmek	54	80.6
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	24	35.8
		Sağlık, temizlik ve beslenmeye dikkat etmemek	19	28.4
		Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	14	20.9
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	12	17.9
		Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	5	7.5
		Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	4	6.0
		3-6 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenler	**67**	**28.6**
7 ve üzeri	**Hiç**	Hırsızlık	15	88.2
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını	14	82.4

	karıştırmak		
	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	13	76.5
Ara sıra	Belirlenen sınıf içi kurallara uymamak	13	76.5
	Sürekli konuşarak diğer öğrencileri çalışmalarında rahatsız etmek	13	76.5
	Öğretmenin söz ve davranışlarından alınmak	13	76.5
Genellikle	Sırayı ileri geri oynatmak	5	29.4
	Ders dışında bir işle uğraşmak	5	29.4
	Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	5	29.4
Her zaman	Arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	3	17.6
	Çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak	2	11.8
	Kıskançlık	2	11.8
7 ve Üstü Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenler		**17**	**7.3**
Toplam		**234**	**100.0**

Tablo 21 (Bkz: Ek 13) incelendiğinde Türk öğrencilerde "**Hiç**" rastlanmayan problem davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi olmayan** öğretmenlere göre, hırsızlık (%96.9), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%78.1), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%78.1) şeklinde olduğu; **sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrencisi olan** öğretmenlere göre, hırsızlık (%88.1), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%83.9), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%80.5) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrencisi olan** öğretmenlere göre, hırsızlık (%71.6), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%70.1), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%65.7) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrencisi olan** öğretmenlere göre, hırsızlık (%88.2), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%82.4), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%76.5) şeklinde olduğu görülmektedir.

Türk öğrencilerde "**Ara sıra**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **sınıfında yabancı uyruklu öğrenci olmayan** öğretmenlere göre, ders dışında bir işle uğraşmak (%87.5), sırasında düzgün oturmamak (%84.4), derse geç gelmek (%81.3) şeklinde olduğu; **sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, verilen görevleri yapmamak (%79.7), derse geç gelmek (%77.1), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%76.3) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, ders dışında bir işle uğraşmak (%82.1), verilen görevleri yapmamak (%80.6), derse geç gelmek (%80.6) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, belirlenen sınıf içi kurallara uymamak (%76.5), sürekli konuşarak diğer öğrencileri çalışmalarında rahatsız etmek (%76.5), öğretmenin söz ve davranışlarından alınmak (%76.5) şeklinde olduğu görülmektedir.

Türk öğrencilerde "**Genellikle**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **sınıfında yabancı uyruklu öğrenci olmayan** öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%46.9), arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası

gelmeden konuşmak (%34.4), ders araç-gereçlerini eksik getirmek (%31.3) şeklinde olduğu; **sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%39.0), arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%28.0), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%19.5) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%35.8), sağlık, temizlik ve beslenmeye dikkat etmemek (%28.4), arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%20.9) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, sırayı ileri geri oynatmak (%29.4), ders dışında bir işle uğraşmak (%29.4), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%29.4) şeklinde olduğu görülmektedir.

Türk öğrencilerde "**Her zaman**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi olmayan** sınıf öğretmenlerine göre, birbirlerini şikayet etmek (%21.9), kılık-kıyafet temizliğine önem vermemek (%6.3), yerinde sürekli kıpırdamak, sağa sola bakmak (%6.3) şeklinde olduğu; **sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrencisi olan** öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%22.0), verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek (%8.5), arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%4.2) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%17.9), arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%7.5), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%6) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%17.6), çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak (%11.8), kıskançlık (%11.8) şeklinde olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunan ve bulunmayan tüm öğretmenlerin Türk öğrencilerde, hırsızlık davranışıyla "**Hiç**" karşılaşmadıkları söylenebilir. Türk öğrencilerde hırsızlık davranışının bulunmadığını belirterek en yüksek yüzdeliğe sahip olan öğretmenlerin; sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunmayan sınıf öğretmenlerinin olduğu görülmüştür. Sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunmayan öğretmenler en çok, Türk öğrencilerin izin almadan birbirlerinin çantalarını karıştırmadıklarını ve sınıf dolabını izinsiz karıştırıp kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler ise en çok; Türk öğrencilerin öğretmene kafa tutup saygısızlıkta bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunmayan öğretmenler ile sınıfında 1-2 ve 3-6 yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler, Türk öğrencilerin "**Ara sıra**" derse geç kaldıklarını belirtmişlerdir. Sınıfında 1-2 ve 3-6 yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler, Türk öğrencilerin ara sıra verilen görevleri

yapmadıklarını belirtmişlerdir. Sınıfında 7 ve üstü yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler, Türk öğrencilerin ara sıra sınıf kurallarına uymadıklarını ve sürekli konuşarak diğer arkadaşlarını çalışmalarında rahatsız ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine göre sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının artması, Türk öğrencilerin "**Genellikle**" sergiledikleri davranışlarda farklılık oluşturduğu söylenebilir. Öğretmenlere göre; yabancı uyruklu öğrenci sayısının 6'ya kadar olduğu sınıflarda; Türk öğrencilerin birbirlerini şikâyet etmek, arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü kesmek şeklinde istenmeyen davranışlar sergiledikleri görülürken; 7 ve üstü yabancı uyruklu öğrencinin bulunduğu sınıflarda Türk öğrencilerin, sırayı ileri geri oynattıkları, ders dışında bir işle uğraştıkları ve yanlarındaki arkadaşlarıyla konuştukları görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerine göre sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının artması, Türk öğrencilerin "**Her zaman**" sergiledikleri istenmeyen davranışlarda az da olsa farklılık oluşturduğu söylenebilir. Öğretmenlere göre; yabancı uyruklu öğrenci sayısı 6'ye kadar olan sınıflarda; Türk öğrencilerin sıklıkla birbirlerini şikâyet ettikleri, arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü kestikleri söylenebilir. 7 ve üstü yabancı uyruklu öğrencinin bulunduğu sınıflarda ise; Türk öğrencilerin çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davrandıkları ve kıskançlıkta bulundukları görülmüştür.

Sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre istenmeyen davranışların yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyi.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarındaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre yabancı uyruklu öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 22. *Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar	f	%
1-2 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenlerin Görüşleri	**Hiç**	Farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi düşünmeye zorlamak	99	83.9
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	98	83.1
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	96	81.4
	Ara sıra	Sınıf içerisinde bir şeyler yemek	75	63.6
		Sırasında düzgün oturmamak	69	58.5
		Sırayı ileri geri oynatmak	68	57.6
	Genellikle	Çalışmaya başlarken ve bitirirken yavaş davranmak	49	41.5
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	45	38.1
		Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	44	37.3
	Her zaman	Ödevlerini eksik veya gelişigüzel yapmak	27	22.9
		Sürekli konuşarak yanındaki arkadaşı rahatsız etmek	22	18.6
		Ders dışında bir işle uğraşmak	22	18.6
		1-2 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenler	**118**	**51.7**
	Hiç	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	51	76.1
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	45	67.2
		Hırsızlık	43	64.2

3-6 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenlerin Görüşleri	**Ara sıra**	Sırasında düzgün oturmamak	46	68.7
		Sınıf içerisinde bir şeyler yemek	43	64.2
		Yeni bir sınıf kuralına uyum göstermemek	42	62.7
	Genellikle	Ödevlerini eksik ve gelişigüzel yapmak	27	40.3
		Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	24	35.8
		Sağlık, hijyen ve dengeli beslenmeye dikkat etmemek	24	35.8
	Her zaman	Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	11	16.4
		Ders dışında bir işle uğraşmak	9	13.4
		Birbirlerini şikâyet etmek	9	13.4
		3-6 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenler	**67**	**29.4**
7 ve üzeri Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenlerin Görüşleri	**Hiç**	Hırsızlık	31	72.1
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	27	62.8
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	25	58.1
	Ara sıra	Elindeki bir nesne ile kapı, sıra ya da duvarlara vurarak gürültü yapmak	30	69.8
		Yalan söylemek	28	65.1
		Dersle ilgili aktivitelere katılmamak	28	65.1
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	23	53.5
		Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	20	46.5
		Sürekli konuşarak yanındaki arkadaşı rahatsız etmek	18	41.9
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	10	23.3
		Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	8	18.6
		Sürekli konuşarak diğer arkadaşlarını çalışmalarında rahatsız etmek	6	14.0
		7 ve Üstü Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olan Öğretmenler	**43**	**18.9**
		Toplam	**228**	**100.0**

Tablo 22 (Bkz: Ek 14) incelendiğinde, yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar hakkında **sınıfında yabancı uyruklu öğrenci olmayan** öğretmenlerin herhangi bir görüş belirtmedikleri görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Hiç**" rastlanmayan problem davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrencisi olan** öğretmenlere göre, farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi düşünmeye zorlamak (%83.9), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%83.1), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%81.4) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%76.1), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%67.2), hırsızlık (%64.2) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, hırsızlık (%72.1), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%62.8), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%58.1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Ara sıra**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, sınıf içerisinde bir şeyler yemek (%63.6), sırasında düzgün oturmamak (%58.5), sırayı ileri geri oynatmak (%57.6) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, sırasında düzgün oturmamak (%68.7), sınıf içerisinde bir şeyler yemek (%64.2), yeni bir sınıf kuralına uyum göstermemek (62.7) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, elindeki bir nesne ile kapı, sıra

ya da duvarlara vurarak gürültü yapmak (%69.8), yalan söylemek (%65.1), dersle ilgili aktivitelere katılmamak (%65.1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Genellikle**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, çalışmaya başlarken ve bitirirken yavaş davranmak (%41.5), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%38.1), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%37.3) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, ödevlerini eksik ve gelişigüzel yapmak (%40.3), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%35.8), sağlık, hijyen ve dengeli beslenmeye dikkat etmemek (%35.8) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%53.5), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%46.5), sürekli konuşarak yanındaki arkadaşı rahatsız etmek (%41.9) şeklinde olduğu görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Her zaman**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, ödevlerini eksik veya gelişigüzel yapmak (%22.9), sürekli konuşarak yanındaki arkadaşı rahatsız etmek (%18.6), ders dışında bir işle uğraşmak (%18.6) şeklinde olduğu; **sınıfında 3-6 yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%16.4), ders dışında bir işle uğraşmak (%13.4), birbirlerini şikayet etmek (%13.4) şeklinde olduğu; **sınıfında 7 ve daha fazla yabancı uyruklu öğrenci olan** öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%23.3), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%18.6), sürekli konuşarak diğer arkadaşlarını çalışmalarında rahatsız etmek (%14.0) şeklinde olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunan tüm öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerde, "öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak" davranışıyla "**Hiç**" karşılaşmadıkları söylenebilir. Yabancı uyruklu öğrencilerde "öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak" davranışının bulunmadığını belirterek en yüksek yüzdeliğe sahip olan öğretmenlerin; sınıfında 1-2 yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenlerin olduğu görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerde "hırsızlık" davranışına hiç rastlanmadığını belirten öğretmenlerin, sınıfında 3-6 ile 7 ve üstü yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenlerin olduğu görülmüştür. Sınıfında 1-2 ile 3-6 yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenlerin görüşlerine göre, yabancı uyruklu öğrencilerde "sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak" davranışına hiç rastlamadıklarını belirtirken; sınıfında 7 ve üstü yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler, yabancı uyruklu öğrencilerde "arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak" davranışına hiç rastlamadıklarını belirtmişlerdir. 7 ve üstü yabancı uyruklu öğrencisi olan öğretmenler;

yabancı uyruklu öğrencilerin ara sıra yalan söylediklerini, bir şeylere vurarak sesler çıkardıklarını ve dersteki etkinliklere katılmadıklarını belirttikleri görülmüştür. Sınıfında 1-2 ile 3-6 yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler, yabancı uyruklu öğrencilerin ara sıra, sınıfta bir şeyler yediklerini ve sıralarında düzgün oturmadıklarını belirttikleri görülmüştür. Sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunan tüm öğretmenler, yabancı uyruklu öğrencilerin genellikle, yanlarındaki arkadaşlarıyla konuştuklarını belirtmişlerdir. Sınıfında 3-6 ile 7 ve üstü yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler, yabancı uyruklu öğrencilerin birbirleriyle konuştuklarını ve birbirlerini şikâyet ettiklerini belirtmişlerdir. Sınıfında 1-2 ile 3-6 yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenler, yabancı uyruklu öğrencilerin ders dışı işlerle ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılara göre sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının farklılık göstermesi, yabancı uyruklu öğrencilerin sergiledikleri istenmeyen davranışlar üzerinde farklılığa neden olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin bildikleri yabancı dillere göre istenmeyen davranışların Türk öğrencilerde gerçekleşme düzeyi

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin bildikleri yabancı dillere göre Türk öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 23. *Öğretmenlerin Bildikleri Yabancı Dillere Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	Türk Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar	f	%
Türkçe ve İngilizce Bilen Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Hırsızlık	50	87.7
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	43	75.4
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	40	70.2
	Ara sıra	Verilen görevleri yapmamak	42	73.7
		Sınıf içinde bir şeyler yemek	39	68.4
		Derse geç gelmek	39	68.4
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek		38.6
		Yanındaki arkadaşı ile konuşmak	19	33.3
		Arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	16	28.1
	Her zaman	İzin almadan yerinden kalkmak ve dolaşmak	25	33.3
		Birbirlerini şikâyet etmek	16	28.1
		Arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	4	7.0
		Türkçe ve İngilizce Bilen Öğretmen Sayısı	**57**	**41.3**
Sadece Türkçe Bilen Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	65	86.7
		Hırsızlık	65	86.7
		Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	62	82.7
	Ara sıra	Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	66	88.0
		Verilen görevleri yapmamak	64	85.3
		Derse geç gelmek	61	81.3
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	27	36.0
		Arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	20	26.7
		Belirlenen sınıf içi kurallara uymamak	15	20.0

	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	14	18.7
		Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek	7	9.3
		Arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	5	6.7
		Sadece Türkçe Bilen Öğretmen Sayısı	**75**	**54.3**
Türkçe, Arapça ve Kürtçe Bilen Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	6	100
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	6	100
		Hırsızlık	6	100
	Ara sıra	Belirlenen sınıf içi kurallara uymamak	6	100
		Pencereden dışarıyı seyretmek	6	100
		Verilen görevleri yapmamak ve derse geç gelmek	5	83.3
	Genellikle	Birbirlerini şikâyet etmek	4	66.7
		Ders araç-gereçlerini eksik getirmek	3	50.0
		Arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	2	33.3
	Her zaman	Birbirlerini şikâyet etmek	2	33.3
		Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek	1	16.7
		-	-	-
		Türkçe, Arapça ve Kürtçe Bilen Öğretmen Sayısı	**6**	**4.4**
		Toplam	**138**	**100**

Tablo 23 (Bkz: Ek 15) incelendiğinde Türk öğrencilerde "**Hiç**" rastlanmayan problem davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, hırsızlık (%87.7), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%75.4), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%70.2) şeklinde olduğu; **sadece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%86.7), hırsızlık (%86.7), arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%82.7) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak (%100), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%100), hırsızlık (%100) şeklinde olduğu görülmektedir.

Türk öğrencilerde "**Ara sıra**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, verilen görevleri yapmamak (%73.7), sınıf içinde bir şeyler yemek (%68.4), derse geç gelmek (%68.4) şeklinde olduğu, **sadece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%88), verilen görevleri yapmamak (%85.3), derse geç gelmek (%81.3) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, belirlenen sınıf içi kurallara uymamak (%100), pencereden dışarıyı seyretmek (%100), verilen görevleri yapmamak ve derse geç gelmek (%83.3) şeklinde olduğu görülmektedir.

Türk öğrencilerde "**Genellikle**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%38.6), yanındaki arkadaşı ile konuşmak (%33.3), arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%28.1) şeklinde olduğu; **sadece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%36), arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek

sırası gelmeden konuşmak (%26.7), belirlenen sınıf içi kurallara uymamak (%20) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%66.7), ders araç-gereçlerini eksik getirmek (%50), arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%33.3) şeklinde olduğu görülmektedir.

Türk öğrencilerde "**Her zaman**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, izin almadan yerinden kalkmak ve dolaşmak (%33.3), birbirlerini şikayet etmek (%28.1), arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%7.0) şeklinde olduğu; **sadece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%18.7), verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek (%9.3), arkadaşı ve öğretmeninin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak (%6.7) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, birbirlerini şikayet etmek (%33.3), verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek (%16.7) şeklinde olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; öğretmenlerin Türkçe, Arapça ve Kürtçe dillerini bilmesi problem davranışların ortaya çıkmasını genellikle azalttığı söylenebilir. Anketteki 61 maddelik istenmeyen davranış çeşidine öğretmenlerden; **sadece Türkçe** bilen öğretmenlerin 21 maddesine, **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlerin 20 maddesine, **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlerin ise 59 maddesine "**Her zaman**" düzeyinde karşılaşmadıklarına dair cevap vermişlerdir. Türk öğrencilerde "hırsızlık", "öğretmene kafa tutma ve saygısızlık", "sınıf dolabını ve arkadaşlarının çantasını izinsiz karıştırmak" gibi istenmeyen davranışların "**Hiç**" görülmediği söylenebilir. "Verilen görevleri yapmamak", "sınıf içerisinde bir şeyler yiyip-içmek", "okula geç gelmek" ve "herhangi bir nesne meşgul olmak" gibi istenmeyen davranışlar "**Ara sıra**" görülürken, "birbirlerini şikâyet etmek", "yanındaki ile konuşmak", "arkadaşlarının ve öğretmeninin sözünü kesmek", "sınıf içi kurallara uymamak", "okula araç-gereçlerini eksik getirmek" ve "yönergeler hakkında gereksiz açıklamalar yapmak" "**Genellikle**" ve "**Her zaman**" Türk öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar olduğu söylenebilir. Tüm öğretmenler, Türk öğrencilerin "**Genellikle**" birbirlerini şikâyet ettiklerini, sıraları gelmeden arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek konuştuklarını; "**Her zaman**" birbirlerini şikâyet ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bildikleri yabancı dillere göre istenmeyen davranışların yabancı uyruklu öğrencilerde gerçekleşme düzeyi.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin bildikleri yabancı dillere göre yabancı uyruklu öğrenciler için her düzeyde en yüksek frekansa sahip olan ilk 3 istenmeyen davranışa ilişkin bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 24. *Öğretmenlerin Bildikleri Yabancı Dillere Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi*

	Gerçekleşme Düzeyi	Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar	f	%
Türkçe ve İngilizce Bilen Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Hırsızlık	36	72.0
		Farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi düşünmeye zorlamak	34	68.0
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	33	66.0
	Ara sıra	Sınıf içerisinde bir şeyler yemek	27	54.0
		Sırasında düzgün oturmamak	27	54.0
		Ders araç-gereçlerini temiz kullanmamak	27	54.0
	Genellikle	Ders dışında bir işle uğraşmak	21	42.0
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	21	42.0
		Belirlenen sınıf içi kurallara uymamak	21	42.0
	Her zaman	Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	14	28.0
		Ödevlerini eksik ya da gelişigüzel yapmak	12	24.0
		Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek	12	24.0
		Türkçe ve İngilizce Bilen Öğretmen Sayısı	**50**	**38.5**
Sadece Türkçe Bilen Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	56	81.2
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	54	78.3
		Farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi düşünmeye zorlamak	54	78.3
	Ara sıra	Sınıf içerisinde bir şeyler yemek	49	71.0
		Sırasında düzgün oturmamak	47	68.1
		Arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak	46	66.7
	Genellikle	Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	36	52.2
		Çalışmaya başlarken ve bitirirken yavaş davranmak	32	46.4
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	32	46.4
	Her zaman	Grup ve küme üyeliğindeki değişikliklere uyum göstermemek	14	20.3
		Derse geç gelmek	13	18.8
		Ders dışında bir işle uğraşmak	13	18.8
		Sadece Türkçe Bilen Öğretmen Sayısı	**69**	**53.1**
Türkçe, Arapça ve Kürtçe Bilen Öğretmenlere Göre	**Hiç**	Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	10	90.9
		Sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak	9	81.8
		Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	9	81.8
	Ara sıra	Elindeki bir nesne ile kapı, sıra ya da duvarlara vurarak gürültü çıkarmak	10	90.9
		Sınıf içerisinde bir şeyler yemek	9	81.8
		Sırasında düzgün oturmamak	9	81.8
	Genellikle	Çalışmaya başlarken ve bitirirken yavaş davranmak	6	54.5
		Yanındaki arkadaşıyla konuşmak	6	54.5
		Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	6	54.5
	Her zaman	Verilen görevleri yapmamak	2	18.2
		Ödevlerini eksik ya da gelişigüzel yapmak	2	18.2
		Verilen görevleri yapmamak	2	18.2
		Türkçe, Arapça ve Kürtçe Bilen Öğretmen Sayısı	**11**	**8.4**
		Toplam	**130**	**100**

Tablo 24 (Bkz: Ek 16) incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerde "**Hiç**" rastlanmayan problem davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, hırsızlık (%72.0), farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi düşünmeye zorlamak (%68.0), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%66.0) şeklinde olduğu; **sadece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%81.2), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%78.3), farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi düşünmeye zorlamak (%78.3) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak

(%90.9), sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve karıştırmak (%81.8), öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak (%81.8) şeklinde olduğu görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Ara sıra**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, sınıf içerisinde bir şeyler yemek (%54), sırasında düzgün oturmamak (%54), ders araç-gereçlerini temiz kullanmamak (%54) şeklinde olduğu; s**adece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, sınıf içerisinde bir şeyler yemek (%71), sırasında düzgün oturmamak (%68.1), arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak (%66.7) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, elindeki bir nesne ile kapı, sıra ya da duvarlara vurarak gürültü çıkarmak (%90.9), sınıf içerisinde bir şeyler yemek (%81.8), sırasında düzgün oturmamak (%81.8) şeklinde olduğu görülmüştür.

Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Genellikle**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, ders dışında bir işle uğraşmak (%42), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%42), belirlenen sınıf içi kurallara uymamak (%42) şeklinde olduğu; **sadece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%52.2), çalışmaya başlarken ve bitirirken yavaş davranmak (%46.4), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%46.4) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, çalışmaya başlarken ve bitirirken yavaş davranmak (%54.5), yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%54.5), herhangi bir nesne ile meşgul olmak (%54.5) şeklinde olduğu görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde "**Her zaman**" rastlanan istenmeyen davranışlardan en çok işaretlenen davranışların; **Türkçe ve İngilizce** bilen öğretmenlere göre, yanındaki arkadaşıyla konuşmak (%28), ödevlerini eksik ya da gelişigüzel yapmak (%24), verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek (%24) şeklinde olduğu; **sadece Türkçe** bilen öğretmenlere göre, grup ve küme üyeliğindeki değişikliklere uyum göstermemek (%20.3), derse geç gelmek (%18.8), ders dışında bir işle uğraşmak (%18.8) şeklinde olduğu; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilen öğretmenlere göre, verilen görevleri yapmamak (%18.2), derse geç gelmek (%18.2), ödevlerini eksik ya da gelişigüzel yapmak (%18.2) şeklinde olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; katılımcılara tarafından yabancı uyruklu öğrencilerin; hırsızlık yapmadıkları, arkadaşlarını kendileri gibi düşünmeye zorlamadıkları, öğretmene saygısızlık yapmadıkları, sınıf dolabını ve arkadaşlarının çantalarını karıştırmadıkları görülmüş ve bunun katılımcıların bildikleri yabancı dillere göre farklılık göstermediği anlaşılmıştır.

Katılımcılara göre; yabancı uyruklu öğrencilerin "Ara sıra" sergiledikleri istenmeyen davranışların; sınıf içerisinde bir şeyler yemek, yerinde düzgün oturmamak, ders araç-gereçlerini düzgün kullanmama, sorumluluktan kaçma ve arkadaşlarından kopya çekme gibi davranışlar olduğu ve öğretmenlerin bildikleri dillere göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerin "Genellikle" ders dışı herhangi bir işle uğraştıkları, sınıf kurallarına uymadıkları ve eksik ders araç-gereçleriyle okula geldikleri görülmüştür. Katılımcılara göre; bu öğrencilerin, Türkçe bilmediklerinden dolayı derste sıkıldıkları ve ders dışı işlerle uğraştıkları düşünülmektedir. Ancak öğretmenlerin Türkçe, Arapça ve Kürtçe dillerini bilmeleri, yabancı uyruklu öğrencilerde problem davranışların ortaya çıkmasını genellikle azalttığı söylenebilir. Anketteki 61 maddelik istenmeyen davranış çeşidine öğretmenlerden; **sadece Türkçe** bilenlerin 6; **Türkçe ve İngilizce** bilenlerin 6; **Türkçe, Arapça ve Kürtçe** bilenlerin 60 maddesine; "**Her zaman**" düzeyinde istenmeyen davranışlarla karşılaşmadıklarına dair cevap verdikleri görülmüştür. Dolayısıyla istenmeyen davranışların temel nedenlerinden birisi olan dil ve iletişim problemlerinin olmadığı sınıflarda özellikle yabancı uyruklu öğrencilerin daha az istenmeyen davranış sergiledikleri söylenebilir. Araştırmanın yapıldığı Mardin ili Midyat ilçesine gelen yabancı uyruklu öğrencilerin Suriye ve Irak uyruklu olmaları, Arapça ve Kürtçe dillerini bilen öğretmenlerinin sınıf yönetiminde zorlanmadıkları ve istenmeyen davranışlarla daha az karşılaştıkları söylenebilir.

Nitel Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme yapılan öğretmenler ile ilgili olgusal veriler.

Aşağıdaki tabloda yarı yapılandırılmış görüşme yapılan öğretmenlerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 25. *Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapılan Öğretmenler İle İlgili Olgusal Veriler*

Sıra	Kod	Cinsiyet	Kıdem	Mezuniyet	Yaş	Sınıf Mevcudu	Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısı	Okuttuğu Sınıf
1	SÖ1	Kadın	2	Coğrafya	21	24	8	2
2	SÖ2	Erkek	20	Su Ürünleri	45	40	1	2
3	SÖ3	Erkek	8	Sınıf Öğretmenliği	32	33	2	4
4	SÖ4	Erkek	12	Sınıf Öğretmenliği	35	34	8	2
5	SÖ5	Erkek	6	Sınıf Öğretmenliği	28	25	7	1
6	SÖ6	Erkek	9	Sınıf Öğretmenliği	33	35	1	3
7	SÖ7	Erkek	11	Sınıf Öğretmenliği	33	28	5	4
8	SÖ8	Erkek	6	Sınıf Öğretmenliği	27	31	3	1
9	SÖ9	Erkek	1	Türkçe Öğretmenliği	25	25	1	2
10	SÖ10	Erkek	10	Sınıf Öğretmenliği	36	32	2	4
11	SÖ11	Erkek	19	Biyoloji	43	25	7	3
12	SÖ12	Kadın	3	Edebiyat	25	29	7	4
13	SÖ13	Erkek	20	Tarih	42	26	2	4
14	SÖ14	Kadın	3	Sınıf Öğretmenliği	26	29	9	2

15	SÖ15	Kadın	2	Sınıf Öğretmenliği	25	20	1	4
16	SÖ16	Erkek	10	Sınıf Öğretmenliği	32	30	3	1
17	SÖ17	Kadın	10	Sınıf Öğretmenliği	32	40	2	4
18	SÖ18	Erkek	14	Sınıf Öğretmenliği	37	23	2	3
19	SÖ19	Erkek	1	PDR	23	27	1	3
20	SÖ20	Erkek	7	Sınıf Öğretmenliği	29	35	3	4
21	SÖ21	Kadın	4	Edebiyat	25	30	1	3
22	SÖ22	Erkek	9	Sınıf Öğretmenliği	32	31	3	1
23	SÖ23	Erkek	14	Sınıf Öğretmenliği	37	32	2	3
24	SÖ24	Erkek	8	Sınıf Öğretmenliği	28	22	1	3
25	SÖ25	Erkek	7	Sınıf Öğretmenliği	31	34	1	3
26	TÖ1	Erkek	1	Türkçe Öğretmenliği	25	27	27	Tümü
27	TÖ2	Erkek	1	Sınıf Öğretmenliği	23	50	50	Tümü
28	TÖ3	Erkek	3	Sınıf Öğretmenliği	27	40	40	Tümü
29	TÖ4	Erkek	2	Türkçe Öğretmenliği	24	39	39	Tümü
30	TÖ5	Erkek	5	Türkçe Öğretmenliği	27	30	30	Tümü
31	KTÖ1	Erkek	1	Edebiyat	25	42	42	Tümü
32	KTÖ2	Kadın	1	Sınıf Öğretmenliği	23	36	36	Tümü
33	KTÖ3	Kadın	1	Sınıf Öğretmenliği	25	56	56	Tümü

Tablo 25'e bakıldığında görüşmeye katılan öğretmenlerin 21'i sınıf öğretmenliği, 4'ü Türkçe öğretmenliği, 3'ü Edebiyat öğretmenliği, 1'i psikolojik danışmanlık ve rehberlik, 1'i biyoloji, 1' su ürünleri, 1'i coğrafya ve 1'inin de tarih bölümünden mezun olduğu görülmektedir. Görüşmeye ilkokullarda ve konaklama tesisinde görev yapan 25 erkek ve 8 kadın olmak üzere toplam 33 sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmelerin yaş aralığının 21-45 olduğu, hizmet sürelerinin ise 1-20 yıl arasında değiştiği, sınıf mevcutlarının 20-56 kişi, sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının ise 1-56 kişi aralığında olduğu görülmektedir. Görüşmeye katılan sınıf öğretmenleri için SÖ, Türkçe öğreticileri için TÖ, konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri için de KTÖ alfabetik kodu kullanılmıştır.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının öğretmen-öğrenci ilişkisi üzerindeki etkisine yönelik bulgular.

Tablo 26. *Tema 1: "Öğretmen-Öğrenciler Arasındaki İlişki"*

	KATEGORİ	ALT KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	Demokratik ve samimi bir ortamı vardı.	14
			Ders akışı ve anlatımı güzeldi.	7
			Sınıf hâkimiyeti mevcuttu.	3
			Olumlu Toplam	**24**
		Olumsuz	Sınıf yeni olduğu için alışma süreci yaşandı.	2
			Olumsuz Toplam	**2**
			Toplam	**26**
	Sonra	Olumlu	Herhangi olumsuz bir durum yaşanmadı.	8
			Samimi ve demokratik bir sınıf ortamı oluştu.	2
			Olumlu Toplam	**10**
		Olumsuz	Sınıf düzeni bozuldu.	9
			Dil ve iletişim problemleri yaşandı.	9
			Öğrenciler arası akademik seviye farkı oluştu, ek süre gerekli oldu.	5
			Derste sıkılma, dersi bölme ve pasif katılım görüldü.	5
			Uyum problemleri yaşandı.	4
			Yabancı öğrencilerde tedirginlik ve çekingenlik oluştu.	3
			Sınıf mevcutları kalabalık oldu.	3
			Çalışmalar aksadı ve kısıtlandı.	2
			Yabancı öğrencilere açılan müstakil sınıflar kaynaşmayı engelledi	1
			Olumsuz Toplam	**41**

			Toplam	**51**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
			Olumlu Toplam	**0**
		Olumsuz	Kaygılı ve tedirgindim.	2
			Olumsuz Toplam	**2**
			Toplam	**2**
	Sonra	Olumlu	Dil ve iletişim problemleri açısından sorun çıkmadı.	2
			Dil ve iletişim problemleri vardı ama zamanla düzeldi.	2
			Herhangi olumsuz bir durum yaşanmadı.	2
			Samimi ve demokratik bir sınıf ortamı oluştu.	1
			Olumlu Toplam	**7**
		Olumsuz	Dil ve iletişim problemleri yaşandı.	1
			Olumsuz Toplam	**1**
			Toplam	**8**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
		Olumsuz	**Olumsuz görüş belirtilmemiştir.**	**0**
			Toplam	**0**
	Sonra	Olumlu	Zamanla birbirimize alıştık ve her şey yoluna girdi.	2
			Türkçeyi öğrenmeye karşı ilgi ve isteklerinde artma oldu.	1
			Olumlu Toplam	**3**
		Olumsuz	Her açıdan aşırı derecede zorluklarla karşılaştım.	2
			Dil ve iletişim problemleri yaşandı.	1
			Türkçeyi öğrenmeye karşı isteksizlik ve ilgisizlik görüldü.	1
			Olumsuz Toplam	**4**
			Toplam	**7**

Tablo 26'ya bakıldığında sınıf öğretmenleri, ilkokullardaki Türkçe öğreticileri ve konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin ilkokullara *yabancı uyruklu öğrenciler alınmadan önce* mevcut durum hakkındaki toplam "olumlu" görüş frekansının (f:24), "olumsuz" görüş frekansından (f:4) oldukça yüksek olduğu görülmektedir. İlkokul ve konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri, yabancı uyruklu öğrencilerden önce herhangi bir geçmişe sahip olmadıklarından görüş belirtmemişlerdir. Sadece ilkokullarda yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için görevlendirilen ve görüşmeye katılan 2 öğretici göreve başlamadan önce kaygılı ve tedirgin olduklarını ifade etmişlerdir.

İlkokullara *Yabancı uyruklu öğrenciler alındıktan sonra* ise görüşmeye katılan öğretmenlerin toplam "olumlu" görüş frekansının (f:20), "olumsuz" görüş frekansından (f:46) oldukça düşük kaldığı görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasıyla öğretmen-öğrenci ilişkilerinin nasıl etkilendiği konusunda sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilen görüşlerin; %80.4'ünün "olumsuz", %19.6'sını "olumlu" olduğu görülmektedir. İlkokullardaki Türkçe öğreticileri tarafından ifade edilen görüşlerin; %12.5'inin "olumsuz", %87.5'inin "olumlu" olduğu görülmektedir. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri tarafından ifade edilen görüşlerin; %57'sinin "olumsuz", %43'ünün "olumlu" olduğu görülmektedir.

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmadan önceki* mevcut durum hakkında en çok ifade edilen olumlu/olumsuz 3 görüş şöyledir:

Olumlu Görüşler:

1. Demokratik ve samimi bir ortamı vardı (f:14).
2. Ders akışı ve anlatımı güzeldi (f:7).
3. Sınıf hâkimiyeti mevcuttu (f:3).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ2: "…Benim bir prensibim var; mutlaka sınıfımda demokratik bir ortamın oluşmasını sağlarım. Öğrencilerim bana karşı çok rahat davranmaktadırlar. Fikirleri ne olursa olsun, özgürce söyleyebilmeleri gerekir. Herhangi bir durumu rahatlıkla bana iletebiliyorlar…"

SÖ10: "…Öğrencilerimi 4 yıldır okutuyorum. İletişimimiz çok güzel. Demokrat olmaya çalışıyorum. Sınıf ortamı öğrenciler açısından fikirlerini özgürce söyleyebilecekleri bir ortamdır…"

SÖ14: "…Yabancı uyruklu öğrenciler gelmeden önce sınıfımda hâkimiyet kurmuştum. Dersler konusunda oldukça iyi ilerliyordum. Her şey rayına oturmuştu…"

Olumsuz Görüşler (sadece 2 farklı görüş belirtilmiştir):

1. Sınıf yeni olduğu için alışma süreci yaşandı (f:2).
2. Kaygı ve tedirginlik vardı (f:2).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ25: "…Sınıfın düzenini oturtmak doğrusu beni biraz meşgul etti. Çünkü sınıfı yeni almıştım…"

TÖ1: "…İlk başta çok kaygılıydım, acaba yabancı uyruklu öğrencilere bir şekilde Türkçe öğretebilecek miyim diye kendi kendime soruyordum…"

TÖ5: "…Ben gelmeden önce yani bu işe başlamadan önce çok zorlanacağımı biliyordum. Bir takım kaygılarım vardı ama daha önceden dershane deneyimimin olması beni rahatlattı…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrenciler Türk okullarına alınmadan önce öğretmen-öğrenci ilişkilerinin demokratik ve samimi olduğu, okula yeni gelen öğrenciler ile sınıfı ilk defa okutacak olan öğretmenlerde ilk başlarda uyum ve alışma döneminin olduğu söylenebilir.

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması sonucu* ortaya çıkan durum hakkında en çok ifade edilen olumlu/olumsuz 3 görüş şöyledir:

Olumlu Görüşler:

1. Herhangi olumsuz bir durum yaşanmadı (f:10).
2. Samimi ve demokratik bir sınıf ortamı oluştu (f:3).
3. Zamanla birbirimize alıştık ve her şey yoluna girdi (f:2).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ10: "…Yabancı uyruklu öğrenci geldikten sonra sınıfımızda olumsuz bir hava oluşmadı. Onunla özel olarak ilgilendik. Herhangi bir dışlama olmadı…"

TÖ5: "…Eğitimde en önemli şey bana göre; öğretmenin sınıf ortamında öğrencilerle sıcak ilişki içerisinde olmasıdır. Öğrenci özgür ve rahat bir ortamda fikirlerini söyleyebilmeli, öğretmen de sevgisini öğrencilerine göstermelidir. Öğretmen sınıfa adım atınca korku değil sevgi yaymalıdır. Bana göre eğitimin öncelikli hedeflerinden birisi budur. Ben sınıfımda bunu oluşturdum. Öğrencilerimle samimi bir ilişkim var…"

KTÖ3: "…Zaman geçtikten sonra sınıfa hâkimiyetim konusundaki problemler ortadan kalkmış oldu. Şu an durum daha iyidir birbirimize alıştık işler yoluna girdi…"

Olumsuz Görüşler:

1. Dil ve iletişim problemleri yaşandı (f:11)
2. Sınıf düzeni bozuldu (f:9).
3. Öğrenciler arası akademik seviye farkı oluştu, ek süre gerekli oldu (f:5).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ5: "…Suriyeli öğrenciler geldikten sonra sınıf atmosferinde biraz sıkıntılar oldu, Türkçe bilmiyorlardı ama Arapça bildiğim için bu sıkıntıları en aza indirebildim. Arapça bilmeyen bir öğretmen gerçekten çok sıkıntı çekebilir. Suriyeli öğrenciler bizim kültürümüze yabancı oldukları için ve Türkçeyi iyi bir şekilde konuşamadıkları için ilk başlarda çok sıkıntı çektik…"

SÖ14: "…Yabancı uyruklu öğrenciler geldikten sonra bütün düzen alt üst oldu. Sınıfa 7 yabancı uyruklu öğrenci geldi ve hiç biri bir şey bilmiyordu. Çalışmalarımız sekteye uğradı…"

SÖ4: "…Yabancı öğrenciler geldikten sonra sınıf hâkimiyetinde sıkıntı çektim. Bunun sebebi ise yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi bilmemeleri okuma yazmada daha geride olmaları ve bizim işlediğimiz derslerin biraz daha üst düzeyde olmasıydı…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrenciler Türk okullarına alındıktan sonra bu uygulamanın öğretmen-öğrenci ilişkilerine daha çok olumsuz yönde etki ettiği görülmektedir. Öğretmenin ve Türk öğrencilerin sevgi ve ilgi gösterdiği, özgür ve rahat bir sınıf iklimiyle karşılaşan yabancı uyruklu öğrencilerin çabuk uyum gösterdiği söylenebilir. Dil ve iletişim problemlerinin olduğu, ara sınıflara alınan ancak hazır bulunuşluk düzeyi düşük olan, Türk kültürüne yabancı ve uyum problemi çeken yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu sınıflarda ise öğretmen-öğrenci ilişkilerinin olumsuz etkilendiği söylenebilir. Ayrıca ara sınıfa alınan ve akademik açıdan yetersiz olan yabancı uyruklu öğrenci sayısının fazla olduğu sınıflarda, sınıf öğretmeninin geri kalan bu öğrencilerle ilgilenmesi hem kendisi hem de Türk öğrenciler açısından sorunlara yol açtığı ileri sürülebilir.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının öğrenci-öğrenci ilişkisi üzerindeki etkisine yönelik bulgular

Tablo 27. *Tema 2: "Öğrenciler Arasındaki İlişki"*

	KATEGORİ	ALT KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	Sınıfta birliktelik, yardımlaşma ve dayanışma mevcuttu.	4
			Olumlu Toplam	4
		Olumsuz	**Olumsuz görüş belirtilmemiştir.**	**0**
			Toplam	**4**
	Sonra	Olumlu	Türk ve yabancı öğrenciler birbirleriyle genel olarak çabuk kaynaştılar.	18
			Yabancı öğrenciler Türkçeyi öğrendiler	2
			Olumlu Toplam	**20**
		Olumsuz	Öğrenciler arasında kültür çatışması ve dışlama görüldü	6
			Yabancı öğrencilerin Türk öğrencilere şiddet uygulaması	4
			Akademik açıdan sınıf seviyesinin düşmesi	3
			Yabancı öğrencilerin çekingenlik göstermesi	3
			Dil ve iletişim problemlerinin ortaya çıkması	2
			Türk ve yabancı öğrenciler birbirlerini şikâyet etmektedir.	2
			Öğrenciler arası fiziksel farklılıklar (boy,yaş vb) oluştu.	2
			Yabancı öğrenciler kendi aralarında örgütlendiler.	1
			Yabancı öğrencilerin istenmeyen davranışları Türk öğrencileri olumsuz etkiledi.	1
			Türk ve yabancı öğrenci ilişkileri olumlu ve olumsuz yönde değişkenlik göstermektedir.	1
			Okula, çevreye ve birbirlerine uyum konusunda problemler yaşandı.	1
			Sınıf bütünlüğü bozuldu.	1
			Olumsuz Toplam	**27**
			Toplam	**47**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
		Olumsuz	**Olumsuz görüş belirtilmemiştir.**	**0**
	Sonra	Olumlu	Türk ve yabancı öğrenciler birbirleriyle genel olarak çabuk kaynaştılar.	1
			Olumlu Toplam	**1**
		Olumsuz	Öğrenciler arasında kültür çatışması ve dışlama görüldü	2
			Yabancı öğrenciler kendi aralarında örgütlenmesi	2
			Kural tanımama ve şiddet içerikli davranışların oluşması	1
			Dil ve iletişim problemlerinin ortaya çıkması	1
			Türk ve yabancı öğrenci ilişkileri olumlu ve olumsuz yönde değişkenlik göstermektedir.	1
			Olumsuz Toplam	**7**
			Toplam	**8**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
		Olumsuz	**Olumsuz görüş belirtilmemiştir.**	**0**
	Sonra	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
		Olumsuz	Kural tanımama ve şiddet içerikli davranışlar mevcut.	2
			Türk ve yabancı öğrenci ilişkileri olumlu ve olumsuz yönde değişkenlik göstermektedir.	1
			Yaşam koşullarının kötü olması yabancı öğrencilerin istenmeyen davranışlar sergilemesine yol açıyor.	1
			Olumsuz Toplam	**4**
			Toplam	**4**

Tablo 27'ye bakıldığında görüşmeye katılan öğretmenlerden sadece sınıf öğretmenlerinin yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmadan önce öğrenciler arasındaki ilişkinin durumu hakkında toplam 4 görüş (f:4) belirttikleri görülmektedir. Belirtilen görüşlerin tamamı (%100) olumludur. İlkokullardaki ve konaklama tesisindeki

Türkçe öğreticileri ise yabancı uyruklu öğrencilerle birlikte eğitim-öğretime başladıklarından önceki durum hakkında herhangi bir görüş belirtmemişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasıyla öğrenciler arasındaki ilişki hakkında sınıf öğretmenleri 47, ilkokul Türkçe öğreticileri 8 ve konaklama tesisi Türkçe öğreticileri 4 olmak üzere toplam 59 görüş belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenleri tarafından belirtilen görüşlerin (f:47); %42.5'inin "olumlu", %57.5'inin ise "olumsuz" olduğu görülmektedir. İlkokullardaki Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin (f:8); %12.5'inin "olumlu", %87.5'inin ise "olumsuz" olduğu görülmektedir. Konaklama tesisi Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin (f:4) tamamının (%100) "olumsuz" olduğu görülmektedir.

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmadan önceki* mevcut öğrenciler arasındaki ilişki hakkında sadece olumlu görüşler belirtilmiş, olumsuz herhangi bir görüş belirtilmemiştir. En çok ifade edilen olumlu görüş şöyledir:

Olumlu Görüşler (sadece 1 farklı görüş belirtilmiştir):

1. Sınıfta birliktelik, yardımlaşma ve dayanışma mevcuttu (f:4).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

> SÖ6: "…Öğrencilerimin ilişkileri gayet güzeldir. Paylaşımcıdırlar, birbirlerine lazım olan şeyleri birbirlerine veriyorlar, ödevler konusunda birbirlerine yardımcı oluyorlar, birbirlerine karşı saygılıdırlar. …"
>
> SÖ20: "…Öğrencilerimin arasında güzel bir arkadaşlık ilişkisi var. Örneğin, oyun oynarken yenme ve yenilmenin de normal olduğunu öğrendiler. Şiddet yok…"
>
> SÖ25: "…3 yıldır birlikte okuyan Türk öğrenciler kendi aralarında çok iyi anlaşıyorlar. Paylaşım ve birliktelik vardı…"

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının* öğrenciler arasındaki ilişkiye etkisi hakkında en çok ifade edilen olumlu/olumsuz 3 görüş şöyledir:

Olumlu Görüşler:

1. Türk ve yabancı öğrenciler birbirleriyle genel olarak çabuk kaynaştılar (f:19).
2. Yabancı öğrenciler Türkçeyi öğrendiler (f:2).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

> SÖ1: "…Son zamanlarda yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi öğrenmesi ve çeşitli sosyal etkinliklere onların da dâhil edilmesi Türk öğrencilerle olan ilişkiyi

arttırdı. Örneğin, topu bana at gel beraber oynayalım şeklinde birbirleriyle konuşuyorlar…"

SÖ10: "…Bizim bu yörenin şöyle bir özelliği var; Suriye'den gelen yabancı uyruklu öğrenciler ile yöre insanının arasında çok fazla bir farklılık yok aslında. Yabancı uyruklu öğrenciler de Arapça ve Kürtçe konuşuyor, Bizim öğrenciler de Arapça ve Kürtçe biliyor. Dolayısıyla iletişim problemleri yaşamadılar. Kültürler çok yakın. Yabancı uyruklu öğrenci hemen uyum gösterdi. Öğrencilerin yabancı uyruklu öğrencilere okulun gerekli yerlerini gezdirdiler ve çevreyi tanıttılar…"

TÖ2: "…Öğrenci-öğrenci ilişkileri bazen olumlu bazen olumsuz olup iki çeşittir. Yabancı uyruklu öğrencilerden içine kapanık olanlar var, bir de sürekli Türk öğrencilerle oyun oynamaya açık öğrenciler var. Aynı şekilde Türk öğrenciler için de bu durum geçerlidir. Yabancı uyruklu öğrencileri kabul edenler, sevenler olmakla beraber dışlayanlar da var. Tabi bu ilk başlarda böyleydi. Ben geldikten sonra önemli ilerlemeler oldu. Artık birbirleriyle oynamaya başladılar aralarındaki muhabbet arttı…"

Olumsuz Görüşler:

1. Yabancı uyruklu öğrenciler dışlandı (f:8).
2. Yabancı öğrencilerin Türk öğrencilere şiddet uygulaması (f:4).
3. Öğrenciler arasında kültür farklılığı, dil ve iletişim problemlerinin olması çeşitli sorunlara yol açtı (f:3).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ14: "…Yabancı uyruklu öğrenciler geldikleri zaman kendi öğrencilerim tarafından ilk başta dışlandılar. Hem yabancı uyruklu oldukları için hem de akademik olarak yetersiz oldukları için sınıf tarafından kabul görmediler. Türk öğrenciler dersin işlenişinde yabancı uyruklu öğrencilerin hareketlerinden rahatsız olduklarını ifade ettiler. 'Öğretmenim bu öğrenciler gelmeden önce biz daha rahattık, dersi anlayamıyoruz, çok gürültü yapıyorlar' şeklinde şikâyetlerde bulundular. Yabancı uyruklu öğrenciler geldikten sonra sınıf parçalandı. 2-3 kişilik gruplar halinde öğrencilerin hareket ettiğini gördüm. 2.sınıf seviyesinden 1. sınıf seviyesine inmek zorunda kaldım…"

SÖ20: "…Yabancı uyruklu öğrenciler geldikleri zaman, öğrencilerim onlara misafir gibi davrandılar. Oyunlarına onları aldılar. Yardım ettiler. Öğrenciler şuan birbirleriyle iyi anlaşıyorlar…"

TÖ1: "…Yabancı uyruklu öğrenciler Türkçe bilmedikleri için Türk öğrenciler tarafından alaya alınıyorlardı. Bu durum yabancı uyruklu öğrencilerin içine kapanmasına yol açıyordu. Yabancı uyruklu öğrencilerin maddi açıdan da imkânları sınırlıdır. İstedikleri her şeyi elde edemiyorlar. Farklı bir kültürden gelen bu öğrenciler ile Türk öğrencilerin kültürü arasında çok farklılıklar vardı. Örneğin, yabancı uyruklu öğrenciler sınıfta su içmek için izin isterken sakız çiğnemek için izin istemiyorlar. Onların kültüründe sakız çiğnemek normal bir şey. Türk öğrenciler ile yabancı uyruklu öğrenciler arasındaki arkadaşlık ilişkilerinin iyi olmadığını söyleyebilirim…"

KTÖ1: "…Savaş ortamından geldi bu çocuklar. Yaşam şartları çok zordur. Kaldıkları çadırlarda en az 4-5 aile var. Şiddete çok yatkındırlar. Tabii zamanla düzeliyor her şey ama yaşam şartları gerçekten çok iyi değil…"

KTÖ1: "…Savaş ortamından geldi bu çocuklar. Yaşam şartları çok zordur. Kaldıkları çadırlarda en az 4-5 aile var. Şiddete çok yatkındırlar. Tabii zamanla düzeliyor her şey ama yaşam şartları gerçekten çok iyi değil…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrenciler, Türk okullarına alındıktan sonra bu uygulamanın öğrenci-öğrenci ilişkilerine daha çok olumsuz yönde etki ettiği görülmektedir. Türk öğrenciler ile yabancı uyruklu öğrencilerin ortak etkinliklerle birbirlerine kaynaştırıldığı, yardımlaşma duygularının ön plana çıktığı, öğrencilerin birbirlerinin yanında oturtulduğu sınıflarda, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi daha çabuk öğrendikleri ve Türk öğrencilerle aralarındaki ilişkinin olumlu yönde geliştiği söylenebilir. Kamp ortamında yabancı uyruklu öğrencilerin enerjilerini boşaltacak oyun alanlarının olmaması, yaşam koşullarının kötü olması gibi nedenlerden dolayı birbirleriyle olan ilişkilerinin olumsuz yönde etkilendiği ileri sürülebilir. Türk okullarında öğrenciler arasında kültür ve maddi farklılıkların olması, yabancı uyruklu öğrencilerin dışlanması, akademik açıdan yabancı öğrencilerin yetersiz olması gibi nedenlere bağlı olarak öğrenci ilişkilerinin olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplinine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular

Tablo 28. *Tema 3: "Okul Sağlığı, Güvenliği ve Sınıf Disiplini"*

	KATEGORİ	ALT KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	Güvenlik ve disiplin konusunda sorun yoktu.	15
			Sağlık ve temizlik konusunda sorun yoktu.	3
			Olumlu Toplam	**18**
		Olumsuz	Birkaç öğrenci disiplin sorunlarına neden oluyordu.	3
			Olumsuz Toplam	**3**
			Toplam	**21**
	Sonra	Olumlu	Güvenlik ve disiplin konusunda sorun oluşmadı.	12
			Sağlık ve temizlik konusunda problem oluşmadı.	7
			Güvenlik ve disiplin sorunları zamanla azaldı.	2
			Olumlu Toplam	**21**
		Olumsuz	Güvenlik ve disiplin konusunda sorunlar oluştu.	8
			Sağlık ve temizlik konusunda sorunlar oluştu.	3
			Sağlık, temizlik ve disiplin konusunda sorunlar oluştu.	1
			Olumsuz Toplam	**12**
			Toplam	**33**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
		Olumsuz	**Olumsuz görüş belirtilmemiştir.**	**0**
	Sonra	Olumlu	Sağlık ve temizlik konusunda problem oluşmadı.	2
			Güvenlik ve disiplin konusunda sorun oluşmadı.	1
			Olumlu Toplam	**3**
		Olumsuz	Güvenlik ve disiplin konusunda sorunlar oluştu.	3
			Sağlık ve temizlik konusunda sorunlar oluştu.	2
			Olumsuz Toplam	**5**
			Toplam	**8**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Önce	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
		Olumsuz	**Olumsuz görüş belirtilmemiştir.**	**0**
	Sonra	Olumlu	**Olumlu görüş belirtilmemiştir.**	**0**
		Olumsuz	Güvenlik ve disiplin konusunda sorunlar oluştu.	2
			Sağlık ve temizlik konusunda sorunlar oluştu.	1
			Olumsuz Toplam	**3**
			Toplam	**3**

Tablo 28'e bakıldığında görüşmeye katılan öğretmenlerden sadece sınıf öğretmenlerinin yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmadan önce okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplini hakkında toplam 21 görüş (f:21) belirttikleri görülmektedir. Belirtilen görüşlerin %85.7'si "olumlu" (f:18), %14.3'ünün "olumsuz" (f:3) olduğu görülmektedir. İlkokullardaki ve konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri ise yabancı uyruklu öğrencilerle birlikte eğitim-öğretime başladıklarından sağlık, güvenlik ve disiplin ile ilgili olarak önceki durum hakkında herhangi bir görüş belirtmemişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasından sonra bu durumun okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplinine etkisine yönelik olarak sınıf öğretmenleri 33, ilkokul Türkçe öğreticileri 8 ve konaklama tesisi Türkçe öğreticileri 3 olmak üzere toplam 44 görüş belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenleri tarafından belirtilen görüşlerin (f:33); %63.6'sının "olumlu", %36.4'ünün ise "olumsuz" olduğu görülmektedir. İlkokullardaki Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin (f:8); %37.5'inin "olumlu", %62.5'inin ise "olumsuz" olduğu görülmektedir. Konaklama tesisi Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin (f:3) tamamının (%100) "olumsuz" olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenleri, ilkokul ve konaklama tesisinde görevli Türkçe öğreticilerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması sonucu okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplininde olumsuz yönde etki olduğu söylenebilir.

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmadan önceki* mevcut okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplini hakkında genellikle olumlu görüşler belirtilmiştir. En çok ifade edilen olumlu görüşlerden bazıları şöyledir:

Olumlu Görüşler:

1. Sağlık, temizlik, güvenlik ve disiplin konusunda herhangi bir sorun yoktu. (f:15).
2. Sağlık ve temizlik konusunda herhangi bir sorun yoktu (f:3).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

> SÖ6: "…Öğrencilerimiz ailelerinden almış oldukları terbiye ile oldukça temiz bir şekilde okula gelmektedirler. Haftalık ve günlük kişisel bakımlarını yapıyorlar…"

> SÖ15: "…Hem Türk öğrenciler hem de Suriyeli öğrencim temizlik konusunda dikkatlidir. Örneğin sınıfta bir çöp gördükleri zaman birbirlerini uyarıyorlar. O çöpü öğrencilerimden herhangi birisi alıp çöpe atıyor. Kişisel

temizliklerine ve sınıf temizliğine de dikkat ederler. Birbirlerini kontrol ediyorlar…"

SÖ20: "…4 yıldır sınıfımızdan herhangi bir şey çalınmadı. Hırsızlık olayları olmadı…"

Olumsuz Görüşler:

1. Birkaç öğrenci disiplin sorunlarına neden oluyordu (f:3)

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ6: "…Sınıfımı ilk başta aldığım zaman çok disiplinsizlikler yaşanıyordu. Örneğin, birbirlerine vuruyorlardı, kötü söz söylüyorlardı, itme kakma davranışları vardı, birbirlerinin eşyalarını izinsiz alıyorlardı…"

SÖ6: "…Biz sınıf olarak sağlık, temizlik, güvenlik ve disiplin açısından iyiydik ama birkaç öğrenci istisna…"

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının* okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplini hakkında olumlu ve olumsuz görüşler belirtilmiştir. Sadece konaklama tesisindeki (kamp) Türkçe öğreticileri olumlu görüş belirtmemişlerdir. En çok ifade edilen olumlu görüşlerden bazıları şöyledir:

Olumlu Görüşler:

1. Sağlık, temizlik, güvenlik ve disiplin konusunda sorun oluşmadı (f:13).
2. Sağlık ve temizlik konusunda sorun oluşmadı (f:9).
3. Güvenlik ve disiplin sorunları zamanla azaldı (f:2).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

TÖ1: "…Haftada en az bir kez tırnak ve saç kontrolü yapıyorum. Haftada en az iki defa daha banyo yapmaları için sürekli uyarıyorum. Bu konuda herhangi bir problemimiz yok..."

TÖ1: "…Çok aşırı derecede disiplinsizliklere rastlamadım…"

SÖ9: "…Temizlik açısından diğer öğrenciler gibi haftada bir kez banyo yapıyorlar, herhangi bir farklılık yok. Sadece Süryani öğrencilerim temizliklerine daha çok dikkat ediyorlar. Haftada 2-3 kere banyo yapıyorlar ve üstleri başları daha temizdir…"

SÖ8: "…İlk başlarda Suriyeli öğrencilerimizden temizlik konusunda sorunlar yaşadık. Örneğin; M. adında bir Suriyeli öğrencim oldukça temizlik konusunda sıkıntı çıkardı. Hatta başında bitlenme tespit ettik. Gerekli müdahaleleri yaptık, ailesini okula çağırdık…"

SÖ8: "…Hırsızlık olayları yaşanmadı…"

Olumsuz Görüşler:

1. Güvenlik ve disiplin konusunda sorunlar oluştu (f:11).
2. Sağlık ve temizlik konusunda sorunlar oluştu (f:6).
3. Sağlık, temizlik, güvenlik ve disiplin konusunda sorunlar oluştu (f:3).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ14: "…Yabancı uyruklu öğrenciler geldikten sonra onların içinden birkaç öğrenci sabah elini yüzünü yıkamadan okula geliyordu, genel temizliklerine dikkat etmiyorlardı. Benim öğrencilerim sürekli bana 'Öğretmenim kokudan rahatsız oluyoruz, bunun ağzı kokuyor, bunun tırnakları çok uzun' şeklinde temizlik konusunda yabancı uyruklu öğrencileri şikâyet ediyorlardı…"

SÖ3: "…Türkçe bilmediklerinden ve dersi anlamadıklarından dolayı derste sıkılıyorlar ve az da olsa disiplin problemlerine yol açıyor bu durum. Örneğin, ders anlatırken, derse hiç katılmıyorlar ve sadece önündeki kâğıtla ilgileniyorlar ya da etraflarına bakıyorlar. Hatta o kadar çok sıkılıyorlar ki sürekli tuvalete gitmek istiyorlar…"

SÖ3: "…İlk başlarda bir yerlere kâğıtlar atıyorlardı ve sınıfı kirletiyorlardı…"

SÖ5: "…Yabancı uyruklu öğrenciler geldikten sonra büyük bir ihtimalle hayat standartlarının düşük olmasından ve ekonomik anlamda yetersiz bir aile ortamında olduklarından ister istemez temizlik, güvenlik ve sınıf disiplini açısından bir takım sıkıntılar oluştu. …"

SÖ5: "…Benim sınıfımda hırsızlık olayları olmadı ancak diğer şubede yabancı uyruklu bir öğrencinin sürekli hırsızlık yaptığını gördük…"

TÖ5: "…2 öğrencinin üzerinden çok ağır bir koku geliyordu. Bu meseleyi idareye söyledim ve araştırdık. Öğrencinin kaldığı yer rutubetli bir evdi. Rutubet kokusu öğrencinin elbiselerine siniyordu. Sınıfa geldiklerinde de ağır bir koku oluşuyordu. Başka da herhangi bir sağlık ve temizlik problemi oluşmadı…"

TÖ5: "…Güvenlik açısından ise sınıfta sadece bir defa hırsızlık olayına rastladım. Büyük bir hırsızlık değildi, sadece bir kalem çalınmıştı o kadar…"

KTÖ1: "…Temizlik konusunda çok problemlerimiz var. Aynı şekilde çadırlarda öğrencilere ait özel oda-banyo-tuvalet yok, her şey ortak. Dolayısıyla temizlik konusunda çok sıkıntılarımız var…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrenciler Türk okullarına alındıktan sonra bu uygulamanın okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplinine etkisi ile ilgili olarak öğretmenler tarafından 44 görüş belirtilmiştir. Bu görüşlerin %54.6'sının (f:24) "olumlu", %45.4'ünün (f:20) olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Konaklama tesisinde çadır ortamı ve prefabrik dersliklerin eğitim için elverişsiz olduğu, temizlik, sağlık ve ısınma konusunda zorlukların yaşandığı söylenebilir. Yabancı uyruklu öğrencilerin maddi sıkıntılarının olması Türk öğrencilerin eşyalarını alma gibi bir takım güvenlik ve disiplin sorunlarının görüldüğü söylenebilir. Savaş ortamından gelme, kültür farklılıkları ve ailede yeterince ilgi görememe gibi bir takım nedenlerden dolayı da yabancı uyruklu öğrencilerin birbirlerine ve Türk öğrencilere fiziksel şiddet uyguladıkları söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmalarına yönelik bulgular

Tablo 29. *Tema 4: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Okullarına Alınması"*

	KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	Olumlu	Yabancı uyruklu öğrencilerin uyum, kaynaşma, sosyalleşme ve Türkçe'yi öğrenmeleri açısından iyi oldu.	12
		Toplam	**12**
	Olumsuz	Türkçe'yi bilmemeleri ve Geçici Eğitim Merkezlerinde aldıkları eğitimin yetersiz oluşu sorunlara yol açtı.	16
		Alt yapı ve imkânların yetersiz olması sorunlara yol açtı.	3
		Yabancı öğrencilerin akademik seviyelerine göre değil yaşlarına göre ara sınıflara alınması sorunlara yol açtı.	2
		Yabancı öğrenciler dışlandı.	2
		Türk ve yabancı öğrenciler arasında ekonomik, akademik ve fiziksel farklılıkların olması sorunlara yol açtı.	2
		Okullarda yabancı öğrenci sınıflarının açılması uyum ve kaynaşmayı engelledi.	1
		Toplam	**26**
	Öneri	Yabancı öğrenciler, Türkçe öğretildikten sonra Türk okullarına alınmalıdırlar.	4
		Yabancı öğrenciler Türkiye'de kalacaklarsa proje devam etmeli aksi takdirde sonlandırılmalıdır.	4
		Yabancı öğrencilerin Geçici eğitim merkezlerinde eğitimlerine devam etmeleri daha uygun olur.	3
		Yabancı öğrenciler, Türk okullarına alınırken seviye belirleme sınavına göre sınıflara alınmalıdır.	2
		Sınıflara 2-3 yabancı öğrenciden daha fazla sayıda öğrenci alınmamalıdır.	2
		Türkçe-Matematik derslerine yönelik hızlandırılmış destekleme kursları açılmalıdır.	2
		Türk okullarına sadece istekli yabancı öğrenciler alınmalıdır.	1
		Psikolog desteği verilmelidir.	1
		Toplam	**19**
		Toplam Görüş	**57**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Olumlu	Yabancı uyruklu öğrencilerin uyum, kaynaşma, sosyalleşme ve Türkçeyi öğrenmeleri açısından iyi oldu.	3
		Toplam	**3**
	Olumsuz	Türkçe öğreticisi olarak gelecek kaygıları yaşıyorum, mesleğime kendimi tam anlamıyla veremiyorum.	1
		Yabancı öğrencilerin Türkçeyi bilmemeleri ve Geçici Eğitim Merkezlerinde aldıkları eğitimin yetersiz oluşu sorunlara yol açtı.	1
		Toplam	**2**
	Öneri	Yabancı öğrenciler Türkiye'de kalacaklarsa proje devam etmeli aksi takdirde sonlandırılmalıdır.	2
		Türkçe-Matematik derslerine yönelik hızlandırılmış destekleme kursları açılmalıdır.	2
		Toplam	**4**
		Toplam Görüş	**9**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Olumlu	Yabancı uyruklu öğrencilerin uyum, kaynaşma, sosyalleşme ve Türkçeyi öğrenmeleri açısından iyi oldu.	2
		Toplam	**2**
	Olumsuz	Proje iyi ancak kamp ortamında yabancı öğrencilerin Türkçeyi pekiştirme imkânları olmadığından öğretmekte zorluk çekiliyor.	2
		Toplam	**2**
	Öneri	Yabancı öğrenciler, Türkçe öğretildikten sonra Türk okullarına alınmalıdırlar.	1
		Özel olarak tasarlanmış bir ortamda Türkçe öğretilmelidir.	1
		Toplam	**2**
		Toplam Görüş	**6**

Tablo 29'a bakıldığında yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmaları hakkında görüşmeye öğretmenlerden sınıf öğretmenlerinin toplam 57, ilkokullardaki Türkçe öğreticilerinin toplam 9, konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin toplam 6 görüş olmak

üzere 72 görüş belirttikleri görülmektedir. Belirtilen görüşlerin %23.6'sının "olumlu" (f:17), %41.7'sinin "olumsuz" (f:30) ve %34.7'sinin "öneri" (f:25) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin belirttikleri görüşlerin ağırlıklı olarak "olumsuz" ve "öneri" şeklinde olduğu görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasına yönelik olarak sınıf öğretmenleri tarafından belirtilen görüşlerin (f:57); %21'inin "olumlu", %45.6'sının "olumsuz", %33.4'ünün "öneri" olduğu görülmektedir. İlkokullardaki Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin (f:9); %33.3'ünün "olumlu", %22.2'sinin "olumsuz", %44.5'inin "öneri" olduğu görülmektedir. Konaklama tesisi Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin (f:6); %33.3'ünün "olumlu", %33.3'ünün "olumsuz", %33.3'ünün "öneri" olduğu görülmektedir

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması ile ilgili olarak sınıf öğretmenlerinin "olumsuz" görüşleri ağır basmaktadır. İlkokullardaki Türkçe öğreticilerinin görüşlerinin "öneri" ağırlıklı olduğu görülmektedir. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin görüşleri eşit dağılım göstermektedir.

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması* hakkında en çok dile getirilen görüşlerden bazıları şöyledir:

Olumlu Görüşler (sadece 1 farklı görüş belirtilmiştir):

1. Yabancı uyruklu öğrencilerin uyum, kaynaşma, sosyalleşme ve Türkçe'yi öğrenmeleri açısından iyi oldu (f:17).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ22: "…Bu projenin kaynaşma ve kaynaştırma açısından şu an mantıklı geliyor bana. Olumlu tarafları çok ve başarılı bir proje olarak görüyorum…"

SÖ23: "…Bu projenin önemi ve güzel tarafı da yabancı uyruklu öğrenciler, Türk öğrencilerle kaynaşıp daha çabuk Türkçe'yi öğrenmiş oluyorlar. Sosyalleşme ve kültürleşme sağlanmış oluyor…"

TÖ5: "…Aslında ilk baştan geçici eğitim merkezi diye bir yerin olmaması gerekiyordu. Çünkü sınıfımda mini bir anket yaptığımda yabancı uyruklu öğrencilerimden sadece 1 kişinin Suriye'ye dönme isteğinin olduğunu gördüm. Bu insanların artık Suriye'ye dönme ihtimalinin çok zayıf olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla bu öğrencilerin istihdam edilmesi ve değerlendirilmesi için Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri şarttır. Türk okullarında teneffüslerde bile Türk öğrencilerin konuşmalarından bir şeyler öğreniyorlar. Geçici eğitim merkezlerinde Arapça'dan başka hiçbir şey yok. Benim kanaatim şu anda Türk okullarında okuyan öğrencilerin akademik başarısı ve Türkçe'yi konuşma becerileri kamptaki öğrencilerden daha ileri bir seviyededir. Çünkü kampta Türkçe'yi pekiştirmek mümkün değildir. Kampa gittim ve oradaki arkadaşlarımla görüştüm öğrencilerin

sürekli Arapça konuştuğunu gördüm. Bir öğrenciye bir dil öğretileceği zaman o dile maruz bırakmak gerekiyor. En basitinden Türk öğrencilerle bir oyun oynadığı zaman bu oyunun kuralları Türkçe olduğu için ve oyunu da oynamak istediği için Türkçeyi öğrenme gereği hissediyor. Türk okullarında Türkçe yaygın olarak konuşulduğu için yabancı uyruklu öğrencilerde gizil öğrenme yoluyla Türkçe'nin öğrenilmesi kolaylaşıyor…"

KTÖ3: "…Dil öğretimi açısından özellikle yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması çok önemlidir. Bizim kamptaki kazanımlarımız çok kısıtlıdır. Çünkü öğrenciler birbirleriyle sürekli Arapça konuşuyorlar. Türk okullarına giden yabancı uyruklu öğrenciler gibi sosyal öğrenme yoluyla Türkçe'yi öğrenme fırsatları yok. Derste öğrendiklerini dışarıda pekiştirme olanakları yok. Bir insan, öğretilmek istenen dile maruz bırakılmadan o dili öğrenmesi çok zordur…"

Olumsuz Görüşler:

1. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi bilmemeleri ve geçici eğitim merkezlerinde aldıkları eğitimin yetersiz oluşu sorunlara yol açtı (f:17).
2. Alt yapı ve imkânların yetersiz olması sorunlara yol açtı (f:3).
3. Proje iyi ancak kamp ortamında yabancı öğrencilerin Türkçe'yi pekiştirme imkânları olmadığından öğretmekte zorluk çekiliyor (f:2).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ2: "…Geçici eğitim merkezlerinde gördükleri eğitimin yetersiz olması, Türkçe'yi iyi bilmemeleri olumsuzluk teşkil etmektedir…"

SÖ5: "…Keşke ilk baştan geçici eğitim merkezleri açılmadan direkt Türk okullarına bu öğrenciler alınsaydı belki de durum daha iyi olabilirdi. Geçici eğitim merkezlerinde 3-4 yıldır gelişigüzel bir eğitim gördüklerinden ve Türkçeyi iyi bir derecede öğrenemediklerinden dolayı, Türk okullarına alındıklarında oldukça geri kaldıklarını ve sınıfın da başarısını düşürdüklerini görmüş olduk…"

KTÖ3: "…Bizim kamptaki kazanımlarımız çok kısıtlıdır. Çünkü öğrenciler birbirleriyle sürekli Arapça konuşuyorlar. Türk okullarına giden yabancı uyruklu öğrenciler gibi sosyal öğrenme yoluyla Türkçeyi öğrenme fırsatları yok. Derste öğrendiklerini dışarıda pekiştirme olanakları yok. Bir insan, öğretilmek istenen dile maruz bırakılmadan o dili öğrenmesi çok zordur…"

Öneri Niteliğindeki Görüşler:

1. Yabancı uyruklu öğrenciler Türkiye'de kalacaklarsa proje devam etmeli aksi takdirde sonlandırılmalıdır (f:6).
2. Yabancı uyruklu öğrenciler, Türkçe öğretildikten sonra Türk okullarına alınmalıdırlar (f:5).
3. Türkçe-Matematik derslerine yönelik hızlandırılmış destekleme kursları açılmalıdır (f:4).

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ24: "…Bu öğrencilere Türkçeyi çok güzel öğretip ara sınıflara almalıyız veya geçici eğitim merkezlerinde günlük hayatta kendilerine yetecek kadar bilgi ve becerilere sahip olup mezun edilseler bu da onlar için yeterlidir…"

SÖ14: "…Bu öğrenciler dersliği olan okullara alınmalıydı ve kendilerine özel bir sınıf tahsis edilip orada Türkçeyi öğrendikten sonra sınıflara alınmaları gerekiyordu. Türkçe ve matematik ağırlıklı ders görmeleri gerekirdi. Bu eğitim verildikten sonra sene sonunda yapılabilecek seviye belirleme sınavı ile öğrenciler sınıflara dağıtılmalıydı. Bunun için öğretmenlerden oluşan bir değerlendirme komisyonu da oluşturulabilirdi. Bu şekilde ara sınıflara gelen öğrencinin okuma yazma problemi halledildikten sonra sınıf içerisinde herhangi bir sıkıntı olmayacaktı…"

TÖ1: "…Bu öğrenciler eğer ülkemizde kalacaklarsa ve onlara vatandaşlık verilecekse bu mutlaka atılması gereken bir adımdı. Yabancı uyruklu öğrencilerin kalıp kalmayacaklarını şu an kestirmek mümkün değil ama görülüyor ki sürekli ülkemizde kalacaklarından Türkçe öğrenmeleri şart. Türkçeyi de öğrenmenin yolu Türkçe konuşulan ortamda bulunmaktır…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve okullardaki Türkçe öğreticileri; yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi öğrenmeleri, sosyalleşmeleri, uyum ve kaynaşmaları açısından uygulamayı olumlu bulmaktadırlar. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüne uzak kaldıklarını, Türkçe'yi öğrenmelerinin zor olduğunu belirtmişlerdir. Görüşmeciler, yabancı uyruklu öğrencilere yönelik sömestr, yaz ve hafta sonu tatilleri ile hafta içi boş zamanlarda Türkçe-Matematik derslerine yönelik destekleme-yetiştirme kurslarının düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Görüşmeciler yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasını genel olarak doğru bulurken uygulamanın aksayan taraflarının olduğunu belirtmişler ve çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Öğrencilerin ara sınıflara alınırken sadece yaşlarına bakıldığını ve akademik seviyelerinin göz ardı edildiğini, ara sınıflara fazla sayıda öğrenci alındığını, herhangi bir seviye tespit sınavının yapılmadığını, derslik sayısının az ve sınıf mevcutlarının fazla olduğunu belirtmişlerdir. Savaş ortamından kaçıp gelen ve birçok aile ferdini kaybeden bu çocukların psikolojik desteğe ve sevgiye ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Sınıf öğretmenlerinden bazıları, ilkokullarda açılan yabancı uyruklu öğrenci sınıfının kaynaşma ve uyumu olumsuz etkilediğini, öğrencinin sınıf arkadaşlarından koparıldığını belirtmişlerdir. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri, yabancı uyruklu öğrencilerin kamp ortamından taşınarak Türk okullarında veya inşa edilecek özel sınıflarda eğitime devam etmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca bazı görüşmecilerin, yabancı uyruklu öğrencilere vatandaşlık verilecekse bu öğrencilerin devlet okullarına alınması uygulamasının devam etmesi; aksi takdirde sonlandırılması gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür. Ancak bu ifadelerin eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve çocukların eğitim hakkına kavuşturulması ilkelerine ters düştüğü söylenebilir. Yabancı uyruklu öğrencilerin

Türk eğitim sistemine dâhil edilmesi genel olarak desteklenirken sistemin aksayan yönlerinin olduğu ve bir takım çalışmaların yapılması gerektiği söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar hakkındaki görüşlerine yönelik bulgular

Tablo 30. *Tema 5: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar"*

KATEGORİ		KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışlar	Ders dışı şeylerle ilgilenme, dikkat dağınıklığı, derste sıkılma ve derse karşı ilgisizlik	12
		Birbirleriyle konuşmaları	8
		Arkadaşlarına karşı fiziksel şiddet içeren davranışlar sergileme	7
		Okula geç gelme ve devamsızlık yapma	6
		Dersi anlayamadıklarından dolayı ödev yapmama	6
		Ayağa kalkıp dolaşma	5
		Öğretmen ile iletişim kuramama	3
		Ders araç-gereçlerini evde unutma ve eksik getirme	3
		Sürekli dışarı çıkmak isteme	2
		Kurallara uymama	2
		Özellikle erkek öğrencilerin pasif ve sorumsuz davranışları	2
		Çevreden ve arkadaşlarından uzaklaşarak içlerine kapanma	2
		Okula gelmede belli bir hedef veya amaçlarının olmaması	1
		Küfür ve argo içerikli konuşmalar	1
		İnatçılık yapma	1
		Olumsuz Görüş	**61**
		Ciddi anlamda disiplin sorunumuz yok	4
		Olumlu Görüş	**4**
		Toplam	**65**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışlar	Arkadaşlarına karşı fiziksel şiddet içeren davranışlar sergileme	5
		Ders dışı şeylerle ilgilenme, dikkat dağınıklığı, derste sıkılma ve derse karşı ilgisizlik	3
		Birbirleriyle konuşmaları	2
		Ayağa kalkıp dolaşma	2
		Sürekli dışarı çıkmak isteme	2
		Küfür ve argo içerikli konuşmalar	2
		Plansız ve düzensiz olma	1
		Kahvaltı yapmadan okula gelme	1
		Masa, tahta ve duvara Türkçe-Arapça bir şeyler karalama	1
		Öğretmenin sözünü dinlememe	1
		Okula geç gelme ve devamsızlık yapma	1
		Çığlık atma ve gürültü yapma	1
		Kural tanımama ve söz dinlememe	1
		Birbirlerini şikâyet etme	1
		Dersi anlayamadıklarından dolayı ödev yapmama	1
		Öğrendiklerini tekrar etmeme	1
		İzin almadan konuşma	1
		Sık sık tuvalete gitme isteği	1
		Toplam	**28**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışlar	Aşırı gergin olma	2
		Kural tanımama	2
		Ders dışı şeylerle ilgilenme, dikkat dağınıklığı, derste sıkılma ve derse karşı ilgisizlik	1
		Okula geç gelme ve devamsızlık yapma	1
		Arkadaşlarına karşı fiziksel şiddet içeren davranışlar sergileme	1
		Birbirlerinin eşyalarını izinsiz alma	1
		Kitap ve defterleri yırtıp karalama	1
		Toplam	**9**
		Toplam Görüş	**102**

Tablo 30'a bakıldığında yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunları hakkında görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin 65 (%63.7), ilkokullardaki Türkçe

öğreticilerinin 28 (%27.5), konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin 9 (%8.8) olmak üzere toplam 102 görüş belirttikleri görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunlarına yönelik öğretmenler tarafından en çok ve ortak olarak belirtilen görüşler şöyledir:

1. Ders dışı şeylerle ilgilenme, dikkat dağınıklığı, derste sıkılma ve derse karşı ilgisizlik (f:16).
2. Arkadaşlarına karşı fiziksel şiddet içeren davranışlar sergileme (f:13).
3. Birbirleriyle konuşma (f:10)
4. Okula geç gelme ve devamsızlık yapma (f:8).
5. Dersi anlayamadıklarından dolayı ödev yapmama (f:7).

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunları* hakkında en çok dile getirilen görüşlerden bazıları şöyledir:

Bunlara yönelik olarak görüşmecilerden bazıları şunları belirtmişlerdir:

SÖ14: "... İlk başta kendi aralarında çok konuşmaları büyük bir sınıf disiplinsizliğine yol açtı. En çok zorlandığım durum sınıfta sessizliği sağlamaktı. Kendi öğrencilerim de gürültüden sürekli şikâyetçi oluyordu. Derse adapte olamıyorlardı. Ödev verirken verdiğim yönergeler doğrultusunda hareket edemiyorlardı. Dersi anlamayınca başka şeylerle uğraşıyorlardı. Ayağa kalkıp geziyorlar, birbirleriyle konuşuyorlardı. Kendi aralarındaki konuşmaları dersle ilgili değil normal günlük konuşmalardı. Bazen de resim defterlerini çıkarıp kendi kendilerine resim yapıyorlardı…"

SÖ4: "… En çok şiddet olaylarına rastladım. Türk öğrencilere karşı çok olmasa da, birbirlerine karşı şiddette bulunuyorlardı. Örneğin, birbirlerine vurma, birbirlerinin kulaklarını çekme gibi…"

SÖ12: "… Özellikle Suriyeli öğrencim olan U., hem Türk hem de yabancı uyruklu öğrencileri çok rahatsız ediyor, şiddet uyguluyor, eşyalarına zarar veriyor, arkadaşlarına taş atıyor. Diğer öğrenciler de derse hiç katılmıyor. Türkçe bilmediklerinden verilen ödevleri yapmıyorlar. Verdiğim görevleri bazen yapıyorlar, bazen yapmıyorlar. Aileleri fazla ilgilenmiyor…"

TÖ1: "…Herhangi bir plan ve programları yok. Geç kalma, dışarı çıkmak isteme, yazı yazmak istememe ve derse katılmada isteksizlik var. Beslenme sorunları var. Genellikle kahvaltı yapmadan okula geliyorlar. Özellikle ilk başlarda sürekli masalara, tahtaya ve duvarlara Arapça yazılar ve resimler çiziyorlardı…"

KTÖ1: "…Devamsızlık konusunda çok problemlerimiz var. Ailelerin çoğu 30-35 TL eğitime katkı ücretini alabilmek için çocuklarını zorla arada bir okula gönderiyor. Amaç o parayı almak yoksa öğrencilerin bir şey öğrenmesi değil. Bu şekilde gelen öğrenciler, bir şeyler öğrenmek için gelen öğrencileri de olumsuz etkiliyor…"

KTÖ2: "…Giriş ve çıkışlarda sorunlar çıkıyor, birbirlerini itiyorlar. Sınıftan çıkmak veya yerinden kalkmak için izin almıyorlar. Her şeyi kafalarına

göre yapıyorlar. Kâğıt ve defteri yırtma olayı çok var. Ufak bir yanlış yaparlarsa silmiyorlar, o kâğıdı hemen yırtıyorlar. Onlara kırtasiye malzemesi veriliyor ama yine arkadaşlarının malzemelerini alıyorlar. Gerçekten çok sorunlarımız var…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunları ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri, yabancı uyruklu öğrencilerin derste çabuk sıkıldıklarını, Türkçe bilmedikleri için dersi anlamadıklarını, birbirleriyle konuştuklarını, kendilerini ifade edemediklerini, arkadaşlarına karşı fiziksel şiddet uyguladıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinden bazıları (f:4) ciddi anlamda herhangi bir disiplin sorunuyla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. İlkokullardaki Türkçe öğreticilerinin, sınıf öğretmenlerinin belirttikleri disiplin sorunlarına benzer sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri ise, yabancı uyruklu öğrencilerde aşırı gerginliğin olduğunu ve bu öğrencilerin kural tanımadıklarını belirttikleri görülmüştür. Ayrıca kamp ortamında derslik ve çadır şartlarının kötü olduğunu, çocukların oyun alanlarının olmadığını dolayısıyla birikmiş enerjilerini boşaltamadıkları için disiplin sorunlarına yöneldiklerini belirtmişlerdir. Görüşmecilere göre; Türk okullarına alınan yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve iletişim problemlerinden dolayı dersleri anlamadıkları, dersten sıkıldıkları, birbirleriyle konuştukları, geç geldikleri ve devamsızlık yaptıkları ve eğitime yeterince önem vermedikleri söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin istenmeyen davranışları sergiledikleri durumlar hakkındaki görüşlerine yönelik bulgular.

Tablo 31. *Tema 6: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları Sergiledikleri Durumlar"*

	KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışları Sergiledikleri Durum	Özellikle sözel derslerde Türkçe bilmediklerinden dolayı dersi anlamadıklarında	16
		Teneffüs veya serbest etkinlik saatlerinde boş kaldıklarında	10
		Seviyelerini aşan herhangi bir etkinlik yapıldığında	5
		Öğretmen başlarında olmadığında	1
		Kendileri ile alay edildiğinde	1
		Toplam	**33**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışları Sergiledikleri Durum	Giriş ve çıkışlarda (birbirlerini itme, şiddet…vb)	2
		Teneffüs veya serbest etkinlik saatlerinde boş kaldıklarında	2
		Kendilerine kızıldığı zaman (okuldan veya sınıftan kaçma)	1
		Ödevlerini yapmadıkları zaman (okula gelmeme)	1
		Özellikle sözel derslerde Türkçe bilmediklerinden dolayı dersi anlamadıklarında	1
		Toplam	**7**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışları Sergiledikleri Durum	Oyun oynama imkânları olmadığında	1
		Ders içi ve ders dışında her zaman	1
		Özellikle sözel derslerde Türkçe bilmediklerinden dolayı dersi anlamadıklarında	1
		Seviyelerini aşan herhangi bir etkinlik yapıldığında	1
		Teneffüs veya serbest etkinlik saatlerinde boş kaldıklarında	1
		Toplam	**5**
		Toplam Görüşler	**45**

Tablo 31'e bakıldığında yabancı uyruklu öğrencilerin disiplin sorunlarını sergiledikleri durumlar ile ilgili olarak görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin 33 (%73.3), ilkokullardaki Türkçe öğreticilerinin 7 (%15.6), konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin 5 (%11.1) olmak üzere toplam 45 görüş belirttikleri görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin disiplin sorunlarını sergiledikleri durumlara yönelik olarak öğretmenler tarafından en çok ve ortak olarak belirtilen görüşler şöyledir:

1. Özellikle sözel derslerde Türkçe bilmediklerinden dolayı dersi anlamadıklarında (f:18).
2. Teneffüs veya serbest etkinlik saatlerinde boş kaldıklarında (f:13).
3. Seviyelerini aşan herhangi bir etkinlik yapıldığında (f:6).

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerin disiplin sorunlarını sergiledikleri durumlar* hakkında en çok dile getirilen görüşlerden bazıları şöyledir:

> SÖ15: "...İstenmeyen davranışları daha çok Türkçe, matematik gibi sınıf içi ders ve etkinliklerde gösteriyorlar. Sınıf dışında beden eğitimi ve serbest etkinlik saatlerinde arkadaşlarıyla gayet güzel bir şekilde oyunlar oynuyorlar. Örneğin, beden eğitimi dersinde takım oluşturuyorlar ve sınıftaki diğer arkadaşlarla beraber oynuyorlar. Sınıf dışında arkadaşlarıyla uyumludurlar. "
>
> SÖ23: "… Özellikle sıkıldıklarında disiplin sorunları sergiliyorlar. Türkçe bilmedikleri için derslerden geri kalıyorlar ve dersle ilgilenemiyorlar. Çünkü Türkçe bilen yabancı uyruklu öğrencimden yana herhangi bir sorunum yok…"
>
> SÖ24: "… Anlattıklarım ilgisini çekmeyince, hayatta işine yaramayacak bilgilerse beni dinlemiyor. Bazen ona soru sorunca susuyor konuşmuyor…"
>
> TÖ5: "… Özellikle öğrencileri rahatlatmak için ders içerisinde farklı etkinlikler yaptığımızda derse geri gelmekte zorlanıyorum. Öğrenciler artık kopuyorlar, tekrar derse dönmek istemiyorlar…"
>
> TÖ2: "… Genellikle ders esnasında istenmeyen davranışlar sergileniyor. Ağırlıklı olarak Türkçe dersi işliyoruz, bazen öğrenciler bunalıyor. Resmiyette beden eğitimi, resim, oyun ve fiziki etkinlikler dersimiz yok. Öğrenciler sıkılıyor. Türkçe bilmedikleri için de dersten zevk alamıyorlar ve istenmeyen davranış sergiliyorlar…"
>
> KTÖ1: "… Bu öğrencilerin enerjilerini deşarj edebilecekleri herhangi bir yerleri yok. Çadır şartları çok kötü, temizlik yok, beslenme bozuklukları var. Normal çocuk gibi çocukluklarını yaşayamıyorlar. Dolayısıyla geriliyorlar…"
>
> KTÖ3: "… Özellikle dersen sıkıldıklarında, işlenen konunun hoşlarına gitmediği durumlarda, derste zorlandıkları zamanlar ve söylenenlerden bir şey anlamadıklarında istenmeyen davranışlar sergiliyorlar. İlk geldiğimiz zamanlar teneffüslerde çok yıkıcı hareketlerde bulunuyorlardı…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin disiplin sorunlarını sergiledikleri durumlar ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri, yabancı uyruklu öğrencilerin GEM'den geldiklerinde Türkçe bilmediklerini ve hazırbulunuşluk düzeylerinin kendi sınıf

seviyelerinden oldukça düşük kaldığını, dersi anlamadıklarını ve bunun doğal bir sonucu olarak disiplin sorunları sergilediklerini belirtmişlerdir. İlkokullardaki Türkçe öğreticileri, yabancı uyruklu öğrenciye ödev yapması veya etkinliklere katılması için baskı yapılması durumunda Türk öğrencilerle birlikte olduğu sınıfa kaçtığını, o sınıfta da kendi öğretmeni baskı uyguladığında yabancı öğrenci sınıfına geldiğini, devamsızlık ve okula geç gelme alışkanlığının olduğunu belirtmişlerdir. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri, yabancı uyruklu öğrencilerde aşırı enerji birikmesi olduğunu, bu enerjiyi boşaltacak oyun veya etkinlik ortamı bulunmadığı için derste ve ders dışında disiplin sorunlarına yöneldiklerini belirtmişlerdir. Görüşmecilere göre; hem Türk okullarında hem de konaklama tesisinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve iletişim problemlerinden dolayı dersleri anlamadıkları, dersten sıkıldıkları, savaş ortamından gelmenin etkisiyle şiddete yöneldikleri, eğitimde herhangi bir hedeflerinin olmaması sebebiyle rahat davrandıkları, teneffüs veya serbest etkinlik saatleri gibi boş kaldıkları zamanlarda disiplin sorunları sergiledikleri söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bulgular.

Tablo 32. *Tema 7: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri"*

KATEGORİ		KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışların Nedenleri	Türkçe dil becerileri konusunda hazır bulunuşluk seviyelerinin düşük olması ve kendilerini ifade etmede yetersiz olmaları	17
		Yeni bir ortama girmeleri, sosyal kabul ve uyumda zorlanmaları	9
		Maddi sıkıntı yaşamaları	9
		Savaş ve şiddet ortamından kaçıp gelmeleri	6
		Kültürel farklılıkların olması	6
		İlgi ve denetim eksikliğinden dolayı yabancı öğrencilerin eğitiminin ciddiye alınmaması	4
		Aile bütünlüğünün bozulması ve yakınlarını kaybetmeleri	4
		Gelecek kaygısının olması ve eğitimde bir amaca sahip olmamaları	3
		Ailenin eğitim düzeyinin düşük olması	3
		Ailede disiplin ve terbiye anlayışının olmaması	3
		Türk öğrenciler tarafından dışlanmaları	3
		Sınıfta diğer arkadaşlarından yaş ve bedensel olarak iri yapılı olmaları	3
		İkili eğitim yapan okullarda derslerin erken başlaması (geç gelme)	3
		Türk öğrencilerin dalga geçip alay etmeleri	2
		Ders materyallerinin eksik olması ve seviyelerine uygun olmaması	2
		Öğretmen-öğrenci arasında "sevgi" bağının kurulamamış olması	1
		Vatan ve memleket özlemi	1
		Ailelerinin belli bir düzenlerinin olmaması ve yaşam koşullarının sürekli değişkenlik göstermesi	1
		Toplam	**80**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışların Nedenleri	Türkçe dil becerileri konusunda hazır bulunuşluk seviyelerinin düşük olması ve kendilerini ifade etmede yetersiz olmaları	2
		Sınıfta diğer arkadaşlarından yaş ve bedensel olarak iri yapılı olmaları	2
		İhtiyaçlarının göz ardı edilmesi	2
		Ailenin eğitim düzeyinin düşük olması	2
		Gelecek kaygısının olması ve eğitimde bir amaca sahip olmamaları	2
		Kültürel farklılıkların olması	2
		Savaş ve şiddet ortamından kaçıp gelmeleri	1

		Vatan ve memleket özlemi	1
		Sınıfın tamamının yabancı uyruklu öğrencilerden oluşması	1
		Ailelerin eğitimden çok geçim derdine düşmüş olmaları	1
		Öğrencilerin aile ortamında sevgi ve şefkatten mahrum kalmaları	1
		Sürekli ev değiştirdiklerinden okulu da değiştirmeleri	1
		Ailede disiplin ve terbiye anlayışının olmaması	1
		Toplam	**19**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışların Nedenleri	Savaş ve şiddet ortamından kaçıp gelmeleri	2
		Kamptaki yaşam koşullarının çok kötü olması	2
		Gelecek kaygısının olması ve eğitimde bir amaca sahip olmamaları	1
		Vatan ve memleket özlemi	1
		Kültürel farklılıkların olması	1
		Aile bütünlüğünün bozulması ve yakınlarını kaybetmeleri	1
		Toplam	**8**
		Toplam Görüşler	**107**

Tablo 32'ye bakıldığında yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri ile ilgili olarak görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin 80 (%74.8), ilkokullardaki Türkçe öğreticilerinin 19 (%17.7), konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin 8 (%7.5) olmak üzere toplam 107 görüş belirttikleri görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunlarının nedenleri ile ilgili olarak öğretmenler tarafından en çok ve ortak belirtilen görüşler şöyledir:

1. Türkçe dil becerileri konusunda hazır bulunuşluk seviyelerinin düşük olması ve kendilerini ifade etmede yetersiz olmaları (f:19).
2. Savaş ve şiddet ortamından kaçıp gelmeleri (f:9).
3. Kültürel farklılıkların olması (f:9).
4. Gelecek kaygısının olması ve eğitimde bir amaca sahip olmamaları (f:6).

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunlarının nedenleri* hakkında en çok dile getirilen görüşlerden bazıları şöyledir:

> SÖ11: "...Bence tek neden dil ve iletişim problemleridir. Türkçeyi öğrenseler diğer problemler kendiliğinden hallolur…"
>
> SÖ12: "…Nedenlerin başında Türkçe'yi bilmemeleri geliyor. Çünkü beni hiç anlamıyorlar. Bu yüzden ne benimle ne de arkadaşlarıyla anlaşabiliyorlar. Eğitimde Türkçe'yi kullandığımız için ve öğretmenlerimizin çoğu Türk olduğu için iletişim problemleri ortaya çıkıyor…"
>
> SÖ13: "…Birincisi vatan ve memleket özlemi diyebilirim. Doğup büyüdükleri toprakları özlüyorlar. İkincisi kültür farklılığıdır. Suriye'deki kültürü ile Türk kültürü arasında biraz farklılıklar var. Aile ortamında gördükleri terbiye istenmeyen davranışlar üzerinde etkili oluyor. Dil ve iletişim problemlerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar var…"
>
> TÖ3: "…İstenmeyen davranışların nedenlerinin içerisinde kesinlikle ilk başta kültür farklılığı geliyor. Çünkü farklı bir ortamda, farklı bir eğitim sisteminde yetişen bu öğrenciler Türk eğitim sistemine alındıkları zaman birtakım problemler ortaya çıktı. Çünkü benim gördüğüm kadarıyla öğretmen merkezli bir sistemden öğrenci merkezli bir sisteme geçiş yapıyorlar. Suriye'de Öğretmenler

derste çok etkin öğrenciler sadece dinleyici konumundaydı. Burada ise bizler onları sürekli derse katmaya çalışıyoruz…"

KTÖ1: "…Bu çocukların hepsi savaş mağdurudur. Yakınlarını kaybettiler, memleket özlemi var, geleceğe yönelik belirsizlikleri var, gelecek kaygıları var. Aynı zamanda aileden ne görürlerse onu yansıtıyorlar…"

KTÖ3: "…Bu öğrenciler savaş ortamından geliyorlar, sağlıklı bir psikolojileri yok. Özellikle kamp ortamında çocukların enerjilerini boşaltacak herhangi bir ortamları yok. İmkânları çok kısıtlıdır. Oyun oynayacakları parklar yok. Bu yüzden bu çocuklar şiddete yöneliyorlar…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin sergiledikleri disiplin sorunlarının nedenleri ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri; yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve iletişim konusunda zorlanmaları, kendi kültürlerine göre normal olan bazı davranışların Türk kültürü ile uyuşmaması, yakınların savaşta kaybetmeleri, psikolojik ve ekonomik sorunlarının bulunması, okula uyumları konusunda belli bir programın olmaması gibi bir takım nedenlerden dolayı disiplin sorunları sergilediklerini belirtmişlerdir. İlkokullardaki Türkçe öğreticileri, sınıfta tamamen yabancı uyruklu öğrencilerin bulunması, her sınıf seviyesinde bulunan yabancı uyruklu öğrencilerin bir arada sınıfa alınması ile yaş ve fiziki açıdan dengesizliklerin olması, yabancı öğrencilerin ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi, sürekli ev ve okul değiştirmeleri gibi bir takım nedenlerden dolayı disiplin sorunları sergilediklerini belirtmişlerdir. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri, yabancı uyruklu öğrencilerin kamp yaşam koşullarının kötü olması, geleceğe yönelik kaygı ve belirsizliklerinin olması gibi bir takım nedenlerden dolayı disiplin sorunları sergilediklerini belirtilmişlerdir.

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlara müdahale yöntemlerine yönelik bulgular

Tablo 33. *Tema 8: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen Disiplin Sorunlarına Müdahale Yöntemleri"*

	KATEGORİ	ALT KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışlara Müdahale Yöntemi	Oldukça Etkili	Veli ile işbirliği içinde olma	7
			Türk öğrencilerle birlikte oturtma ve oyun oynatma	4
			Öğrenciye sevgi ve ilgi gösterme, güven verme ve sorunlarını giderme	3
			Türk öğrencilerin empati kurmalarını sağlama	3
			Sevgiden ve sevdiği bir şeyden mahrum bırakma	3
			Sözel ve sembolik ödül kullanma	2
			Birebir konuşma	2
			Seviyesine uygun etkinlik verip derse katma	2
			Demokratik sınıf ortamı oluşturma	1
			Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturma	1
			Ödül ve ceza yöntemini kullanma	1
			Dersi ciddiye alma	1
			Problem davranışı ve sonuçlarını örnek olay ve hikâye ile öğrenciye hissettirme	1
			Dersi eğlenceli hale getirme	1
			Oldukça Etkili Toplam	**32**
		Kısmen	Seviyesine uygun etkinlik verip derse katma	4

		Etkili	Hikâye okutma ve yazdırma	4
			Sorumluluk verme	4
			Göz teması kurma ve sözlü uyarma	3
			Türk öğrencilerle birlikte oturtma	2
			Birebir konuşma	1
			Sözel ve sembolik ödül kullanma	1
			Her olumlu davranışa ödül verme	1
			Okul idaresinden yardım isteme	1
			Kısmen Etkili Toplam	**21**
		Etkisiz	Seviye grupları oluşturma	1
			Göz teması kurma ve sözlü uyarılar	1
			Sevgiden ve sevdiği bir şeyden mahrum bırakma (sevgi bağı henüz oluşmamış)	1
			Etkisiz Toplam	**3**
			Toplam Müdahale Yöntemi	**56**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışlara Müdahale Yöntemi	Oldukça Etkili	Öğrenciye sevgi ve ilgi gösterme, güven verme ve sorunlarını giderme	3
			Dersi eğlenceli hale getirme	2
			Türk kültürünü tanıtma ve sevdirme	1
			Sevgiden ve sevdiği bir şeyden mahrum bırakma	1
			Okuldan belli bir süre uzaklaştırma	1
			Birbirleriyle diyalog kurdurma ve etkinliklere katma	1
			Veli ile işbirliği içinde olma	1
			Öğrencinin sınıf öğretmeni ve Suriyeli okul rehber öğretmeni ile işbirliği kurma	1
			Ödül ve ceza yöntemini kullanma	1
			Oldukça Etkili Toplam	**12**
		Kısmen Etkili	Problem davranışı ve sonuçlarını örnek olay ve hikâye ile öğrenciye hissettirme	1
			Göz teması kurma ve sözlü uyarılar	1
			Birebir konuşma	1
			Kısmen Etkili Toplam	**3**
		Etkisiz	**Etkisiz yöntem belirtilmemiştir**	**0**
			Toplam Müdahale Yöntemi	**15**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	İstenmeyen Davranışlara Müdahale Yöntemi	Oldukça Etkili	Dersi eğlenceli hale getirme	1
			Sadece ödül verme	1
			Ödül ve ceza verme	1
			Oldukça Etkili Toplam	**3**
		Kısmen Etkili	Göz teması kurma ve sözlü uyarılar	1
			Öğrencinin isteğine göre hareket etme	1
			Kısmen Etkili Toplam	**2**
		Etkisiz	**Etkisiz yöntem belirtilmemiştir**	**0**
			Toplam Müdahale Yöntemi	**5**
			GENEL	**76**

Tablo 33'e bakıldığında yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunlarına müdahale yöntemi ve müdahalenin etkililiği hakkında görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin 56 (%73.7), ilkokullardaki Türkçe öğreticilerinin 15 (%19.7), konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin 5 (%6.6) olmak üzere toplam 76 görüş belirttikleri görülmektedir. Sınıf öğretmenleri disiplin sorunlarına karşı uyguladıkları müdahale yöntemlerinin "oldukça etkili", "kısmen etkili" ve "etkisiz" olduğunu belirtirken; ilkokul ve konaklama tesisinde görevli Türkçe öğreticileri uyguladıkları müdahale yöntemlerinin "oldukça etkili" ve "kısmen etkili" olduğunu belirtmişleridir. Sınıf öğretmenleri, belirttikleri müdahale yöntemlerinin (f:56); %57.1'inin (f:32) "oldukça etkili", %37.5'inin (f:21) "kısmen etkili" olduğunu; %5.4'ünün (f:3) etkisiz kaldığını belirtmişlerdir. İlkokullardaki Türkçe öğreticileri, belirttikleri müdahale yöntemlerinin (f:15); %80'inin (f:12) "oldukça etkili",

%20'sinin (f:3) "kısmen etkili" olduğunu belirtmişlerdir. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri, belirttikleri müdahale yöntemlerinin (f:5); %60'ının (f:3) "oldukça etkili", %40'ının (f:2) "kısmen etkili" olduğunu belirtmişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlara müdahale yöntemleri ile ilgili olarak öğretmenler tarafından en çok ve ortak olarak belirtilen görüşler şöyledir:

1. Veli ile işbirliği içinde olma - Oldukça etkili (f:8).
2. Öğrenciye sevgi ve ilgi gösterme, güven verme ve sorunlarını giderme - Oldukça etkili (f:6).
3. Göz teması kurma ve sözlü uyarılar - Kısmen etkili (f:5).
4. Sevgiden ve sevdiği bir şeyden mahrum bırakma - Oldukça etkili (f:4).
5. Birebir konuşma - Kısmen etkili (f:2).

Görüşmeciler tarafından; *yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunlarına müdahale yöntemleri* hakkında en çok dile getirilen görüşlerden bazıları şöyledir:

> SÖ16: "...Benim için olmazsa olmazlardan birisi ise veliler ile sürekli iletişim kurmaktır. Velinin çocuğunun olumlu ve olumsuz bütün davranışlardan mutlaka haberi olmalıdır. Olumsuz davranışların ortadan kaldırılmasında veli çok etkilidir. Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri de okula geliyor gelemezlerse de telefonla arıyorum veya ev ziyaretleri yapıyorum. Ders çıkışlarında sürekli anneleri ve babaları, öğrenciyi almaya geliyorlar, bu esnada onlarla görüşebiliyorum…"
>
> SÖ15: "… Benim sınıfımdaki Suriyeli öğrencinin yaşı ve fiziksel özellikleri biraz daha büyük olduğu için onu kontrol edebilme konusunda ona bir takım görev ve sorumluluklar yükledim. Örneğin, onu sınıf başkanı yaptım. Sınıf başkanı olunca istenmeyen davranışları yapmayı kendine yakıştıramadı. Bu etkili bir çözüm oldu…"
>
> SÖ6: "…Genellikle öğrenci, veli ve öğretmen ilişkisini güçlü tutmaya çalışıyorum. Bu üçü arasında sıkı bir bağ oluşursa istenmeyen davranışlar oluşmaz. Yabancı uyruklu öğrencimin ders araç gereçlerinin temini için yardımcı oluyordum. Yabancı uyruklu öğrenci ile daha fazla ilgilendiğim için kendisinin değerli olduğunu hissetti ve sınıfa daha çabuk uyum gösterdi…"
>
> TÖ1: "…Sevgi ve ilgi gösteriyorum. Kültürümüzü daha yakından tanımaları için onlara bir takım videolar gösteriyorum. Birtakım örnek olaylarla yaptıkları davranışların değerlendirmesini yapıyorum. Elimden geldiğince dersimi zevkli hale getirmeye çalışıyorum. Etkileşim ve karşılıklı diyaloglar olunca öğrenciler isteyerek okula geliyorlar. Bazen bu yaptıklarım etkili oluyor…"
>
> KTÖ2: "…Mesela drama yaptırıyordum, çok az sürmesi gerekiyordu, biraz uzarsa katılmak istemiyorlar. Kafalarına ne eserse onu yapıyorlar. İzin konusunda çok üzerlerine gittim. İzin almadan bir şey yapmamaları gerektiğini söyledim. Sesimi yükseltip kızıyorum. Çok çabuk sıkılıyorlar. Film izlemeyi seviyorlar. Film izletiyorum, ondan da bir süre sonra sıkılıyorlar. Onların kafasına göre gidiyorum. Başka şekilde bir şeyler yaptıramayız…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerde görülen disiplin sorunlarına müdahale yöntemleri ve bu müdahalelerin etkililik düzeyi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve ilkokullardaki Türkçe öğreticileri; veli ile işbirliği kurmanın, öğrenciye sevgi ve ilgi gösterme, güven verme ve sorunlarını gidermenin çok önemli ve "oldukça etkili" sonuçlar verdiğini belirtmişlerdir. Disiplin sorunları sergileyen öğrenciyi sevgiden veya sevdiği bir şeyden mahrum bırakma yöntemini de sınıf öğretmenleri ve ilkokullardaki Türkçe öğreticileri "oldukça etkili" bulurken, sınıf öğretmenlerinden gelen 1 görüşe göre (SÖ14); öğrenci-öğretmen arasında sevgi bağı yoksa bu yöntemin "etkisiz" kaldığı belirtilmiştir. Sınıf öğretmenleri, ilkokul ve konaklama tesisi Türkçe öğreticileri, göz teması kurma ve sözlü uyarı yönteminin; disiplin sorunu sergileyen öğrenciler için "kısmen" etki ettiğini belirtmişlerdir. Birebir oturup öğrenciyle konuşma yöntemini sınıf öğretmenlerinden gelen 1 görüşe göre sadece uyumlu öğrencilerde "etkili" olduğunu, diğer öğrencilerde "etkisiz" kaldığını belirtmişlerdir. İlkokullardaki Türkçe öğreticilerinden gelen bazı görüşlere göre disiplin sorunu çıkaran öğrenciyle birebir konuşmayı "kısmen etkili", okul yöneticisi ile iş birliği yaparak sürekli problem çıkaran öğrencinin okuldan uzaklaştırılmasının "oldukça etkili" sonuçlar verdiği belirtilmiştir. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinden gelen 1 görüşe göre; öğrencilere ceza yöntemini uygulamanın kötü sonuçlara yol açtığını sadece ödüllendirme yöntemini kullanarak her açıdan zor şartlarda olan kamp öğrencilerine moral vermenin daha etkili sonuçlar vereceği belirtilmiştir. Genel olarak görüşmeciler tarafından disiplin sorunlarına yönelik uygulanan yöntemlerin "oldukça ve kısmen etkili" olduğu söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarıları hakkındaki görüşlerine yönelik bulgular.

Tablo 34. *Tema 9: "Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Akademik Başarıları"*

	KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	Olumlu	Yabancı uyruklu öğrenciler Matematik dersinde sayıları tanıma, basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapabilecek seviyeye geldiler.	8
		Yabancı uyruklu öğrenciler Türkçe'yi öğrendiler.	7
		Türk öğrencilerin başarısına olumsuz yönde herhangi bir etki olmadı.	6
		Hem Türk hem yabancı uyruklu öğrencilerin başarısı arttı.	4
		Yabancı uyruklu öğrenciler beden eğitimi, resim, müzik gibi derslerde başarılıdırlar.	3
		Ailesi tarafından ilgi gösterilen ve öğrenmeye çaba sarf eden Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin başarısı arttı.	1
		Olumlu Görüşler	**29**
	Olumsuz	Akademik açıdan yetersiz olan yabancı uyruklu öğrencilere daha çok zaman ayırdığımız için Türk öğrenciler olumsuz etkilendi.	9
		Yabancı uyruklu öğrenciler, okulda açılan yabancı öğrenci sınıfına ilk 4 ders gittikleri için akademik başarıları düştü.	7
		Yabancı uyruklu öğrencilerde akademik açıdan yeterince ilerleme olmadı.	5
		Yabancı uyruklu öğrencilerle yeterince ilgilenemediğim için bu öğrencilerde ilerleme olmadı.	2
		Ailesi tarafından ihmal edilen ve öğrenmeye isteksiz olan Türk ve yabancı	1

		uyruklu öğrenciler başarılı olamıyor.	
		Olumsuz Görüşler	**24**
		Toplam	**53**
İlkokullardaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Olumlu	Yabancı uyruklu öğrenciler Türkçe'yi öğrendiler.	3
		Yabancı uyruklu öğrenciler Matematik dersinde sayıları tanıma, basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapabilecek seviyeye geldiler.	3
		Yabancı uyruklu öğrenciler beden eğitimi, resim, müzik gibi derslerde başarılıdırlar.	1
		Olumlu Görüşler	**7**
	Olumsuz	Yabancı uyruklu öğrencilerde akademik açıdan yeterince ilerleme olmadı.	1
		Olumsuz Görüşler	1
		Toplam	**8**
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Olumlu	Yabancı uyruklu öğrenciler artık Türkçe'yi öğrendiler.	1
		Yabancı uyruklu öğrencilerde Türkiye'ye karşı ilgi ve sevgi bağı oluştu.	1
		Olumlu Görüşler	**2**
	Olumsuz	Yabancı uyruklu öğrencilerde, kamp ortamında Türkçe'yi pekiştirme durumları olmadığından yeterince ilerleme olmadı.	3
		Olumsuz Görüşler	**3**
		Toplam	**5**
		Genel Görüşlerin Toplamı	**66**

Tablo 34'e bakıldığında Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler bir araya alındıktan sonra akademik durumları ile ilgili olarak görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin 53 (%80.3), ilkokullardaki Türkçe öğreticilerinin 8 (%12.1), konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin 5 (%7.6) olmak üzere toplam 66 görüş belirttikleri görülmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması, Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler açısından "olumlu" ve "olumsuz" olarak belirtilmiştir. Sınıf öğretmenleri tarafından belirtilen görüşlerin; %54.7'sinin (f:29) "olumlu", %45.3'ünün (f:24) "olumsuz"; ilkokullardaki Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin; %87.5'inin (f:7) "olumlu", %12.5'inin (f:1) "olumsuz"; konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri tarafından belirtilen görüşlerin; %40'ının (f:2) "olumlu", %60'ının (f:3) "olumsuz" olduğu görülmektedir. Görüşmecilerden elde edilen toplam görüşlerin; %57.6'sının (f:38) "olumlu", %42.4'ünün (f:28) "olumsuz" olduğu görülmüştür.

Yabancı uyruklu öğrenciler Türk okullarına alındıktan sonra Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ile ilgili olarak katılımcılar tarafından en çok belirtilen **olumlu** görüşlerden bazıları şöyledir:

1. Yabancı uyruklu öğrenciler Matematik dersinde sayıları tanıma, basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapabilecek seviyeye geldiler (f:11).
2. Yabancı uyruklu öğrenciler Türkçe'yi öğrendiler (f:11).
3. Yabancı uyruklu öğrenciler beden eğitimi, resim, müzik gibi derslerde başarılıdırlar (f:4).
4. Hem Türk hem yabancı uyruklu öğrencilerin başarısı arttı (f:4).

Yabancı uyruklu öğrenciler Türk okullarına alındıktan sonra Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ile ilgili olarak katılımcılar tarafından en çok belirtilen **olumsuz** görüşlerden bazıları şöyledir:

1. Akademik açıdan yetersiz olan yabancı uyruklu öğrencilere daha çok zaman ayrıldığı için bu durumdan Türk öğrenciler olumsuz etkilendi (f:9).
2. Yabancı uyruklu öğrencilerde akademik açıdan yeterince ilerleme olmadı (f:9).
3. Yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarında yeterince ilerleme olmadı (f:9).
4. Yabancı uyruklu öğrenciler, okulda açılan yabancı öğrenci sınıfına ilk 4 ders gittikleri için akademik başarıları düştü (f:7).

Görüşmeciler tarafından; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasıyla *Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarına etkisi* hakkında en çok dile getirilen görüşlerden bazıları şöyledir:

> SÖ11: "...Yabancı uyruklu öğrencilerin başarılarında ilerleme oldu. Okulumuzda bulunan geçici Türkçe öğreticisinin desteğiyle okuma yazma öğrendiler ama kendi öğrencilerimiz bu konuda olumsuz etkilendi. Yabancı uyruklu öğrenciler derste istenmeyen davranışlar sergiledikleri zaman Türk öğrenciler derse odaklanamıyor ve dersten kopuyorlardı. Onları sık sık uyarmak zorunda kalıyordum…"
>
> SÖ18: "...Türk öğrencilere olumlu bir etkisi olmadı. Hatta olumsuz yönde etki ettiğini söyleyebiliriz. Çünkü yabancı uyruklu öğrencilere zaman ayırmak zorunda kaldığım için öğrencilerimi ihmal ettim. Yabancı uyruklu öğrenciler, matematik ve fiziksel etkinlik derslerinde başarılıdırlar…"
>
> SÖ1: "...Özellikle yabancı uyruklu öğrenciler akademik açıdan iyi duruma geldi. İlk başlarda el, kol hareketleri ile anlaşabiliyorken son zamanlarda artık Türkçe'yi konuşarak anlaşabiliyorduk. Hatta bir öğrencim, tamamen Türkler gibi konuşuyor. Okuma, yazma, ifade becerileri, matematiksel işlemleri yapmada etkinlik düzeyleri arttı. Bölme işlemi haricinde diğer işlemleri artık yapabiliyorlar. Bizim öğrencilerin akademik başarısına herhangi olumsuz bir etkileri olmadı…"
>
> SÖ17: "...Yabancı uyruklu öğrenciler açısından akademik olarak önemli bir mesafe alınmadı. Sadece öğretmenler yoruldu. Kaygı seviyemiz arttı. Yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için görevlendirilen öğretmen alan öğretmeniydi. Bence bu işi en iyi yapabilecek kişi sınıf öğretmenidir. Alan öğretmenlerinin bu göreve atanması doğru değildir. Bu yüzden çocukların seviyesine inemedi ve başarı sağlanamadı. Hatta benim öğrencilerim geriledi diyebilirim. Ben yabancı uyruklu öğrencilerimle boş vakitlerimde ilgilendiğim gibi devam etseydim daha çok ilerleme kaydedeceklerdi…"
>
> TÖ5: "…İlk başta günlük hayatta kullanılan en basit sözcüklerin bile anlamını bilmeyen öğrenciler vardı. Buraya başladıktan sonra öğrencilere bir sınav yaptım. 3 ay sonra aynı sınavı tekrar uyguladım. İlk başta sınav başarı ortalaması 10-20 puan iken son sınavda başarı ortalaması 60-70 puan seviyelerine çıktı…"

KTÖ2: "…Hem derste hem dışarıda Arapça konuşuyorlar. Dışarıdaki yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi pekiştirdikleri için gayet başarılı olduklarını duydum. Pratik yapma şansları olmadığı için unutuyorlar…"

Görüşmecilere tarafından, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının akademik başarıya, Türk öğrenciler açısından "olumsuz" (%55.6) ancak yabancı uyruklu öğrenciler açısından "olumlu" yönde (%62) etki ettiği düşünülmektedir. Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin, yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarının düşük olması nedeniyle ders içerisinde onlarla ilgilenmeleri halinde Türk öğrencilerin akademik başarılarının olumsuz yönde etkilenebileceğini düşündükleri görülmüştür. Görüşmeye katılan ilkokullardaki Türkçe öğreticileri, yabancı uyruklu öğrencilerin akademik açıdan oldukça gelişme gösterdiklerini (%87.5) belirtmşlerdir. Ancak görüşmeye katılan bazı sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre (%20.8) okullardaki yabancı uyruklu öğrenci sınıfının, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk öğrencilerle kaynaşmalarını ve akademik başarılarını "olumsuz" yönde etkilendiği düşnülmektedir. Görüşmeciler tarafından belirtilen "olumlu" görüşler içerisinde (f:38); yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi öğrendikleri (f:11 %28.9), matematik dersinde sayıları tanıma, basit toplama ve çıkarma işlemleri yapabilecek düzeye geldikleri (f:11 %28.9) belirtilmiştir. İlkokullara alınan yabancı uyruklu öğrencilerin Türk öğrencilerle etkileşimleri sonucunda, kampta sürekli kendi dillerini konuşmak zorunda kalan yabancı uyruklu öğrencilere göre daha hızlı ve etkili Türkçe'yi öğrendikleri söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri ile ilgili önerilerine ilişkin bulgular.

Tablo 35. *Tema 10: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Dâhil Edilmelerine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri"*

	KATEGORİ	KODLAR	f
Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	Görüş ve Öneriler	Destekleme ve yetiştirme kursları ile yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe konuşma, okuma ve yazma becerileri kazandırılmalıdır.	19
		Türk öğrencilerle birlikte sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır.	12
		MEB tarafından Türkçe-Arapça görsel ve etkinlik ağırlıklı, günlük hayatta işlevsel ders materyalleri hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır.	11
		Seviye sınıfları oluşturularak yabancı öğrencilerin belli sürelerde seviye tespit sınavlarına alınmaları ve yerleştirilmeleri gerekir.	9
		Yabancı uyruklu öğrencilere güven verilmeli, kucak açılmalı ve bu öğrencilerin sorunlarıyla yakından ilgilenilmelidir.	8
		Yabancı öğrencilere özel dersliklerde alanında uzman öğretmenler tarafından eğitim verilmelidir.	4
		Sınıf öğretmenlerinin zümre toplantıları ile mahalli ve merkezi hizmet içi eğitim seminerlerine alınmaları gerekir.	4
		Yabancı uyruklu öğrencilerin okula uyumları yönetici, öğretmen ve rehberlik servisinin eş güdümünde olmalıdır.	4
		Yabancı uyruklu öğrencilere bireyselleştirilmiş program uygulanmalıdır.	3
		Yabancı uyruklu öğrenci ve ailelerine maddi destek verilmelidir.	3
		Ara sınıflara çok az sayıda yabancı uyruklu öğrenci alınmalıdır.	3
		Yabancı uyruklu öğrencilerin 1.sınıfa kaydedilmeden önce anasınıfına 1-2 yıl boyunca gitmeleri zorunlu hale getirilmelidir.	2
		Yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin Türk öğrencilerin empati kurmaları	2

	sağlanmalı ve olumlu bakış açısı kazandırılmalıdır.	
	Dersliklerin teknolojik açıdan (akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon, internet vb.) donanımlı hale getirilmesi gerekir.	2
	Yabancı öğrencilere yapılan yardımların tek tip olmamasına öğrenci özelliklerine göre olmasına özen gösterilmelidir.	2
	Derste çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır.	2
	Denetim ve izleme faaliyetleri etkin olmalıdır.	2
	Türk ve yabancı uyruklu aileler kaynaştırılmalıdır.	2
	Yabancı uyruklu öğrencileri bir sınıfa toplamak yerine, Türkçe öğreticilerinin her gün 1-2 saat derse girmesi gerekir.	1
	Akran eğitimine önem verilmelidir.	1
	Yabancı uyruklu öğrenciler sınıflara alınırken yaş, akademik seviye ve fiziksel özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.	1
	Suriyeli öğretmenler yabancı öğrenci eğitiminde etkin kullanılmalıdır.	1
	Yabancı uyruklu öğrencilere değer veren ve onların sorunlarıyla ilgilenen okul yöneticileri görevlendirilmelidir.	1
	Bütün yabancı uyruklu öğrencilere 1.sınıf müfredatı uygulanmalıdır	1
	Eğitime daha çok önem vermeleri için vatandaşlık verilmelidir.	1
	Okullarda yabancı uyruklu öğrenci sınıfları arttırılmalı ve Türkçe öğreticisi görevlendirilmeli, bu uygulamaya devam edilmelidir.	1
	Yabancı uyruklu öğrenci ve aileler birlikte eğitilmelidir.	1
	Uyum programı hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.	1
	Toplam	**100**

İlkokul Türkçe öğreticilerinin yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri ile ilgili önerilerine ilişkin bulgular.

Tablo 36. *Tema 10: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Dâhil Edilmelerine Yönelik İlkokul Türkçe Öğreticilerinin Görüş ve Önerileri"*

KATEGORİ		KODLAR	f
İlkokul Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Görüş ve Öneriler	MEB tarafından Türkçe-Arapça görsel ve etkinlik ağırlıklı, günlük hayatta işlevsel ders materyalleri hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır.	5
		Dersliklerin teknolojik açıdan (akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon, internet vb.) donanımlı hale getirilmesi gerekir.	3
		Türk öğrencilerle birlikte sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır.	3
		Yabancı uyruklu öğrenci ve aileler birlikte eğitilmelidir.	2
		Sınıf öğretmenleri ve Türk öğrenciler, yabancı uyruklu öğrencileri dışlamamalıdır.	2
		Sınıflar çok kalabalık olduğu için ek olarak Türkçe öğreticisi alımı yapılmalıdır.	2
		Türkçe öğreticilerinin gelecek kaygısı giderilmeli ve daimi statüde çalışmaları sağlanmalıdır.	2
		Yabancı uyruklu öğrencilere güven verilmeli, kucak açılmalı ve bu öğrencilerin sorunlarıyla yakından ilgilenilmelidir.	1
		Denetim ve izleme faaliyetleri etkin olmalıdır.	1
		Sınıf öğretmenlerinin zümre toplantıları ile mahalli ve merkezi hizmet içi eğitim seminerlerine alınmaları gerekir.	1
		Yabancı uyruklu öğrenci ve ailelere maddi destek verilmelidir.	1
		Seviye sınıfları oluşturularak yabancı öğrencilerin belli sürelerde seviye tespit sınavlarına alınmaları ve yerleştirilmeleri gerekir.	1
		Türk öğrencilerle birlikte sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır.	1
		Yabancı öğrencilere özel dersliklerde alanında uzman öğretmenler tarafından eğitim verilmelidir.	1
		Sınıf öğretmeni ile sürekli bilgi alış-verişinde bulunulmalıdır.	1
		Yabancı öğrencilerin okula servislerle götürülmeleri gerekir.	1
		Toplam	**28**

Konaklama tesisi Türkçe öğreticilerinin yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri ile ilgili önerilerine ilişkin bulgular.

Tablo 37. *Tema 11: "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Dâhil Edilmelerine Yönelik Konaklama Tesisi Türkçe Öğreticilerinin Görüş ve Önerileri"*

	KATEGORİ	KODLAR	f
Kamptaki Türkçe Öğreticilerinin Görüşleri	Görüş ve Öneriler	Yabancı öğrencilere özel dersliklerde alanında uzman öğretmenler tarafından eğitim verilmelidir.	3
		Kamp ve çadır ortamı eğitim faaliyetleri için elverişli olmadığından eğitim-öğretim mutlaka Türk okullarında devam ettirilmelidir.	2
		Türk öğrencilerle birlikte sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır.	1
		Suriyeli öğretmenler eğitimde etkin kullanılmalıdır.	1
		Sınıflar çok kalabalık olduğu için ek olarak Türkçe öğreticisi alımı yapılmalıdır.	1
		MEB tarafından Türkçe-Arapça görsel ve etkinlik ağırlıklı, günlük hayatta işlevsel ders materyalleri hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır.	1
		Dersliklerin teknolojik açıdan (akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon, internet vb.) donanımlı hale getirilmesi gerekir.	1
		Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre hareket edilmelidir.	1
		Toplam	**11**

Tablo 35-36 ve 37'ye bakıldığında yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmelerine yönelik olarak, sınıf öğretmenleri 101 (%72.1), ilkokullardaki Türkçe öğreticileri 28 (%20.0), konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri 11 (%7.9) olmak üzere toplam 140 görüş belirttikleri görülmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasına yönelik olarak görüşmeciler tarafından en çok belirtilen görüş ve önerilerden bazıları şöyledir:

1. Destekleme ve yetiştirme kursları ile yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe konuşma, okuma ve yazma becerileri kazandırılmalıdır (f:19).
2. Türk öğrencilerle birlikte sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır (f:16).
3. MEB tarafından Türkçe-Arapça görsel ve etkinlik ağırlıklı, günlük hayatta işlevsel ders materyalleri hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır (f:15).
4. Seviye sınıfları oluşturularak yabancı öğrencilerin belli sürelerde seviye tespit sınavlarına alınmaları ve yerleştirilmeleri gerekir (f:10).
5. Yabancı uyruklu öğrencilere güven verilmeli, kucak açılmalı ve bu öğrencilerin sorunlarıyla yakından ilgilenilmelidir (f:7).
6. Dersliklerin teknolojik açıdan (akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon, internet vb.) donanımlı hale getirilmesi gerekir (f:6).

Görüşmecilerin; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmeleri hakkındaki görüş ve önerilerinden* bazıları şöyledir:

SÖ7: "...İlk baştan yapılması gereken bir projeydi. Geçici eğitim merkezlerine hiç gerek yoktu. Çünkü geçici eğitim merkezleri yabancı uyruklulara

hiçbir fayda sağlamadı. 3.- 4. sınıflara gelmiş bir öğrenci şuanda okullara alındı ve okuma yazma bilmiyorlar. Bu oldukça öğretmenleri zorluyor. Yaz tatillerinde Türkçe kursları açılmalıdır okul açılmadan yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe konuşma, yazma ve anlama becerileri kazandırılmalıdır. Sene içerisinde ders çıkışlarından sonra da kurslar devam etmelidir…"

SÖ10: "...Yabancı uyruklu öğrencilere yönelik hızlandırılmış program uygulanabilir ve onları yaşıtlarının bulunduğu sınıftaki öğrencilerin seviyesine getirmek için birtakım kurslar verilebilir. 3-6 ay gibi bir sürede bunu yapmalıyız. Çünkü biz kendi sınıfımızın planını uygulamak zorundayız. Boş vaktimiz olursa ancak okuma-yazma bilmeyenlerle ilgilenebiliriz. Bunu yapmazsak o öğrenciler hep geri kalmış olacaklar…"

SÖ16: "...Bu öğrencilere Türkçe öğretmek için öğretmenler yetiştirilmelidir. Dil sınıfları oluşturulmalıdır. Yaz tatilinde bunlara Türkçe kursu verilmelidir. Okullar açılmadan önce bütün eğitimleri tamamlanmalıdır. Ne öğrenseler kardır denilmemeli iyi bir eğitim verilmelidir. Hazır bulunuşluk düzeyleri ölçülmelidir ve ona göre, seviye sınıfları oluşturulmalıdır. Bir seviyeyi atlayan öğrenci bir üst seviyeye çıkarılmalıdır. Farklı öğretim yöntemleri uygulanmalıdır. Sosyal ve kültürel aktiviteler düzenlenmelidir. Sınıftaki ve çevresindeki bütün nesneler tanıtılmalıdır. Çeşitli duyu organlarına hitap edecek şekilde elektronik ve bilişim sistemlerinden faydalanarak aktif bir şekilde öğrenciler eğitim sistemine katılmalıdır. Sosyalleştirme açısından okullarda ders içi ve ders dışında Türk öğrencilerle ortak etkinliklere sokulmalıdırlar. Öğrenciler dışlanmamalıdır. Geziler ve çevre tanıtımı yapılmalıdır…"

TÖ3: "…Bu öğrenciler sınıftaki diğer Türk öğrencilerle ortak oyunlara sokularak kaynaştırılmalıdır. Farklı sıralarda oturtulmamalıdır. Müstakil sınıflar oluşturulmalıdır. Maalesef birçok okulumuzda proje kapsamındaki sınıflara ait herhangi müstakil bir sınıf yok. Öğrencilere sadece 4 ders eğitim verip kendi sınıflarına gönderiyoruz. Kendi sınıfından bize geldiği zaman öğrettiklerimizin unutulduğunu görüyoruz. Sınıflar bilişim teknolojileri ile donatılmalıdır. İnternet, bilgisayar, projeksiyon veya mümkünse akıllı tahtalar verilmelidir. Çünkü dil öğreniminde görsel öğelerin çok etkili olduğu kesindir. Görseller ile desteklenmiş kitaplar yoktur. Proje kapsamında öğrencilere Yunus Emre adlı kitaplar dağıtılmaktadır. Kitaplar bazen yetersiz kalmaktadır. Kitaplar dil bilgisi konuları ile donatılmıştır. Dil bilgisi ile ilgili konular öğrencinin ilgisini çekmiyor. Kitapların içeriğinde öğrencilerin günlük hayatta karşılaşabilecekleri metinler veya diyaloglar yer almalıdır. Günlük hayatta ihtiyaçlarına cevap verebilecek etkinliklere yer verilmelidir…"

KTÖ1: "…Pilot okullar inşa edilmeli ve okullara bu öğrenciler alınmalıdır. Daha sonra bu okullar ileride boşalırsa onları Türk öğrenciler için kullanabiliriz. Bu öğrencilerin Türk öğrenciler ile birlikte ders görmeleri henüz çok erken. Çünkü akademik seviyeleri arasında çok farklılık var. Gitar kursu, tiyatro, pandomima denilen işaret dili gibi etkinlikler ile öğrenciler sosyalleştirilmelidir. Çocuklar, kamp ortamında kendilerini bir mahkûm gibi görüyorlar. Bu çocuklar kampta oldukları sürece Türk kültürüne hep yabancı olarak kalacaklardır. Mardin, Çanakkale, İstanbul gibi önemli yerler bunlara tanıtılmalı. Çanakkale Savaşı'nda şehit düşenler arasında Suriyeliler de var, Türkler de var. Oralar bu çocuklara gösterilmelidir…"

Bu görüşler incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri, ilkokul ve konaklama tesisi Türkçe

öğreticilerinden oldukça fazla görüş ve önerinin (f:140) geldiği görülmektedir. Görüş ve önerilerden yola çıkarak bu uygulamanın eksik taraflarının olduğu ve bu eksikliklerin imkânlar dâhilinde tamamlanması durumunda olumlu sonuçların alınacağı söylenebilir. Görüşmeciler, özellikle yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve iletişim problemlerini ortadan kaldırmaya yönelik çeşitli etkinliklerin yapılması ve destekleme kurslarının açılması gerektiğini belirtmişlerdir. Yabancı uyruklu öğrenciler, Türk öğrenciler ve bu öğrencilerin ailelerinin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle bir araya getirilerek toplumsal kaynaşmanın sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Okulların alt yapı yetersizliğinin giderilmesi, yeni derslikler inşa edilerek sınıf mevcutlarının azaltılması, dersliklerin bilişim teknolojileri ile donatılması, hem Türk hem de yabancı uyruklu öğrencilerin ders materyallerinin içeriğinin günlük ihtiyaca cevap verebilecek nitelikte güncellenmesi, öğrencilerin kamp ortamından çıkartılarak müstakil bir derslikte iyi bir seviyeye getirildikten sonra Türk okullarına alınmalarının gerekli olduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın Sonuçları

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması uygulamasının, öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci ilişkilerine, Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarına, okul sağlığı ve güvenliği, sınıf disiplinine nasıl etki ettiğine ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Ayrıca; istenmeyen davranışların Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde görülme sıklığı ve bu davranışların nedenleri, hangi durumlarda ortaya çıktıkları, sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı uyguladıkları müdahale yöntemleri ve yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması hakkında sınıf öğretmenlerinin görüş ve önerilerine yer verilmiştir. Bu kısımda, karma yöntemle yapılan araştırmanın bütünlüğü açısından nicel ve nitel sonuçlar birlikte verilmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin görüşlerine göre**,** Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin genellikle; hırsızlık yapmadıkları, öğretmene karşı saygısızlıkta bulunmadıkları, izinsiz arkadaşlarının çantalarını ve sınıf dolabını karıştırmadıkları, farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi düşünmeye zorlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ankete katılan öğretmenler; Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin genellikle; birbirlerini şikâyet ettiklerini, arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü kestiklerini, birbirleriyle konuştuklarını, sınıf içi etkinliklerde pasif ve isteksiz davrandıklarını, ders dışı şeylerle ilgilendiklerini, ödevlerini gelişi güzel yaptıklarını ve sürekli konuşarak diğer arkadaşlarını çalışmalarında rahatsız ettiklerini belirtmişlerdir.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün istenmeyen davranışlarla karşılaştıkları söylenebilir. Yabancı uyruklu öğrencilerin sergilemiş oldukları istenmeyen davranışlarla ilgili olarak görüşmecilerin; bu öğrencilerin genellikle ders dışı şeylerle ilgilendiklerini, derste sıkıldıklarını, dikkatlerinin dağınık olduğunu, birbirleriyle konuştuklarını, derse karşı ilgisiz davrandıklarını ve arkadaşlarına fiziksel şiddet uyguladıklarını belirttikleri görülmüştür. Öğretmenler tarafından; yabancı uyruklu öğrencilerde görülen derste sıkılma, dikkat dağınıklığı ve arkadaşlarına karşı fiziksel şiddet uygulama gibi istenmeyen davranışların temel nedeninin, dil ve iletişim problemlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu konuda; Kıroğlu, Kesten, Elma (2010, s.27), yabancı

uyruklu öğrencilerin genellikle dil ve iletişim problemleriyle birlikte sosyal, kültürel ve maddi anlamda birçok sorunla karşılaştıklarını, bu öğrencilerde yalnız kalma, uyum problemleri, çekinme ve çeşitli psikolojik sıkıntıların görüldüğünü belirtmişlerdir.

Ankete katılan öğretmenlerin görüşlerine göre, Türk öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlara en çok; bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. gibi medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri, kalabalık sınıflar, aile içi sorunlar, arkadaş çevresi ve ekonomik sorunlar gibi faktörlerin neden olduğu belirtilmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlara ise öğretmenlerin en çok; toplumsal ve kültürel değişim/göç, aile içi sorunlar, dil ve iletişim problemleri, ekonomik nedenler, öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişiminin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi, akademik yetersizlik gibi faktörlerin neden olduğunu belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin genel olarak; hem Türk hem de yabancı uyruklu öğrencilerin sergiledikleri istenmeyen davranışlara; okulların öğrenim şekli ile okul yönetimlerinin ilgisizliği gibi faktörlerin neden olmadığını belirttikleri görülmüştür. Taştan ve Çelik (2017) tarafından yapılan araştırmada Suriye ve Irak gibi savaşın olduğu yerlerden Türkiye'ye gelmek zorunda kalan yabancı uyruklu çocukların, maddi yetersizliklerden, dil ve iletişim problemlerinden, kültürel farklılıklardan, ulaşım sorunlarından, bürokratik iş ve işlemlerin nasıl yürütüldüğünü bilmemelerinden ve geleceğe yönelik belirsizliklerden dolayı bir takım sıkıntılar yaşadıkları belirtilmiştir. Ayrıca Şeker ve Sirkeci (2015) tarafından yapılan çalışmada, Suriyeli ailelerin, çocuklarının eğitimi için gerekli hassasiyet ve ilgiyi gösteremediklerini belirtmişlerdir. Topsakal, Merey ve Keçe (2013), maddi sıkıntılar ve ailelerin bilinçsiz olması nedeniyle çocukların okul saatleri içinde veya dışında çalıştırıldıklarını ifade etmişlerdir.

Görüşmeye katılan öğretmenler yabancı uyruklu öğrencilerde istenmeyen davranışların görülmesinin nedenlerine ilişkin olarak genellikle; dil ve iletişim eksikliği, kültürel farklılıklar, yeni ortama girerek sosyal kabul ve uyumda sıkıntıların yaşanması, ailelerin ekonomik seviyelerinin düşük olması, aile bütünlüğünün savaştan dolayı bozulması, ailelerin eğitim seviyelerinin düşük olması ve eğitimden çok yaşam koşullarıyla ilgilenmeleri gibi faktörlerden kaynaklandığını ifade ettikleri görülmüştür. Öğretmenler tarafından, yabancı uyruklu öğrencilein Türk öğrenciler tarafından kabul görmesi ve sosyal uyumlarının desteklenmesi açısından etkili olabilecek etkinlik veya organizasyonların ilkokullar ve konaklama tesisinde yeterince yapılmadığını düşünmektedirler. Bu konuda Can (1996, s.509) yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin sosyalleşmeleri için kültürel etkinliklerin yeterince düzenlenmediğini, bu nedenle öğrencilerin birbirlerinden uzaklaştıklarını ifade etmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin cinsiyeti açısından *Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde* istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeylerinin farklılık göstermediği görülmüştür. Kadın ve erkek öğretmenlere göre; Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak, birbirleriyle konuştukları, birbirlerini şikâyet ettikleri, ders dışı işlerle uğraştıkları, diğer arkadaşlarını rahatsız ettikleri, ödevlerini gelişi güzel yaptıkları, birbirlerinin ve öğretmenin sözünü kestikleri, verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istedikleri görülmüştür. Ayrıca ankete katılan öğretmenlerin cinsiyeti açısından Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenlerinin de farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ankete katılan öğretmenlerin görüşlerine göre sınıflarındaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının artması *Türk öğrencilerde* istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyine az da olsa etki ettiği görülmüştür. Görüşmecilerin; düşük akademik seviyeye sahip ve Türkçe bilmeyen yabancı uyruklu öğrenci sayısının sınıf içerisinde fazla olmasının hem kendileri hem de Türk öğrenciler açısından olumsuz sonuçlara yol açtığını ifade ettikleri görülmüştür. Çünkü; sınıf öğretmeninin ders boyunca yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için uğraşması halinde Türk öğrencilerin olumsuz etkilenebilecekleri, yabancı uyruklu öğrencilerle ilgilenmemesi halinde boş kalacaklarından dolayı istenmeyen davranışlar sergileyebilecekleri düşünülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin sınıflarındaki yabancı uyruklu öğrenci sayısına göre *yabancı uyruklu öğrencilerde* istenmeyen davranışların gerçekleşme düzeyi ile ilgili olarak öğretmenler; sınıftaki yabancı uyruklu öğrenci sayısının 1-3 kişi olmasının istenmeyen davranışların gerçekleşmesine çok az; 4 ve üstü olmasının ise; daha fazla etki ettiğini belirttikleri görülmüştür.

Ankete katılan öğretmenlerin bildikleri yabancı dil sayısına göre *Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerde* istenmeyen davranışlara, Türkçe ile birlikte Arapça ve Kürtçe dillerini bilen öğretmenlerin sınıflarında çok az rastlandığı görülmüştür. Araştırmanın yapıldığı okullarda bulunan yabancı uyruklu öğrenciler ve bunların ailelerinin; Suriye ve Irak'tan gelmelerinden dolayı Arapça, Kürtçe veya her iki dili de bildikleri görülmüştür. Dolayısıyla öğrencinin dilini bilen, onun ailesiyle etkili iletişim kurabilen sınıf öğretmeninin istenmeyen davranışları büyük oranda bertaraf edebileceği düşünülmektedir. Anketteki 61 maddelik istenmeyen davranış çeşidine sınıf öğretmenlerinden; sadece Türkçe bilen öğretmenlerin 21; Türkçe ve İngilizce bilen öğretmenlerin, 20; Türkçe, Arapça ve Kürtçe bilen öğretmenlerin 59 maddesine yabancı uyruklu öğrencilerde genellikle karşılaşmadıklarını belirttikleri görülmüştür. Katılımcılar tarafından; yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve iletişim problemlerinden dolayı derste sıkıldıklarını ve ders dışı işlerle uğraştıklarını düşünmektedirler. Dolayısıyla öğretmenler tarafından, istenmeyen davranışların temel

nedenlerinden birisi olarak görülen dil ve iletişim sorunlarının bulunmadığı sınıflarda istenmeyen davranışların azaldığı söylenebilir.

Görüşmeye katılan öğretmenlere göre, *öğretmen-öğrenci ilişkilerini* olumsuz etkileyen en önemli faktörlerden birisinin dil ve iletişim problemlerinin olduğu düşünülmektedir. Görüşmecilerin çoğu; yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi yeterince bilmemeleri, öğretmene sıkıntılarını iletmede zorlanmaları, dersi anlamada sıkıntı çekmeleri gibi bir takım sebeplerden dolayı öğretmen-öğrenci ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini ifade etmişlerdir. Ancak görüşmecilerin çok az bir kısmı; yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve kültürel özelliklerinin gelmiş oldukları coğrafi bölgeyle araştırmanın yapıldığı coğrafi bölgenin benzerlik ve yakınlık gösterdiğinden dolayı Suriyeli ve Iraklı öğrencilerin kültür çatışması ile iletişim sorunları yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda Kıroğlu ve diğerleri (2010, s.26) tarafından yapılan araştırmada, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürü ile kendi kültürlerinin birbirine yakın olduğunu, bu nedenle Türkiye'de herhangi bir uyum ve dışlanma problemiyle karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğretmenlere göre, yabancı uyruklu öğrencilere güven verilmesi, fikirlerini söyleyebilmesi için demokratik ortam sunulması, sorunlarıyla yakından ilgilenilmesi, Türk öğrencilerle yan yana oturtulup ortak etkinliklere sokulması gibi yöntemlerin istenmeyen davranışları azalttığı düşünülmektedir. Bu bakımdan öğretmenin, demokratik bir sınıf iklimi oluşturarak öğrencilerini rahatlatması ve empati kurmaları konusunda bilinçlendirmesi son derece önemlidir (Doğan, 2011, s.68).

Görüşmeye katılan öğretmenlerin, *öğretmen-öğrenci ilişkilerinin*, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmadan önce oldukça olumlu olduğunu belirttikleri görülmüştür. Görüşmeciler tarafından; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının, öğretmen-öğrenci ilişkilerine daha çok; "olumsuz" etki ettiği düşünülmektedir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin daha çok "olumsuz" görüş belirtmelerinin nedenleri arasında; yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi bilmeden ara sınıflara alınması ile öğrenciler arasında akademik seviye farkının oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Görüşmeye katılan Türkçe öğreticilerinin; ilkokullarda eğitim faaliyetlerinin yapıldığı ortamların ve imkânların, konaklama tesisindeki eğitim ortamı ve imkânlarından daha iyi olduğunu; ilkokullara alınan yabancı uyruklu öğrencilerin derste öğrendiklerini okul ortamında uygulama fırsatlarının olması nedeniyle Türkçe'yi daha çabuk öğrendiklerini ve Türk eğitim sistemine daha hızlı uyum sağladıklarını belirttikleri görülmüştür.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmadan önce *öğrenci-öğrenci ilişkilerinin* oldukça "olumlu" olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Görüşmeye katılan öğretmenler tarafından, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk

okullarına alınmasının, Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin birbirlerini "olumsuz" yönde etkilemelerine yol açtığı düşünülmektedir. Görüşmecilerin; Türk öğrencilerinin GEM'den gelen yabancı uyruklu öğrencileri hem yabancı hem de akademik açıdan başarısız oldukları için dışladıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu nedenle görüşmeciler, yabancı uyruklu öğrencilerin tek başlarına hareket ettiklerini ve içlerine kapanık hale geldiklerini düşünmektedirler. Ayrıca bazı görüşmecilerin; yabancı uyruklu öğrencilerden bazılarının fiziksel olarak daha iri yapılı olmalarından dolayı sınıftaki diğer öğrencilere karşı şiddet içerikli davranışlar sergilediklerini ifade ettikleri görülmüştür. Bazı görüşmecilere göre ise; yabancı uyruklu öğrencilerin bir arada oldukları zamanlar birbirlerine karşı daha fazla kuralsız ve şiddet içerikli davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Genel olarak görüşmecilerin; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasının ilk başta ciddi sorunlara yol açtığını ancak zamanla kaynaşmanın olduğunu ve istenmeyen davranışların azaldığını belirttikleri görülmüştür. Bu konu ile ilgili olarak Topsakal ve diğerleri (2013, s.554) tarafından yapılan çalışmada, yabancı öğrencilerin ilk zamanlar arkadaşlarıyla uyum konusunda birtakım sorunlar yaşadıklarını, yeni gelen öğrencileri kabul etmede zorlukların görüldüğünü, ancak zamanla bu sorunun ortadan kalktığını belirtmişlerdir.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasından önce *okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplininin*, oldukça "olumlu" olduğunu belirttikleri görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınmasından sonra görüşmeciler tarafından; okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplini hakkında belirtilen görüşlerin "olumlu" (%54.6) ve "olumsuz" (%45.4) şekilnde birbirine yakın olduğu ve "olumlu" görüşlerin az olsa da daha fazla olduğu görülmüştür. Konaklama tesisindeki Türkçe öğreticileri; bulundukları yerde sağlık, güvenlik ve disiplin açısından ciddi sorunların olduğunu ifade etmişlerdir. Görüşmecilere göre; yabancı uyruklu öğrencilerin ilkokullara alınmasıyla, ilkokullarda sağlık ve temizlik problemlerinin çok az, disiplin sorunlarının ise çok fazla arttığı görülmüştür.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin; *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması* uygulamasına daha çok "olumsuz" baktıkları; bu uygulamanın "olumlu" yönlerinin olduğu ve bu uygulamayı daha etkili hale getirmek için bir takım "öneriler" sundukları görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına alınması uygulamasına, görüşmecilerden sınıf öğretmenlerinin daha çok "olumsuz", Türkçe öğreticilerinin ise daha çok "olumlu" görüş bildirdikleri görülmüştür. Nitekim Türkçe öğreticilerinin bu proje sayesinde iş buldukları ve geçimlerini sağladıkları, kadrolu istihdam edilmek için de çeşitli girişimlerde bulundukları bilinmektedir. Katılımcılara göre; yabancı uyruklu öğrencilerin

Türk okullarına alınmasının en olumlu tarafının; yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi öğrenmeleri, Türk kültürünü yakından tanımaları ve sosyalleşmeleri olduğu görülmüştür. Çünkü kamptaki Türkçe öğreticileri tarafından, orada öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüne yabancı kaldıkları, öğrendiklerini uygulamaya dökme fırsatlarının olmamasından dolayı Türkçe'yi öğrenmede güçlük çektikleri ve sosyal açıdan çeşitli sorunlar yaşadıkları düşünülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak, yabancı uyruklu öğrencilerin GEM'lerde yeterli eğitim almadıkları ve Türk okullarına geldiklerinde hazırbulunuşluk seviyelerinin düşük kaldığı söylenebilir. Ayrıca, Türk okullarında derslik sayısının yetersiz oluşu ve sınıf mevcutlarının fazla olması yabancı uyruklu öğrencilerin Türk okullarına gelmesiyle bu durumun daha da yetersiz hale geldiği düşünülmektedir. Bununla birlikte, yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek için geçici görevlendirilen öğretmenlerin, gelecek kaygıları taşıdıklarını, her an projenin son bulup işsiz kalma tehlikesiyle karşı karşıya kaldıklarını ve bu nedenle mesleklerine kendilerini tam anlamıyla veremediklerini belirttikleri görülmüştür. Görüşmeciler; yabancı uyruklu öğrencilerin gelecek kaygısı taşıdıklarını, bu nedenle eğitim açısından herhangi bir hedeflerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Nitekim Taştan ve Çelik (2017, s.43) tarafından yapılan "Türkiye'de Suriyeli Çocukların Eğitiminde Güçlükler ve Öneriler" adlı araştırmada da Suriyeli çocukların ve ailelerinin gelecek kaygısı taşıdıkları, belirsizlik içinde yaşadıkları ve eğitimde bir amaca sahip olmadıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca Buz (2008, s.6), yabancı uyruklu öğrencilerin (sığınmacı olarak gelen) %90'ının Türkiye'de kalıcı olmadıkları düşüncesinin hâkim olmasından dolayı eğitimlerine yeterince önem vermedikleri ve okula devam etmediklerini ifade etmiştir. Bu bakımdan yabancı uyruklu öğrencilerin gelecek kaygılarının olması ve eğitimde belli bir hedeflerinin olmaması onların istenmeyen davranışlar sergilemelerine yol açabileceği düşünülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilere, destekleme ve yetiştirme kurslarıyla Türkçe-Matematik-Fen Bilimleri derslerinde ek öğretim hizmetlerinin sağlanması, dil öğretimi için özel olarak tasarlanmış dersliklerde ve özel olarak yetiştirilmiş öğretmenler tarafından Türkçe'nin tam anlamıyla öğretilmesi ve kendilerinin Türk vatandaşlığına geçmek istediklerini dolayısıyla bunlara Türk vatandaşlığı verilecekse uygulamaya devam edilmesi gerektiği yönünde görüşmeciler tarafından bir takım önerilerin geldiği görülmüştür. Ancak bu uygulamanın sona erdirilmesinin eğitimde fırsat eşitliği ve çocukların eğitim hakkına kavuşturulması ilkeleriyle bağdaşmayacağı söylenebilir. Türkiye'de bulunan Suriyelilerin beklentileri ile ilgili olarak Erdoğan (2014, s. 7) tarafından yapılan çalışmada da; Suriyelilerin Türkiye'de bulunmaktan dolayı mutluluk duydukları, Suriye'ye geri dönüşün gittikçe zor olduğunu belirttikleri,

herhangi bir işte çalışıp çocuklarına iyi bir eğitim sunmak istedikleri ve Türkiye'de kalıp vatandaşlık alma isteğinde bulundukları ortaya çıkmıştır.

Görüşmeye katılan öğretmenlere göre, *yabancı uyruklu öğrencilerin istemeyen davranışları sergiledikleri durumların* genellikle; sözel derslerde, teneffüs veya serbest etkinlik saatleri gibi boş kaldıkları vakitlerde, derse giriş-çıkışlarda olduğu görülmüştür. Kendileri ile alay edildiğinde ve öğretmenin kendilerine kızdığı durumlarda az da olsa istenmeyen davranışlara yöneldikleri görülmüştür. Ayrıca görüşmeciler tarafından, bazı yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe bilmemelerinden dolayı, özellikle sözel derslerde sıkıldıkları ve dersi anlamadıkları, dolayısıyla istenmeyen davranışlara yöneldikleri görülmüştür.

Görüşmeye katılan öğretmenlere göre, yabancı uyruklu öğrencilerin sergilemiş oldukları *istenmeyen davranışlara karşı uyguladıkları müdahale yöntemlerinin* daha çok, veli ile işbirliği kurmak, Türk öğrencilerle yabancı uyruklu öğrencileri ve bunların ailelerini bir araya getirip ortak etkinliklerle kaynaşmalarını sağlamak, öğrencileri yan yana oturtmak, yabancı uyruklu öğrencilere sevgi ile yaklaşarak onlara güven verici davranışlarda bulunmak ve onların sorunlarını gidermek, Türk öğrencilerin yabancı uyruklu öğrencilere karşı empati kurmalarını sağlamak, dersi eğlenceli hale getirmek, öğrencilere ödül vermek veya sevdikleri şeylerden mahrum bırakmak şeklinde olduğu görülmüştür. Görüşmecilere göre; istenmeyen davranışlara karşı uygulanan müdahale yöntemlerinden en etkili olan yöntemin, aile ile görüşme ve ortak hareket etme olduğu düşünülmektedir. Karakaş (2005) tarafından yapılan çalışmada, sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen davranışlara karşı ise en çok; onlarla birebir konuşma, onlara sorumluluk verme ve velileriyle işbirliği kurma gibi yöntemleri kullandıkları saptanmıştır.

İstenmeyen davranışlara karşı uygulanan müdahale yöntemlerini; görüşmecilerin genel olarak "etkili" buldukları ortaya çıkmıştır. Görüşmecilere göre; yabancı uyruklu öğrencilerin sergilemiş oldukları istenmeyen davranışlara karşı uygulanan müdahale yöntemlerinden "en etkili" olan yöntemlerin; veli ile işbirliği içinde olmak, öğrenciye sevgi, ilgi gösterip güven vermek, öğrencinin sorunlarını gidermek, Türk öğrencilerle ortak etkinliklere sokmak, öğrenciyi ödüllendirmek ve sevdiği bir şeyden onu mahrum bırakmak şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciye seviyesine uygun etkinlik ve sorumluluk vermek, hikâye okutmak ve yazdırmak, öğrenciyle göz teması kurmak ve sözlü uyarmak gibi yöntemleri bazı görüşmecilerin "kısmen etkili" buldukları görülmüştür. Grup oluşturarak öğrenciyi seviyesine göre gruba yerleştirmek ve öğretmen ile öğrenci arasında sevgi bağı yoksa onu sevgiden mahrum bırakmak gibi yöntemleri de bazı görüşmecilerin "etkisiz" buldukları görülmüştür.

Bu konuda Tadesse (2014), yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimi açısından öğretmen-veli işbirliğinin oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Arslan (2007) tarafından yapılan çalışmada, istenmeyen davranışlara karşı ödül ve ceza yöntemini kullanmanın öğretmenlere göre istenmeyen davranışların düzeltilmesinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunun ödüllendirmeyi, cezalandırmadan daha etkili bulduklarını belirttikleri görülmüştür.

Görüşmeye katılan öğretmenlerden sınıf öğretmenlerinin çoğuna göre, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmelerinin, *Türk öğrenciler ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarına* etkisi; genel olarak Türk öğrenciler açısından "olumsuz" (%55.6) ancak yabancı uyruklu öğrenciler açısından "olumlu" (%62) olarak değerlendirilmiştir. Görüşmecilerin geneli; yabancı uyruklu öğrencilerin temel matematik işlemlerinden toplama ve çıkarmada başarı gösterdiklerini, ilk baştaki durumlarına göre Türkçe'yi öğrendiklerini, müzik, resim ve beden eğitimi derslerinde yetenekli ve başarılı olduklarını belirttikleri görülmüştür. Görüşmeye katılan sınıf öğretmnlerinin çoğuna göre; akademik açıdan yetersiz olan yabancı uyruklu öğrencileri, Türk öğrencilerin seviyesine getirebilmenin ek çaba ve zaman gerektirmesi, Türk öğrencilerin akademik başarılarının düşmesine neden olduğunu, kendilerine ek çaba ve zaman ayrılmayan yabancı uyruklu öğrencilerin ise, akademik açıdan başarı gösteremediğini belirttikleri görülmüştür. Görüşmeye katılan bazı sınıf öğretmenleri tarafından; ilkokulların bünyesinde açılan ve her gün ilk 4 ders saatinde tüm sınıflardaki yabancı uyruklu öğrencilerin toplandığı ve Türkçe öğretildiği yabancı öğrenci sınıflarının, az olsa da Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin birbirleriyle kaynaşmalarını engellediği, gruplaşmalara yol açtığı, istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına sebep olduğu ve akademik başarıyı düşürdüğü belirtilmiştir. Görüşmecilere göre; akademik başarı açısından ilkokullardaki yabancı uyruklu öğrencilerin "kısmen"; konaklama tesisindeki yabancı uyruklu öğrencilerin ise "çok az" mesafe aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Görüşmecilerin çoğuna göre, akademik başarı elde edebilmek için dil ve iletişim problemlerinin bulunmaması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü öğrencilerin dersi anlamaları, anlamadıkları yerleri sormaları ve birlikte etkinliklere katılmaları gerektiği için sınıfta dil ve iletişim problemlerinin bulunmaması gerekmektedir. Bu konuda Can (1996, s.506), yabancı uyruklu öğrencilerin uyumları ve başarı elde etmeleri açısından bulundukları ülkenin dilini mutlaka öğrenmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Görüşmeye katılan öğretmenler tarafından, *yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine daha hızlı ve etkili bir şekilde dâhil edilebilmesi için*; yabancı uyruklu öğrencisi olan öğretmenlerin hizmet içi eğitim seminerlerine alınmaları, yabancı uyruklu öğrencilere

etkili ders anlatabilmeleri için daha verimli yöntem ve tekniklerin öğretilmesi ve zümre toplantıları ile deneyimlerinin paylaşılması, destekleme kursları ile akademik açıdan geri kalan yabancı uyruklu öğrencilerin yetiştirilmesi, Türk öğrenciler, yabancı uyruklu öğrenciler ve ailelerinin ortak sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaları gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca görüşmecilerin çoğunun; MEB tarafından görsel ve etkinlik ağırlıklı ders materyallerinin basılması ve dağıtılması, seviye sınıfları oluşturularak belirli aralıklarla seviye tespit sınavlarının yapılması ve bu sınav sonuçlarına göre öğrencilerin sınıflara yerleştirilmesi, okulların alt yapılarının güçlendirilmesi, yeni dersliklerin oluşturulması ve sınıf mevcutlarının azaltılması, dersliklerin teknolojik açıdan donanımlı hale getirilmesi, yabancı uyruklu öğrenciler ve ailelerinin maddi-manevi sorunlarının halledilmesi için destek verilmesi gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Buz (2008), yabancı uyruklu sığınmacıların farklı özelliklere sahip olduklarını ve onları ülkenin ekonomisine yük olarak görmemek, farklı özelliklerini bir fırsata dönüştürmek için çaba gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir. Topsakal ve diğerleri (2013), yabancı uyruklu aileler ve çocukları için oryantasyon programının düzenlenmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır.

Öneriler

Uygulayıcılara yönelik öneriler

1. Yabancı uyruklu öğrencilere yönelik destekleme ve yetiştirme kursları açılmalı, amacına ulaşıncaya kadar devam ettirilmelidir. Bu konuda MEB, 2017-2018 eğitim ve öğretim yılının 2.döneminden itibaren İYEP (İlkokullarda Yetiştirme Programı) adlı yeni bir programı pilot illerde uygulama kararı almıştır. Pilot illerden biri de Mardin'dir. Bu kurslarda görev alacak öğretmenlere, ortaokullardaki destekleme kurslarında görev alan öğretmenler gibi 2 kat artırımlı ek ders ücreti ödenebilir. Birleştirilmiş sınıflı ve uzak köy okullarına ulaşım masraflarının karşılanması açısından ücret konusunda öğretmenlere yardımcı olunmalıdır.

2. Yabancı uyruklu öğrenciler Türk okullarındaki sınıflara alınmadan önce seviye tespit sınavına tabi tutulmalıdır. Yabancı uyruklu öğrencilerin akademik açıdan hazırbulunuşluk seviyelerinin düşük olması sınıf öğretmenleri açısından sorun teşkil etmektedir. Yabancı uyruklu öğrenciler yaşlarına göre sınıflara dağıtıldıklarında sınıfta işlenen derslerden geri kaldıkları ve sınıf öğretmenlerinin onlarla ilgilenecek zamanlarının olmadığı görülmüştür. Türk okullarının bünyesinde açılan yabancı öğrenci sınıfları veya GEM'de etkili ve planlı bir eğitimden geçirilip seviye tespit sınavında yeterli puan alanlar Türk okullarına alınmalıdır.

3. Okulların altyapısı güçlendirilmeli, derslik sayısı arttırılmalı ve sınıf mevcutları düşürülmelidir. İlkokullarda sınıf mevcutlarının fazla olduğu, derslik yetersizliğinden dolayı bazı okulların ikili eğitim yaptığı görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin ilkokullara alınmasıyla sınıfların daha kalabalık olduğu söylenebilir. Bu nedenle sınıf mevcutlarının düşürülmesi ve konaklama tesisinde eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler başta olmak üzere bu öğrencilere özel olarak Türkçe öğretilmesi için ek dersliklerin yapılması gerekmektedir.

4. Yabancı uyruklu öğrencilere uyum programı hazırlanmalı, rehberlik ve psikolojik danışmanlık desteği verilmelidir. Savaş ve şiddet ortamında maruz kaldıkları bu insanların sorunlarıyla ilgilenmek, sorunlarını çözmek ve onları rehabilite etmek için psikolojik destek verilmelidir. Okullarda rehberlik servisleri, yoksa sınıf rehber öğretmenlerinin bu çalışmalara öncülük etmeleri gerekir. Öğrenciler okula yerleştirildikten sonra, onlara okul ve sınıf kuralları hakkında bilgi verilmeli, okulun bölümleri ve çalışanları tanıtılmalı, oryantasyon programı uygulanmalıdır. Ayrıca, Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin gruplaşmalarını ve şiddete başvurmalarını engelleyecek çeşitli tedbirler alınmalıdır. Örneğin; aile ve hasta ziyaretlerinin yapılması, okullarda düzenlenen okul-aile birliği toplantılarında ailelerin birlikte çağırılması ve eşit sorumluluk verilmesi… gibi etkinlikler yapılabilir. Bu konuda; yabancı uyruklu ve Türk öğrenciler ortak oyunlara alınmalı, yan yana oturtulmalı, öğrencilere sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde eşit derecede sorumluluk verilmelidir.

5. Yabancı uyruklu öğrenciler ile Türk öğrenciler ortak sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerle kaynaştırılmalı, birbirleriyle iletişim kurmaları güçlendirilmelidir. Türk toplumunun genellikle yardımsever ve kucaklayıcı olmakla birlikte yabancı uyruklulara karşı bir ön yargının olduğu görülmüştür. Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin ortak etkinliklerle (gezi, spor, yerel şenlikler, belirli gün ve hafta kutlamaları…vb) bir araya getirilmesi ve kaynaştırılması öğrencilerin üzerinde olumlu etki bırakacağı düşünülmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin farklılıkları, dışlanmalarına neden olmamalı, bu farklılık fırsata dönüştürülmelidir. Yabancı uyruklu öğrencilerin dil, kültür, sanat, vb. alanlardaki farklılıkları, çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerle fırsata dönüştürülebilir. Örneğin; satranç ve futbol turnuvalarının düzenlenmesi, Çanakkale gezisinin yapılması, yöresel halk oyunları, belirli gün ve haftalarda okullarda yapılan etkinliklere öğrencilerin birlikte katılması… gibi etkinlikler yapılabilir. Yabancı uyruklu öğrencilerin varlığının, kültürel açıdan zenginlik kaynağı olduğu fikri Türk öğrenciler ve ailelerine benimsetilmelidir.

6. Ara sınıflara mümkün olduğunda az sayıda yabancı uyruklu öğrenci alınmalıdır. Hazırbulunuşluk seviyesi ve akademik başarı açısından akranlarına göre geri kalan yabancı uyruklu öğrencilerin ara sınıflara alınırken öğretmen ve Türk öğrenciler açısından çeşitli problem oluşturduğu görülmüştür. Ara sınıflara az sayıda (1-2) öğrencinin alınması durumunda öğretmenin, o öğrencilere daha çok zaman ayırabileceği önerilebilir.

7. Öğretmenlere kaynaştırma eğitimi hakkında bilgilendirmeler yapılmalı, yabancı uyruklu öğrencilere yönelik farklı ve etkili eğitim yöntem ve tekniklerini kullanmaları için bilgi verilmeli ve sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunup sadece Türkçe bilen öğretmenlere yabancı uyruklu öğrencinin bildiği dillere yönelik temel düzeyde dil eğitimi verilmelidir. Yabancı uyruklu öğrencilerin derste sıkıldıkları ve dersi anlamadıkları için istenmeyen davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Dolayısıyla öğretmenlerin, bu öğrencileri derse daha aktif şekilde katabilabilmeleri için farklı yöntem ve tekniklerden faydalanmaları ve kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi hakkında bilgi verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Aynı zamanda dil ve iletişim problemleri, istenmeyen davranışların temel nedenlerinden biri olarak düşünüldüğünde, bu nedeni ortadan kaldırmak için öğretmene en azından yabancı uyruklu öğrenciyle iletişim kurabilecek basit bir düzeyde yabancı dil eğitiminin verilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

8. Yabancı uyruklu öğrencilerin gelecek kaygıları giderilmeli, eğitimde bir hedefe odaklanmaları için çaba gösterilmelidir. Türkiye'de kalıp kalamayacaklarını henüz kesinleştiremeyen ve her an kendi ülkesine ya da Avrupa ülkelerine gitme ihtimali olan yabancı uyruklu aileler ve çocukları eğitimde belli bir hedefe yönelmede zorlanmaktadırlar. Türkiye'nin vatandaşlık verip vermeyeceği konusunda belirsizliğin olması, ileriye dönük planlama yapılamaması gibi faktörlerden dolayı okula gelen çocuklar eğitimde belli bir amaca sahip olmamaktadırlar. Dolayısıyla bu insanların gelecek kaygılarının giderilmesi eğitime daha fazla önem vermelerini sağlayabilir.

9. Yabancı uyruklu çocukların, iletişim, ulaşım ve diğer sosyal sorunlarını ortadan kaldırmak için yardımcı olunmalıdır. Yabancı uyruklu ailelerin genellikle kirada oturmaları ve sürekli ev değiştirmek zorunda kalmaları, kiraladıkları evin okuldan uzak olması, maddi sorunlardan dolayı çocukların çalıştırılması vb. nedenlerden dolayı bu ailelerin çocuklarının okula geç geldikleri ya da devletin öğrenime devam eden çocuklar için ödediği eğitim desteğinin alınabilmesi için okula ara sıra gönderildikleri anlaşılmıştır. Bu konuda çocuğu okula göndermeleri için ailelere sivil toplum kuruluşları tarafından maddi desteklerin verilmesi, teşviklerin arttırılması, onları okula taşımak için servis desteğinin sağlanması

gerekmektedir. Ayrıca hafta sonu veya hafta içi okullarda yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe okuma-yazma kursları açılabilir.

10. Yabancı uyruklu öğrencilere yönelik Türkçe-Arapça, görsel içeriği zengin ve günlük hayatta işlerine yarayabilecek etkinliklerle donatılmış ders kitapları basılmalı ve dağıtılmalıdır. Yabancı uyruklu öğrencilerin genellikle ders kitaplarındaki etkinlikleri yapmada zorlandıkları, ailelerinin de Türkçe bilmemelerinden dolayı evde yardımcı olamadıkları bulgulanmıştır. Türkçe-Arapça içerikli kitapların basılması halinde ailelerin de evde çocuklarına yardımcı olurken Türkçe öğrenmeleri kolaylaşır. Dil bilgisi içerikli kitaplar yerine öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek karşılıklı diyaloglardan oluşan kitapların basılması etkili olabilir.

11. Yabancı uyruklu öğrenci sınıflarının dil eğitimi için önemli olan bilişim teknolojileriyle donatılması gerekir. Akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon vb. gibi bilişim sistemlerinin sınıflarda olması öğrenmeyi daha etkili hale getirecektir. Öğrencilere Türkçe çizgi film veya çeşitli videoların izletilmesi Türkçeyi öğrenmelerini kolaylaştırabilir.

12. Yabancı uyruklu öğrencisi olan öğretmenler mahalli veya merkezi hizmet içi eğitimlere alınmalı, dönem başı ve dönem sonlarında zümre toplantılarına katılıp tecrübelerini paylaşmaları sağlanmalıdır. Yabancı uyruklu öğrencilere etkili ve verimli bir eğitim verebilmek için öğretmenin onları yakından tanıması gerekir. Bu öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve öğrenme stilleri tespit edilmeli ona göre hareket edilmelidir.

13. Konaklama tesisindeki derslik ve çadırların sağlık, güvenlik ve temizlik açısından koşullarının düzeltilmesi, gerekirse prefabrik dersliklerde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin servislerle okullara taşınması için imkânlar oluşturulmalıdır. Konaklama tesisinde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim ortamlarının temiz ve güvenli olmadığı, çadırlarda birkaç ailenin birlikte yaşadığı, ders çalışma ortamlarının bulunmadığı ve öğrencilerin birbirleriyle sürekli Arapça veya Kürtçe konuştukları için Türkçe'yi öğrenmede zorlandıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla bu öğrencilerin yaşam koşullarının daha iyi hale getirilmesi, imkânlarının arttırılması veya öğrencilerin servislerle şehir merkezlerindeki okullara taşınarak Türk öğrencilerle birlikte eğitim görmeleri sağlanmalıdır.

Araştırmacılara yönelik öneriler

1. Bu araştırmaya benzer bir şekilde, dış göç alan, yabancı uyruklu öğrenci sayısı fazla ve bünyesinde konaklama tesisi bulunan Türkiye'nin diğer illerinde yeni araştırmalar yapılabilir.

2. Bu araştırmada farklı olacak şekilde nicel ve nitel veri toplama araçlarıyla daha geniş bir evrende çalışma yapılabilir.
3. Bu araştırma yabancı uyruklu öğrenci bulunan Mardin Midyat ilçesindeki sadece ilkokullar ve konaklama tesisiyle sınırlı tutulmuştur. Bu çalışmanın benzeri ortaokul, lise ve üniversite kademelerinde yapılabilir.
4. Sınıf öğretmenleri, ilkokullar ve konaklama tesisindeki Türkçe öğreticilerinin görüşlerine göre yapılan bu çalışma; Türk ve yabancı öğrenciler, veliler, okul yöneticileri ve yabancı uyruklu öğretmenlerden toplanacak verilerle de yapılabilir.
5. Sınıfında yabancı uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerinin yabancı uyruklu öğrencilerin sergiledikleri istenmeyen davranışları önlemede ne derece etki ettiği araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AFAD (2014). 2013-2017 Stratejik plan. https://www.afad.gov.tr/tr/2402/AFAD-Baskanligi-Stratejik-Plani adresinden 01/01/2017'de alınmıştır.

AFAD (2015). Suriyeli sığınmacılara yapılan yardımlar. https://www.afad.gov.tr/tr/2373/Suriyeli-Siginmacilara-Yapilan-Yardimlar adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

AFAD (2016). Geçici barınma merkezlerinin kurulumu. http://imid.beun.edu.tr/dosyalar/egitim/gecici-barinma-merkezlerinin-kurulumu.pdf adresinden 01/01/2018'de alınmıştır.

AFAD (2017a). Göç raporu. http://www.goc.gov.tr/files/files/2016_goc_raporu_.pdf adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

AFAD (2017b). Geçici barınma merkezlerinde son durum. https://www.afad.gov.tr/tr/2374/Barinma-Merkezlerinde-Son-Durum adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

Ağaoğlu, E. (2006). Sınıf yönetimi ile ilgili genel olgular. Z. Kaya (Ed.). *Sınıf yönetimi* içinde (6. Baskı, *ss*.1-42). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Akar, İ. (2014). Öğrenci davranışlarını etkileyen etmenler. Z. Kaya (Ed.). *Sınıf Yönetimi* içinde (15. Baskı, *ss*.89-112). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Akkaya, A. (2013). Suriyeli mültecilerin Türkçe algıları. *Ekev Akademi Dergisi*, *17*(56), 179-190.

Aksoy, S. (2014). *Öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri ve çözüm yolları ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Altıntaş, E. (2012). *İdareci, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre iç göçün yaşandığı bölgelerdeki ilköğretim okullarında eğitim öğretim sürecinde karşılaşılan sorunlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Apak, H. (2015). Suriyeli göçmenlerin gelecek beklentileri: Mardin Örneği. *Birey ve Toplum*, *5*(9), 125-142.

Arslan, H. (2007). *İlköğretim okullarında istenmeyen davranışların düzeltilmesinde ödül ve cezanın öğrenci davranışları üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ataman, A. (2003). Sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilen önlemler. L. Küçükahmet (Ed.). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* içinde (*ss*.171-191). Ankara: Nobel Yayınları.

Atıcı, M. (2001). İlköğretimdeki öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar ve nedenleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *20*, 5-11.

Aydın, A.(2000). *Sınıf yönetimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Aydın, A. (2004). *Sınıf yönetimi*. (5. Baskı). Ankara: Tekağaç Eylül Yayıncılık.

Babahan, N., Balkar B. ve Şahin, S. (2016). Geçici eğitim merkezinde suriyeli öğreticilerin karşılaştığı sorunlar. *Tesam Akademi Dergisi*, *12*(6), 1290-1291.

Bae, S. (2002). Using functional assessments to develop effective behavioral interventions. *Reclaiming Children and Youth*, *10*(4), 213-215.

Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11*(42), 1-21.

Başar, H.(1999). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Başar, H. (2006). *Sınıf yönetimi*. (13. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Bayındır, N. ve Er, A. R. (2015). İlkokula giden mülteci çocuklara yönelik sınıf öğretmenlerinin pedagojik yaklaşımı. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 2*(4), 176-185.

Bozan, İ. (2014). *Türkiye'de iç göç hareketleri ve göçün eğitim üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Bulgan, M. (2007). Uyum sürecinde Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya (NRW) eyaletinde Türk çocuklarının eğitimdeki konumu ve Türk müziğinin liselerdeki yeri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(14), 131-144.

Burden, P. E. (1995*). Classroom management and discipline, methods to facilitate cooperation and instraction.* USA: Longman Publishers.

Buz, S. (2008). Türkiye'deki sığınmacıların sosyal profili. *Polis Bilimleri Dergisi*, *10*(4), 1-14.

Cameron, R. J. (1998). School discipline in the United Kingdom: Promoting classroom behaviour which encourages effective teaching and learning. *Educational and Child Psychology*. *15*(1), 42-54.

Can, N. (1996). Türkiye'de yüksek öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları ve örgütsel yapı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *7*, 503-512.

Cebeci, B. (2016). *İlköğretim kurumlarında öğrencilerin istenmeyen davranışlarına dair öğretmen tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sebahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Celep, C. (2002). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Creswell, J. W. (2003). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. London: Sage Publications.

Cummings, C. (2000). *Winning strategies for classroom management*. USA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Çalık, T. (2004). Sınıf yönetimi ve özellikleri. L. Küçükahmet (Ed.). *Sınıf yönetimi* içinde (*ss.* 7-8). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Çalık, T. (2009). Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar. L. Küçükahmet (Ed.). *Sınıf yönetimi* içinde (10. Baskı, *ss.*1-16). Ankara: Pegem A Yayınları.

Çayak, S. (2013). *Öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içinde istenmeyen davranışları arasındaki ilişki.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Çelik, V. (2002). *Sınıf yönetimi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Çelik, V. (2008). *Sınıf yönetimi*. (4. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Çınar, İ. (2010). Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi. Ç. Şahin (Ed.), *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim* içinde (*ss.*151-177). Ankara: Pegem Akademi.

Danaoğlu, G. (2009). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin 5.sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Demirtaş, H. (2007). Sınıf yönetiminin temelleri. H. Kıran. (Ed.). *Etkili sınıf yönetimi* içinde (*ss.*1-33). Ankara: Anı Yayıncılık.

Deveci, A. & Gunduz, H. B. (2012). Educational and administrative problems encountered at schools by Turkish students in Denmark. Procedia- Social and Behavioral Sciences, *46*, 5805-5810.

Doğan, S. (2011). *Genel lise öğrencilerinin algılarına göre okul tahripçiliği ile okul iklimi arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dönmez, B. (2005). Sosyal bir sistem olarak sınıf ve sınıfın iklimi. M. Şişman ve S.Turan (Editörler). *Sınıf yönetimi* içinde (3. Baskı, *ss*.53-76). Ankara: Öğreti PegemA Yayınları.

Efil, İ. (1994). *Yönetim ve organizasyon*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.

Emmer, E. T. & Stough, L. M. (2001). Classroom management: a critical part of educational psychology, with implications for teacher education. *Educational Psychologist*, *36*(2), 103-112.

Ercoşkun, M. H. (2011). *Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin incelenmesi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Ercoşkun, M. H. ve Ada, Ş. (2013). Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin nitel açıdan incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitm Dergisi, 4*(1), 60-79.

Ercoşkun, M. H. ve Ada, Ş. (2014). Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin nicel açıdan incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *18*(2), 171-194.

Erden, M. (2005a). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Erden, M. (2005b). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Erdoğan, İ. (2001). *Sınıf yönetimi, ders, konferans, panel ve seminer etkinliklerinde başarının yolları*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Erdoğan, İ. (2008). *Sınıf yönetimi, ders, konferans, panel ve seminer etkinliklerinde başarının yolları*. (12. Baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.

Erdoğan, M. M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum araştırması. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.

Erdoğan, M. M. (2016). Son söz: Türkiye'deki Suriyeliler ve eğitim. *ERG - Eğitim İzleme Raporu 2015-2016.* İstanbul.

Ergün, M. ve Yüksel A. (2005). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları ve çözüm yolları. mustafaergun.com.tr/wordpress/wpcontent/uploads/2015/11/davranis.pdf adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

Fargues, P. (2014). *Is What we hear about migration really true? Questioning eight stereotypes.* Florance: European University Institute, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Migration Policy Centre.

Farmer, T. W., Van Acker, R. M., Pearl, R. & Rodkin, P. C. (1999). Social networks and peer-assesed problem behaviorin elemantary of classrooms students with and without disabilities. *Remedial and Special Education*, *20*(4), 240-264.

Geiger, B. (2000). Discipline and classroom management in K thru 8th grades. *Education*, *121*(2), 383-393.

Gelişli, Y. (2004). Sınıf yönetiminde aile ile işbirliği. Ş. Erçetin ve Ç. Özdemir (Editörler). *Sınıf yönetimi* içinde (*ss.*227-265). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

GİGM (2014). Geçici korumanın unsurları. http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-korumanin-unsurlari_409_558_1095 adresinden 15/03/ 2017'de alınmıştır.

GİGM (2014a). Geçici Koruma Yönetmeliği, 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazete. http://www.goc.gov.tr/files/files/03052014_6883.pdf adresinden 15/08/2017'de alınmıştır.

GİGM (2014b). Uluslararası Koruma Dairesi Başkanlığı görev ve yetkileri. http://www.goc.gov.tr/icerik3/uluslararasi-koruma-dairesi-baskanligi_282_757_759 20/08/2017'de alınmıştır.

GİGM (2015). 6458 sayılı yabancılar ve uluslararası koruma kanunu-2013. http://www.goc.gov.tr/icerik6/6458-sayili-yabancilar-ve-uluslararasi-koruma-kanunu-yururluge-girdi_350_361_607_icerik adresinden 10/02/2017'de alınmıştır.

GİGM (2015a). GöçNet projesi.http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-net-proje-sorumlulari-2014-yili-egitimleri-tamamlandi_359_2603 adresinden 10/08/2017'de alınmıştır.

GİGM (2015b). Yabancılar iletişim merkezi. http://yimer.gov.tr/ adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

GİGM (2016). Geçici koruma kimlik belgesi. http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma-yabanci-kimlik-no_350_359_7830_icerik adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

GİGM (2016a). Yabancı uyruklular ön kayıt işlemleri. http://www.goc.gov.tr/icerik3/duzenlecek-belgelerbelge_409_546_555 adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

GİGM (2017). Türkiye göç raporu. http://www.goc.gov.tr/files/files/2016_yiik_goc_raporu_haziran.pdf 20/08/2017'de alınmıştır.

Gottfredson, G. D. & Gottfredson, D.C. (2001), What schools do to prevent problem behavior and promote safe environtments. *Journal of Educational andPsychological Consultation*, *12*(4), 313–344.

Gökduman, G. (2007). *Sınıf yönetiminde istenmeyen öğrenci davranışlarının resmiilköğretim okulları ve özel ilköğretim okullarında mukayeseli incelenmesi (Kayseri İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Glasser, W. (2000). *Kaliteli eğitimde öğretmen*. (U. Kaplan, *çev.*). İstanbul: Beyaz Yayınları.

Guttmann, J. (2001), Pupils', teachers', and parents' causal attributions for problem behavior at school, *Journal of Educational Research, 76*(1), 14-21.

Humphreys, T. (2002). *Disiplin nedir? Ne değildir?* (B. Çelik, *çev.*). (3. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

İlgar, L.(2000). *Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Kara, P. ve Korkut, R. (2010). Türkiye'de göç, iltica ve mülteciler. *Türk İdare Dergisi, 2*(1), 153-162.

Karadağ, E. ve Üney, A. (2006). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin sınıf içi olumsuz davranışlarının değerlendirilmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*, 119-134.

Karakaş, N. B. (2005). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinde gözlenen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bunlarla başa çıkma yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Karakütük, K. ve Kavak, Y. (2017). Göç olgusu ve eğitim planlaması. [Online] https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Home/Sunu adresinden 10/06/2017 tarihinde alınmıştır.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (25. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.

Karip, E. (2002). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kayıkcı, M. (2013). *İlkokullarda sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştığı istenmeyen davranışlar ve bu davranışlar ile baş etme yolları (Ödül ve ceza yöntemi)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Keskin, M. A. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve baş etme yolları.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Keyik, H. (2014). *İlkokul 1.sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen baş etmede kullandıkları sınıf yönetimi stratejileri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Kılıçoğlu, C. (2015). *Sınıf içersinde istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin baş edebilme yöntem ve teknikleri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Kıroğlu, K., Kesten, A. ve Elma, C. (2010). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6*(2), s.26-39. http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/viewFile/1002000065/1002000057 15/12/2017 tarihinde alınmıştır.

King, N. J. ; Gullone, E. & Dadds, M. R. (1990) "Student perceptions of permessivenessand teacher-instigated disciplinary strategies", *British Journal ofEducation Phychology, 60*, 322 – 329 [Online] http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.2044-8279.1990.tb00948.x/full adresinden 03/11/2017'de alınmıştır.

Köhler, A. D. & Lazarin, M. (2007). *Hispanic education in the United States*. Washington D.C.: National Council of La Raza.

Lake, C. C. & Harper, P. C. (2008). *Kamuoyu araştırmaları* (N. Güz, *çev.*). Ankara: Eğitim Akademi Yayınları.

Lewis, R. (2001), "Classroom discipline and student responsibilty. the students view", *Teaching and Teacher Education, 17*, 307–309.

Manço, A. A. (2002). Göçmen Türklerin Belçika eğitim sistemindeki yeri. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, *26*(1), 61-68.

MEB (2009). Strateji Geliştirme Başkanlığı. Stratejik Plan 2010-2014, 59-61 [Online] http://sgb.meb.gov.tr/www/meb-2010-2014-stratejik-plani-ve-ilgili-dokumanlar/icerik/83 adresinden 10/08/2017'de alınmıştır.

MEB (2010). Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. 2010/48 sayılı yabancı uyruklu öğrenciler genelgesi, http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/genelge_2010_48.pdf adresinden 01/02/2017'de alınmıştır.

MEB (2014). Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. 2014/21 sayılı genelge, geçici eğitim merkezlerinin kuruluşu, görev ve sorumlulukları (Madde 3), https://antalya.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02015212_yabanc.pdf adresinden 10 Ağustos 2017'de alınmıştır.

MEB (2014a). Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. 2014/21 sayılı yabancılara yönelik eğitim-öğretim hizmetleri genelgesi, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yabyonegiogr_1/yabyonegiogr_1.html adresinden 07/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2015). Strateji Geliştirme Başkanlığı 2015-2019 stratejik planı. http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-2015-2019-stratejik-plani-yayinlanmistir/icerik/181 adresinden 05/01/2017'de alınmıştır.

MEB (2016). MEB ile AB Türkiye delegasyonu arasında proje anlaşması. http://www.meb.gov.tr/meb-ile-ab-turkiye-delegasyonu-arasinda-proje-sozlesmesi-imzalandi/haber/11980/tr adresinden 05/01/2017'de alınmıştır.

MEB (2016a). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün (16.05.2016 tarih ve 89505372-601-E.547077 sayılı yazı) Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığı'nın Kuruluşu. http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_05/18020117_gocveacildurumegitimdb.pdf adresinden 08/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2016b). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi, http://pictes.meb.gov.tr/www/projemiz/icerik/35, 08/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2016c). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. PICTES birimleri, http://pictes.meb.gov.tr/www/projemiz/icerik/35 adresinden 08/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2016d). Mülteci haklarını koruma altına alan uluslar arası sözleşmeler, https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Content/Dosyalar/02171217_ArastYrma_ve_raporlar.pdf adresinden 07/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2017). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Haberler/Details/107 adresinden 07/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2017a). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/08050209_geciciogretmenalimduyurusu.pdf adresinden 07/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2017b). Strateji Geliştirme Başkanlığı. 2017 yılı bütçe sunuşu (TBMM Genel Kurulu). https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_12/13031405_2017_genel_kurul_matbaa_hali_09_12_2016.pdf adresinden 07/03/2017'de alınmıştır.

MEB (2017c). Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. https://tegm.meb.gov.tr/www/gecici-koruma-altindaki-suriyelilerin-egitim-durumlariyla-ilgili-degerlendirme-toplantisi-yapildi/icerik/374 adresinden 12/08/2017'de alınmıştır.

Metin, G. ve Canbulat, M. (2013). Göç Yaşamış 6. Sınıf Öğrencilerinin Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Toplum Dil Bilimi Açısından İncelenmesi.

Mediterranean Journal of Humanities, *3*(1), 189-210 [Online] http://mjh.akdeniz.edu.tr/cilt-iii-sayi-1 adresinden 10/10/2017'de alınmıştır.

Montague. E.J.(1987). *Fundamentals of secondary classroom instruction*, The United States Of America: Merrill Publishing Company.

Mursal, E. (2005). *İlköğretim I. kademe 5. sınıf öğrencilerinin sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar göstermesine neden olan öğretmen davranışlarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Nykiel-Herbert, B. (2010). Iraqi refugce students: From a collection of aliens to a community of learners. *Multicultural Education*, *17*(3), 2-14.

Qasem, F. S. , Mustafa, A. , Kazem, N. A. & Shah, N. M. (1998), "Attitutes of Kuwaiti parents toward physical punishment of children", *Child Abuse andNeglect*, *22*(12), 1189-1202.

Okutan, M. (2004). *Sınıf yönetiminde örnek olaylar*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özdayı, N. (1990). *Resmi ve özel liselerde çalışan öğretmenlerin iş tatmininin ve iş stresinin karşılaştırmalı analizi*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özdemir, Ç. (2016). *Sivas ilinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin okul iklimine etkisine ilişkin görüşlerin incelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Özden, Y. (2005). Sınıf içinde öğrenme öğretme ortamının düzenlenmesi. E. Karip (Editör). *Sınıf yönetimi* içinde (5. Baskı, *ss*.39-73). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Öztürk, B. (2014). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi, Emin Karip (Ed.). *Sınıf yönetimi* içinde (13. Baskı, *ss*.150-192). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Perruchoud, R. (2009). Göç terimleri sözlüğü: Uluslararası göç hukuku. Bülent Çiçekli (Ed.). *Göç terimleri sözlüğü* içinde (18. Baskı, *ss*.35-36). İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü (IOM), ISSN 2074-6709). http://www.goc.gov.tr/icerik6/goc-terimleri-sozlugu_363_382_727_icerik adresinden 01/10/2017'de alınmıştır.

Perruchoud, R. (2009a). Göç terimleri sözlüğü: Uluslararası göç hukuku. Bülent Çiçekli (Ed.). *Göç terimleri sözlüğü* içinde (18. Baskı, *ss*.64-65). İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü (IOM), ISSN 2074-6709). http://www.goc.gov.tr/icerik6/goc-terimleri-sozlugu_363_382_727_icerik adresinden 01/10/2017'de alınmıştır.

Perruchoud, R. (2009b). Göç terimleri sözlüğü: Uluslararası göç hukuku. Bülent Çiçekli (Ed.). *Göç terimleri sözlüğü* (18. Baskı) içinde (s.33) İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü (IOM), ISSN 2074-6709). http://www.goc.gov.tr/icerik6/goc-terimleri-sozlugu_363_382_727_icerik adresinden 01/10/2017'de alınmıştır.

Rumbaut, R. G. & Cornelius, W. A. (1995). *California's immigrant children: Theory, research, and implications for educational policy*. University of California, San Diego: Mexican Studies.

Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online***,** 7 (2), 421-455. http://ilkogretimonline.org.tr/vol7say2/v7s2m15.pdf adresinden 10/01/2018'de alınmıştır.

Sadık, F. (2000). *İlköğretim I. aşama sınıf öğretmenlerinin sınıfta gözlemledikleri problem davranışlar.* Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Sadık, F. (2002). İlköğretim I. aşama sınıf öğretmenlerinin sınıfta gözlemledikleri problem davranışlar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *10*(10), 1-23.

Sadık, F. (2008). İstenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Elementary Education Online*, *7*(2), 232- 251.

Sağlam, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. *Türkiyat Araştırmaları,* (5), 33-44.

Sakız, H. (2016). Göçmen çocuklar ve okul kültürleri: Bir bütünleştirme önerisi. *Göç Dergisi, 3*(1), 65-82.

Sarı, H. ve Dilmaç, B. (2004). Sınıf yönetiminin temelleri. M. Gürsel, H. Sarı ve B. Dilmaç (Editörler). *Sınıf yönetimi* içinde (*ss.* 71-98). Konya: Eğitim Kitabevi

Sarıtaş, M. (2000). Sınıf yönetimi ve disiiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. L. Küçükahmet. (Ed.). *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sarıtaş, M. (2005). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme, L. Küçükahmet (Ed.). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* içinde (4. Baskı, *ss*. 43-84). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sayın, N. (2001). *Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşleri ile istenmeyen davranışları önleme yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

SETA ve TheirWorld. (2017). Engelleri aşmak: Türkiye'de Suriyeli çocukları okullaştırmak. Ankara: Siyaset, Toplum ve Ekonomi Araştırmaları Vakfı ve TheirWorld.

Şeker, B. D. & Sirkeci, I. (2015). Challenges for refugee children at school in Eastern Turkey. *Economics and Sociology, 8*(4), 122-133. DOI: 10.14254/2071-789X.2015/8-4/9.

Şensin, C. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin Suriye'den göçle gelen öğrencilerin eğitimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Şirin, N. A. (2011). *1989 Zorunlu göçü ve göçmenlerin sosyal entegrasyonu: Tekirdağ'daki Bulgaristan göçmenleri üzerine bir çalışma*. 28-29 Nisan Uluslararası Balkan Kongresi'nde sunulan bildiri, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Tadesse, S. (2014). Parent involvement: Perceived encouragement and barriers to African refugee parent and teacher relationships. *Childhood Education, 90*(4), 298-305. DOI: 10.1080/00094056.2014.937275.

Taş, A. (2006). Sınıf yönetimini etkileyen faktörler. H. Kıran (Ed.). *Etkili sınıf yönetimi* içinde (2. Baskı, *ss*.35-60). Ankara: Anı Yayıncılık.

Taştan, C. ve Çelik, Z. (2017). Türkiye'de Suriyeli çocukların eğitimi: Güçlükler ve öneriler. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Taylor, S. (2008). Schooling and the settlement of refugce young people In Queensland: "…The Challenges are Massive". *Social Alternatives, 27*(3), 58-65.

Tertemiz, N. (2000). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tertemiz, N. (2006). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.). *Sınıf Yönetimi* içinde (*ss.* 67-91). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Topçuoğlu, R.A. (2012). Türkiye'de göçmen çocukların profili, sosyal politika ve sosyal hizmet önerileri hızlı değerlendirme araştırması, IOM Uluslararası Göç Örgütü, http://www.turkey.iom.int/documents/Child/IOM_GocmenCocukRaporu_tr_03062013.pdf adresinden 01/08/2017'de alınmıştır.

Topsakal, C., Merey, Z. ve Keçe, M. (2013). Göçle gelen ailelerin çocuklarının eğitim öğrenim hakkı ve sorunları üzerine nitel bir çalışma, www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581.

Tunç, Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi, 2*(2), 29-63.

Turan, S. (2005). Yönetimle ilgili temel teori ve yaklaşımlar. M. Şişman ve S. Turan (Editörler). *Sınıf yönetimi* içinde (3. Baskı, *ss*.1- 11). Ankara: Öğreti Pegema Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2017) [Online] http://www.tdk.gov.tr/ adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

Türk Dil Kurumu (2017a) [Online] http://www.tdk.gov.tr/ adresinden 20/08/2017'de alınmıştır.

Türk Dil Kurumu (2017b) [Online] http://www.tdk.gov.tr/ adresinden 25/09/2017'de alınmıştır.

Türnüklü, A. (2001). Türk ve İngiliz ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içi davranış yönetim stratejilerinin karşılaştırılması. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, (23), 449-466.

Uzun, E. M. ve Bütün, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 1*(1), 72-83 [Online] http://ijeces.hku.edu.tr/ adresinden 15/08/2017'de alınmıştır.

Ünüvar, G. C. (2014). *İlkokul öğrencilerinin sınıfta istenmeyen davranışlar gösterme sıklığının ebeveyn tutumuyla ilişkisi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Weber, W. A. (1986), Classroom management. J. M. Cooper (Ed.). *In Classroom Teaching Skills* (s.272-357), Toronto: D.C. Heath and Company, Lexington Massachusetts.

Yalçınkaya, M. (2003). Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve yönetimine ilişkin stratejiler. Ö. Üre. (Ed.). *Sınıf Yönetimi* içinde (*ss*.126). Ankara: Mikro Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldız, B. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarda kullandıkları önleyici yaklaşımlar ve bu yaklaşımların etkililiğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet BaysalÜniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Yiğit, B. (2005). Sınıfta disiplin ve öğrenci davranışlarının yönetimi. M. Şişman ve S. Turan (Editörler). *Sınıf yönetimi* içinde (*ss*.160-165). Ankara: Öğretim Yayıncılık.

Yiğit, T. (2015). *Uygulamalar ve sorunlar bağlamında Türkiye'de sığınmacı çocukların eğitimi (Kırşehir ve Nevşehir örneği)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Yüksel, A. (2005). *İlköğretim birinci kademe 1. 2. ve 3. sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen gözlem ve görüşleri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Elektronik Kaynaklar

http://www.tdk.gov.tr/ (20.08.2017).

https://www.afad.gov.tr/ (20.08.2017).

http://ijeces.hku.edu.tr/ (15.08.2017).

https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/Barinma_Merkezlerindeki_Son_Durum+6.pdf

http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf (01/10/2017).

http://www.goc.gov.tr/main/ (20.08.2017).

http://pictes.meb.gov.tr/ (07.03.2017).

http://pictes.meb.gov.tr/www/projemiz/icerik/36 (07.03.2017).

EKLER

EK-1. İLKÖĞRETİM I. AŞAMA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIFTA GÖZLEMLEDİKLERİ PROBLEM DAVRANIŞLAR ÖLÇEĞİ

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN BULUNDUĞU İLKOKULLARDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Değerli meslektaşım, bu anket verileri bilimsel bir çalışmaya kaynaklık edeceğinden, anket maddelerinin tümünü içtenlikle ve objektif bir biçimde cevaplandırmanız beklenmektedir. Anket üç bölümden oluşmaktadır. I. Bölümde kişisel bilgiler, II. Bölümde sınıfta karşılaşılan istenmeyen davranışlar, III. Bölümde istenmeyen davranışların nedenleri yer almaktadır. Lütfen, anket maddelerini yanıtlarken görüş ve uygulamalarınıza en uygun düşen seçeneğe (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Ankete adınızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Katkılarınızdan ötürü şimdiden teşekkürlerimi sunarım.

Adnan DELEN
İstiklal İlkokulu
Müdür Yardımcısı
adnandelen_tb@hotmail.com
0506 911 8383

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: 1. Kadın (…) **2.** Erkek (…)

2. Yaşınız: (Lütfen yazınız) ……..

3. Mesleki kıdem durumunuz: (Lütfen yazınız) ……..

4. Öğrenim durumunuz: 1) Öğretmen Okulu (….) **2)** Eğitim Enstitüsü (….)
3) Ön lisans (….) **4)** Lisans (Eğitim Fakültesi): (….) **5)** Lisans Diğer Fakülteler: (….)
6) Yüksek Lisans: (….) **7)** Diğer (Belirtiniz):……

5. Medeni Durumunuz: 1) Evli( ) **2)** Bekar ( ) **3)** Boşanmış/Ayrı ( )

6. Çocuğunuz Var Mı? **1)** Var (Lütfen Sayısını Yazınız): (…..) **2)** Yok: (……)

7. Okuttuğunuz Sınıf: 1. Sınıf (….), 2. Sınıf (….), 3. Sınıf (….), 4. Sınıf (….),
Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınıfı (….)

8. Sınıf Mevcudunuz: (Lütfen yazınız) ……..

9. Sınıfınızdaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısı: (Lütfen yazınız) ……..

10. Okulunuzun Öğrenim Şekli: 1) İkili Öğretim (sabahçı-öğlenci) (…) **2)** Normal Öğretim (…)

11. Orta veya İyi Derecede Bildiğiniz Yabancı Dili/Dilleri İşaretleyiniz:
1) Arapça (…) **2)** Almanca (…) **3)** İngilizce (…)
4) Fransızca (…) **5)** Diğer (Lütfen belirtiniz):……

BÖLÜM II

SINIF İÇİ İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR Aşağıda Türk ve Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf içerisinde gösterdikleri ve öğretmenlerin en çok şikâyet ettikleri öğrenci davranışları **gerçekleşme düzeyine göre** verilmiştir. Lütfen görüşlerinizi size en uygun olan seçeneği (X) işaretleyerek belirtiniz. Adnan DELEN **İstenmeyen Davranışlar**	**Türk öğrenciler için gerçekleşme düzeyi**				**Yabancı uyruklu öğrenciler için gerçekleşme düzeyi**			
	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman
1. Sınıf içinde bir şeyler yemek (sakız, şeker, simit, ekmek vb.)	①	②	③	④	①	②	③	④
2. Elindeki bir nesne ile kapı, sıra ya da duvarlara vurarak gürültü yapmak	①	②	③	④	①	②	③	④
3. Sırayı ileri geri oynatmak	①	②	③	④	①	②	③	④
4. Belirlenen sınıf içi kurallara uymamak	①	②	③	④	①	②	③	④
5. Arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
6. Çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak	①	②	③	④	①	②	③	④
7. Verilen görevleri yapmamak	①	②	③	④	①	②	③	④
8. Derse geç gelmek	①	②	③	④	①	②	③	④
9. Sürekli konuşarak diğer öğrencileri çalışmalarında rahatsız etmek	①	②	③	④	①	②	③	④
10. Arkadaşlarının malzemelerine/eşyalarına karışarak rahatsız etmek	①	②	③	④	①	②	③	④
11. Arkadaşlarından izin almadan onların okul araç-gereçlerini kullanmak	①	②	③	④	①	②	③	④
12. Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak	①	②	③	④	①	②	③	④
13. Arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
14. Arkadaşlarına kafa tutmak ve saygısız konuşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
15. Arkadaşlarıyla alay etmek (hata ya da fiziksel özürleriyle)	①	②	③	④	①	②	③	④
16. Pencereden dışarıyı seyretmek	①	②	③	④	①	②	③	④
17. Ders dışında bir işle uğraşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
18. Yanındaki arkadaşı ile konuşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
19. Herhangi bir nesne ile meşgul olmak	①	②	③	④	①	②	③	④
20. Sağlık, hijyen ve dengeli beslenmeye dikkat etmemek	①	②	③	④	①	②	③	④
21. Kılık-kıyafet temizliğine önem vermemek	①	②	③	④	①	②	③	④
22. Sırasında düzgün oturmamak	①	②	③	④	①	②	③	④
23. Ders araç ve gereçlerini temiz kullanmamak	①	②	③	④	①	②	③	④
24. Ders araç ve gereçlerinin eksik olması/evde unutması	①	②	③	④	①	②	③	④
25. Ödevlerini eksik ya da gelişigüzel yapmak	①	②	③	④	①	②	③	④
26. Dersle ilgisi olmayan konularda sürekli ve gereksiz konuşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
27. Dersi aksatmaya yönelik kasti konuşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
28. Arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek (dürtmek, itmek, vurmak, tırmalamak, ısırmak, tekme atmak vb.)	①	②	③	④	①	②	③	④
29. Öğretmenin söz ve davranışlarından alınmak	①	②	③	④	①	②	③	④
30. Arkadaşlarının söz ve davranışlarından alınmak	①	②	③	④	①	②	③	④
31. Utangaçlık	①	②	③	④	①	②	③	④
32. Sırayı karalamak, çizmek	①	②	③	④	①	②	③	④
33. Sıra ya da sandalyelerin üzerine çıkmak	①	②	③	④	①	②	③	④
34. Sınıf dolabını izinsiz kullanmak, karıştırmak	①	②	③	④	①	②	③	④
35. Arkadaşlarının okul eşyalarını çizmek, yırtmak, kırmak ya da bozmak	①	②	③	④	①	②	③	④
36. Çekingenlik	①	②	③	④	①	②	③	④
37. Yalan söylemek	①	②	③	④	①	②	③	④
38. Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
39. Dersle ilgili aktivitelere katılmamak	①	②	③	④	①	②	③	④
40. Sorumluluk almayı istememek	①	②	③	④	①	②	③	④
41. Yerinde sessizce oturmak/Hiç konuşmamak	①	②	③	④	①	②	③	④
42. İzin almadan yerinden kalmak, dolaşmak	①	②	③	④	①	②	③	④
43. Yerinde sürekli kıpırdanmak ve sağa sola bakınmak	①	②	③	④	①	②	③	④
44. Hırsızlık	①	②	③	④	①	②	③	④
45. Ağlamak	①	②	③	④	①	②	③	④

İstenmeyen Davranışlar	Türk öğrenciler için gerçekleşme düzeyi				Yabancı uyruklu öğrenciler için gerçekleşme düzeyi			
	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman
46. Kıskançlık	①	②	③	④	①	②	③	④
47. Arkadaşlarının ödevlerinden kopya çekmek	①	②	③	④	①	②	③	④
48. Sınav sırasında kopya çekmek	①	②	③	④	①	②	③	④
49. Komiklik yapmak(soytarılık, şaklabanlık vb.)	①	②	③	④	①	②	③	④
50. Karşı cinsten arkadaşlarına/öğrencilere karşı olumsuz tutum ve davranışlar göstermek (düşmanlık, gerilim, birbirini desteklememek, vb.)	①	②	③	④	①	②	③	④
51. Farklı düşünen öğrencileri eleştirmek, kusur bulmak	①	②	③	④	①	②	③	④
52. Farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi davranmaya zorlamak	①	②	③	④	①	②	③	④
53. Sınıf düzenini bozan problem davranışı onaylamak ya da taklit etmek	①	②	③	④	①	②	③	④
54. Kalem kaybetme, karın ağrısı, baş ağrısı vb. bahaneler ileri sürerek öğretmeni oyalamak	①	②	③	④	①	②	③	④
55. Lütfen bu maddeyi boş bırakınız	①	②	③	④	①	②	③	④
56. Birbirlerini şikâyet etmek	①	②	③	④	①	②	③	④
57. Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek	①	②	③	④	①	②	③	④
58. Yeni bir sınıf kuralına uyum göstermemek	①	②	③	④	①	②	③	④
59. Grup ve küme üyeliğindeki değişikliklere uyum göstermemek	①	②	③	④	①	②	③	④
60. Programda yapılan herhangi bir değişikliğe uyum göstermemek	①	②	③	④	①	②	③	④
61. Sınıfa yeni bir öğrenci geldiğinde normal dışı davranışlar göstermek	①	②	③	④	①	②	③	④
62. Sınıfa başka öğretmen geldiğinde kötü davranışlar sergilemek	①	②	③	④	①	②	③	④

1. **Belirtmek istediğiniz başka davranışlar varsa lütfen yazınız.**

.....

.....

2. **Baş etmede "En Zor" olarak nitelendirdiğiniz üç problem davranışı zorluk derecesine göre belirtiniz?**
   1. Derecede Baş etmede Zorlandığınız Davranış:.....
   2. Derecede Baş etmede Zorlandığınız Davranış:.....
   3. Derecede Baş etmede Zorlandığınız Davranış:.....

3. **Genellikle hangi öğrencilerin sürekli sınıf düzenini bozan davranışlar sergilediğini düşünüyorsunuz?**
   (Bu soru için birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

   1.( ) Türk Kız Öğrenciler 2.( ) Türk Erkek Öğrenciler
   3.( ) Yabancı Kız Öğrenciler 4.( ) Yabancı Erkek Öğrenciler 5.( ) Hiçbiri

4. **Sınıfta düzeni sağlama ve sınıf düzenini bozan davranışların yönetimi ile ilgili sorunları çözmede kendinizi ne derece yeterli buluyorsunuz?**

   1. ( ) Hiç 2. ( ) Bazen 3. ( ) Genellikle 4. ( ) Her Zaman

5. **Sınıfta düzeni sağlama ve sınıf düzenini bozan davranışların yönetimi ile ilgili sorunlara gereğinden fazla zaman ayırdığınızı düşünüyor musunuz?**

   1. ( ) Hiç 2. ( ) Bazen 3. ( ) Genellikle 4. ( ) Her Zaman

6. **Yabancı uyruklu öğrencilerin geçici eğitim merkezlerinden Türk okullarına alınmasına katılıyor musunuz?**

   1. ( ) Hiç katılmıyorum 2. ( ) Kısmen katılıyorum 3. ( ) Kesinlikle katılıyorum 4.( ) Fikrim yok

BÖLÜM III

Size göre Türk ve Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf içerisinde sergilemiş oldukları istenmeyen davranışların nedenleri nedir?

Faktörler/Nedenler	Türk öğrenciler için			Yabancı uyruklu öğrenciler için		
	Hayır	Kısmen	Evet	Hayır	Kısmen	Evet
1. Öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi, akademik yetersizlik	①	②	③	①	②	③
2. Aileden kaynaklanan nedenler (aile içi şiddet, boşanmalar, ölümler, işsizlik, eğitimsizlik… vb)	①	②	③	①	②	③
3. Toplumsal ve kültürel değerlerdeki değişim/ Göç	①	②	③	①	②	③
4. Arkadaş çevresi	①	②	③	①	②	③
5. Bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri	①	②	③	①	②	③
6. Okulda ikili öğretim (sabahçı-öğlenci) yapılması	①	②	③	①	②	③
7. Eğitim programının ihtiyaçları karşılamaması	①	②	③	①	②	③
8. Öğretim yöntemleri	①	②	③	①	②	③
9. Öğretmenin tutum ve davranışları, mesleki tükenmişliği, derse hazırlıksız gelmesi… vb	①	②	③	①	②	③
10. Öğretmen-öğrenci, veli-öğretmen ve öğrenci-öğrenci iletişiminin zayıf olması (dil ve iletişim problemleri)	①	②	③	①	②	③
11. Sınıf kurallarının belirsizliği	①	②	③	①	②	③
12. Okulun ve sınıfların fiziksel yetersizlikleri	①	②	③	①	②	③
13. Kalabalık sınıflar	①	②	③	①	②	③
14. Sınıf tekrarı	①	②	③	①	②	③
15. MEB' in politika ve uygulamaları	①	②	③	①	②	③
16. Öğretmenin mesleki yetersizliği, sınıf yönetiminde zayıf olması ve tecrübesizlik	①	②	③	①	②	③
17. Ders araç-gereç ve materyal eksikliği	①	②	③	①	②	③
18. Ders içeriklerinin, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmaması	①	②	③	①	②	③
19. Okulun bulunduğu çevreden kaynaklanan sorunlar	①	②	③	①	②	③
20. Ekonomik nedenler	①	②	③	①	②	③
21. Öğrencilere aşırı özgürlük tanıma	①	②	③	①	②	③
22. Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk	①	②	③	①	②	③
23. Diğer nedenler (varsa lütfen yazınız)						

Anket bitmiştir. Katılımınızdan dolayı teşekkür ederim.

EK-2. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

Tarih:..../...../2017 Saat:.....

Merhaba Sayın Hocam,

Adım Adnan DELEN. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Aynı zamanda Midyat İstiklal İlkokulunda Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım. Bu görüşmede elde edilecek veriler Yrd. Doç. Dr. Muhammet Hanifi ERCOŞKUN danışmanlığında hazırlamakta olduğum **"Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bulunduğu İlkokullarda Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi"** adlı tez çalışmasında değerlendirilecektir. Bu görüşmede amacım; yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu sınıflarda istenmeyen davranışlar üzerine görüş ve önerilerinizi ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar, yönetici ve eğitimcilere katkıda bulunacaktır. Bu nedenle araştırmanın sonuçlarının geçerli ve güvenilir olması için doğru ve samimi cevap vermeniz son derecede önemlidir. Görüşmede söyleyecekleriniz gizli tutulacak, raporda isimleriniz kesinlikle belirtilmeyecektir. Görüşme izninizle ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacaktır. İlginiz ve katılımınız için teşekkür ederim.

1. Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?
2. Öğretmen-öğrenci ilişkileri bakımından;
   - Yabancı uyruklu öğrenciler sınıfınıza gelmeden önce öğretmen-öğrenci ilişkileri nasıldı? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
   - Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıfınıza gelmesiyle öğretmen-öğrenci ilişkileri nasıl etkilendi? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
3. Öğrenci-öğrenci ilişkileri bakımından;
   - Yabancı uyruklu öğrenciler sınıfınıza gelmeden önce sınıfınızdaki öğrencilerin birbiriyle olan ilişkileri nasıldı? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
   - Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıfınıza gelmesiyle sınıfınızdaki öğrencilerin birbiriyle olan ilişkileri nasıl etkilendi? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
4. Okul sağlığı ve güvenliği ile sınıf disiplini açısından;
   - Yabancı uyruklu öğrenciler sınıfınıza gelmeden önce okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplini nasıldı? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
   - Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıfınıza gelmesiyle okul sağlığı, güvenliği ve sınıf disiplini nasıl etkilendi? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
5. Yabancı uyruklu öğrencilerin geçici eğitim merkezlerinden alınarak Türk okullarına kayıtlarının yapılması hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Lütfen gerekçeleriyle anlatır mısınız?
6. Sınıfınızdaki yabancı uyruklu öğrencilerde en çok hangi tür disiplin sorunlarına rastladınız? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
7. Sınıfınızdaki yabancı uyruklu öğrenciler, en çok hangi durumlarda disiplin sorunları sergilemektedir? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
8. Sınıfınızdaki yabancı uyruklu öğrencilerde gözlemlediğiniz disiplin sorunlarının başlıca nedenleri sizce neler olabilir? Lütfen gerekçeleriyle anlatır mısınız?
9. Sınıfınızdaki yabancı uyruklu öğrencilerde gözlemlediğiniz disiplin sorunlarına karşı ne tür müdahalelerde bulunuyorsunuz? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
   - Uyguladığınız müdahalelerin sonuçlarını etkililik açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
10. Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıfınızdaki akademik başarıya etkisi nasıl oldu? Lütfen örneklerle anlatır mısınız?
11. "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi" kapsamında Türk okullarına alınan bu öğrencilerin okula uyumlarını sağlamak ve hızlandırmak açısından önerileriniz nelerdir? Lütfen gerekçeleriyle anlatır mısınız?

EK-3. ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

Sayı : 26879895/605.01/6761608 — 11.05.2017
Konu : Araştırma Uygulama İzni
(Adnan DELEN)

MARDİN VALİLİĞİNE
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : a) 27.04.2017 tarihli ve 81772848-235-E.5879794 sayılı yazınız.
b) 02.05.2017 tarihli ve 26879895/605.01/6083027 sayılı yazımız.
c) 03.05.2017 tarihli ve 81772848-605.01-E.6221670 sayılı yazınız.
d) 09.05.2017 tarihli ve 32782069-45.99-E.6604140 sayılı yazımız.

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı öğrencisi Adnan DELEN'in Yrd. Doç. Dr. M.Hanifi ERÇOŞKUN'un danışmanlığında "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü İlkokullarda Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi" konulu tez çalışmasını Mardin İli Midyat ilçesine bağlı okullarda ve Midyat Konaklama Tesisi Eğitim Merkezindeki görevli öğretmenlerle çalışma yapmasına yönelik izin talep edilen ilgi (a) yazıya verilen ilgi (b) cevabi yazımızda, araştırmaya ait anket ve yapılandırılmış görüşme sorularının (araştırmaya ait ölçme araçları) gönderilmediği belirtilmiştir.

Araştırmaya ait ölçme araçlarının da eklendiği ve araştırma izninin yeniden değerlendirilmesine ilişkin ilgi (c) yazı ve ekleri incelenmiş olup konunun hassasiyetine binaen Genel Müdürlüğümüz Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığından görüş istenmiştir.

İlgi (d) görüş yazısı doğrultusunda; kişisel verilerin gizliliğinin korunması ve araştırma sonuçlarının Genel Müdürlüğümüz ile paylaşılması kaydıyla araştırmanın yapılması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Hasan YILMAZ
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C
MİDYAT KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 91965045-135.01.01-E.6876337 15.05.2017
Konu : Adnan DELEN

MİDYAT KONAKLAMA TESİSİ EĞİTİM KOORDİNATÖRLÜĞÜNE

İlgi : 11.05.2017 tarihli ve 26879895-605.01-6761608 sayılı yazıları.

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı öğrencisi Adnan DELEN'in Yrd. Doç. Dr. M.Hanifi ERÇOŞKUN'un danışmanlığında "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü İlkokullarda Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi" konulu tez çalışmasını Mardin İli Midyat ilçesine bağlı okullarda ve Midyat Konaklama Tesisi Eğitim Merkezindeki görevli öğretmenlerle çalışma yapmasına yönelik izin talep edilen ilgi (a) yazıya verilen ilgi (b) cevabi yazımızda, araştırmaya ait anket ve yapılandırılmış görüşme sorularının (araştırmaya ait ölçme araçları) gönderilmediği belirtilmiştir.

Araştırmaya ait ölçme araçlarının da eklendiği ve araştırma izninin yeniden değerlendirilmesine ilişkin ilgi (c) yazı ve ekleri incelenmiş olup konunun hassasiyetine binaen Genel Müdürlüğümüz Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığından görüş istenmiştir.

İlgi (d) görüş yazısı doğrultusunda; kişisel verilerin gizliliğinin korunması ve araştırma sonuçlarının Genel Müdürlüğümüz ile paylaşılması kaydıyla araştırmanın yapılması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mahir ÇOŞGUN
Müdür a.
Şube Müdürü

EK-4. NİTEL ARAŞTIRMA GÜVENİRLİK HESAPLAMA TABLOSU

Temalar	Görüş Birliği Sağlanan Madde Sayısı	Görüş Ayrılığı Olan Madde Sayısı	Toplam Madde Sayısı	Güvenirlik Yüzdesi
Öğretmen-Öğrenci İlişkileri	10	1	11	%91
Öğrenci-Öğrenci İlişkileri	8	1	9	%89
Okul Sağlığı, Güvenliği ve Sınıf Disiplini	8	1	9	%89
Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Okullarına Alınması Hakkındaki Düşünceler	13	2	15	%87
Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen Disiplin Sorunları	11	3	14	%79
Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Disiplin Sorunlarını Sergiledikleri Durumlar	4	0	4	%100
Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen Disiplin Sorunlarının Nedenleri	12	1	13	%92
Sınıf Öğretmenlerinin Disiplin Sorunlarına Müdahale Yöntemleri ve Etkliliği	4	1	5	%80
Akademik Başarı	4	1	5	%80
Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Dâhil Edilmesine Yönelik Öneriler	8	0	8	%100
TOPLAM	**82**	**11**	**93**	**%88**

EK-5. TÜRK ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Davranış	Hiç		Ara Sıra		Genellikle		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	45	19.2	155	66.2	31	13.2	3	1.2	234	100.0
2	74	31.6	134	57.3	24	10.3	2	0.9	234	100.0
3	53	22.6	140	59.8	34	14.5	7	3.0	234	100.0
4	25	10.7	164	70.1	39	16.7	6	2.6	234	100.0
5	21	9.0	138	59.0	**61**	**26.1**	**14**	**6.0**	234	100.0
6	29	12.4	158	67.5	40	17.1	7	3.0	234	100.0
7	38	16.2	**182**	**77.8**	11	4.7	3	1.2	234	100.0
8	39	16.7	**179**	**76.5**	14	6.0	2	0.9	234	100.0
9	33	14.1	168	71.8	31	13.2	2	0.9	234	100.0
10	95	40.6	124	53.0	14	6.0	1	0.4	234	100.0
11	129	55.1	99	42.3	**3**	**1.3**	3	1.3	234	100.0
12	**175**	**74.8**	54	23.1	**3**	**1.3**	2	0.9	234	100.0
13	72	30.8	149	63.7	12	5.1	1	0.4	234	100.0
14	79	33.8	142	60.7	12	5.1	1	0.4	234	100.0
15	75	32.1	142	60.7	13	5.6	4	1.7	234	100.0
16	69	29.5	147	62.8	17	7.3	1	0.4	234	100.0
17	31	13.2	**170**	**72.6**	28	12.0	5	2.1	234	100.0
18	**10**	**4.3**	165	70.5	**51**	**21.8**	8	3.4	234	100.0
19	21	9.0	**176**	**75.2**	36	15.4	1	0.4	234	100.0
20	49	20.9	141	60.3	37	15.8	7	3.0	234	100.0
21	79	33.8	123	52.6	24	10.3	8	3.4	234	100.0
22	58	24.8	148	63.2	27	11.5	1	0.4	234	100.0
23	62	26.5	137	58.5	27	11.5	8	3.4	234	100.0
24	46	19.7	142	60.7	43	18.4	3	1.3	234	100.0
25	39	16.7	155	66.2	37	15.8	3	1.3	234	100.0
26	59	25.2	141	60.3	30	12.8	4	1.7	234	100.0
27	89	38.0	136	58.1	8	3.4	1	0.4	234	100.0
28	62	26.5	145	62.0	25	10.7	2	0.9	234	100.0
29	107	45.7	107	45.7	17	7.3	3	1.3	234	100.0
30	73	31.2	130	55.6	28	12.0	3	1.3	234	100.0
31	80	34.2	131	56.0	23	9.8	**0**	0	234	100.0
32	108	46.2	109	46.6	16	6.8	1	0.4	234	100.0
33	128	54.7	94	40.2	10	4.3	2	0.9	234	100.0
34	**171**	**73.1**	59	25.2	4	1.7	**0**	0	234	100.0
35	131	56.0	96	41.0	4	1.7	3	1.3	234	100.0
36	82	35.0	132	56.4	18	7.7	2	0.9	234	100.0
37	92	39.3	129	55.1	11	4.7	2	0.9	234	100.0
38	**184**	**78.6**	**43**	**18.4**	7	3.0	**0**	0	234	100.0
39	96	41.0	128	54.7	8	3.4	2	0.9	234	100.0
40	98	41.9	121	51.7	13	5.6	2	0.9	234	100.0
41	78	33.3	136	58.1	20	8.5	**0**	0	234	100.0
42	67	28.6	132	56.4	33	14.1	2	0.9	234	100.0
43	52	22.2	129	55.1	43	18.4	**10**	**4.3**	234	100.0
44	**198**	**84.6**	**29**	**12.4**	5	2.1	2	0.9	234	100.0
45	111	47.4	103	44.0	16	6.8	4	1.7	234	100.0
46	61	26.1	140	59.8	25	10.7	8	3.4	234	100.0
47	63	26.9	149	63.7	18	7.7	4	1.7	234	100.0
48	113	48.3	104	44.4	12	5.1	5	2.1	234	100.0
49	47	20.1	45	62.0	35	15.0	7	3.0	234	100.0
50	144	61.5	76	32.5	12	5.1	2	0.9	234	100.0
51	126	53.8	97	41.5	10	4.3	1	0.4	234	100.0
52	139	59.4	81	34.6	11	4.7	3	1.3	234	100.0
53	122	52.1	99	42.3	10	4.3	3	1.3	234	100.0
54	102	43.6	108	46.2	16	6.8	8	3.4	234	100.0
56	**5**	**2.1**	86	36.8	**93**	**39.7**	**50**	**21.4**	234	100.0
57	45	19.2	127	54.3	**49**	**20.9**	**13**	**5.6**	234	100.0
58	80	34.2	125	53.4	23	9.8	6	2.6	234	100.0
59	65	27.8	146	62.4	20	8.5	3	1.3	234	100.0
60	104	44.4	116	49.6	12	5.1	2	0.9	234	100.0
61	146	62.4	71	30.3	15	6.4	2	0.9	234	100.0
62	**156**	**66.7**	70	29.9	6	2.6	2	0.9	234	100.0

EK-6. YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Davranış	Hiç		Ara Sıra		Genellikle		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	51	24.4	**144**	**63.2**	28	12.3	5	2.2	228	100.0
2	73	32.0	126	55.3	23	10.1	6	2.6	228	100.0
3	55	24.1	**127**	**55.7**	35	15.4	11	4.8	228	100.0
4	31	13.6	106	46.5	75	32.9	16	7.0	228	100.0
5	43	18.9	97	42.5	63	27.6	25	11.0	228	100.0
6	25	11.0	100	43.9	**85**	**37.3**	18	7.9	228	100.0
7	34	14.9	116	50.9	52	22.8	26	11.4	228	100.0
8	54	23.7	102	44.7	46	20.2	26	11.4	228	100.0
9	40	17.5	97	42.5	58	25.4	**33**	**14.5**	228	100.0
10	93	40.8	99	43.4	32	14.0	4	1.8	228	100.0
11	109	47.8	97	42.5	18	7.9	4	1.8	228	100.0
12	157	68.9	60	26.3	**8**	**3.5**	3	1.3	228	100.0
13	80	35.1	116	50.9	25	11.0	7	3.1	228	100.0
14	82	36.0	111	48.7	28	12.3	7	3.1	228	100.0
15	117	51.3	87	38.2	22	9.6	2	0.9	228	100.0
16	58	25.4	87	38.2	72	31.6	11	4.8	228	100.0
17	20	8.8	101	44.3	71	31.1	**36**	**15.8**	228	100.0
18	**11**	**4.8**	96	42.1	**88**	**38.6**	**33**	**14.5**	228	100.0
19	**14**	**6.1**	109	47.8	**85**	**37.3**	20	8.8	228	100.0
20	41	18.0	97	42.5	74	32.5	16	7.0	228	100.0
21	43	18.9	106	46.5	67	29.4	12	5.3	228	100.0
22	36	15.8	**136**	**59.6**	43	18.9	13	5.7	228	100.0
23	37	16.2	**131**	**57.5**	46	20.2	14	6.1	228	100.0
24	23	10.1	114	50.0	79	34.6	12	5.3	228	100.0
25	17	7.5	105	46.1	72	31.6	**34**	**14.9**	228	100.0
26	53	23.2	97	42.5	49	21.5	29	12.7	228	100.0
27	96	42.1	87	38.2	39	17.1	6	2.6	228	100.0
28	75	32.9	108	47.4	33	14.5	12	5.3	228	100.0
29	124	54.4	79	34.6	19	8.3	6	2.6	228	100.0
30	82	36.0	110	48.2	35	15.4	**1**	**0.4**	228	100.0
31	46	20.2	113	49.6	57	25.0	12	5.3	228	100.0
32	106	46.5	93	40.8	25	11.0	4	1.8	228	100.0
33	131	57.5	78	34.2	15	6.6	4	1.8	228	100.0
34	**166**	**72.8**	**53**	**23.2**	9	3.9	**0**	**0**	228	100.0
35	111	48.7	80	35.1	28	12.3	9	3.9	228	100.0
36	71	31.1	94	41.2	47	20.6	16	7.0	228	100.0
37	96	42.1	106	46.5	21	9.2	5	2.2	228	100.0
38	**176**	**77.2**	**39**	**17.1**	10	4.4	3	1.3	228	100.0
39	81	35.5	94	41.2	39	17.1	14	6.1	228	100.0
40	60	26.3	117	51.3	40	17.5	11	4.8	228	100.0
41	41	18.0	112	49.1	56	24.6	19	8.3	228	100.0
42	75	32.9	103	45.2	40	17.5	10	4.4	228	100.0
43	41	18.0	102	44.7	62	27.2	23	10.1	228	100.0
44	**161**	**70.6**	55	24.1	10	4.4	2	0.9	228	100.0
45	104	45.6	100	43.9	19	8.3	5	2.2	228	100.0
46	93	40.8	99	43.4	30	13.2	6	2.6	228	100.0
47	62	27.2	96	42.1	51	22.4	19	8.3	228	100.0
48	80	35.1	111	48.7	31	13.6	6	2.6	228	100.0
49	120	52.6	84	36.8	21	9.2	3	1.3	228	100.0
50	150	65.8	61	26.8	14	6.1	3	1.3	228	100.0
51	146	64.0	71	31.1	9	3.9	**2**	**0.9**	228	100.0
52	**161**	**70.6**	54	23.7	9	3.9	4	1.8	228	100.0
53	127	55.7	78	34.2	19	8.3	4	1.8	228	100.0
54	110	48.2	83	36.4	28	12.3	7	3.1	228	100.0
56	26	11.4	80	35.1	**83**	**36.4**	**39**	**17.1**	228	100.0
57	61	26.8	90	39.5	57	25.0	20	8.8	228	100.0
58	43	18.9	113	49.6	41	18.0	31	13.6	228	100.0
59	54	23.7	100	43.9	50	21.9	24	10.5	228	100.0
60	65	28.5	101	44.3	48	21.1	14	6.1	228	100.0
61	137	60.1	68	29.8	16	7.0	7	3.1	228	100.0
62	154	67.5	66	28.9	**4**	**1.8**	4	1.8	228	100.0

EK-7. ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE TÜRK ÖĞRENCİLERDE GÖRÜLEN İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ TABLOSU

İstenmeyen Davranışların Nedenleri	Hayır		Kısmen		Evet		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1	35	15.0	**149**	**63.7**	50	21.4	234	100.0
2	**12**	**5.1**	**127**	**54.3**	95	40.6	234	100.0
3	84	35.9	89	38.0	61	26.1	234	100.0
4	**14**	**6.0**	**138**	**59.0**	**82**	**35.0**	234	100.0
5	19	8.1	76	32.5	**139**	**59.4**	234	100.0
6	**158**	**67.5**	**51**	**21.8**	25	10.7	234	100.0
7	80	34.2	114	48.7	40	17.1	234	100.0
8	91	38.9	121	51.7	**22**	**9.4**	234	100.0
9	89	38.0	115	49.1	30	12.8	234	100.0
10	75	32.1	93	39.7	66	28.2	234	100.0
11	**137**	**58.5**	66	28.2	31	13.2	234	100.0
12	46	19.7	**129**	**55.1**	59	25.2	234	100.0
13	42	17.9	78	33.3	**114**	**48.7**	234	100.0
14	**131**	**56.0**	**63**	**26.9**	40	17.1	234	100.0
15	61	26.1	99	42.3	74	31.6	234	100.0
16	**94**	**40.2**	86	36.8	54	23.1	234	100.0
17	55	23.5	100	42.7	**79**	**33.8**	234	100.0
18	66	28.2	111	47.4	57	24.4	234	100.0
19	68	29.1	105	44.9	61	26.1	234	100.0
20	42	17.9	113	48.3	**79**	**33.8**	234	100.0
21	85	36.3	87	37.2	62	26.5	234	100.0
22	**138**	**59.0**	72	30.8	**24**	**10.3**	234	100.0

EK-8. ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE GÖRÜLEN İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ TABLOSU

İstenmeyen Davranışların Nedenleri	Hayır		Kısmen		Evet		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1	26	11.5	84	37.0	**117**	**51.5**	227	100.0
2	**10**	**4.4**	77	33.9	**140**	**61.7**	227	100.0
3	**7**	**3.1**	**41**	**18.1**	**179**	**78.9**	227	100.0
4	11	4.8	**117**	**51.5**	99	43.6	227	100.0
5	29	12.8	91	40.1	107	47.1	227	100.0
6	**141**	**62.1**	**61**	**26.9**	**25**	**11.0**	227	100.0
7	36	15.9	116	51.1	75	33.0	227	100.0
8	50	22.0	**134**	**59.0**	43	18.9	227	100.0
9	56	24.7	115	50.7	56	24.7	227	100.0
10	24	10.6	64	28.2	**139**	**61.2**	227	100.0
11	**80**	**35.2**	**50**	**22.0**	97	42.7	227	100.0
12	40	17.6	**117**	**51.5**	70	30.8	227	100.0
13	36	15.9	78	34.4	113	49.8	227	100.0
14	**126**	**55.6**	66	29.1	35	15.4	227	100.0
15	60	26.4	87	38.3	80	35.2	227	100.0
16	78	34.4	92	40.5	57	25.1	227	100.0
17	19	8.4	114	50.2	94	41.4	227	100.0
18	25	11.0	**119**	**52.4**	83	36.6	227	100.0
19	43	18.9	**123**	**54.2**	61	26.9	227	100.0
20	12	5.3	83	36.6	**132**	**58.1**	227	100.0
21	59	26.0	**117**	**51.5**	51	22.5	227	100.0
22	**133**	**58.6**	72	31.7	**22**	**9.7**	227	100.0

EK-9. ÖĞRETMENLERİN CİNSİYETİNE GÖRE TÜRK ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetine Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi

Davranış No	f ve %	Kadın					Erkek				
		Hiç	Ara sıra	Genelli kle	Her zaman	**Topla m**	Hiç	Ara sıra	Genelli kle	Her zaman	**Topla m**
1	f	23	66	13	1	103	22	89	18	2	131
	%	22.3	64.1	12.6	1.0	100	16.8	67.9	13.7	1.5	100
2	f	36	55	10	2	103	38	79	14	**0**	131
	%	35	53.4	9.7	1.9	100	29.0	60.3	10.7	**0**	100
3	f	24	59	15	**5**	103	29	81	19	2	131
	%	23.3	57.3	14.6	**4.9**	100	22.1	61.8	14.5	1.5	100
4	f	10	72	18	3	103	15	92	21	3	131
	%	9.7	69.9	17.5	2.9	100	11.5	70.2	16.0	2.3	100
5	f	10	61	**26**	6	103	11	77	**35**	**8**	131
	%	9.7	59.2	**25.2**	5.8	100	8.4	58.8	**26.7**	**6.1**	100
6	f	12	68	20	3	103	17	90	20	4	131
	%	11.7	66.0	19.4	2.9	100	13.0	68.7	15.3	3.1	100
7	f	13	**85**	4	1	103	25	**97**	7	2	131
	%	12.6	**82.5**	3.9	1.0	100	19.1	**74.0**	5.3	1.5	100
8	f	21	**76**	6	**0**	103	18	**103**	8	2	131
	%	20.4	**73.8**	5.8	**0**	100	13.7	**78.6**	6.1	1.5	100
9	f	12	**76**	14	1	103	21	92	17	1	131
	%	11.7	**73.8**	13.6	1.0	100	16.0	70.2	13.0	0.8	100
10	f	40	55	7	1	103	55	69	7	**0**	131
	%	38.8	53.4	6.8	1.0	100	42.0	52.7	5.3	**0**	100
11	f	60	40	1	2	103	69	59	**2**	1	131
	%	58.3	38.8	1	1.9	100	52.7	45.0	**1.5**	0.8	100
12	f	**82**	20	**0**	1	103	**93**	34	**3**	1	131
	%	**79.6**	19.4	**0**	1.0	100	**71.0**	26.0	**2.3**	0.8	100
13	f	35	63	4	1	103	37	86	8	**0**	131
	%	34	61.2	3.9	1.0	100	28.2	65.6	6.1	**0**	100
14	f	37	62	4	**0**	103	42	80	8	1	131
	%	35.9	60.2	3.9	**0**	100	32.1	61.1	6.1	0.8	100
15	f	35	62	5	1	103	40	80	8	3	131
	%	34	60.2	4.9	1.0	100	30.5	61.1	6.1	2.3	100
16	f	33	60	9	1	103	36	87	8	**0**	131
	%	32	58.3	8.7	1.0	100	27.5	66.4	6.1	**0**	100
17	f	13	**75**	13	2	103	18	**95**	15	3	131
	%	12.6	**72.8**	12.6	1.9	100	13.7	**72.5**	11.5	2.3	100
18	f	**5**	70	**25**	3	103	**5**	**95**	26	5	131
	%	**4.9**	68.0	**24.3**	2.9	100	**3.8**	**72.5**	19.8	3.8	100
19	f	10	**77**	16	**0**	103	11	**99**	20	1	131
	%	9.7	**74.8**	15.5	**0**	100	8.4	**75.6**	15.3	0.8	100
20	f	21	61	18	3	103	28	80	19	4	131
	%	20.4	59.2	17.5	2.9	100	21.4	61.1	14.5	3.1	100
21	f	37	53	9	4	103	42	70	15	4	131
	%	35.9	51.5	8.7	3.9	100	32.1	53.4	11.5	3.1	100
22	f	28	64	11	**0**	103	30	84	16	1	131
	%	27.2	62.1	10.7	**0**	100	22.9	64.1	12.2	0.8	100
23	f	29	55	16	3	103	33	82	11	5	131
	%	28.2	53.4	15.5	2.9	100	25.2	62.6	8.4	3.8	100
24	f	22	56	**25**	**0**	103	24	86	18	3	131
	%	21.4	54.4	**24.3**	**0**	100	18.3	65.6	13.7	2.3	100
25	f	16	70	14	3	103	23	85	23	**0**	131
	%	15.5	68.0	13.6	2.9	100	17.6	64.9	17.6	**0**	100
26	f	25	63	14	1	103	34	78	16	3	131
	%	24.3	61.2	13.6	1.0	100	26.0	59.5	12.2	2.3	100
27	f	41	56	5	1	103	48	80	3	**0**	131
	%	39.8	54.4	4.9	1.0	100	36.6	61.1	2.3	**0**	100
28	f	26	65	11	1	103	36	80	14	1	131
	%	25.2	63.1	10.7	1.0	100	27.5	61.1	10.7	0.8	100
29	f	54	40	7	2	103	53	67	10	1	131
	%	52.4	38.8	6.8	1.9	100	40.5	51.1	7.6	0.8	100
30	f	36	54	11	2	103	37	76	17	1	131
	%	35	52.4	10.7	1.9	100	28.2	58.0	13.0	0.8	100
31	f	35	55	13	**0**	103	45	76	10	**0**	131
	%	34	53.4	12.6	**0**	100	34.4	58.0	7.6	**0**	100

32	f	49	46	7	1	103	59	63	9	**0**	131
	%	47.6	44.7	6.8	1.0	100	45.0	48.1	6.9	**0**	100
33	f	60	38	4	1	103	68	56	6	1	131
	%	58.3	36.9	3.9	1.0	100	51.9	42.7	4.6	0.8	100
34	f	**79**	24	**0**	**0**	103	**92**	35	4	**0**	131
	%	**76.7**	23.3	**0**	**0**	100	**70.2**	26.7	3.1	**0**	100
35	f	64	36	1	2	103	67	60	3	1	131
	%	62.1	35.0	1.0	1.9	100	51.1	45.8	2.3	0.8	100
36	f	32	58	13	**0**	103	50	74	5	2	131
	%	31.1	56.3	12.6	**0**	100	38.2	56.5	3.8	1.5	100
37	f	39	59	4	1	103	53	70	7	1	131
	%	37.9	57.3	3.9	1.0	100	40.5	53.4	5.3	0.8	100
38	f	**84**	**15**	**0**	4	103	**100**	**28**	3	**0**	131
	%	**81.6**	**14.6**	**0**	3.9	100	**76.3**	**21.4**	2.3	**0**	100
39	f	46	55	1	1	103	50	73	7	1	131
	%	44.7	53.4	1.0	1.0	100	38.2	55.7	5.3	0.8	100
40	f	42	55	5	1	103	56	66	8	1	131
	%	40.8	53.4	4.9	1.0	100	42.7	50.4	6.1	0.8	100
41	f	37	58	8	**0**	103	41	78	12	**0**	131
	%	35.9	56.3	7.8	**0**	100	31.3	59.5	9.2	**0**	100
42	f	32	55	15	1	103	35	77	18	1	131
	%	31.1	53.4	14.6	1.0	100	26.7	58.8	13.7	0.8	100
43	f	27	48	**22**	**6**	103	25	81	21	4	131
	%	26.2	46.6	**21.4**	**5.8**	100	19.1	61.8	16.0	3.1	100
44	f	**91**	**10**	1	1	103	**107**	**19**	4	1	131
	%	**88.3**	**9.7**	1.0	1.0	100	**81.7**	**14.5**	3.1	0.8	100
45	f	47	45	9	2	103	64	58	7	2	131
	%	45.6	43.7	8.7	1.9	100	48.9	44.3	5.3	1.5	100
46	f	29	63	9	2	103	32	77	16	**6**	131
	%	28.2	61.2	8.7	1.9	100	24.4	58.8	12.2	**4.6**	100
47	f	32	60	7	4	103	**0**	31	**89**	**11**	131
	%	31.1	58.3	6.8	3.9	100	**0**	23.7	**67.9**	**8.4**	100
48	f	46	50	5	2	103	67	54	7	3	131
	%	44.7	48.5	4.9	1.9	100	51.1	41.2	5.3	2.3	100
49	f	21	59	18	**5**	103	26	86	17	2	131
	%	20.4	57.3	17.5	**4.9**	100	19.8	65.6	13.0	1.5	100
50	f	68	30	5	**0**	103	76	46	7	2	131
	%	66.0	29.1	4.9	**0**	100	58.0	35.1	5.3	1.5	100
51	f	57	43	2	1	103	69	54	8	**0**	131
	%	55.3	41.7	1.9	1.0	100	52.7	41.2	6.1	**0**	100
52	f	67	26	7	3	103	72	55	4	**0**	131
	%	65.0	25.2	6.8	2.9	100	55.0	42.0	3.1	**0**	100
53	f	58	39	3	3	103	64	60	7	**0**	131
	%	56.3	37.9	2.9	2.9	100	48.9	45.8	5.3	**0**	100
54	f	47	45	7	4	103	55	63	9	4	131
	%	45.6	43.7	6.8	3.9	100	42.0	48.1	6.9	3.1	100
56	f	**4**	35	**39**	**25**	103	**1**	51	**54**	**25**	131
	%	**3.9**	34.0	**37.9**	**24.3**	100	**0.8**	38.9	**41.2**	**19.1**	100
57	f	21	54	20	**8**	103	24	73	**29**	5	131
	%	20.4	52.4	19.4	**7.8**	100	18.3	55.7	**22.1**	3.8	100
58	f	35	59	6	3	103	45	66	17	3	131
	%	34.0	57.3	5.8	2.9	100	34.4	50.4	13	2.3	100
59	f	30	62	8	3	103	35	84	12	**0**	131
	%	29.1	60.2	7.8	2.9	100	26.7	64.1	9.2	**0**	100
60	f	48	49	4	2	103	56	67	8	**0**	131
	%	46.6	47.6	3.9	1.9	100	42.7	51.1	6.1	**0**	100
61	f	67	28	6	2	103	79	43	9	**0**	131
	%	65.0	27.2	5.8	1.9	100	60.3	32.8	6.9	**0**	100
62	f	78	21	2	2	103	78	49	4	**0**	131
	%	75.7	20.4	1.9	1.9	100	59.5	37.4	3.1	**0**	100

EK-10. ÖĞRETMENLERİN CİNSİYETİNE GÖRE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetine Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Problem Davranışların Gerçekleşme Düzeyi											
Davranış No	**f ve %**	**Kadın**					**Erkek**				
		Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	**Toplam**	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	**Toplam**
1	f	23	**63**	11	4	101	28	**81**	17	1	127
	%	22.8	**62.4**	10.9	4.0	100	22.0	**63.8**	13.4	0.8	100
2	f	37	50	10	4	101	36	**76**	13	2	127
	%	36.6	49.5	9.9	4.0	100	28.3	**59.8**	10.2	1.6	100
3	f	28	52	13	8	101	27	**75**	22	3	127
	%	27.7	51.5	12.9	7.9	100	21.3	**59.1**	17.3	2.4	100
4	f	15	49	30	7	101	16	57	45	9	127
	%	14.9	48.5	29.7	6.9	100	12.6	44.9	35.4	7.1	100
5	f	21	43	24	13	101	22	54	39	12	127
	%	20.8	42.6	23.8	12.9	100	17.3	42.5	30.7	9.4	100
6	f	13	44	32	12	101	12	56	**53**	6	127
	%	12.9	43.6	31.7	11.9	100	9.4	44.1	**41.7**	4.7	100
7	f	13	**54**	21	13	101	21	62	31	13	127
	%	12.9	**53.5**	20.8	12.9	100	16.5	48.8	24.4	10.2	100
8	f	28	45	16	12	101	26	57	30	14	127
	%	27.7	44.6	15.8	11.9	100	20.5	44.9	23.6	11.0	100
9	f	17	45	23	**16**	101	23	52	35	**17**	127
	%	16.8	44.6	22.8	**15.8**	100	18.1	40.9	27.6	**13.4**	100
10	f	46	41	10	4	101	47	58	22	**0**	127
	%	45.5	40.6	9.9	4.0	100	37.0	45.7	17.3	**0**	100
11	f	53	38	7	3	101	56	59	11	1	127
	%	52.5	37.6	6.9	3.0	100	44.1	46.5	8.7	0.8	100
12	f	**80**	18	**1**	2	101	77	42	7	1	127
	%	**79.2**	17.8	**1.0**	2.0	100	60.6	33.1	5.5	0.8	100
13	f	36	52	10	3	101	44	64	15	4	127
	%	35.6	51.5	9.9	3.0	100	34.6	50.4	11.8	3.1	100
14	f	40	47	9	5	101	42	64	19	2	127
	%	39.6	46.5	8.9	5.0	100	33.1	50.4	15.0	1.6	100
15	f	57	34	9	1	101	60	53	13	1	127
	%	56.4	33.7	8.9	1.0	100	47.2	41.7	10.2	0.8	100
16	f	29	37	29	6	101	29	50	43	5	127
	%	28.7	36.6	28.7	5.9	100	22.8	39.4	33.9	3.9	100
17	f	9	44	**33**	**15**	101	11	57	38	**21**	127
	%	8.9	43.6	**32.7**	**14.9**	100	8.7	44.9	29.9	**16.5**	100
18	f	**5**	48	**34**	14	101	**6**	48	**54**	**19**	127
	%	**5.0**	47.5	**33.7**	13.9	100	**4.7**	37.8	**42.5**	**15.0**	100
19	f	**8**	48	**36**	9	101	**6**	61	**49**	11	127
	%	**7.9**	47.5	**35.6**	8.9	100	**4.7**	48.0	**38.6**	8.7	100
20	f	16	42	31	12	101	25	55	43	4	127
	%	15.8	41.6	30.7	11.9	100	19.7	43.3	33.9	3.1	100
21	f	21	45	29	6	101	22	61	38	6	127
	%	20.8	44.6	28.7	5.9	100	17.3	48.0	29.9	4.7	100
22	f	19	**55**	19	8	101	17	**81**	24	5	127
	%	18.8	**54.5**	18.8	7.9	100	13.4	**63.8**	18.9	3.9	100
23	f	19	**56**	20	6	101	18	**75**	26	8	127
	%	18.8	**55.4**	19.8	5.9	100	14.2	**59.1**	20.5	6.3	100
24	f	16	41	**35**	9	101	7	73	44	3	127
	%	15.8	40.6	**34.7**	8.9	100	5.5	57.5	34.6	2.4	100
25	f	**8**	46	27	**20**	101	9	59	45	14	127
	%	**7.9**	45.5	26.7	**19.8**	100	7.1	46.5	35.4	11.0	100
26	f	28	40	22	11	101	25	57	27	**18**	127
	%	27.7	39.6	21.8	10.9	100	19.7	44.9	21.3	**14.2**	100
27	f	48	32	18	3	101	48	55	21	3	127
	%	47.5	31.7	17.8	3.0	100	37.8	43.3	16.5	2.4	100
28	f	37	44	15	5	101	38	64	18	7	127
	%	36.6	43.6	14.9	5.0	100	29.9	50.4	14.2	5.5	100
29	f	62	33	4	2	101	62	46	15	4	127
	%	61.4	32.7	4.0	2.0	100	48.8	36.2	11.8	3.1	100
30	f	43	44	13	1	101	39	66	22	**0**	127
	%	42.6	43.6	12.9	1.0	100	30.7	52.0	17.3	**0**	100
31	f	25	42	26	8	101	21	71	31	4	127
	%	24.8	41.6	25.7	7.9	100	16.5	55.9	24.4	3.1	100
32	f	50	37	12	2	101	56	56	13	2	127
	%	49.5	36.6	11.9	2.0	100	44.1	44.1	10.2	1.6	100
33	f	65	29	6	1	101	66	49	9	3	127
	%	64.4	28.7	5.9	1.0	100	52.0	38.6	7.1	2.4	100
34	f	**82**	18	**1**	**0**	101	**84**	35	8	**0**	127
	%	**81.2**	17.8	**1.0**	**0**	100	**66.1**	27.6	6.3	**0**	100
35	f	57	27	12	5	101	54	53	16	4	127
	%	56.4	26.7	11.9	5.0	100	42.5	41.7	12.6	3.1	100
36	f	39	29	23	10	101	32	65	24	6	127

	%	38.6	28.7	22.8	9.9	100	25.2	51.2	18.9	4.7	100
37	f	46	42	13	**0**	101	50	64	8	5	127
	%	45.5	41.6	12.9	**0**	100	39.4	50.4	6.3	3.9	100
38	f	**84**	**12**	5	**0**	101	**92**	**27**	**5**	3	127
	%	**83.2**	**11.9**	5.0	**0**	100	**72.4**	**21.3**	**3.9**	2.4	100
39	f	37	38	20	6	101	44	56	19	8	127
	%	36.6	37.6	19.8	5.9	100	34.6	44.1	15.0	6.3	100
40	f	26	51	16	8	101	34	66	24	3	127
	%	25.7	50.5	15.8	7.9	100	26.8	52.0	18.9	2.4	100
41	f	19	44	27	11	101	22	68	29	8	127
	%	18.8	43.6	26.7	10.9	100	17.3	53.5	22.8	6.3	100
42	f	35	43	18	5	101	40	60	22	5	127
	%	34.7	42.6	17.8	5.0	100	31.5	47.2	17.3	3.9	100
43	f	23	45	19	14	101	18	57	43	9	127
	%	22.8	44.6	18.8	13.9	100	14.2	44.9	33.9	7.1	100
44	f	76	20	4	1	101	**85**	**35**	6	1	127
	%	75.2	19.8	4.0	1.0	100	**66.9**	**27.6**	4.7	0.8	100
45	f	50	39	10	2	101	54	61	9	3	127
	%	49.5	38.6	9.9	2.0	100	42.5	48.0	7.1	2.4	100
46	f	50	41	9	1	101	43	58	21	5	127
	%	49.5	40.6	8.9	1.0	100	33.9	45.7	16.5	3.9	100
47	f	32	44	15	10	101	30	52	36	9	127
	%	31.7	43.6	14.9	9.9	100	23.6	40.9	28.3	7.1	100
48	f	34	**53**	11	3	101	46	58	20	3	127
	%	33.7	**52.5**	10.9	3.0	100	36.2	45.7	15.7	2.4	100
49	f	55	37	8	1	101	65	47	13	2	127
	%	54.5	36.6	7.9	1.0	100	51.2	37.0	10.2	1.6	100
50	f	50	41	9	1	101	43	58	21	5	127
	%	49.5	40.6	8.9	1.0	100	33.9	45.7	16.5	3.9	100
51	f	65	34	2	**0**	101	**81**	37	7	2	127
	%	64.4	33.7	2.0	**0**	100	**63.8**	29.1	5.5	1.6	100
52	f	**79**	**15**	5	2	101	**82**	39	**4**	2	127
	%	**78.2**	**14.9**	5.0	2.0	100	**64.6**	30.7	**3.1**	1.6	100
53	f	63	27	9	2	101	64	51	10	2	127
	%	62.4	26.7	8.9	2.0	100	50.4	40.2	7.9	1.6	100
54	f	56	35	9	1	101	54	48	19	6	127
	%	55.4	34.7	8.9	1.0	100	42.5	37.8	15.0	4.7	100
56	f	14	37	**33**	**17**	101	12	43	**50**	**22**	127
	%	13.9	36.6	**32.7**	**16.8**	100	9.4	33.9	**39.4**	**17.3**	100
57	f	31	38	21	11	101	30	52	36	9	127
	%	30.7	37.6	20.8	10.9	100	23.6	40.9	28.3	7.1	100
58	f	24	46	16	**15**	101	19	67	25	16	127
	%	23.8	45.5	15.8	**14.9**	100	15.0	52.8	19.7	12.6	100
59	f	31	41	21	8	101	23	59	29	16	127
	%	30.7	40.6	20.8	7.9	100	18.1	46.5	22.8	12.6	100
60	f	38	39	18	6	101	27	62	30	8	127
	%	37.6	38.6	17.8	5.9	100	21.3	48.8	23.6	6.3	100
61	f	65	29	3	4	101	72	39	13	3	127
	%	64.4	28.7	3.0	4.0	100	56.7	30.7	10.2	2.4	100
62	f	74	24	**1**	2	101	80	42	**3**	2	127
	%	73.3	23.8	**1.0**	2.0	100	63.0	33.1	**2.4**	1.6	100

EK-11. KADIN ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE TÜRK VE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE GÖRÜLEN PROBLEM DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ TABLOSU

Kadın Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışların Nedenleri

Nedenler	f ve %	Türk Öğrenciler				Yabancı Uyruklu Öğrenciler			
		Hayır	Kısmen	Evet	**Toplam**	Hayır	Kısmen	Evet	**Toplam**
1	f	14	**63**	26	103	8	36	57	101
	%	13.6	**61.2**	25.2	100	8	36.0	56.0	100
2	f	**5**	52	**46**	103	**6**	34	**61**	101
	%	**4.9**	50.5	**44.7**	100	**6.0**	34.0	**60.0**	100
3	f	35	37	31	103	**6**	**14**	**81**	101
	%	34.0	35.9	30.1	100	**5.9**	**13.9**	**80.2**	100
4	f	**7**	**58**	38	103	8	47	46	101
	%	**6.8**	**56.3**	36.9	100	7.9	46.5	45.5	100
5	f	**8**	31	**64**	103	15	37	49	101
	%	**7.8**	30.1	**62.1**	100	14.9	36.6	48.5	100
6	f	**76**	21	**6**	103	**67**	**26**	**8**	101
	%	**73.8**	20.4	**5.8**	100	**66.3**	**25.7**	**7.9**	100
7	f	40	**53**	**10**	103	21	**58**	22	101
	%	38.8	**51.5**	**9.7**	100	20.8	**57.4**	21.8	100
8	f	**47**	51	**5**	103	27	**61**	**13**	101
	%	**45.6**	49.5	**4.9**	100	26.7	**60.4**	**12.9**	100
9	f	41	48	14	103	27	**52**	22	101
	%	39.8	46.6	13.6	100	26.7	**51.5**	21.8	100
10	f	29	36	38	103	8	29	**64**	101
	%	28.2	35.0	36.9	100	7.9	28.7	**63.4**	100
11	f	**54**	**27**	22	103	32	**20**	49	101
	%	**52.4**	**26.2**	21.4	100	31.7	**19.8**	48.5	100
12	f	23	**52**	28	103	18	49	34	101
	%	22.3	**50.5**	27.2	100	17.8	48.5	33.7	100
13	f	20	29	**54**	103	16	27	**58**	101
	%	19.4	28.2	**52.4**	100	15.8	26.7	**57.4**	100
14	f	**51**	**28**	24	103	**51**	31	19	101
	%	**49.5**	**27.2**	23.3	100	**50.5**	30.7	18.8	100
15	f	31	46	26	103	30	43	28	101
	%	30.1	44.7	25.2	100	29.7	42.6	27.7	100
16	f	44	30	29	103	**38**	33	30	101
	%	42.7	29.1	28.2	100	**37.6**	32.7	29.7	100
17	f	28	35	**40**	103	11	45	45	101
	%	27.2	34.0	**38.8**	100	10.9	44.6	44.6	100
18	f	36	42	25	103	16	**54**	31	101
	%	35.0	40.8	24.3	100	15.8	**53.5**	30.7	100
19	f	33	38	32	103	20	47	34	101
	%	32.0	36.9	31.1	100	19.8	46.5	33.7	100
20	f	19	47	37	103	**6**	41	54	101
	%	18.4	45.6	35.9	100	**5.9**	40.6	53.5	100
21	f	40	31	32	103	27	46	28	101
	%	38.8	30.1	31.1	100	26.7	45.5	27.7	100
22	f	**56**	33	14	103	**55**	35	**11**	101
	%	**54.4**	32.0	13.6	100	**54.5**	34.7	**10.9**	100

EK-12. SINIF ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE TÜRK VE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE GÖRÜLEN PROBLEM DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ TABLOSU

Erkek Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Görülen Problem Davranışların Nedenleri

Nedenler	f ve %	Türk Öğrenciler				Yabancı Uyruklu Öğrenciler			
		Hayır	Kısmen	Evet	**Toplam**	Hayır	Kısmen	Evet	**Toplam**
1	f	21	**86**	24	131	18	48	60	126
	%	16.0	**65.6**	18.3	100	14.0	38.0	48.0	100
2	f	**7**	**75**	**49**	131	4	43	**79**	126
	%	**5.3**	**57.3**	**37.4**	100	3.0	34.0	**63.0**	100
3	f	49	52	30	131	**1**	**27**	**98**	126
	%	37.4	39.7	22.9	100	**0.8**	**21.4**	**77.8**	100
4	f	**7**	**80**	44	131	**3**	**70**	**53**	126
	%	**5.3**	**61.1**	33.6	100	**2.4**	**55.6**	42.1	100
5	f	11	45	**75**	131	14	54	58	126
	%	8.4	34.4	**57.3**	100	11.1	42.9	46.0	100
6	f	**82**	**30**	19	131	**74**	35	17	126
	%	**62.6**	**22.9**	14.5	100	**58.7**	27.8	13.5	100
7	f	40	61	30	131	15	58	53	126
	%	30.5	46.6	22.9	100	11.9	46.0	42.1	100
8	f	44	70	17	131	23	**73**	30	126
	%	33.6	53.4	13.0	100	18.3	**57.9**	23.8	100
9	f	48	67	16	131	29	63	34	126
	%	36.6	51.1	12.2	100	23.0	50.0	27.0	100
10	f	46	57	28	131	16	35	**75**	126
	%	35.1	43.5	21.4	100	12.7	27.8	**59.5**	100
11	f	**83**	39	**9**	131	**48**	**30**	48	126
	%	**63.4**	29.8	**6.9**	100	**38.1**	**23.8**	38.1	100
12	f	23	**77**	31	131	22	68	36	126
	%	17.6	**58.8**	23.7	100	17.5	54.0	28.6	100
13	f	22	49	**60**	131	20	51	55	126
	%	16.8	37.4	**45.8**	100	15.9	40.5	43.7	100
14	f	**80**	**35**	16	131	**75**	35	**16**	126
	%	**61.1**	**26.7**	12.2	100	**59.5**	27.8	**12.7**	100
15	f	30	53	**48**	131	30	44	52	126
	%	22.9	40.5	**36.6**	100	23.8	34.9	41.3	100
16	f	50	56	25	131	40	59	27	126
	%	38.2	42.7	19.1	100	31.7	46.8	21.4	100
17	f	27	65	39	131	8	69	49	126
	%	20.6	49.6	29.8	100	6.3	54.8	38.9	100
18	f	30	69	32	131	9	65	52	126
	%	22.9	52.7	24.4	100	7.1	51.6	41.3	100
19	f	35	67	29	131	23	**76**	27	126
	%	26.7	51.1	22.1	100	18.3	**60.3**	21.4	100
20	f	23	66	42	131	6	42	**78**	126
	%	17.6	50.4	32.1	100	4.8	33.3	**61.9**	100
21	f	45	56	30	131	32	**71**	23	126
	%	34.4	42.7	22.9	100	25.4	**56.3**	18.3	100
22	f	**82**	39	**10**	131	**78**	37	**11**	126
	%	**62.6**	29.8	**7.6**	100	**61.9**	29.4	**8.7**	100

EK-13. SINIFTAKİ YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ SAYISINA GÖRE TÜRK ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi																	
Davranış No	**f ve %**	**Sınıfında Yabancı Uyruklu Öğrencisi Olmayan Sınıf Öğretmenleri**				Sınıfında 1-2 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenleri				**Sınıfında 3-6 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenleri**				Sınıfında 7 ve üzeri Yabancı Uyruklu Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenleri			
		Hiç	**Ara sıra**	**Genellikle**	**Her zaman**	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	**Hiç**	**Ara sıra**	**Genellikle**	**Her zaman**	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman
1	f	5	23	4	0	26	78	12	2	10	44	12	1	4	10	3	0
	%	15.6	71.9	12.5	0	22.0	66.1	10.2	1.7	14.9	65.7	17.9	1.5	23.5	58.8	17.6	0
2	f	11	18	3	0	44	62	12	0	15	42	8	2	4	12	1	0
	%	34.4	56.3	9.4	0	37.3	52.5	10.2	0	22.4	62.7	11.9	3.0	23.5	70.6	5.9	0
3	f	7	20	4	1	28	70	17	3	14	43	8	2	4	7	**5**	1
	%	21.9	62.5	12.5	3.1	23.7	59.3	14.4	2.5	20.9	64.2	11.9	3.0	23.5	41.2	**29.4**	5.9
4	f	3	22	6	1	17	81	18	2	4	48	12	3	**1**	**13**	3	0
	%	9.4	68.8	18.8	3.1	14.4	68.6	15.3	1.7	6.0	71.6	17.9	4.5	**5.9**	**76.5**	17.6	0
5	f	1	19	**11**	1	9	71	**33**	**5**	8	40	**14**	**5**	3	8	3	**3**
	%	3.1	59.4	**34.4**	3.1	7.6	60.2	**28.0**	**4.2**	11.9	59.7	**20.9**	**7.5**	17.6	47.1	17.6	**17.6**
6	f	6	18	8	0	13	81	20	4	7	49	10	1	3	10	2	**2**
	%	18.8	56.3	25.0	0	11.0	68.6	16.9	3.4	10.4	73.1	14.9	1.5	17.6	58.8	11.8	**11.8**
7	f	8	22	2	**0**	16	**94**	6	2	10	**54**	3	0	4	12	0	1
	%	25.0	68.8	6.3	**0**	13.6	**79.7**	5.1	1.7	14.9	**80.6**	4.5	0	23.5	70.6	0	5.9
8	f	5	**26**	1	**0**	20	**91**	6	1	9	**54**	4	0	5	8	3	1
	%	15.6	**81.3**	3.1	**0**	16.9	**77.1**	5.1	0.8	13.4	**80.6**	6.0	0	29.4	47.1	17.6	5.9
9	f	6	21	5	0	17	87	12	2	9	47	11	0	1	**13**	3	0
	%	18.8	65.6	15.6	0	14.4	73.7	10.2	1.7	13.4	70.1	16.4	0	5.9	**76.5**	17.6	0
10	f	13	19	0	0	56	53	8	1	19	42	6	0	7	10	0	0
	%	40.6	59.4	0	0	47.5	44.9	6.8	0.8	28.4	62.7	9.0	0	41.2	58.8	0	0
11	f	20	12	0	0	72	44	**1**	1	27	37	2	1	10	6	0	1
	%	62.5	37.5	0	0	61.0	37.3	**0.8**	0.8	40.3	55.2	3.0	1.5	58.8	35.3	0	5.9
12	f	**25**	7	**0**	0	**95**	21	**0**	2	41	23	3	0	**14**	3	0	0
	%	**78.1**	21.9	**0**	0	**80.5**	17.8	**0**	1.7	61.2	34.3	4.5	0	**82.4**	17.6	0	0
13	f	12	18	2	0	43	69	6	0	13	50	4	0	4	12	0	1
	%	37.5	56.3	6.3	0	36.4	58.5	5.1	0	19.4	74.6	6.0	0	23.5	70.6	0	5.9
14	f	10	20	2	0	45	67	6	0	18	44	4	1	6	11	0	0
	%	31.3	62.5	6.3	0	38.1	56.8	5.1	0	26.9	65.7	6.0	1.5	35.3	64.7	0	0
15	f	9	22	1	0	41	71	5	1	21	40	4	2	4	9	3	1
	%	28.1	68.8	3.1	0	34.7	60.2	4.2	.8	31.3	59.7	6.0	3.0	23.5	52.9	17.6	5.9
16	f	7	23	2	0	33	75	10	0	24	39	4	0	5	10	1	1
	%	21.9	71.9	6.3	0	28.0	63.6	8.5	0	35.8	58.2	6.0	0	29.4	58.8	5.9	5.9
17	f	2	**28**	2	0	23	78	15	2	3	**55**	6	3	3	9	**5**	0
	%	6.3	**87.5**	6.3	0	19.5	66.1	12.7	1.7	4.5	**82.1**	9.0	4.5	17.6	52.9	**29.4**	0
18	f	**0**	23	9	0	**5**	87	**23**	3	**3**	46	14	**4**	2	9	**5**	1
	%	**0**	71.9	28.1	0	**4.2**	73.7	**19.5**	2.5	**4.5**	68.7	20.9	**6.0**	11.8	52.9	**29.4**	5.9
19	f	1	25	6	0	11	**90**	17	0	5	52	9	1	4	9	4	0
	%	3.1	78.1	18.8	0	9.3	**76.3**	14.4	0	7.5	77.6	13.4	1.5	23.5	52.9	23.5	0
20	f	6	23	3	0	30	72	13	3	7	37	**19**	4	6	9	2	0
	%	18.8	71.9	9.4	0	25.4	61.0	11.0	2.5	10.4	55.2	**28.4**	6.0	35.3	52.9	11.8	0
21	f	8	20	2	**2**	53	53	9	3	12	42	11	2	6	8	2	1
	%	25.0	62.5	6.3	**6.3**	44.9	44.9	7.6	2.5	17.9	62.7	16.4	3.0	35.3	47.1	11.8	5.9
22	f	4	**27**	1	0	39	69	10	0	11	42	13	1	4	10	3	0
	%	12.5	**84.4**	3.1	0	33.1	58.5	8.5	0	16.4	62.7	19.4	1.5	23.5	58.8	17.6	0
23	f	6	21	4	1	41	64	10	3	10	42	11	4	5	10	2	0
	%	18.8	65.6	12.5	3.1	34.7	54.2	8.5	2.5	14.9	62.7	16.4	6.0	29.4	58.8	11.8	0
24	f	2	20	**10**	0	30	69	18	1	10	45	10	2	4	8	5	0
	%	6.3	62.5	**31.3**	0	25.4	58.5	15.3	0.8	14.9	67.2	14.9	3.0	23.5	47.1	29.4	0
25	f	1	22	9	0	29	77	10	2	7	47	13	0	2	9	5	1
	%	3.1	68.8	28.1	0	24.6	65.3	8.5	1.7	10.4	70.1	19.4	0	11.8	52.9	29.4	5.9
26	f	3	20	8	1	40	68	9	1	12	42	11	2	4	11	2	0
	%	9.4	62.5	25.0	3.1	33.9	57.6	7.6	0.8	17.9	62.7	16.4	3.0	23.5	64.7	11.8	0
27	f	13	18	1	0	43	71	3	1	23	41	3	0	10	6	1	0
	%	40.6	56.3	3.1	0	36.4	60.2	2.5	0.8	34.3	61.2	4.5	0	58.8	35.3	5.9	0
28	f	12	16	4	0	31	76	10	1	15	43	8	1	4	10	3	0
	%	37.5	50.0	12.5	0	26.3	64.4	8.5	0.8	22.4	64.2	11.9	1.5	23.5	58.8	17.6	0
29	f	17	13	2	0	59	47	11	1	28	34	4	1	3	**13**	0	1
	%	53.1	40.6	6.3	0	50.0	39.8	9.3	0.8	41.8	50.7	6.0	1.5	17.6	**76.5**	0	5.9
30	f	7	23	2	0	49	53	14	2	15	44	7	1	2	10	5	0
	%	21.9	71.9	6.3	0	41.5	44.9	11.9	1.7	22.4	65.7	10.4	1.5	11.8	58.8	29.4	0
31	f	6	22	4	0	47	60	11	0	21	41	5	0	6	8	3	0
	%	18.8	68.8	12.5	0	39.8	50.8	9.3	0	31.3	61.2	7.5	0	35.3	47.1	17.6	0
32	f	12	18	2	0	65	47	5	1	26	33	8	0	5	11	1	0
	%	37.5	56.3	6.3	0	55.1	39.8	4.2	0.8	38.8	49.3	11.9	0	29.4	64.7	5.9	0
33	f	17	14	1	0	73	40	4	1	33	29	4	1	5	11	1	0
	%	53.1	43.8	3.1	0	61.9	33.9	3.4	0.8	49.3	43.3	6.0	1.5	29.4	64.7	5.9	0
34	f	**25**	7	0	**0**	91	25	2	**0**	**44**	21	2	**0**	11	6	0	**0**
	%	**78.1**	21.9	0	**0**	77.1	21.2	1.7	**0**	**65.7**	31.3	3.0	**0**	64.7	35.3	0	**0**
35	f	18	14	0	0	75	38	3	2	27	38	**1**	1	11	6	**0**	0
	%	56.3	43.8	0	0	63.6	32.2	2.5	1.7	40.3	56.7	**1.5**	1.5	64.7	35.3	**0**	0
36	f	7	20	5	0	49	59	10	0	20	43	2	2	6	10	1	0
	%	21.9	62.5	15.6	0	41.5	50.0	8.5	0	29.9	64.2	3.0	3.0	35.3	58.8	5.9	0
37	f	8	22	2	0	59	55	4	0	21	39	5	2	4	13	0	0
	%	25.0	68.8	6.3	0	50.0	46.6	3.4	0	31.3	58.2	7.5	3.0	23.5	76.5	0	0
38	f	25	6	1	0	**99**	**15**	4	0	**47**	**19**	**1**	0	**13**	**3**	1	0
	%	78.1	18.8	3.1	0	**83.9**	**12.7**	3.4	0	**70.1**	**28.4**	**1.5**	0	**76.5**	**17.6**	5.9	0
39	f	12	19	1	0	60	52	5	1	18	46	2	1	6	11	0	0
	%	37.5	59.4	3.1	0	50.8	44.1	4.2	0.8	26.9	68.7	3.0	1.5	35.3	64.7	0	0
40	f	8	23	1	0	60	51	6	1	24	37	5	1	6	10	1	0
	%	25.0	71.9	3.1	0	50.8	43.2	5.1	0.8	35.8	55.2	7.5	1.5	35.3	58.8	5.9	0

41	f	11	19	2	**0**	45	61	12	**0**	19	43	5	**0**	3	13	1	**0**
	%	34.4	59.4	6.3	**0**	38.1	51.7	10.2	**0**	28.4	64.2	7.5	**0**	17.6	76.5	5.9	**0**
42	f	9	17	6	0	41	64	12	1	12	43	11	1	5	8	4	0
	%	28.1	53.1	18.8	0	34.7	54.2	10.2	0.8	17.9	64.2	16.4	1.5	29.4	47.1	23.5	0
43	f	2	20	8	**2**	38	57	18	5	11	41	12	3	1	11	5	0
	%	6.3	62.5	25.0	**6.3**	32.2	48.3	15.3	4.2	16.4	61.2	17.9	4.5	5.9	64.7	29.4	0
44	f	**31**	**1**	**0**	0	**104**	**12**	1	1	**48**	**14**	4	1	**15**	**2**	**0**	0
	%	**96.9**	**3.1**	**0**	0	**88.1**	**10.2**	0.8	0.8	**71.6**	**20.9**	6.0	1.5	**88.2**	**11.8**	**0**	0
45	f	13	15	3	1	65	42	9	2	27	35	4	1	6	11	0	0
	%	40.6	46.9	9.4	3.1	55.1	35.6	7.6	1.7	40.3	52.2	6.0	1.5	35.3	64.7	0	0
46	f	3	24	4	1	44	62	8	4	13	43	10	1	**1**	11	3	**2**
	%	9.4	75.0	12.5	3.1	37.3	52.5	6.8	3.4	19.4	64.2	14.9	1.5	**5.9**	64.7	17.6	**11.8**
47	f	6	22	3	1	45	62	9	2	11	52	4	0	1	13	2	1
	%	18.8	68.8	9.4	3.1	38.1	52.5	7.6	1.7	16.4	77.6	6.0	0	5.9	76.5	11.8	5.9
48	f	16	14	0	2	73	38	5	2	19	42	5	1	5	10	2	0
	%	50.0	43.8	0	6.3	61.9	32.2	4.2	1.7	28.4	62.7	7.5	1.5	29.4	58.8	11.8	0
49	f	5	21	6	0	29	71	14	4	12	40	13	2	1	13	2	1
	%	15.6	65.6	18.8	0	24.6	60.2	11.9	3.4	17.9	59.7	19.4	3.0	5.9	76.5	11.8	5.9
50	f	18	13	1	0	85	28	5	0	34	26	5	2	7	9	1	0
	%	56.3	40.6	3.1	0	72.0	23.7	4.2	0	50.7	38.8	7.5	3.0	41.2	52.9	5.9	0
51	f	17	14	1	0	78	36	3	1	27	35	5	0	4	12	1	0
	%	53.1	43.8	3.1	0	66.1	30.5	2.5	0.8	40.3	52.2	7.5	0	23.5	70.6	5.9	0
52	f	25	**6**	1	0	69	41	5	3	36	27	4	0	9	7	1	0
	%	78.1	**18.8**	3.1	0	58.5	34.7	4.2	2.5	53.7	40.3	6.0	0	52.9	41.2	5.9	0
53	f	15	15	1	1	76	36	5	1	26	37	4	0	5	11	0	1
	%	46.9	46.9	3.1	3.1	64.4	30.5	4.2	0.8	38.8	55.2	6.0	0	29.4	64.7	0	5.9
54	f	15	13	3	1	63	48	4	3	21	36	7	3	3	11	2	1
	%	46.9	40.6	9.4	3.1	53.4	40.7	3.4	2.5	31.3	53.7	10.4	4.5	17.6	64.7	11.8	5.9
56	f	**1**	9	**15**	**7**	**3**	43	**46**	**26**	**1**	30	**24**	**12**	4	8	5	0
	%	**3.1**	28.1	**46.9**	**21.9**	**2.5**	36.4	**39.0**	**22.0**	**1.5**	44.8	**35.8**	**17.9**	23.5	47.1	29.4	0
57	f	5	20	7	0	26	59	23	**10**	10	40	14	3	4	8	5	0
	%	15.6	62.5	21.9	0	22.0	50.0	19.5	**8.5**	14.9	59.7	20.9	4.5	23.5	47.1	29.4	0
58	f	10	18	4	0	52	53	11	2	13	43	7	4	5	11	1	0
	%	31.3	56.3	12.5	0	44.1	44.9	9.3	1.7	19.4	64.2	10.4	6.0	29.4	64.7	5.9	0
59	f	8	22	2	0	36	67	12	3	18	44	5	0	3	13	1	0
	%	25.0	68.8	6.3	0	30.5	56.8	10.2	2.5	26.9	65.7	7.5	0	17.6	76.5	5.9	0
60	f	12	19	1	0	64	48	5	1	22	39	6	0	6	10	0	1
	%	37.5	59.4	3.1	0	54.2	40.7	4.2	0.8	32.8	58.2	9.0	0	35.3	58.8	0	5.9
61	f	19	12	1	0	82	30	4	2	34	24	9	0	11	5	1	0
	%	59.4	37.5	3.1	0	69.5	25.4	3.4	1.7	50.7	35.8	13.4	0	64.7	29.4	5.9	0
62	f	23	8	0	1	84	30	3	1	39	25	3	0	10	7	0	0
	%	71.9	25.0	0	3.1	71.2	25.4	2.5	0.8	58.2	37.3	4.5	0	58.8	41.2	0	0
			Toplam: 32				Toplam:118			Toplam:67				Toplam:17			

Türk öğrencilerle ilgili olan bu kısımda sınıfında sadece yabancı uyruklu öğrencisi bulunan 26 sınıf öğretmeni görüş belirtmemiştir.

EK-14. SINIFTAKİ YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ SAYISINA GÖRE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Sınıftaki Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısına Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi													
Davranış No	**f ve %**	Sınıfında 1-2 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerine Göre				Sınıfında 3-6 Yabancı Uyruklu Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerine Göre				Sınıfında 7 ve üzeri Yabancı Uyruklu Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerine Göre			
		Hiç	**Ara sıra**	**Genellikle**	**Her zaman**	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	**Hiç**	**Ara sıra**	**Genellikle**	**Her zaman**
1	f	34	**75**	7	2	9	**43**	13	2	8	26	8	1
	%	28.8	**63.6**	5.9	1.7	13.4	**64.2**	19.4	3.0	18.6	60.5	18.6	2.3
2	f	52	57	8	1	15	39	8	5	6	**30**	7	0
	%	44.1	48.3	6.8	.8	22.4	58.2	11.9	7.5	14.0	**69.8**	16.3	0
3	f	36	**68**	11	3	11	41	11	4	8	18	13	4
	%	30.5	**57.6**	9.3	2.5	16.4	61.2	16.4	6.0	18.6	41.9	30.2	9.3
4	f	23	49	40	6	6	34	21	6	2	23	14	4
	%	19.5	41.5	33.9	5.1	9.0	50.7	31.3	9.0	4.7	53.5	32.6	9.3
5	f	23	46	37	12	16	29	14	8	4	22	12	5
	%	19.5	39.0	31.4	10.2	23.9	43.3	20.9	11.9	9.3	51.2	27.9	11.6
6	f	15	45	**49**	9	5	34	21	7	5	21	15	2
	%	12.7	38.1	**41.5**	7.6	7.5	50.7	31.3	10.4	11.6	48.8	34.9	4.7
7	f	21	51	26	20	8	40	15	4	5	25	11	2
	%	17.8	43.2	22.0	16.9	11.9	59.7	22.4	6.0	11.6	58.1	25.6	4.7
8	f	27	50	20	21	17	34	13	3	10	18	13	2
	%	22.9	42.4	16.9	17.8	25.4	50.7	19.4	4.5	23.3	41.9	30.2	4.7
9	f	25	48	23	**22**	11	34	17	5	4	15	**18**	**6**
	%	21.2	40.7	19.5	**18.6**	16.4	50.7	25.4	7.5	9.3	34.9	**41.9**	**14.0**
10	f	62	42	10	4	22	32	13	0	9	25	9	0
	%	52.5	35.6	8.5	3.4	32.8	47.8	19.4	0	20.9	58.1	20.9	0
11	f	70	42	4	2	27	32	7	1	12	23	7	1
	%	59.3	35.6	3.4	1.7	40.3	47.8	10.4	1.5	27.9	53.5	16.3	2.3
12	f	93	22	**1**	2	39	23	5	0	**25**	15	2	1
	%	78.8	18.6	**0.8**	1.7	58.2	34.3	7.5	0	**58.1**	34.9	4.7	2.3
13	f	46	62	9	1	21	29	14	3	13	25	2	3
	%	39.0	52.5	7.6	0.8	31.3	43.3	20.9	4.5	30.2	58.1	4.7	7.0
14	f	44	61	8	5	24	32	9	2	14	18	11	0
	%	37.3	51.7	6.8	4.2	35.8	47.8	13.4	3.0	32.6	41.9	25.6	0
15	f	76	34	7	1	28	30	9	0	13	23	6	1
	%	64.4	28.8	5.9	.8	41.8	44.8	13.4	0	30.2	53.5	14.0	2.3
16	f	36	38	39	5	17	27	21	2	5	22	12	4
	%	30.5	32.2	33.1	4.2	25.4	40.3	31.3	3.0	11.6	51.2	27.9	9.3
17	f	16	46	34	**22**	3	35	20	**9**	**1**	20	17	5
	%	13.6	39.0	28.8	**18.6**	4.5	52.2	29.9	**13.4**	**2.3**	46.5	39.5	11.6
18	f	**6**	54	**44**	14	**2**	30	**24**	**11**	3	12	**20**	**8**
	%	**5.1**	45.8	**37.3**	11.9	**3.0**	44.8	**35.8**	**16.4**	7.0	27.9	**46.5**	**18.6**
19	f	13	50	**45**	10	0	38	23	6	1	21	17	4
	%	11.0	42.4	**38.1**	8.5	0	56.7	34.3	9.0	2.3	48.8	39.5	9.3
20	f	26	48	34	10	7	32	**24**	4	8	17	16	2
	%	22.0	40.7	28.8	8.5	10.4	47.8	**35.8**	6.0	18.6	39.5	37.2	4.7
21	f	29	49	36	4	9	36	18	4	5	21	13	4
	%	24.6	41.5	30.5	3.4	13.4	53.7	26.9	6.0	11.6	48.8	30.2	9.3
22	f	24	**69**	19	6	7	**46**	10	4	5	21	14	3
	%	20.3	**58.5**	16.1	5.1	10.4	**68.7**	14.9	6.0	11.6	48.8	32.6	7
23	f	25	**68**	18	7	8	40	16	3	4	23	12	4
	%	21.2	**57.6**	15.3	5.9	11.9	59.7	23.9	4.5	9.3	53.5	27.9	9.3
24	f	13	58	39	8	5	36	23	3	5	20	17	1
	%	11.0	49.2	33.1	6.8	7.5	53.7	34.3	4.5	11.6	46.5	39.5	2.3
25	f	**12**	51	28	**27**	4	30	**27**	6	1	24	17	1
	%	**10.2**	43.2	23.7	**22.9**	6.0	44.8	**40.3**	9.0	2.3	55.8	39.5	2.3
26	f	36	40	22	20	12	31	17	7	5	26	10	2
	%	30.5	33.9	18.6	16.9	17.9	46.3	25.4	10.4	11.6	60.5	23.3	4.7
27	f	52	41	23	2	30	24	11	2	14	22	5	2
	%	44.1	34.7	19.5	1.7	44.8	35.8	16.4	3.0	32.6	51.2	11.6	4.7
28	f	46	55	12	5	20	29	13	5	9	24	8	2
	%	39.0	46.6	10.2	4.2	29.9	43.3	19.4	7.5	20.9	55.8	18.6	4.7
29	f	82	31	4	1	30	25	9	3	12	23	6	2
	%	69.5	26.3	3.4	0.8	44.8	37.3	13.4	4.5	27.9	53.5	14.0	4.7
30	f	56	48	13	1	17	37	13	0	9	25	9	0
	%	47.5	40.7	11.0	0.8	25.4	55.2	19.4	0	20.9	58.1	20.9	0
31	f	23	**68**	19	8	12	30	21	4	11	15	17	**0**
	%	19.5	**57.6**	16.1	6.8	17.9	44.8	31.3	6.0	25.6	34.9	39.5	**0**
32	f	72	35	10	1	24	34	9	0	10	24	6	3
	%	61.0	29.7	8.5	.8	35.8	50.7	13.4	0	23.3	55.8	14.0	7.0

33	f	84	29	4	1	34	28	3	2	13	21	8	1
	%	71.2	24.6	3.4	.8	50.7	41.8	4.5	3.0	30.2	48.8	18.6	2.3
34	f	**96**	20	2	**0**	**45**	18	4	**0**	**25**	15	3	**0**
	%	**81.4**	16.9	1.7	**0**	**67.2**	26.9	6.0	**0**	**58.1**	34.9	7.0	**0**
35	f	65	30	16	7	30	29	6	2	16	21	6	0
	%	55.1	25.4	13.6	5.9	44.8	43.3	9.0	3.0	37.2	48.8	14.0	0
36	f	45	45	18	10	15	30	16	6	11	19	13	0
	%	38.1	38.1	15.3	8.5	22.4	44.8	23.9	9.0	25.6	44.2	30.2	0
37	f	57	49	11	1	31	29	5	2	8	**28**	5	2
	%	48.3	41.5	9.3	0.8	46.3	43.3	7.5	3.0	18.6	**65.1**	11.6	4.7
38	f	**98**	**15**	4	1	**51**	**13**	**1**	2	**27**	**11**	5	0
	%	**83.1**	**12.7**	3.4	0.8	**76.1**	**19.4**	**1.5**	3.0	**62.8**	**25.6**	11.6	0
39	f	57	36	19	6	17	30	13	7	7	**28**	7	1
	%	48.3	30.5	16.1	5.1	25.4	44.8	19.4	10.4	16.3	**65.1**	16.3	2.3
40	f	38	55	20	5	15	34	13	5	7	**28**	7	1
	%	32.2	46.6	16.9	4.2	22.4	50.7	19.4	7.5	16.3	**65.1**	16.3	2.3
41	f	24	51	32	11	11	35	16	5	6	26	8	3
	%	20.3	43.2	27.1	9.3	16.4	52.2	23.9	7.5	14.0	60.5	18.6	7.0
42	f	55	39	18	6	15	39	12	1	5	25	10	3
	%	46.6	33.1	15.3	5.1	22.4	58.2	17.9	1.5	11.6	58.1	23.3	7.0
43	f	33	37	36	12	7	40	13	7	1	25	13	4
	%	28.0	31.4	30.5	10.2	10.4	59.7	19.4	10.4	2.3	58.1	30.2	9.3
44	f	87	26	4	1	**43**	**17**	6	1	**31**	12	0	0
	%	73.7	22.0	3.4	0.8	**64.2**	**25.4**	9.0	1.5	**72.1**	27.9	0	0
45	f	68	41	7	2	22	35	7	3	14	24	5	0
	%	57.6	34.7	5.9	1.7	32.8	52.2	10.4	4.5	32.6	55.8	11.6	0
46	f	68	39	10	1	20	35	10	2	5	25	10	3
	%	57.6	33.1	8.5	0.8	29.9	52.2	14.9	3.0	11.6	58.1	23.3	7.0
47	f	42	39	25	12	14	34	14	5	6	23	12	2
	%	35.6	33.1	21.2	10.2	20.9	50.7	20.9	7.5	14.0	53.5	27.9	4.7
48	f	52	53	9	4	18	35	12	2	10	23	10	0
	%	44.1	44.9	7.6	3.4	26.9	52.2	17.9	3.0	23.3	53.5	23.3	0
49	f	76	33	9	**0**	30	32	5	**0**	14	19	7	3
	%	64.4	28.0	7.6	**0**	44.8	47.8	7.5	**0**	32.6	44.2	16.3	7.0
50	f	93	20	5	0	40	22	4	1	17	19	5	2
	%	78.8	16.9	4.2	0	59.7	32.8	6.0	1.5	39.5	44.2	11.6	4.7
51	f	90	25	3	0	39	24	3	1	17	22	3	1
	%	76.3	21.2	2.5	0	58.2	35.8	4.5	1.5	39.5	51.2	7.0	2.3
52	f	**99**	**13**	4	2	40	22	3	2	22	19	2	0
	%	**83.9**	**11.0**	3.4	1.7	59.7	32.8	4.5	3.0	51.2	44.2	4.7	0
53	f	84	26	6	2	30	31	5	1	13	21	8	1
	%	71.2	22.0	5.1	1.7	44.8	46.3	7.5	1.5	30.2	48.8	18.6	2.3
54	f	77	30	10	1	28	29	8	2	5	24	10	4
	%	65.3	25.4	8.5	0.8	41.8	43.3	11.9	3.0	11.6	55.8	23.3	9.3
56	f	21	39	38	20	4	32	22	**9**	1	**9**	**23**	**10**
	%	17.8	33.1	32.2	16.9	6.0	47.8	32.8	**13.4**	2.3	**20.9**	**53.5**	**23.3**
57	f	37	39	30	12	15	34	14	4	9	17	13	4
	%	31.4	33.1	25.4	10.2	22.4	50.7	20.9	6.0	20.9	39.5	30.2	9.3
58	f	31	45	22	20	7	**42**	10	8	5	26	9	3
	%	26.3	38.1	18.6	16.9	10.4	**62.7**	14.9	11.9	11.6	60.5	20.9	7.0
59	f	32	48	23	15	15	32	13	7	7	20	14	2
	%	27.1	40.7	19.5	12.7	22.4	47.8	19.4	10.4	16.3	46.5	32.6	4.7
60	f	41	42	25	10	14	37	13	3	10	22	10	1
	%	34.7	35.6	21.2	8.5	20.9	55.2	19.4	4.5	23.3	51.2	23.3	2.3
61	f	81	31	3	3	34	22	9	2	22	15	4	2
	%	68.6	26.3	2.5	2.5	50.7	32.8	13.4	3.0	51.2	34.9	9.3	4.7
62	f	91	25	**0**	2	40	22	**3**	2	23	19	**1**	0
	%	77.1	21.2	**0**	1.7	59.7	32.8	**4.5**	3.0	53.5	44.2	**2.3**	0
		Toplam:118				**Toplam:** 67				**Toplam:** 43			

Yabancı uyruklu öğrencisi bulunmayan 32 sınıf öğretmeni bu kısımda görüş belirtmemiştir.

EK-15. ÖĞRETMENLERİN BİLDİKLERİ YABANCI DİLLERE GÖRE TÜRK ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Sınıf Öğretmenlerinin Bildiği Yabancı Dillere Göre Türk Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi													
Davranış No	f ve %	Türkçe ve İngilizce Bilen Öğretmenlere Göre				Sadece Türkçe Bilen Öğretmenlere Göre				Türkçe, Arapça ve Kürtçe Bilen Öğretmenlere Göre			
		Hiç	Ara sıra	Genelli kle	Her zaman	Hiç	Ara sıra	Genelli kle	Her zaman	Hiç	Ara sıra	Genelli kle	Her zaman
1	f	8	**39**	8	2	16	51	7	1	1	**5**	0	0
	%	14.0	**68.4**	14.0	3.5	21.3	68.0	9.3	1.3	16.7	**83.3**	0	0
2	f	19	27	10	1	29	41	4	1	2	4	0	0
	%	33.3	47.4	17.5	1.8	38.7	54.7	5.3	1.3	33.3	66.7	0	0
3	f	10	37	8	2	17	48	8	2	1	4	1	0
	%	17.5	64.9	14.0	3.5	22.7	64.0	10.7	2.7	16.7	66.7	16.7	0
4	f	5	36	13	3	10	49	**15**	1	0	**6**	0	0
	%	8.8	63.2	22.8	5.3	13.3	65.3	**20.0**	1.3	0	**100**	0	0
5	f	5	32	**16**	**4**	4	46	**20**	**5**	1	3	**2**	0
	%	8.8	56.1	**28.1**	**7.0**	5.3	61.3	**26.7**	**6.7**	16.7	50.0	**33.3**	0
6	f	7	36	13	1	6	56	10	3	1	4	1	0
	%	12.3	63.2	22.8	1.8	8.0	74.7	13.3	4.0	16.7	66.7	16.7	0
7	f	8	**42**	6	1	7	**64**	2	2	1	**5**	0	0
	%	14.0	**73.7**	10.5	1.8	9.3	**85.3**	2.7	2.7	16.7	**83.3**	0	0
8	f	13	**39**	5	0	10	**61**	3	1	1	**5**	0	0
	%	22.8	**68.4**	8.8	0	13.3	**81.3**	4.0	1.3	16.7	**83.3**	0	0
9	f	7	39	10	1	8	57	9	1	1	4	1	0
	%	12.3	68.4	17.5	1.8	10.7	76.0	12.0	1.3	16.7	66.7	16.7	0
10	f	25	28	3	1	34	37	4	0	3	3	0	0
	%	43.9	49.1	5.3	1.8	45.3	49.3	5.3	0	50.0	50.0	0	0
11	f	32	22	1	2	48	26	0	1	3	3	0	0
	%	56.1	38.6	1.8	3.5	64.0	34.7	0	1.3	50.0	50.0	0	0
12	f	38	15	3	1	**62**	13	0	0	**6**	0	0	0
	%	66.7	26.3	5.3	1.8	**82.7**	17.3	0	0	**100**	0	0	0
13	f	20	29	7	1	24	49	2	0	3	3	0	0
	%	35.1	50.9	12.3	1.8	32.0	65.3	2.7	0	50.0	50.0	0	0
14	f	21	30	5	1	25	47	3	0	3	3	0	0
	%	36.8	52.6	8.8	1.8	33.3	62.7	4.0	0	50.0	50.0	0	0
15	f	20	32	5	0	22	51	0	2	2	3	1	0
	%	35.1	56.1	8.8	0	29.3	68.0	0	2.7	33.3	50.0	16.7	0
16	f	16	36	4	1	28	40	7	0	0	**6**	0	0
	%	28.1	63.2	7.0	1.8	37.3	53.3	9.3	0	0	**100**	0	0
17	f	5	38	14	0	11	57	5	2	0	5	1	0
	%	8.8	66.7	24.6	0	14.7	76.0	6.7	2.7	0	83.3	16.7	0
18	f	**2**	34	**19**	2	**3**	58	10	4	**0**	4	2	0
	%	**3.5**	59.6	**33.3**	3.5	**4.0**	77.3	13.3	5.3	**0**	66.7	33.3	0
19	f	4	38	15	0	3	**66**	6	0	1	4	1	0
	%	7.0	66.7	26.3	0	4.0	**88.0**	8.0	0	16.7	66.7	16.7	0
20	f	13	30	11	3	17	49	8	1	2	4	0	0
	%	22.8	52.6	19.3	5.3	22.7	65.3	10.7	1.3	33.3	66.7	0	0
21	f	18	30	5	4	31	33	9	2	3	2	1	0
	%	31.6	52.6	8.8	7.0	41.3	44.0	12.0	2.7	50.0	33.3	16.7	0
22	f	16	34	7	0	19	51	5	0	3	3	0	0
	%	28.1	59.6	12.3	0	25.3	68.0	6.7	0	50.0	50.0	0	0
23	f	16	29	9	3	21	44	9	1	2	4	0	0
	%	28.1	50.9	15.8	5.3	28.0	58.7	12.0	1.3	33.3	66.7	0	0
24	f	10	32	15	0	18	49	7	1	2	1	**3**	0
	%	17.5	56.1	26.3	0	24.0	65.3	9.3	1.3	33.3	16.7	**50.0**	0
25	f	9	36	11	1	16	49	10	0	3	1	2	0
	%	15.8	63.2	19.3	1.8	21.3	65.3	13.3	0	50.0	16.7	33.3	0
26	f	11	33	13	0	23	43	7	2	3	2	1	0
	%	19.3	57.9	22.8	0	30.7	57.3	9.3	2.7	50.0	33.3	16.7	0
27	f	23	29	4	1	21	52	2	0	2	3	1	0
	%	40.4	50.9	7.0	1.8	28.0	69.3	2.7	0	33.3	50.0	16.7	0
28	f	12	36	9	0	18	50	6	1	2	4	0	0
	%	21.1	63.2	15.8	0	24.0	66.7	8.0	1.3	33.3	66.7	0	0
29	f	26	26	4	1	42	30	3	0	4	2	0	0
	%	45.6	45.6	7.0	1.8	56.0	40.0	4.0	0	66.7	33.3	0	0
30	f	21	33	2	1	26	41	6	2	3	3	0	0
	%	36.8	57.9	3.5	1.8	34.7	54.7	8.0	2.7	50.0	50.0	0	0
31	f	24	25	8	0	27	43	5	0	4	2	0	0
	%	42.1	43.9	14.0	0	36.0	57.3	6.7	0	66.7	33.3	0	0
32	f	24	28	4	1	43	30	2	0	3	3	0	0
	%	42.1	49.1	7.0	1.8	57.3	40.0	2.7	0	50.0	50.0	0	0
33	f	34	19	3	1	47	24	3	1	3	3	0	0
	%	59.6	33.3	5.3	1.8	62.7	32.0	4.0	1.3	50.0	50.0	0	0

34	f	**40**	17	**0**	0	57	17	**0**	**0**	**6**	0	**0**	**0**
	%	**70.2**	29.8	**0**	0	76.0	22.7	**0**	**0**	**100**	0	**0**	**0**
35	f	35	20	**0**	2	46	27	1	1	2	4	0	0
	%	61.4	35.1	**0**	3.5	61.3	36.0	1.3	1.3	33.3	66.7	0	0
36	f	20	29	8	0	29	41	4	1	2	4	0	0
	%	35.1	50.9	14.0	0	38.7	54.7	5.3	1.3	33.3	66.7	0	0
37	f	22	30	5	0	34	39	2	**0**	2	4	0	**0**
	%	38.6	52.6	8.8	0	45.3	52.0	2.7	**0**	33.3	66.7	0	**0**
38	f	**43**	**10**	4	0	**65**	9	1	0	5	1	0	0
	%	**75.4**	**17.5**	7.0	0	**86.7**	12.0	1.3	0	83.3	16.7	0	0
39	f	22	32	3	0	33	39	2	1	3	3	0	0
	%	38.6	56.1	5.3	0	44.0	52.0	2.7	1.3	50.0	50.0	0	0
40	f	20	31	6	0	36	35	3	1	4	2	0	0
	%	35.1	54.4	10.5	0	48.0	46.7	4.0	1.3	66.7	33.3	0	0
41	f	19	31	7	0	31	40	4	0	3	3	0	0
	%	33.3	54.4	12.3	0	41.3	53.3	5.3	0	50.0	50.0	0	0
42	f	14	30	13	**25**	40	**8**	2	0	3	2	1	0
	%	24.6	52.6	22.8	**33.3**	53.3	**10.7**	2.7	0	50.0	33.3	16.7	0
43	f	10	31	14	2	23	36	11	5	3	3	0	0
	%	17.5	54.4	24.6	3.5	30.7	48.0	14.7	6.7	50.0	50.0	0	0
44	f	**50**	**6**	1	0	**65**	**8**	1	1	**6**	**0**	0	0
	%	**87.7**	**10.5**	1.8	0	**86.7**	**10.7**	1.3	1.3	**100**	**0**	0	0
45	f	25	23	7	2	43	28	4	0	4	2	0	0
	%	43.9	40.4	12.3	3.5	57.3	37.3	5.3	0	66.7	33.3	0	0
46	f	12	34	9	2	28	42	2	3	2	3	1	0
	%	21.1	59.6	15.8	3.5	37.3	56.0	2.7	4.0	33.3	50.0	16.7	0
47	f	11	37	6	3	29	39	6	1	2	4	0	0
	%	19.3	64.9	10.5	5.3	38.7	52.0	8.0	1.3	33.3	66.7	0	0
48	f	22	29	4	2	44	27	1	3	3	3	0	0
	%	38.6	50.9	7.0	3.5	58.7	36.0	1.3	4.0	50.0	50.0	0	0
49	f	9	34	11	3	16	51	6	2	1	4	1	0
	%	15.8	59.6	19.3	5.3	21.3	68.0	8.0	2.7	16.7	66.7	16.7	0
50	f	36	17	4	0	56	16	2	1	5	1	0	0
	%	63.2	29.8	7.0	0	74.7	21.3	2.7	1.3	83.3	16.7	0	0
51	f	28	26	3	0	48	24	2	1	4	2	0	0
	%	49.1	45.6	5.3	0	64.0	32.0	2.7	1.3	66.7	33.3	0	0
52	f	33	18	5	1	46	25	3	1	1	5	0	0
	%	57.9	31.6	8.8	1.8	61.3	33.3	4.0	1.3	16.7	83.3	0	0
53	f	25	27	2	3	47	26	2	0	3	2	1	0
	%	43.9	47.4	3.5	5.3	62.7	34.7	2.7	0	50.0	33.3	16.7	0
54	f	25	26	4	2	40	30	3	2	4	2	0	0
	%	43.9	45.6	7.0	3.5	53.3	40.0	4.0	2.7	66.7	33.3	0	0
56	f	0	19	**22**	**16**	**1**	33	**27**	**14**	0	**0**	**4**	**2**
	%	0	33.3	**38.6**	**28.1**	**1.3**	44.0	**36.0**	**18.7**	**0**	**0**	**66.7**	**33.3**
57	f	10	31	14	2	9	45	14	**7**	**0**	4	1	**1**
	%	17.5	54.4	24.6	3.5	12.0	60.0	18.7	**9.3**	0	66.7	16.7	**16.7**
58	f	19	31	6	1	28	40	5	2	1	5	0	0
	%	33.3	54.4	10.5	1.8	37.3	53.3	6.7	2.7	16.7	83.3	0	0
59	f	15	35	5	2	23	45	6	1	1	5	0	0
	%	26.3	61.4	8.8	3.5	30.7	60.0	8.0	1.3	16.7	83.3	0	0
60	f	24	28	4	1	39	33	2	1	2	4	0	0
	%	42.1	49.1	7.0	1.8	52.0	44.0	2.7	1.3	33.3	66.7	0	0
61	f	35	18	4	0	53	20	2	0	5	1	0	0
	%	61.4	31.6	7.0	0	70.7	26.7	2.7	0	83.3	16.7	0	0
62	f	37	15	4	1	53	22	**0**	0	5	1	**0**	0
	%	64.9	26.3	7.0	1.8	70.7	29.3	**0**	0	83.3	16.7	**0**	0
		Toplam: 57				Toplam: 75				Toplam: 6			

Türk öğrencilerle ilgili olan bu kısımda Türkçe ve İngilizce bilen 61 sınıf öğretmeninden 57'si, sadece Türkçe bilen 80 sınıf öğretmeninden 75'i ve Türkçe, Arapça ve Kürtçe bilen 11 sınıf öğretmeninden 6'sı görüş belirtmiştir.

EK-16. ÖĞRETMENLERİN BİLDİKLERİ YABANCI DİLLERE GÖRE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ TABLOSU

Sınıf Öğretmenlerinin Bildikleri Yabancı Dillere Göre Yabancı Uyruklu Öğrencilerde İstenmeyen Davranışların Gerçekleşme Düzeyi													
Davranış No	f ve %	Türkçe ve İngilizce Bilen Öğretmenlere Göre				Sadece Türkçe Bilen Öğretmenlere Göre				Türkçe, Arapça ve Kürtçe Bilen Öğretmenlere Göre			
		Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman	Hiç	Ara sıra	Genellikle	Her zaman
1	f	11	**27**	9	3	14	**49**	5	1	1	**9**	1	0
	%	22.0	**54.0**	18.0	6.0	20.3	**71.0**	7.2	1.4	9.1	**81.8**	9.1	0
2	f	17	24	6	3	22	36	8	3	1	**10**	0	0
	%	34.0	48.0	12.0	6.0	31.9	52.2	11.6	4.3	9.1	**90.9**	0	0
3	f	10	24	12	4	14	43	8	4	1	8	2	0
	%	20.0	48.0	24.0	8.0	20.3	62.3	11.6	5.8	9.1	72.7	18.2	0
4	f	4	21	**20**	5	10	27	28	4	0	7	4	0
	%	8.0	42.0	**40.0**	10.0	14.5	39.1	40.6	5.8	0	63.6	36.4	0
5	f	7	20	15	8	9	30	22	8	2	4	5	0
	%	14.0	40.0	30.0	16.0	13.0	43.5	31.9	11.6	18.2	36.4	45.5	0
6	f	6	19	19	6	5	26	**32**	6	1	4	**6**	0
	%	12.0	38.0	38.0	12.0	7.2	37.7	**46.4**	8.7	9.1	36.4	**54.5**	0
7	f	7	19	17	7	8	31	18	12	2	6	1	**2**
	%	14.0	38.0	34.0	14.0	11.6	44.9	26.1	17.4	18.2	54.5	9.1	**18.2**
8	f	8	24	11	7	17	26	13	**13**	4	3	2	**2**
	%	16.0	48.0	22.0	14.0	24.6	37.7	18.8	**18.8**	36.4	27.3	18.2	**18.2**
9	f	7	20	13	10	11	27	19	12	1	5	4	1
	%	14.0	40.0	26.0	20.0	15.9	39.1	27.5	17.4	9.1	45.5	36.4	9.1
10	f	17	21	8	4	27	36	6	0	5	5	1	0
	%	34.0	42.0	16.0	8.0	39.1	52.2	8.7	0	45.5	45.5	9.1	0
11	f	21	21	5	3	32	32	4	1	5	6	0	0
	%	42.0	42.0	10.0	6.0	46.4	46.4	5.8	1.4	45.5	54.5	0	0
12	f	26	18	4	2	50	18	**1**	**0**	**10**	**1**	**0**	**0**
	%	52.0	36.0	8.0	4.0	72.5	26.1	**1.4**	**0**	**90.9**	**9.1**	**0**	**0**
13	f	15	24	9	2	16	**46**	4	3	3	8	0	0
	%	30.0	48.0	18.0	4.0	23.2	**66.7**	5.8	4.3	27.3	72.7	0	0
14	f	17	24	7	2	17	40	9	3	5	6	0	0
	%	34.0	48.0	14.0	4.0	24.6	58.0	13.0	4.3	45.5	54.5	0	0
15	f	26	17	7	0	33	26	8	2	5	6	0	0
	%	52.0	34.0	14.0	0	47.8	37.7	11.6	2.9	45.5	54.5	0	0
16	f	11	21	15	3	19	17	28	5	1	6	3	1
	%	22.0	42.0	30.0	6.0	27.5	24.6	40.6	7.2	9.1	54.5	27.3	9.1
17	f	4	16	**21**	9	5	27	24	**13**	0	5	4	**2**
	%	8.0	32.0	**42.0**	18.0	7.2	39.1	34.8	**18.8**	0	45.5	36.4	**18.2**
18	f	**2**	18	16	**14**	**3**	23	**36**	7	**0**	5	**6**	0
	%	**4.0**	36.0	32.0	**28.0**	**4.3**	33.3	**52.2**	10.1	**0**	45.5	**54.5**	0
19	f	3	16	**21**	10	**2**	32	**32**	3	**0**	4	**6**	1
	%	6.0	32.0	**42.0**	20.0	**2.9**	46.4	**46.4**	4.3	**0**	36.4	**54.5**	9.1
20	f	9	14	19	8	12	27	26	4	2	7	2	0
	%	18.0	28.0	38.0	16.0	17.4	39.1	37.7	5.8	18.2	63.6	18.2	0
21	f	7	26	12	5	13	25	29	2	2	6	3	0
	%	14.0	52.0	24.0	10.0	18.8	36.2	42.0	2.9	18.2	54.5	27.3	0
22	f	7	**27**	10	6	5	**47**	14	3	2	**9**	0	0
	%	14.0	**54.0**	20.0	12.0	7.2	**68.1**	20.3	4.3	18.2	**81.8**	0	0
23	f	7	**27**	12	4	9	39	17	4	2	8	1	0
	%	14.0	**54.0**	24.0	8.0	13.0	56.5	24.6	5.8	18.2	72.7	9.1	0
24	f	**3**	19	**21**	7	6	28	31	4	2	7	2	0
	%	**6.0**	38.0	**42.0**	14.0	8.7	40.6	44.9	5.8	18.2	63.6	18.2	0
25	f	4	21	13	**12**	3	27	26	13	0	6	3	**2**
	%	8.0	42.0	26.0	**24.0**	4.3	39.1	37.7	18.8	0	54.5	27.3	**18.2**
26	f	10	20	13	7	14	26	16	13	1	7	3	0
	%	20.0	40.0	26.0	14.0	20.3	37.7	23.2	18.8	9.1	63.6	27.3	0
27	f	18	20	10	2	24	26	17	2	3	6	2	0
	%	36.0	40.0	20.0	4.0	34.8	37.7	24.6	2.9	27.3	54.5	18.2	0
28	f	14	21	12	3	20	36	8	5	4	7	0	0
	%	28.0	42.0	24.0	6.0	29.0	52.2	11.6	7.2	36.4	63.6	0	0
29	f	28	18	3	1	47	16	5	1	6	4	1	0
	%	56.0	36.0	6.0	2.0	68.1	23.2	7.2	1.4	54.5	36.4	9.1	0
30	f	21	19	10	**0**	29	32	7	1	4	6	1	0
	%	42.0	38.0	20.0	**0**	42.0	46.4	10.1	1.4	36.4	54.5	9.1	0
31	f	9	25	12	4	15	39	10	5	5	4	1	1
	%	18.0	50.0	24.0	8.0	21.7	56.5	14.5	7.2	45.5	36.4	9.1	9.1
32	f	21	18	10	1	36	28	4	1	7	4	0	0
	%	42.0	36.0	20.0	2.0	52.2	40.6	5.8	1.4	63.6	36.4	0	0

33	f	26	16	6	2	47	17	3	2	6	5	0	0
	%	52.0	32.0	12.0	4.0	68.1	24.6	4.3	2.9	54.5	45.5	0	0
34	f	30	17	3	**0**	**54**	13	2	**0**	**9**	2	0	**0**
	%	60.0	34.0	6.0	**0**	**78.3**	18.8	2.9	**0**	**81.8**	18.2	0	**0**
35	f	22	19	6	3	30	21	13	5	5	5	1	0
	%	44.0	38.0	12.0	6.0	43.5	30.4	18.8	7.2	45.5	45.5	9.1	0
36	f	15	17	12	6	24	29	9	7	5	4	2	0
	%	30.0	34.0	24.0	12.0	34.8	42.0	13.0	10.1	45.5	36.4	18.2	0
37	f	18	22	9	1	24	38	6	1	6	5	0	0
	%	36.0	44.0	18.0	2.0	34.8	55.1	8.7	1.4	54.5	45.5	0	0
38	f	**33**	12	5	0	**56**	10	2	1	**9**	2	0	0
	%	**66.0**	24.0	10.0	0	**81.2**	14.5	2.9	1.4	**81.8**	18.2	0	0
39	f	16	19	10	5	30	25	11	3	2	6	2	1
	%	32.0	38.0	20.0	10.0	43.5	36.2	15.9	4.3	18.2	54.5	18.2	9.1
40	f	9	**27**	10	4	19	38	8	4	4	6	1	0
	%	18.0	**54.0**	20.0	8.0	27.5	55.1	11.6	5.8	36.4	54.5	9.1	0
41	f	11	24	9	6	16	29	19	5	1	4	4	**2**
	%	22.0	48.0	18.0	12.0	23.2	42.0	27.5	7.2	9.1	36.4	36.4	**18.2**
42	f	13	20	14	3	28	27	9	5	4	7	0	0
	%	26.0	40.0	28.0	6.0	40.6	39.1	13.0	7.2	36.4	63.6	0	0
43	f	9	20	14	7	9	30	19	11	1	8	2	0
	%	18.0	40.0	28.0	14.0	13.0	43.5	27.5	15.9	9.1	72.7	18.2	0
44	f	**36**	11	**3**	0	43	22	3	1	9	2	0	0
	%	**72.0**	22.0	**6.0**	0	62.3	31.9	4.3	1.4	81.8	18.2	0	0
45	f	26	15	8	1	31	33	5	0	6	5	0	0
	%	52.0	30.0	16.0	2.0	44.9	47.8	7.2	0	54.5	45.5	0	0
46	f	18	24	7	1	38	24	6	1	2	8	1	0
	%	36.0	48.0	14.0	2.0	55.1	34.8	8.7	1.4	18.2	72.7	9.1	0
47	f	7	**27**	12	4	21	17	18	13	2	7	0	2
	%	14.0	**54.0**	24.0	8.0	30.4	24.6	26.1	18.8	18.2	63.6	0	18.2
48	f	11	26	9	4	26	32	9	2	3	7	1	0
	%	22.0	52.0	18.0	8.0	37.7	46.4	13.0	2.9	27.3	63.6	9.1	0
49	f	24	21	4	1	40	21	6	2	5	5	1	0
	%	48.0	42.0	8.0	2.0	58.0	30.4	8.7	2.9	45.5	45.5	9.1	0
50	f	32	**11**	7	0	51	**11**	5	2	9	2	0	0
	%	64.0	**22.0**	14.0	0	73.9	**15.9**	7.2	2.9	81.8	18.2	0	0
51	f	28	17	4	1	51	15	2	1	8	3	0	0
	%	56.0	34.0	8.0	2.0	73.9	21.7	2.9	1.4	72.7	27.3	0	0
52	f	**34**	**9**	4	3	**54**	**11**	4	0	7	4	0	0
	%	**68.0**	**18.0**	8.0	6.0	**78.3**	**15.9**	5.8	0	63.6	36.4	0	0
53	f	26	15	8	1	43	20	3	3	6	5	0	0
	%	52.0	30.0	16.0	2.0	62.3	29.0	4.3	4.3	54.5	45.5	0	0
54	f	23	22	4	1	40	18	10	1	5	5	1	0
	%	46.0	44.0	8.0	2.0	58.0	26.1	14.5	1.4	45.5	45.5	9.1	0
56	f	5	17	16	**12**	6	27	25	11	1	**2**	6	2
	%	10.0	34.0	32.0	**24.0**	8.7	39.1	36.2	15.9	9.1	**18.2**	54.5	18.2
57	f	14	13	19	4	14	28	17	10	1	7	1	2
	%	28.0	26.0	38.0	8.0	20.3	40.6	24.6	14.5	9.1	63.6	9.1	18.2
58	f	10	19	14	7	11	30	14	**14**	0	8	1	2
	%	20.0	38.0	28.0	14.0	15.9	43.5	20.3	**20.3**	0	72.7	9.1	18.2
59	f	12	22	12	4	14	25	17	13	0	8	1	2
	%	24.0	44.0	24.0	8.0	20.3	36.2	24.6	18.8	0	72.7	9.1	18.2
60	f	15	18	13	4	16	28	18	7	4	5	0	2
	%	30.0	36.0	26.0	8.0	23.2	40.6	26.1	10.1	36.4	45.5	0	18.2
61	f	27	16	6	1	45	19	3	2	7	4	0	0
	%	54.0	32.0	12.0	2.0	65.2	27.5	4.3	2.9	63.6	36.4	0	0
62	f	30	16	**2**	2	48	21	**0**	0	8	3	**0**	0
	%	60.0	32.0	**4.0**	4.0	69.6	30.4	**0**	0	72.7	27.3	**0**	0
		Toplam: 50				Toplam: 69				Toplam: 11			

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olan bu kısımda Türkçe ve İngilizce bilen 61 sınıf öğretmeninden 50'si, sadece Türkçe bilen 80 sınıf öğretmeninden 69'u ve Türkçe, Arapça ve Kürtçe bilen 11 sınıf öğretmeninden 11'i görüş belirtmiştir.

EK-17. İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR TABLOSU

Sıra	İstenmeyen Davranışlar
1	Sınıf içinde bir şeyler yemek (sakız, şeker, simit, ekmek vb.)
2	Elindeki bir nesne ile kapı, sıra ya da duvarlara vurarak gürültü yapmak
3	Sırayı ileri geri oynatmak
4	Belirlenen sınıf içi kurallara uymamak
5	Arkadaşlarının ve öğretmenin sözünü keserek sırası gelmeden konuşmak
6	Çalışmaya başlarken veya bitirirken yavaş davranmak
7	Verilen görevleri yapmamak
8	Derse geç gelmek
9	Sürekli konuşarak diğer öğrencileri çalışmalarında rahatsız etmek
10	Arkadaşlarının malzemelerine/eşyalarına karışarak rahatsız etmek
11	Arkadaşlarından izin almadan onların okul araç-gereçlerini kullanmak
12	Arkadaşlarından izin almadan onların çantalarını karıştırmak
13	Arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak
14	Arkadaşlarına kafa tutmak ve saygısız konuşmak
15	Arkadaşlarıyla alay etmek (hata ya da fiziksel özürleriyle)
16	Pencereden dışarıyı seyretmek
17	Ders dışında bir işle uğraşmak
18	Yanındaki arkadaşı ile konuşmak
19	Herhangi bir nesne ile meşgul olmak
20	Sağlık, hijyen ve dengeli beslenmeye dikkat etmemek
21	Kılık-kıyafet temizliğine önem vermemek
22	Sırasında düzgün oturmamak
23	Ders araç ve gereçlerini temiz kullanmamak
24	Ders araç ve gereçlerinin eksik olması/evde unutması
25	Ödevlerini eksik ya da gelişigüzel yapmak
26	Dersle ilgisi olmayan konularda sürekli ve gereksiz konuşmak
27	Dersi aksatmaya yönelik kasti konuşmak
28	Arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek (dürtmek, itmek, vurmak, tırmalamak, ısırmak, tekme atmak vb.)
29	Öğretmenin söz ve davranışlarından alınmak
30	Arkadaşlarının söz ve davranışlarından alınmak
31	Utangaçlık
32	Sırayı karalamak, çizmek
33	Sıra ya da sandalyelerin üzerine çıkmak
34	Sınıf dolabını izinsiz kullanmak, karıştırmak
35	Arkadaşlarının okul eşyalarını çizmek, yırtmak, kırmak ya da bozmak
36	Çekingenlik
37	Yalan söylemek

38	Öğretmene kafa tutmak ve saygısız konuşmak
39	Dersle ilgili aktivitelere katılmamak
40	Sorumluluk almayı istememek
41	Yerinde sessizce oturmak/Hiç konuşmamak
42	İzin almadan yerinden kalmak, dolaşmak
43	Yerinde sürekli kıpırdanmak ve sağa sola bakınmak
44	Hırsızlık
45	Ağlamak
46	Kıskançlık
47	Arkadaşlarının ödevlerinden kopya çekmek
48	Sınav sırasında kopya çekmek
49	Komiklik yapmak(soytarılık, şaklabanlık vb.)
50	Karşı cinsten arkadaşlarına/öğrencilere karşı olumsuz tutum ve davranışlar göstermek (düşmanlık, gerilim, birbirini desteklememek, vb.)
51	Farklı düşünen öğrencileri eleştirmek, kusur bulmak
52	Farklı düşünen öğrencileri kendileri gibi davranmaya zorlamak
53	Sınıf düzenini bozan problem davranışı onaylamak ya da taklit etmek
54	Kalem kaybetme, karın ağrısı, baş ağrısı vb. bahaneler ileri sürerek öğretmeni oyalamak
55	Lütfen bu maddeyi boş bırakınız
56	Birbirlerini şikâyet etmek
57	Verilen yönergeler konusunda gereksiz açıklamalar istemek
58	Yeni bir sınıf kuralına uyum göstermemek
59	Grup ve küme üyeliğindeki değişikliklere uyum göstermemek
60	Programda yapılan herhangi bir değişikliğe uyum göstermemek
61	Sınıfa yeni bir öğrenci geldiğinde normal dışı davranışlar göstermek
62	Sınıfa başka öğretmen geldiğinde kötü davranışlar sergilemek

EK-18. İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ TABLOSU

Sıra	İstenmeyen Davranış Nedenleri
1	Öğrencinin fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerinin uygun olmaması, öğrenme güçlüğü çekmesi, akademik yetersizlik
2	Aileden kaynaklanan nedenler (aile içi şiddet, boşanmalar, ölümler, işsizlik, eğitimsizlik… vb)
3	Toplumsal ve kültürel değerlerdeki değişim/ Göç
4	Arkadaş çevresi
5	Bilgisayar oyunları, TV dizileri vb. medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri
6	Okulda ikili öğretim (sabahçı-öğlenci) yapılması
7	Eğitim programının ihtiyaçları karşılamaması
8	Öğretim yöntemleri
9	Öğretmenin tutum ve davranışları, mesleki tükenmişliği, derse hazırlıksız gelmesi… vb
10	Öğretmen-öğrenci, veli-öğretmen ve öğrenci-öğrenci iletişiminin zayıf olması (dil ve iletişim problemleri)
11	Sınıf kurallarının belirsizliği
12	Okulun ve sınıfların fiziksel yetersizlikleri
13	Kalabalık sınıflar
14	Sınıf tekrarı
15	MEB' in politika ve uygulamaları
16	Öğretmenin mesleki yetersizliği, sınıf yönetiminde zayıf olması ve tecrübesizlik
17	Ders araç-gereç ve materyal eksikliği
18	Ders içeriklerinin, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmaması
19	Okulun bulunduğu çevreden kaynaklanan sorunlar
20	Ekonomik nedenler
21	Öğrencilere aşırı özgürlük tanıma
22	Okul yönetiminin ilgisizliği ve başıboşluk
	Diğer nedenler (varsa lütfen yazınız)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad/Soyad: Adnan DELEN
Doğum Yeri: Mardin/Midyat/Yolbaşı Mah.
Doğum Tarihi: 01.05.1987
Uyruğu: T.C.
Medeni Durumu: Evli ve 2 çocuk

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Seyitler Mah. Aydın Gümüş Sitesi. A Blok Kat:3 No:13 Midyat/Mardin
İş Tel: 0482 462 12 06 (İstiklal İlkokulu)
Cep Tel: 0506 911 83 83
E-mail: adnandelen_tb@hotmail.com ve adndln47@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans 1: Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Sınıf Öğretmenliği ABD (2004-2008)
Lisans Mezuniyet Derecesi: 3.56/4.00
Lisans 2: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi- Uzaktan Eğitim İlahiyat Lisans Tamamlama (2018)

İŞ DENEYİMİ

Midyat Yolbaşı İlkokulu - Sınıf Öğretmeni: 2008-2016
Midyat İstiklal İlkokulu- Müdür Yardımcısı: 2016- Halen

BAŞARILAR/ÖDÜLLER

2014- Midyat Kaymakamlığı- Öğretmenlik Başarı Belgesi

KATILDIĞI KURSLAR/ALDIĞI SERTİFİKALAR

Satranç Antrenörlüğü
Satranç Hakemliği
Özel Eğitim Rehberlik
Proje Hazırlama ve Değerlendirme Semineri
Eğitim Yönetimi Semineri
Eğitimde Ölçme Değerlendirme Semineri
Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kursu
İdari Soruşturma ve Uygulamaları Semineri
Proje Hazırlama ve Değerlendirme Semineri
Özel Eğitimde Bütünleştirme Uygulamaları Kursu
Dil Bilgisi Etkinlik Üretme Semineri
Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Eğitim Sürecine Uyumu Semineri
Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar Semineri
Sosyal Etkinlik Planlama ve Hazırlama Semineri
Kolaylaştırılmış Okuma Yazma Kursu
Proje Döngüsü Yönetimi Eğitimi
Ekolojik Okur-Yazarlık Eğitimi
Web Tabanlı İçerik Geliştirme Kursu
Bilgisayar Destekli Eğitim Kursu
Yenilikçi Öğretmenler Kursu
İlkokullarda Yetiştirme Programı Semineri (İYEP)